

Seksuele diversiteit binnen de Nederlandse hiphopcultuur

Acht Nederlandse poortwachters over hiphop, seksualiteit en gender

Masterthesis Erasmus School of History, Culture and Communication

Student: Maartje Buise, 328853

E-mail: mcfbuisse@gmail.com

Begeleidende docent: Dr. Frederik Dhaenens

Tweede lezer: Erik Hitters PhD

Capelle aan den IJssel, 26 juni 2013

Abstract

Er is tot op heden weinig onderzoek gedaan naar de kijk op seksuele diversiteit, vanuit hiphopcultuur in Nederland. Vanwege grote verschillen op het gebied van de sociale acceptatie van seksuele diversiteit en de implementatie van hiphopcultuur binnen de samenleving, is Amerikaans onderzoek op dit gebied niet toepasbaar op de situatie in Nederland. Door in gesprek te gaan met acht experts die een rol als poortwachter vervullen binnen hiphopcultuur, is er een beeld gevormd van de kijk op seksuele diversiteit binnen hiphop in Nederland. Hoe er over gender en genderconventies gedacht wordt binnen de cultuur is tevens meegenomen in dit onderzoek. Zo is context gecreëerd voor de uitspraken betreffende het hoofdzakelijke onderwerp. De rol van gender is bovendien sterk van invloed op de visie op seksuele diversiteit. Na het analyseren van de interviews met behulp van de *grounded theory* methode, blijkt dat met name mannelijke genderconventies nog steeds een rol spelen binnen Nederlandse hiphopcultuur. Deze conventies spelen al vanaf de begindagen van hiphop een rol, al zien enkele respondenten deze rol wel afnemen. Één van hen geeft expliciet aan dit jammer te vinden. De respondenten noemen de prominente rol van mannelijke conventies als een belangrijke reden waarop seksuele diversiteit mogelijk afgekeurd wordt binnen hiphopcultuur. Maar zes van de acht respondenten kijken, ook in hun rol als poortwachter, positief aan tegen seksuele diversiteit. Twee van de acht respondenten stellen dat seksuele diversiteit geen plaats heeft binnen hiphopcultuur in Nederland.

Kernwoorden: gender, hiphop, poortwachter, seksuele diversiteit

Voorwoord

Na vier jaar studie aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam, zit het er nu bijna op. Met deze scriptie wordt de Master Media & Journalistiek afgesloten. Het onderzoek draait hoofdzakelijk om twee onderwerpen die mij persoonlijk zeer interesseren; seksuele diversiteit en hiphopcultuur. Onderwerpen met grote maatschappelijke relevantie. Maar het feit dat het onderzoek me persoonlijk aanspreekt, betekent niet dat ik deze scriptie met twee spreekwoordelijke vingers in de neus heb kunnen voltooien.

Het onderzoek zou nooit in deze hoedanigheid tot stand zijn gekomen zonder de hulp van Dr. Frederik Dhaenens, mijn persoonlijke begeleider, waarvoor dank. Hij stelde de deadlines en wees me op invalshoeken die ik nodig had. Ik wil ook de acht respondenten, Sevda, Farid, Robert, Pim, Rogier, Saul, Roshan en Dave, enorm bedanken voor hun openheid en tips. Hun hulp was onmisbaar bij het uitvoeren van dit onderzoek, net zoals de hulp van mijn familie, vriendin, vrienden, docenten, studiegenoten en spellingcheckers.

Om af te sluiten met één van mijn persoonlijke, Nederlandstalige rapfavorieten:

“Het is gewoon een kwestie van perspectief. Zie je rommel op de ruiten, zit er stof op je oog?

Het is maar net waar je in gelooft. Ieder zijn belevingswereld, goed of slecht.

Het is maar net hoeveel waarde je eraan hecht” (De Randamie, 2007).

Inhoudsopgave

Abstract	II
Voorwoord	III
Inhoudsopgave	IV
Inleiding	1
Hoofdstuk 1: Van genderconventies tot seksuele diversiteit	4
1.1 De constructie van gender	4
1.2 Conventioneel mannelijk en vrouwelijk gedrag	6
1.3 Seksuele diversiteit in de westerse samenleving	8
Hoofdstuk 2: Hiphop als culturele ontwikkeling	11
2.1 Cultuur en subcultuur in het westen	11
2.2 De etnische fundamenten van een subcultuur	13
2.3 Hoe hiphopcultuur zich in Nederland ontwikkelt	16
2.4 Het belang van het haantje	20
Hoofdstuk 3: De rol van de poortwachter	23
3.1 Als luik tussen producent en consument	23
3.2 De positie van de poortwachter binnen hiphop in Nederland	25
Hoofdstuk 4: Methoden van Onderzoek	28
4.1 Het verrichten van kwalitatief onderzoek	28
4.2 De selectie van respondenten	30
4.3 Interviewstijlen, voorbereiding en interviewen	33
4.4 Het analyseren van de gesprekken	36
4.5 De structurering van het onderzoek gemotiveerd	38
Hoofdstuk 5: Acht experts over Nederlandse hiphop en seksuele diversiteit	40
5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland	40
5.2 Genderconventies en seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphop	44

Hoofdstuk 6: Conclusie	48
6.1 Antwoorden op hoofd- en deelvragen	48
6.2 Aanbevelingen	52
6.3 Reflectie	52
Literatuurlijst	54
Bijlage 1: Conversatiehulp	61
Bijlage 2: Acht thema's	62
Bijlage 3: Transcripties van de afgenomen expertinterviews	65

Inleiding

“Ik denk altijd bij mezelf, je hebt nog nooit neergekeken op iemand die een ander soort ijs dan jij lekker vindt. Ik vind aardbeienijs lekker en jij vindt citroenijs lekker. Nu, dan ben jij niet minder waard omdat je citroenijs lekker vindt. Sterker nog, je kan er niet eens iets aan doen dat je citroenijs lekker vindt. Ga gewoon lekker je citroenijs eten en laat me met rust.”

Zo sprak Farid Benmbarek, de A&R manager van het Nederlandse hiphop-gerelateerde platenlabel TopNotch toen ik hem naar aanleiding van dit onderzoek sprak over homoseksualiteit, op 15 april 2013. Hiphopcultuur en seksuele diversiteit, waarmee bedoeld wordt op een breed spectrum van seksuele geaardheden, hebben vaak een gecompliceerde relatie. Niet alleen in Amerika, waar hiphop ontstaan is. Ondanks dat de wettelijke bepalingen rondom het onderwerp in Nederland een hoger niveau van emancipatie kennen dan aan de andere kant van de oceaan, is de acceptatie van seksuele diversiteit ook in Nederlandse hiphopcultuur niet vanzelfsprekend.

De redenatie van Benmbarek wordt dan ook niet door iedere poortwachter gedeeld, die binnen hiphop actief is. De poortwachtersrol, waarbij een persoon op professioneel niveau werkzaam is in het veld tussen producent en consument, is een belangrijke positie binnen de cultuur. Een rol ook, die onder meer Benmbarek de mogelijkheid verschaft tot het verspreiden van zijn zakelijke dan wel persoonlijke opinie. Bij het vormen van deze opinie speelt bijvoorbeeld de betekenisgeving van gender mee, maar ook de lange en etnisch gekleurde geschiedenis van hiphopcultuur zelf. Middels dit onderzoek wordt getracht een eerste beeld te scheppen van de positie van seksuele diversiteit in Nederlandse hiphopcultuur aan de hand van de opinie van poortwachters, wat leidt tot de volgende hoofdvraag:

Hoe wordt er binnen Nederlandse hiphopcultuur gekeken naar seksuele diversiteit, volgens poortwachters?

Deze vraag wordt ondersteund door drie deelvragen, aan de hand waarvan een breder beeld geschapen kan worden van de positie van seksuele diversiteit in deze cultuur. De deelvragen luiden als volgt:

Welke genderconventies spelen een rol binnen Nederlandse hiphopcultuur?

Wat is het belang van gendernormatief gedrag binnen Nederlandse hiphopcultuur?

Met welke gedragingen wordt seksuele diversiteit in verband gebracht binnen Nederlandse hiphopcultuur?

Binnen deze deelvragen speelt gender een rol. Dit hangt nauw samen met seksuele diversiteit. Kennis nemen van de binnen hiphopcultuur heersende opinie van gender en mogelijk daarbij horende gedragingen, kan helpen bij het creëren van context rondom de opiniering van seksuele diversiteit. Ditzelfde geldt voor het scheppen van een beeld van hiphop in Nederland in het algemeen, wat doorlopende het onderzoek gebeurt.

Maar het is niet de eerste keer dat seksuele diversiteit en hiphopcultuur met elkaar in verband gebracht worden binnen onderzoek (zie onder meer Mathis, 2003; Dimitriadis, 2009; Hill & Ramsaran, 2009; Battan, 2012). Een gedegen onderzoek naar de situatie in Nederland ontbreekt echter wel. Dit terwijl zowel seksuele diversiteit als hiphopcultuur zichtbare rollen spelen in hedendaagse westerse cultuur. Daarbij is het niet onbelangrijk dat de sociale acceptatie van seksuele diversiteit hoger is in Nederland dan dat het is in de Verenigde Staten als geheel. De positie van hiphop is juist vele malen steviger in Amerika, de bakermat van deze cultuur, dan in Nederland. In de tien jaar tussen het ontstaan van hiphopcultuur in de Verenigde Staten en de verspreiding van deze cultuur in Nederland, medio jaren tachtig van de twintigste eeuw, is de conversatie over seksuele diversiteit en aanverwante onderwerpen toegenomen in de westerse wereld. Dit onder invloed van onder meer ontwikkelingen op politiek gebied¹, openbaringen van prominenten² en het opkomen van het hiv-virus. Deze verschillen zorgen ervoor dat op Amerikaanse cultuur gebaseerd onderzoek naar dit onderwerp, zoals eerder aangehaalde artikelen, niets meer kan zijn dan een voorspeller van de situatie in Nederland. Het kan geen uitsluitsel bieden. Door het verrichten van lokaal onderzoek kan hiphop als culturele stroming binnen Nederland beter begrepen worden.

Tevens kan er binnen Nederlandse hiphopcultuur zelf door middel van onderzoek en gesprek een mogelijke vergroting van kennis plaatsvinden. Seksuele diversiteit is hiermee een onderwerp wat op de agenda komt te staan van in hiphop actieve poortwachters. Dit is geen doel op zichzelf, maar wel een mogelijk positieve uitkomst.

Maar het hoofdzakelijke doel van dit onderzoek is om een gedegen beeld te scheppen van de positie van seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphopcultuur aan de hand van zogenaamde expertinterviews. Acht gesprekken met acht personen, werkzaam als

¹ Met als belangrijk voorbeeld de verkiezing van de openlijk homoseksuele politicus Harvey Milk binnen de gemeenteraad van de Amerikaanse stad San Francisco in januari 1978 en de moord op Milk, in november 1978.

² Denk aan zanger Elton John in 1976, die indertijd vertelde biseksueel te zijn.

poortwachter binnen verschillende takken binnen Nederlandse hiphopcultuur. Aan de hand van een analyse van hun uitspraken, worden de hoofd- en deelvragen beantwoord. Er wordt uitgegaan van het gevonden materiaal, de analyse van de gesprekken met de poortwachters, in plaats van vooraf opgestelde verwachtingen.

Wel wordt alvorens het afnemen van deze interviews een literatuuronderzoek uitgevoerd, waarin achtereenvolgens aan seksuele diversiteit verwante thema's, aan hiphop verwante thematiek en de rol van poortwachters besproken worden. De opgedane theoretische kennis komt van pas tijdens het interviewen. Tevens ondersteunen deze hoofdstukken de uiteindelijke conclusie, gezien zij de context scheppen waarin de onderzoeksvragen gesteld zijn.

Aansluitend op de theoretische uiteenzettingen en vooraf aan het uitwerken van de interviews, is ruimte gelaten voor een uitleg omtrent de gehanteerde methoden en de keuze voor deze methoden binnen het onderzoek. Kwalitatief onderzoek als begrip, de selectie van de respondenten, de gehanteerde interviewstijlen, de analyse van de gesprekken en de structurering van het onderzoek als geheel komen hierin uitgebreid en gemotiveerd aan bod. Dit hoofdstuk leidt bovendien het vijfde deel in, waarin de gesprekken met de acht poortwachters geanalyseerd worden. Dit gebeurt aan de hand van de *grounded theory* methode, zoals verder toegelicht in de hoofdstuk vier. Aansluitend op de analyse volgt de conclusie en reflectie op het werk. Door middel van het onderzoek als geheel wordt de Nederlandse relatie tussen seksuele diversiteit en hiphop als culturele stroming geschetst aan de hand van gesprekken met acht Nederlandse experts.

Hoofdstuk 1: Van genderconventies tot seksuele diversiteit

Alvorens er dieper op hiphopcultuur ingegaan wordt, is het van belang om eerst de sociale conventies rondom gender en seksuele diversiteit te duiden. Dit gebeurt in de volgende drie paragrafen. Er wordt beknopt uitgelegd wat gender inhoudt, wat heersende conventies rondom gender zijn en hoe dit de kijk op seksuele diversiteit beïnvloedt.

1.1 De constructie van gender

De meeste mensen hebben geen probleem met de set geslachtsdelen die ze in de baarmoeder aangemeten hebben gekregen. Een vaak vaststaand feit, waar niet over na gedacht wordt. Het biologische geslacht is één van de meest basale kenmerken om mensen op in te delen. Toch is het maar de vraag wat deze geslachtkenmerken vertellen over de persoonlijkheid van een mens. Onder invloed van primair bij één van de geslachten voorkomende hormonen, testosteron bij mannen en oestrogeen bij vrouwen, wordt specifiek gedrag wel versterkt (Connell, 1993, 1995, 1997; Norlander et al., 2000; Udry, 2000; Van Hevele, 2007). Binnen deze paragraaf ligt de focus op het cultureel bepaalde aspect van het koppelen van gedrag aan geslacht.

Binnen dit onderzoek wordt echter niet gesproken van geslacht, maar van gender. Waar er met geslacht vaak wordt bedoeld op het biologische geslacht, de fysieke scheiding tussen man en vrouw, laat gender de mogelijkheid toe van het definiëren van typisch mannelijk dan wel vrouwelijk gedrag en de wisselwerking tussen deze twee opties. Gender is daarmee individueel invoelbaar en het gender dat een persoon zichzelf toebedeelt hoeft niet per definitie overeen te komen met het biologische geslacht van deze persoon. Butler (1993) wijst op de functie die gender heeft binnen het vormen van identiteit. Waar het uitgaan van geslachten genormaliseerd is en zeker een rol speelt, is gender volgens haar tevens één van de grootste factoren binnen het vormen van een persoonlijkheid en het vinden van een rol binnen een maatschappij (Butler, 1993: 27-56).

Het aan gender koppelen van gedrag, waarmee dit gedrag typisch mannelijk dan wel vrouwelijk wordt, wordt binnen een samenleving het vormen van conventies genoemd. Een conventie staat hier voor een gedraging die als normaal voor een bepaald geslacht wordt gezien. Een norm. Deze conventies zijn sterk cultureel bepaald. Dit heeft als gevolg dat een conventie vaak pas zichtbaar wordt binnen een samenleving op het moment dat er van afgeweken wordt. Als normaal bestempeld gedrag, valt immers niet op. Deze ontwikkeling leidt er toe, dat de gedachte kan ontstaan dat deze conventies onveranderlijk zijn. Ze worden dan zo sterk gekoppeld aan een geslacht, dat de notie dat het om een cultureel bepaalde

ontwikkeling gaat naar de achtergrond verdwijnt. Mannelijkheid, dan wel vrouwelijkheid, wordt op deze manier binnen een samenleving als al bij geboorte bepaalde combinatie van eigenschappen geïnstitutionaliseerd (Connell, 1995; Van Hevele, 2007: 136).

Connell (1996) wijst erop dat cultureel bepaalde conventies tot een hiërarchie binnen gender kunnen leiden. Dit hoeft niet per se op individualistisch niveau zo te zijn, maar wel als onderdeel van een groep. De Australische sociologe haalt in haar theorie een bekend voorbeeld aan, waar in paragraaf 1.3 dieper op in wordt gegaan, dat van de mannelijke homoseksualiteit. Een man is conventioneel heteroseksueel, dit komt ook procentueel gezien het vaakst voor³, al hoeft dat geen vereiste te zijn binnen een conventie. De conventie is immers het ideaalbeeld (Connell, 1993). De conventie van heteroseksueel gedrag leidt er vaak toe dat heteroseksualiteit hoger gewaardeerd wordt dan homoseksualiteit binnen de westerse samenleving (Connell, 1996). Dit door Connell gegeven voorbeeld mag dan al ruim vijftien jaar geleden geopperd zijn, het is sterk de vraag of dit hiërarchische verschil al geslecht is. Heteroseksualiteit is immers nog steeds de conventie, in dit geval een onderdeel van typisch mannelijk gedrag.

Het hiërarchische aspect van gender en daarmee samenhangende conventies maakt dat gender een belangrijk onderdeel is van de identiteit die een persoon zichzelf aanmeet. Dit is opnieuw een fenomeen waarvan het niet vanzelfsprekend is dat er over na gedacht wordt door ieder persoon, omdat de vraag wie een persoon is vaak pas gesteld wordt bij afwijken van het ideaal, de conventie. Op wat deze conventies buitenom heteroseksualiteit in kunnen houden wordt verder ingegaan in de volgende paragraaf.

De constructie van identiteit en hoe cultuur, hier invloed op heeft, is een proces dat nooit voltooid wordt. Het is bovendien een proces, waar per individu verschillende zaken invloed op hebben. Zoals bijvoorbeeld het eerder genoemde gender, maar ook etniciteit en meer omgeving gerelateerde factoren (Hall, 1996; Kidd, 2002). Hier komt ook de dualiteit van de mens naar voren. Waar gender gevormd wordt door een combinatie van typisch mannelijke en vrouwelijke conventies, worden deze conventies verder beïnvloed door cultureel bepaalde factoren. Dit leidt er toe dat een mens komt te bestaan uit een variatie van identiteiten. Deze identiteiten, een soort subcategorieën waaruit getracht wordt één overkoepelende identiteit te vormen, worden aangepast op de situatie waarin de persoon zich

³ In Nederland identificeert zeven procent van de mannen zich als homo- of biseksueel, wat inhoudt dat de persoon in kwestie zich uitsluitend (homoseksueel) of ook (biseksueel) aangetrokken voelt tot zijn eigen geslacht. Dit geldt voor zes procent van de vrouwen. Hoewel minder vrouwen dan mannen zichzelf niet als heteroseksueel, de seksuele identiteit waarbij de persoon in kwestie zich (hoofdzakelijk) aangetrokken voelt tot het andere geslacht, identificeren, geeft zestien procent van de vrouwen aan zich ongeacht geaardheid wel aangetrokken te voelen tot beide geslachten. Onder mannen is dit tien procent (Kuyper, 2006).

op dat moment bevindt (Harste & Mortensen, 1996). Ook het gender van een persoon kan derhalve per identiteit verschillen in de mate van aanname en afwijking van conventies.

De geschapen diversiteit aan opties bemoeilijkt de studie naar gender en identiteitsvorming. Als gevolg hiervan wordt er de afgelopen decennia met regelmaat gesproken over het nut dat een dergelijke studie nog heeft, nu de ruimte voor een diversiteit aan identiteiten toegenomen lijkt te zijn in een versplinterende samenleving (Hall, 1996: 15; Kidd, 2002; Van Hevele, 2007: 137). Toch is de constructie van gender juist nu een belangrijk onderwerp binnen de huidige westerse maatschappij. Dit omdat de ruimte voor een gesprek over het onderwerp, en daarmee het aantal personen dat zich er op individueel niveau mee bezighoudt, is toegenomen. In Nederland onder meer onder invloed van een huidig wetsvoorstel binnen de Nederlandse samenleving rondom het versoepelen van het recht om van geslacht te mogen veranderen en de huidige aandacht voor dit voorstel (COC, 2013). Een dergelijke discussie maakt de relevantie van identiteitsvorming en gender zichtbaar. Gender is een product van de samenleving waarin deze geconstrueerd wordt, beïnvloed door eveneens beïnvloedbare fysieke kenmerken. De wisselwerking tussen gender en deze fysieke staat van zijn is samen van invloed op de identiteitsvorming van een persoon.

1.2 Conventioneel mannelijk en vrouwelijk gedrag

Aan het normaliseren van bepaald gedrag gaat een lange geschiedenis vooraf, die voortdurend aangevuld wordt en zo kleine aanpassingen van de norm veroorzaakt (Butler, 1988; Hyde, 1996; Courtenay, 2000). De vraag wat er door de samenleving verwacht wordt van mannen en vrouwen kan dan ook op verschillende manieren beantwoord worden, afhankelijk van de omgeving, context en tijdgeest. Toch zijn er enkele grof omliggende conventies rondom gender vast te stellen. Breed geaccepteerde stereotypen, die niet per se zo aangehangen hoeven te worden, maar wel in meer of mindere mate een rol spelen (Courtenay, 2000).

Heteroseksualiteit is er één van. Bij expliciete afwijking van deze en andere conventies ontstaat het risico van de eerder door Connell (1996) aangedragen hiërarchische verlaging van de status van een persoon binnen de samenleving. Één of meerdere gedragingen van deze persoon wijken immers af van de norm en voldoen hiermee niet aan het ideaalbeeld. Ongeacht of dit ideaalbeeld als totaalpakket utopisch is of niet, gezien er derhalve een hiërarchie is aan te brengen in het belang van bepaalde conventies (Connell, 1996).

Gelijktijdig met heteroseksualiteit is er een tweede op seksueel gedrag berustende conventie rondom geslacht, namelijk de wil om seksueel contact te hebben. Deze zou hoger

zijn bij de man dan bij de vrouw. Een in de huidige westerse samenleving vooraan staande conventie die deze rol waarschijnlijk niet toebedeeld had gekregen als er geen biologisch verschil tussen de man en de vrouw aan ten grondslag lag, namelijk het hormoonniveau in het bloed van een persoon. Op het biologische aspect van deze conventie wordt in dit onderzoek niet verder ingegaan. Urby wijst al in 1988 wel op de invloed van sociale omgeving, op de zin in seks. Onder invloed van een seksualiserende samenleving, waarin seksueel getint materiaal vrij beschikbaar is, zou dit verklaren waarom met heteroseksualiteit ook hypermannelijk gedrag op seksueel niveau een hoge mate van acceptatie geniet. In extreme gevallen kan de vrouw daarbij afgedaan worden als seksobject van de heteroseksuele man. Deze vergrote acceptatie van seksueel getint gedrag, waarbij tevens steeds meer reguliere bezigheden bekeken worden door een seksueel getinte bril, is sinds de millenniumwisseling een veelvuldig aangehaald onderwerp (Cover, 2003; Attwood, 2006; Gill, 2009; Papadopoulos, 2010).

De conventie rondom zin in seks wordt voor de man dus anders ingevuld dan voor de vrouw. Mannelijkheid en, wanneer er sprake is van het in extreme mate leven naar mannelijke conventies, hypermannelijkheid, staat hierbij centraal. Een andere conventie die bijvoorbeeld onder hypermannelijkheid valt is het zo min mogelijk tonen van kwetsbaarheid of emotie (Spencer et al., 2004: 234). Deze conventie is in meer of mindere mate aanwezig in de westerse samenleving, afhankelijk van de omgeving en context van een bepaalde groep mannen. Maar het is wel een conventie die van invloed is op een seksueel ideaalbeeld waar de man aan moet voldoen. De afwezigheid van het tonen van kwetsbaarheid, maakt dat er van de man verwacht wordt een zekere vorm van macho gedrag te vertonen. Er is weinig tot geen ruimte voor emoties, als gevolg waarvan de vraag gesteld kan worden waarom een man zich druk zou maken om de emoties van een partner op seksueel gebied.

Voor vrouwen werkt deze conventie, waarbij ook de invloed van recente seksualisatie niet direct afgeschreven mag worden, de andere kant op. Waar mannen als hypermannelijk voor worden gesteld, worden vrouwen als hyperseksueel voorgesteld, zo stelt de Britse psychologe Papadopoulos (2010: 55). Seksualisatie van de samenleving, waarbij de man vaak een over de vrouw dominante rol toe wordt bedeed, kan op dit moment in gevolg hebben dat de seksuele wensen van de vrouw ondergeschikt worden aan die van de man. Dit wordt versterkt door conventies die in meer of mindere mate al van voor een mogelijke seksualisatie gelden. Bijvoorbeeld op fysiek gebied, waarbij de vrouw niet geacht wordt relatief zwaar handwerk te verrichten, waar de man dit juist wel hoort te doen. Dit geeft de man een conventioneel overwicht op de vrouw. Een overwicht dat op politiek niveau bijvoorbeeld met

grote sprongen recht wordt getrokken binnen de westerse samenleving, maar dat op seksueel gebied bij vlaggen blijft steken (Gill, 2011). McRobbie (2004, 2009) wijst er dan ook op dat hoewel de keuzes op allerlei gebieden voor vrouwen toe zijn genomen, dit niet heeft betekend dat de conventie van een krachtige man en een zwakke vrouw niet weg is genomen. Deze is slechts minder specifiek zichtbaar geworden.

Nu is het niet zo dat vrouwen per se het meest gebukt gaan onder de conventies die zij worden geacht te dragen. Courtenay (1999, 2000) wijst erop dat er van mannen sterker dan van vrouwen verwacht wordt dat zij zich aan een aantal met dominantie samenhangende conventies voldoen. Dit is inmiddels zo genormaliseerd, dat mannen hier zelf een actieve rol in spelen. Er is sprake van sociale druk onder mannen. Op het moment dat zij niet voldoen aan hun conventionele rol kan mogelijk een hiërarchische uitsluiting uit een bepaalde groep volgen. Over dit fenomeen is bij vrouwen minder bekend. Al wijst de huidige afwijzing van feministisch gedrag wel op een *agency* die eveneens binnen vrouwen als groep met gender als overeenkomst opereert (Gill, 2011). Terwijl mannen zich dominant moeten gedragen van andere mannen, mogen vrouwen hier nu weinig van zeggen volgens andere vrouwen.

1.3 Seksuele diversiteit in de westerse samenleving

Hoewel de notie van homoseksualiteit nu enkele malen beknopt besproken is, is het een onderwerp waar nog steeds vaak enige onduidelijkheid omheen heerst. In dit onderzoek wordt zoveel mogelijk gesproken van seksuele diversiteit. Homoseksualiteit valt hieronder. De plaats van deze seksualiteit in een overwegend heteroseksuele samenleving verschilt sterk van samenleving tot samenleving, maar heeft als algemene deler het hiërarchisch het hoogste plaatsen van heteroseksueel gedrag (Connell, 1996). Hier moet bij vermeld worden dat dit overwegend geldend is voor de samenleving als geheel. Op het moment dat er gesproken wordt met een vriendengroep bestaande uit homoseksuele mannen, zou er bijvoorbeeld best uit kunnen komen dat zij homoseksualiteit boven heteroseksualiteit inschalen.

Maar om onderzoek te doen naar seksuele diversiteit is het van belang om deze begrippen eerst nader te definiëren. Hier komt de seksuele identiteit van een persoon naar voren (Graber & Archibald, 2001). Een aanvulling op de genderidentiteit. Binnen de westerse samenleving wordt seksuele identiteit gebruikelijk ingedeeld op heteroseksueel, homoseksueel (mannelijk), homoseksueel (vrouwelijk) en biseksueel. In het geval van homoseksueel voelt de persoon in kwestie zich aangetrokken tot het eigen geslacht, iemand die biseksueel is voelt zich zowel aangetrokken tot het andere als tot het eigen geslacht. Maar niet iedereen voelt

zich comfortabel bij een dergelijke, relatief strakke indeling. Dit geldt niet alleen voor filosofen zoals Butler (1994), maar blijkt onder meer ook uit onderzoeken onder de Nederlandse bevolking. In Nederland identificeert zeven procent van de mannen zich als homo- of biseksueel, terwijl tien procent van de mannen aangeeft zich wel eens aangetrokken te voelen tot het eigen geslacht. Onder vrouwen is dit zes procent om zestien procent (Kuyper, 2006). Amerikaans onderzoek uit 1992 laat al een soortgelijke ontwikkeling zien (Remafedi et al., 1992). De verschillen tussen deze aantallen wijzen op een verschil tussen identiteit en realiteit. Zo laat ook een heteroseksuele identiteit ruimte voor diversiteit.

Hoewel homo- en biseksuelen een behoorlijk deel uitmaken van de huidige westerse bevolking, is het niet zo dat deze groep op elk niveau gelijkgesteld is aan heteroseksuelen binnen elk westers land. Dit wordt onder meer zichtbaar in het feit dat het huwelijk tussen twee personen van hetzelfde geslacht mogelijk is in vijftien landen⁴ en enkele staten in de Verenigde Staten⁵ en Mexico⁶, waar het huwelijk tussen man en vrouw in alle 195 officieel erkende landen erkent wordt. Nederland was het eerste land wat het huwelijk tussen twee mannen of twee vrouwen erkende, in 2001. Toch betekent dit niet automatisch, volgens de theorie dat wettelijke bepalingen sociale veranderingen vooraf moeten gaan, dat de sociale veiligheid van homo- en biseksuelen in Nederland sinds dat moment is toegenomen. Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2012) blijkt zelfs dat 21 procent van de Nederlandse homo- en biseksuele mannen en dertien procent van de homo- en biseksuele vrouwen zich de aan het onderzoek voorafgaande twaalf maanden onveiliger is gaan voelen vanwege zijn of haar geaardheid (Keuzenkamp et al., 2012: 32).

Als hoofdzakelijke redenen voor het afnemen van een veiligheidsgevoel noemen deze groepen het gevoel dat bepaalde groepen homovijandiger zijn geworden, berichtgeving in de media over homovijandige ervaringen van andere homo- en biseksuelen en een algemeen gevoel van afname van acceptatie⁷ (Keuzenkamp et al., 2012: 33). Maar homovijandig gedrag, vaak aangeduid als homofobie, is niets nieuws. Hoewel eerder vaak algeheel genegeerd vanwege de indertijd nog sterk verminderde acceptatie van homo- en biseksualiteit, stelde de Canadese onderzoeker Kimmel al in 1994 dat homofobie een essentieel onderdeel is

⁴ Op volgorde van invoering, zijn dat achtereenvolgens Nederland, België, Spanje, Canada, Zuid-Afrika, Noorwegen, Zweden, Portugal, IJsland, Argentinië, Denemarken, Nieuw-Zeeland, Uruguay, Frankrijk en Brazilië.

⁵ Op volgorde van invoering, zijn dat achtereenvolgens Massachusetts, Connecticut, Iowa, Vermont, New Hampshire, New York, Washington, Maryland, Maine, District of Columbia, Delaware en vanaf 1 augustus 2013 tevens Rhode Island en Minnesota.

⁶ Op volgorde van invoering, zijn dat achtereenvolgens Mexico-Stad en Quintana Roo.

⁷ Onder de mannen worden deze redenen achtereenvolgens in 78, 75 en 74 procent van de gevallen genoemd. Onder de vrouwen is dit achtereenvolgens 68, 72 en 77 procent.

van conventioneel hypermannelijk⁸ gedrag (Kimmel, 1994; Ward, 2005). Onder invloed van hypermannelijkheid, waarbij mannen in bepaalde onderdelen van de samenleving elkaar wijzen op niet-conventioneel mannelijk gedrag en dit dan ook afkeuren, is heteroseksueel gedrag in dit geval verworpen tot het sterk afkeuren van niet-heteroseksueel gedrag.

⁸ De notie van hypermannelijkheid en daaruit voortvloeiende homofobie is volgens Ward (2005) specifiek het geval bij etnische minderheden. Hij stelt dat vanwege de rol die racisme lang heeft gespeeld binnen de in dit geval Amerikaanse samenleving, het conventionele ideaal van de man nog steeds blank is. Dit zou er toe leiden dat etnische minderheden compenseren door tekenen van hypermannelijkheid te vertonen, waaronder een verhoogde mate van homofobie (Ward, 2005: 497). Op de relatie van etniciteit met hiphop en seksualiteit wordt verder ingegaan in het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 2: Hiphop als culturele ontwikkeling

De in dit onderzoek besproken cultuur, hiphop, heeft zich in de Verenigde Staten anders ontwikkeld dan in Nederland. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens beknopt uiteengezet wat een cultuur inhoudt, hoe hiphopcultuur ontstaan is, hoe hiphop, met name de muziek, voet aan de grond kreeg in Nederland en wat het belang is van het in het vorige hoofdstuk besproken conventioneel mannelijk gedrag binnen de cultuur. Samen vormen deze paragrafen grotendeels de achtergrondinformatie tegen welke de in hoofdstuk vier en vijf besproken expertinterviews afgenomen zijn.

2.1 Cultuur en subcultuur in het westen

Tot op heden is er gesproken over hiphop als culturele of subculturele stroming. Cultuur is een breed begrip, dat zich overal om ons heen afspeelt. De Nederlandse theoloog Musschenga (2001) spreekt van cultuur als een bepaalde groep binnen de samenleving waarin alle, dan wel praktisch alle, inwoners “de voorstellingen en overtuigingen waarmee ze de werkelijkheid duiden, en de normen, waarden, gewoontes en praktijken die hun handelen in die werkelijkheid richting geven, benoemen als X” (Musschenga, 2001). De X in Musschenga’s definitie staat dan voor de naam van een cultuur. Hij is niet de enige onderzoeker die cultuur als begrip probeert te duiden, maar zijn definitie is voor zover mogelijk allesomvattend en sluit aan bij de definitie van Tennekes (1992), die cultuur omschrijft als een basis voor een bepaalde groep mensen, waarop zij hun betekenisgeving van hun omgeving baseren. Het gezamenlijk benoemen van een cultuur is weggelaten uit deze definitie. Wat geen zwaktebod is, aangezien cultuur per definitie ook iets is wat vaak ongemerkt gebeurt. Betekenisgeving is immers een voortdurend proces. Sackmann (1992) wijst verschillende andere definities van cultuur, waarin steeds de nadruk wordt gelegd op een ander aspect. Hierin wordt een gezamenlijke overtuiging of geloof genoemd, maar ook gezamenlijke basisnormen en -waarden en collectieve gewoontes en praktijken (Sackmann, 1992: 141). Er moet wel bij opgemerkt worden dat deze begrippen voortdurend verschillend geïnterpreteerd worden door onderzoekers, maar in combinatie met Musschenga en Tenneke’s definities vormt Sackmann’s theorie wel een basisonderlegging van wat cultuur inhoudt.

Binnen een samenleving worden met regelmaat verschillende culturen aangehangen. Dit is waar subculturen, niet dominante culturen, een rol gaan spelen. Musschenga noemt dit een heterogene culturele samenleving met een dominante cultuur. Deze is opgebouwd uit aspecten van verwante culturen en levende subculturen, zoals hiphopcultuur in Nederland.

Tot welke culturele stroming een persoon zichzelf rekent, is van invloed op de betekenisgeving van deze persoon en bepaalt zijn of haar notie van werkelijkheid. Tennekes (1992) benadrukt in relatie hiertoe dat cultuur een menselijk product is. De geschiedenis van een samenleving is essentieel bij het vormen van een cultuur, al wordt deze beïnvloed van buitenaf. De precieze interpretatie van een cultuur verschilt hier mee ook onder individuele aanhangers van de cultuur. Het mag dan een werkelijkheid zijn zoals Tennekes (1992) stelt, waarin conventionele grenzen gesteld worden door de gedeelde normen en waarden, maar de context waarin een persoon met de cultuur in aanraking komt, verschilt per individu.

Tennekes' notie van werkelijkheid houdt ook in dat de mens zich alleen een cultuur eigen kan maken, inclusief persoonlijke en context gebonden invulling van sommige aspecten van deze cultuur, als men in deze cultuur geboren wordt (Tennekes, 1992). Om deze reden voelen de normen en waarden en daarmee de betekenisgeving binnen een cultuur aan als natuurlijk en daarmee als de waarheid. Dit is ook direct van invloed op het ontstaan of de groei van subculturen binnen een samenleving. Met het oog op hiphop zou dit bijvoorbeeld aan kunnen duiden dat vanwege culturele verschillen tussen bijvoorbeeld de Amerikaanse en de Nederlandse samenleving, de betekenisgeving binnen de subcultuur die in beide landen aangehangen wordt van elkaar verschilt. Op het moment dat een inwoner van Nederland niet van geboorte af aan gebonden is aan de Nederlandse cultuur, zullen er derhalve ook binnen Nederland verschillen optreden binnen betekenisgeving.

Het vanaf geboorte aanhangen van een cultuur betekent niet dat bijhorende normen, waarden en betekenisgeving als vanzelfsprekend ingebed worden in het gedrag en denkpatroon. Dit is een proces dat voortdurend door blijft gaan, onder invloed van impulsen van omgeving. De afgelopen decennia is media hier een groeiende rol in gaan spelen. De term massamedia is ontstaan, waarbij gesproken wordt over media die voor zoveel mogelijk leden van de samenleving beschikbaar zijn. Met de groei van media is ook het onderzoek naar dit fenomeen toegenomen (Wimmer & Dominick, 2006). Toch wees de Britse socioloog Hebdige al in 1979 op de relatie tussen media en cultuur, in het specifiek subculturen. Hij doelt op de rol van de media bij het implementeren van een subcultuur in de overheersende cultuur.

Enkele jaren eerder stelden onderzoekers als Adorno (1957) en Horkheimer in samenwerking met Adorno (1972) al dat media de belangrijkste grond is waarop culturele normen en waarden verspreid worden. Binder (1993) nuanceert deze stelling, door de omgeving van het met media in contact staande individu ook in acht te nemen. Ze wijst hierbij bovendien op de rol van frames, de door de media gekozen invalshoeken bij het verslaan van een gebeurtenis of verhaal en daarmee de brug tussen betekenisgeving en de cultuur waarin de

betekenis gegeven wordt (Gamson et al., 1992; Binder, 1993). Wanneer de beeldvorming over een fenomeen overwegend negatief is, kan dit tot een negatieve kijk op het fenomeen vanuit de samenleving leiden.

Frames zijn volgens deze definitie een belangrijk onderdeel van cultuur. Ze zijn tegelijkertijd vaak onzichtbaar, omdat ze als natuurlijk gezien worden door de samenleving, terwijl de media vanuit de samenleving aan wordt gestuurd. Een producent binnen media is tegelijkertijd een consument van andere media (Goffman, 1981; Shoemaker & Reese, 1996; Van Gorp, 2006). De Nederlandse onderzoeker Van Gorp (2006) spreekt verder over het herkennen en toepassen van frames, maar binnen dit onderzoek komt wordt dit niet uitgewerkt. De notie van het bestaan van frames is echter wel van belang, omdat cultureel bepaalde normen en waarden hierin naar voren komen, alsmede verder gevormd worden. Het is een vitaal onderdeel van de rol van media binnen cultuurvorming en -verspreiding.

2.2 De etnische fundamente van een subcultuur

Hiphop mag als culturele stroming tegenwoordig wereldwijd aangehangen worden, het vindt zijn wortels in Noord- en Midden-Amerika. In deze paragraaf wordt de ontstaansgeschiedenis van de hiphopcultuur en muziek beknopt toegelicht. Aansluitend volgt in paragraaf 2.3 de introductie van hiphop in Nederland.

Terwijl al tegen de jaren dertig van de twintigste eeuw plannen gemaakt werden om de verschillende wijken in de Amerikaanse stad New York met elkaar te verbinden middels een autoweg, werden deze plannen na afloop van de Tweede Wereldoorlog realiteit. In een van de met name door etnische minderheden bevolkte wijken van de stad, de Bronx, leidde dit tijdens de jaren vijftig van diezelfde eeuw tot een uitloop van de middenklasse. Met name Joodse en Ierse gezinnen vertrokken, maar ook de gegoede Afro-Amerikaanse families lieten de wijk achter zich (Chang, 2005: 10–19).

Op dit moment werd er in verschillende Amerikaanse staten gedebatteerd over de afschaffing van verschillende op ras gebaseerde wetgevingen. De Afro-Amerikaanse gemeenschap leed onder deze wetgeving. Als resultaat hiervan, vormden zij ook in de Bronx grotendeels de achterblijvende onderklasse. De relatief kleine tot de onderlaag horende blanke gemeenschap in de wijk begonnen als gevolg van de uittocht van blanke middenklasse groeperingen te vormen, om hun blanke instanties te beschermen tegen de etnische voormalige minderheden. Ditzelfde verschijnsel kwam in eerste instantie ook als tegengeluid ook voor binnen de aanwezige Afro-Amerikaanse en Latinogemeenschappen. Zij zagen hun

groeperingen in de daarop volgende jaren groeien en in sommige gevallen zelfs een politieke vorm aan zagen nemen (Chang, 2005; 12). Zogenaamde straatcultuur en groeperingen zoals de zogenaamde bendes vinden hierin dan ook een basis.

Met de komst van de eerder genoemde autoweg en het vertrek van de middenklasse, daalde het aantal beschikbare banen in de jaren vijftig en zestig van de twintigste eeuw drastisch in het bewuste gebied. Chang (2005) stelt dat dit gebrek aan werk onder de Afro-Amerikaanse en Latino bevolking, met name onder de jongeren, essentieel is binnen de vorming van hiphopcultuur. Zij vonden een met name muzikale vorm van uiting, voor en door de in deze situatie levende jongeren, gebaseerd op eerder onder etnische minderheden ontstane muziekstijlen.

De in de Bronx actieve etnische groeperingen, de bendes, en hun positie binnen de wijk begonnen ondertussen de aandacht te trekken van lokale en federale politiek. De reacties waren veelal negatief, met als belangrijkste reactie die van de toenmalige Amerikaanse president Nixon. Zijn veroordeling van de bendevorming in de Bronx leidde over de jaren zeventig van de twintigste eeuw tot een verder vertrek van *social services* in de Bronx (Chang, 2005: 14–15).

In de tweede helft van het decennium nam de lokale en federale politieke aandacht voor het gebied andermaal toe. Gelijktijdig met de vorming van de eerste hiphop-gerelateerde muzikale groepen, ontstonden er steeds meer rellen binnen de Bronx, als reactie op de minderwaardige sociale omstandigheden in de wijk. Hier was ook steeds meer ruimte toe, nu de afschaffing van eerdere racistische wetgeving steeds langer geleden leek te zijn (Chang, 2005).

Het is niet zo dat deze in de Bronx actieve jongerengroepen hiphop als muziekstijl en manier om hun stem te laten horen, volledig zelf hebben bedacht. De stijl leunt sterk op verschillende andere vanuit etnische gemeenschappen ontstane muziekstijlen, zoals het Jamaicaanse reggae. Jamaica, het Caribische eiland dat in de jaren zestig van de twintigste eeuw onafhankelijkheid verwierf van Engeland (Chang, 2005: 22–23), kent een met Amerika vergelijkbare geschiedenis als het gaat om de rol van blanken en racistische wetgeving. Een grootschalige financiële crisis doet aldaar, net zoals in de Bronx, de vlam in de pan slaan in deze periode. Reggae als in de decennia hier aan voorafgaande ontwikkelde muziekstijl bood op dit moment een houvast, onder meer ook door zaken als religie en de koloniale historie er in te betrekken. Uit Afrika afkomstige volksmuziek evolueerde zo mee met de uit de landen als slaven gedeporteerde bevolking.

Anders dan in de Bronx leed Jamaica in de jaren vijftig, zestig en zeventig van de twintigste eeuw niet onder een uittocht van de middenklasse. Als gevolg hiervan was de interesse van de westerse middenklasse in reggae groter dan in hiphop. Reggae ontwikkelde zich op deze manier eerder dan de later ontstane stijl tot een commercieel interessante culturele stroming (Chang, 2005: 26–30), ondanks dat Amerika onder invloed van de Koude Oorlog politieke banden met Jamaica steeds meer verbrak. Met financiële problemen onder de bevolking en een groei in bendevoering op het eiland als gevolg.

De interesse in de sterk in etnisch conflict gewortelde muziek was op dit moment, eind jaren zeventig en medio jaren tachtig, niet meer te stoppen. Graffiti, één van de manieren waarop Afro-Amerikaanse jongeren de Bronx en leegstand in het gebied overnamen, raakte verbonden met hiphop, nu een groeiende cultuur. Ditzelfde gold voor breakdance, een op hiphopmuziek aangepaste dansstijl, volgende uit de met name Afro-Amerikaanse koppeling van muziek aan dans (Dimitriadis, 1996: 180). De bendes begonnen ondertussen ook op federaal niveau een rol te spelen. De leden, die onder meer vanwege de financiële situatie en hun etniciteit nog steeds weinig kans hadden op vervolgeducatie of een baan, namen in delen van aan de Bronx gelijke wijken zelfs de macht over van lokale politie (Chang, 2005: 50–52). Hoe groter hun zichtbaarheid, hoe groter de invloed op de politieke situatie in de gebieden.

De muziek, vaak nog sterk politiek en etnisch getint, brak na enkele uitschieters eind jaren zeventig, medio jaren tachtig van de twintigste eeuw in Amerika door als populaire muzikale stroming en cultuur (McLeod, 1999). De al aangewakkerde commerciële interesse in hiphop is hierbij van belang. Hiphopmuziek zelf veranderde van medio jaren zeventig tot begin jaren tachtig van een nieuwe muziekstijl, tot een muziekstijl binnen de conventies van tot dan toe veelal door blanken gedomineerde popmuziek. De eerste hiphop groep die dit succesvol in de praktijk bracht, was Run-DMC begin jaren tachtig met nummers tussen de drie en vier minuten aan lengte en het gebruik van een refrein (Dimitriadis, 1996: 184-185). Na het eerste commerciële succes van Run-DMC volgden onder meer artiesten als KRS-One en Rakim. Artiesten die niet zozeer politiek getinte nummers uitbrachten, maar spraken over hun persoonlijke leefwereld en bezigheden, alsmede hun eigen kunnen en het voorgestelde onvermogen van andere artiesten. Het is niet zo dat het politieke aspect van hiphop hier mee direct uit de muziek verdween of niet te combineren was met commercieel succes, zoals onder meer Public Enemy eind jaren tachtig van de twintigste eeuw bewees (Dimitriadis, 1996: 185-186).

De politieke toon van de groep, afkomstig van nabij New York, stond haaks op de hiphop die zich ondertussen ook in het westen van de Verenigde Staten ontwikkelde en aan

populariteit won. Binnen de *gangsta rap* van het westen, tevens ontwikkeld vanuit etnische minderheden met een vergelijkbare problematiek, stond het verheerlijken van eigen kunnen, het onvermogen van andere artiesten, hypermannelijk gedrag en een criminele werkelijkheid centraal. Vanuit deze stroming binnen hiphopmuziek verwierf NWA grote populariteit naast, en vooral tegenover, Public Enemy (Dimitriadis, 1996: 187-188; Watts, 1997).

De media aandacht voor hiphop verschoof met de groei in populariteit van beide stromingen binnen de muziek van het framen van bendes naar de in hiphop actieve artiesten. De artiesten zelf begonnen mee te tellen bij het uitreiken van muziekprijzen medio jaren negentig, toen zogenaamde *gangsta* rappers als Dr. Dre en Snoop Dogg al grote commerciële successen kenden (Dimitriadis, 1996: 188). Met deze verandering begon ook het etnische aspect van hiphop steeds verder op de achtergrond te raken. Dit terwijl in 1992 nog grote rellen in de Amerikaanse stad Los Angeles ontstonden, naar aanleiding van aanval met racistisch motief van vier politieagenten op de Afro-Amerikaanse Rodney King in 1991 en het vervolgens niet veroordelen van deze agenten door de rechter (Matheson & Baade, 2004). Blanke jongeren kochten hiphopmuziek en begonnen hiphopmuziek te maken, alsmede te identificeren met de cultuur die er achter schuil gaat. Zij mogen dan geen Afro-Amerikaanse afkomst hebben, maar identificeren zich wel met andere aspecten van hiphop, zoals sociaal gedrag, seksueel gedrag en taal (McLeod, 1999: 138). Nu, ongeveer 25 jaar na de inzet van acceptatie van hiphopcultuur door algemeen westerse cultuur, worden enkele blanke hiphopartiesten zoals de leden van de sinds de jaren tachtig actieve, en als punkband begonnen, Beastie Boys en de sinds de jaren negentig actieve rapper Eminem.

2.3 Hoe hiphop zich in Nederland ontwikkelt

De geschiedenis van racisme en de rol van etnische groeperingen in Nederland is niet vergelijkbaar met deze aspecten in de Verenigde Staten. Hoewel Nederland één van de spelers is geweest binnen het verplaatsen van de Afrikaanse gemeenschap richting Noord- en Midden-Amerika enkele eeuwen geleden, heeft Nederland geen dermate grootschalige etnische strijd onder haar burgers gekend als de Verenigde Staten. Maar het is niet zo dat etnische rellen afwezig zijn binnen de Nederlandse geschiedenis. Wel gelijk aan Amerika vonden in de jaren zestig en zeventig rellen met racistisch motief plaats (Schrover, 2011), maar deze hielden met name verband met voormalige Nederlandse kolonies Indonesië en Suriname, alsmede met de komst van zogenaamde gastarbeiders.

Nederland is dan ook één van de landen die pas na de popularisatie van hiphop in de Verenigde Staten aan een eigen geschiedenis binnen de culturele stroming begon te werken. Met name aan de hand van de in 2009 uitgegeven Nederlandse documentaire *Smoelwerk* wordt de Nederlandse geschiedenis in hiphopmuziek toegelicht.

Eind jaren tachtig ontstond in Amsterdam één van Nederlands eerste en meest invloedrijke hiphopgroepen. De Osdorp Posse was blank en rapte in het Nederlands, iets dat in de enkele hieraan vooraf gaande jaren waarin hiphop langzaam bekendheid verwierf nog niet op serieus niveau gedaan werd. De groep werd goed opgevangen door de platenindustrie. Één van de meest belangrijke boekingskantoren in Nederland, Mojo, zorgde er in de jaren negentig voor dat Osdorp Posse op grote muziekfestivals mocht spelen. Hierdoor groeide de aandacht voor het Nederlandstalige product, toen al snel nederhop genoemd, explosief. In 1995 brak de groep met het derde volledige album *Afslag Osdorp* definitief door bij het Nederlandse publiek. Dit succes was het startschot voor grootschalige aanpak van nederhop vanuit de Nederlandse muziekindustrie. De eveneens Nederlandstalige rapper Extince kreeg steun vanuit deze industrie en zijn single ‘Sprakwater’ werd in 1995 een grote hit in eigen land.

TopNotch werd eveneens in dit jaar opgericht, als eerste Nederlandse exclusieve hiphop-gerelateerde platenmaatschappij. Naast Extince tekenden zij artiesten als Yukkie B en Sugacane, waarvan de laatste in het Engels rapte, ondanks dat juist Nederlandstalige teksten nog steeds aan populariteit wonnen. In de tweede helft van de jaren negentig werd nederhop onder invloed van onder meer Extince ook steeds meer serieus genomen onder Nederlandse rappers zelf. Rapper U-Niq stelt in *Smoelwerk* dat pas met de komst van Extince, ook het straataspect van hiphop in het Nederlands een plaats had gekregen. Het duurt tot 2006 tot er een tweede Nederlandse hiphop-gerelateerde platenmaatschappij volgt, in de vorm van DAC rapper Jiggy Djé’s Noah’s Ark.

Na 1995 kwam de volgende golf van Nederlandse hiphopartiesten pas in 2001. In de finale van de hiphopcategorie van de Grote Prijs van Nederland, één van de belangrijkste muziekcompetities voor jonge acts, stonden dat jaar onder meer Opgezwolle, Raymzter, Terilekst, Lange Frans en Baas B en Spacekees. Allen genoten in de jaren die volgden grote populariteit. Rico, één van de twee rappers van de uit Zwolle afkomstige Opgezwolle groep, vertelt in *Smoelwerk* dat deze finale pas het moment was waarop er persoonlijk contact werd gelegd met andere Nederlandse hiphopartiesten. De populariteit van het genre groeide opnieuw, terwijl de rappers zelf vaak nog geen onderdeel uitmaakten van de volwaardige

Nederlandse muziekindustrie. De uit Amersfoort afkomstige groep DAC bracht hun CD's bijvoorbeeld eigenhandig bij Nederlandse platenzaken.

Niettemin was 2001 en het succes van in dat jaar doorgebroken Nederlandse artiesten dat er op volgde een keerpunt. Rapper Brainpower, in 1998 winnaar van de Grote Prijs van Nederland, had in 2002 op basis van zijn Nederlandstalige single 'Dansplaat' succes buiten Nederland en kreeg hier professionele steun bij. Hij is bovendien één van de weinige Nederlandse rappers die ook vanuit de Amerikaanse rapcultuur enige vorm van waardering ontving, naar aanleiding van zijn samenwerking met de populaire Amerikaanse rapper Nas eveneens in 2002.

2002 was niet alleen het jaar van Brainpower, maar ook het jaar waarin de etnische achtergrond van hiphop een plaats kreeg in nederhop. Raymzter, een Nederlandstalige rapper met Marokkaanse achtergrond, bracht het succesvolle nummer 'Kutmarokkanen?!' uit. De tekst van de single genereerde enorm veel aandacht van populaire media. Raymzter gaf echter al snel aan de rol van spreekbuis voor de Marokkaanse gemeenschap in Nederland tegenover blanke Nederlanders niet te ambiëren. In 2003 pakte de eveneens Nederlandstalige rapper van Marokkaanse afkomst Ali B de handschoen op, met zijn debuutalbum *Ali B Vertelt Het Leven Van De Straat* waarop hij onder meer rapte over dagelijkse discriminatie van Marokkanen in Nederland. Het album is een commercieel succes en de rapper laat de activistische boodschap al snel achterwege voor succes bij een groter publiek. Momenteel is hij met name werkzaam als presentator, een beroep waar hij in 2012 de Zilveren Televisier-Ster voor beste mannelijke presentator voor won.

Het duurt dan tot 2007 tot er weer twee politiek georiënteerde rappers aandacht krijgen binnen Nederland. Salah Edin, een Nederlander van eveneens Marokkaanse afkomst, brengt nummers uit in het Arabisch en uit kritiek op de manier waarop de islam af wordt gebeeld in Nederlandse media. Kempri, een Nederlandstalige rapper van Antilliaanse afkomst, brengt problematiek in bepaalde Nederlandse wijken aan het licht, waar financiële problemen groot zijn en kansen klein. Beide rappers zijn momenteel niet meer actief, maar de positie van politiek georiënteerde rap binnen Nederlandse hiphopcultuur is sindsdien wel geconsolideerd.

Met de populariteit van het internet ontstonden er rond de millenniumwisseling steeds meer mogelijkheden voor Nederlandse artiesten om ook buitenom de muziekindustrie hun muziek aan de man te brengen. Tegelijkertijd bracht het de mogelijkheid voor Nederlandse artiesten om hun populariteit in bijvoorbeeld België te vergroten zonder dat aldaar een platenlabel achter hen stond. Dat leidde, in navolging van Brainpower eerder, onder meer tot succes van Opgezwolle, hiphop DJ Kubus en rapper Duvel in België. De Nederlandse groep

Postmen, die hiphop mixte met pop en reggae, speelden tot 2003 in heel Europa. In 2008 gaan Pete Philly & Perquisite met hun Engelstalige hiphop zelfs een stap verder, door op te mogen treden op het grote hiphopfestival Hiphop Kemp te Tsjechië. Door een goede samenwerking met muzieklabels Epitaph en Divine wordt hun album *Mindstate* in 2005 en 2006 in achtereenvolgens Japan, heel Europa en wereldwijd uitgebracht. De artiesten geven wel aan dat op dit punt, onder invloed van internet en de mogelijkheid tot downloaden, voor hen de verkoop van fysieke CD's is weggevallen als bron van inkomsten.

Japan is naast voor Pete Philly & Perquisite ook goed voor de vrouwelijke Engelstalige rapper La Melodia, tegenwoordig Melodee. Zij brengt aldaar een single uit op vinyl en in 2008, na enthousiaste reacties, tevens haar album *Time*. La Melodia vertelt in *Smoelwerk*, als de enige in de documentaire aanwezige en genoemde vrouw, zich in Nederland minder gewaardeerd te voelen dan in het buitenland. Anno 2013 neemt de media-aandacht voor haar weer toe, met onder meer een optreden als hoofdact op Amsterdams hiphopfestival Op De Block als gevolg.

Het sinds 2007 actieve hiphopduo The Opposites is één van de nieuwere Nederlandstalige hiphopgroepen met huidig groot succes in eigen land en België. De Nederlandstalige rapper Gers zag zijn in 2011 uitgebrachte debuutalbum *De Wereld Is Van Jou* de platina status bereiken in 2012 en scoorde eveneens een nummer 1-hit in Nederland met het nummer 'Ik Neem Je Mee'. Een eveneens relatief nieuwe groep is het in 2008 opgerichte Nouveau Riche, die hiphop mixen met verschillende aan dancemuziek gerelateerde stijlen. De DJ in dit collectief, Boaz van de Beatz, werkt in 2013 samen met het eveneens Nederlandse rap- en dancetrio The Partysquat samen met de Amerikaanse producer Diplo. DJ's FS Green en The Flexican scoren anno 2013 bovendien een wereldwijde hit in samenwerking met Diplo, met het nummer 'Bumaye'. Dit nummer werd origineel opgenomen door The Flexican, die het eerder in 2007 in Nederland uitbracht samen met de Nederlandstalige rapper Typhoon. In juli 2013 is Great Minds de eerste Nederlandstalige hiphopgroep die binnenkomt op de tweede plaats van de Nederlandse album top 100. Een teken dat de relevantie van hiphopcultuur in Nederland nog steeds groeiende is, ondanks de tot op heden weinig getoonde diversiteit in onder meer gender.

2.4 Het belang van het haantje

Wat in de in paragraaf 2.3 besproken geschiedenis niet uitgebreid naar voren is gekomen, is de plaats van conventioneel mannelijk gedrag binnen Nederlandse hiphopcultuur. Hier is vooralsnog weinig over bekend, hoewel de geëtaleerde afwezigheid van vrouwen binnen de cultuur de verwachting opwerpt dat het belang van conventioneel mannelijk gedrag groot is. Maar enerzijds spraken Nederlandse rappers zoals Kraantje Pappie, Sef, Typhoon, Dio en Monsif zich de afgelopen jaren bijvoorbeeld wel positief uit over seksuele diversiteit (COC, 2010; Buise, 2012). Rappers als Kempfi en Kleine Viezerik lieten in 2011 toch blijken dat homo- en transseksualiteit geen plaats heeft binnen Nederlandse straatcultuur en hiphop.

De aan- of afwezigheid van acceptatie van seksuele diversiteit is niet de enige indicator van het bestaan van een machocultuur. Of het als man belangrijk is om macho, conventioneel mannelijk gedrag te vertonen binnen hiphopcultuur, is een vraag die zo oud is als de cultuur zelf. Afro-Amerikaanse muziek werd al voor het ontstaan van hiphop met name gedomineerd door heteroseksuele mannen (McGee, 2009: 7). Binnen hiphopcultuur is dit verschil in dominantie niet verdwenen. Hiphop is ontstaan binnen Amerikaanse straatcultuur, die op zichzelf al gedomineerd werd door mannen. Dit hangt samen met de in het eerste hoofdstuk aangehaalde diepewortelde conventies rondom de verdeling tussen mannelijk en vrouwelijke bezigheden. Dimitriadis (2009) wijst deze mannelijke dominantie aan als een mogelijke reden voor het extra benadrukken van het geslacht. Tijdens de vorming van hiphopcultuur zou het aantal mannen zo hoog zijn en het aantal participerende vrouwen zo laag, dat dit heeft geleid tot een verschuiving van genderconventies binnen de cultuur. Met een hoog aantal mannen en een laag aantal vrouwen functioneren de mannen als hun eigen *agency*, waarbij onbewust wordt gezocht naar conventioneel vrouwelijke eigenschappen onder hun soortgenoten. Deze eigenschappen, zoals bijvoorbeeld bepaalde voorkeuren of gedrag maar ook seksuele diversiteit, worden vervolgens als zwakte gezien (Dimitriadis, 2009). Er waren immers op dat moment weinig vrouwen die zichzelf handhaafden binnen hiphopcultuur en straatcultuur.

De theorie van Dimitriadis sluit aan bij Mosher en Sirkin's (1984) drie kenmerken van een machocultuur waarin conventioneel mannelijk gedrag centraal staat. De kenmerken; het als mannelijk bestempelen van geweld, het zien van gevaar als een uitdaging en het onderdrukken van emoties binnen de omgang met vrouwen zijn alleen toepasbaar op de man. Spencer (2004) geeft aan dat dergelijk gedrag na dat het bekendheid verwierf vanuit de hiphopcultuur, conventioneel toe werd gedicht aan Afro-Amerikanen en Latino's. Dit maakt ook dat niet al het onderzoek naar dit onderwerp valide is (Spencer et al., 2004). Toch is het

wel zo, dat het aantal Afro-Amerikanen in Amerikaanse gevangenissen over de jaren negentig procentueel zes keer hoger was dan het aantal blanke mannen (Donziger, 1996).

De rol van media bij dit extreme verschil is niet weg te denken. Hoewel het aantal geweldplegingen al jaren afneemt, neemt de media-aandacht voor geweld alleen maar toe (Spencer et al., 2004). Het negatief framen van bepaalde groepen, zoals Afro-Amerikanen is hierin niet afwezig. In reactie hierop, zo stelt Spencer (2004), kan het zo zijn dat mannen binnen de door de media aangevallen groep zich extra mannelijk, hypermannelijk, gaan gedragen. Dit om aan de conventie van het niet te opzichtig tonen van emotie te voldoen. (Donziger, 1996; Spencer et al., 2004)

Een andere reden voor het vertonen van hypermannelijk gedrag kan een angst voor de indruk wekken homoseksueel te zijn, zijn. Hier wijst Dimitriadis (2009) op door te stellen dat het vertonen van conventioneel vrouwelijk gedrag, het aangetrokken zijn tot mannen, als zwak kan worden beschouwd. Dit wordt volgens Bersani (1987) veroorzaakt door een binnen straatcultuur heersend beeld dat gepenetreerd worden, het verwerpen van dominantie betekent. Deze stelling wijst zowel op seksisme, het conventioneel ondergeschikt zijn van de vrouw aan de man, als op dominantie van de heteroseksuele man. Zowel de vrouw als de homoseksuele dan wel biseksuele man kan, gestereotypeerd op gebied van seks, plezier ondervinden aan het gepenetreerd worden (Bersani, 1987: 212).

Maar ook het belang van taal moet niet onderschat worden. Pascoe (2005) spreekt van de rol van het woord “*fag*”, of “*faggot*”, in een machocultuur. Dit woord, een scheldwoord dat in het Nederlands vertaald kan worden naar zoiets als “nicht”, wordt tegenwoordig niet alleen meer in verband gebracht met homoseksualiteit. Het heeft een andere betekenis gekregen, namelijk die van zwakte. Maar om het gebruik van de term hiermee af te doen is te simpel (Pascoe, 2005: 330). Het nadoen van als conventioneel homoseksueel bestempeld gedrag is een onderdeel van de term, die alleen al qua bewoording hoe dan ook wijst op homoseksualiteit. De notie van zwakte of afwijking van conventioneel heteroseksueel mannelijk, die geopperd kan worden als de huidige betekenis van “*fag*”, is bovendien niet eens meer een vereiste voor het gebruik van de term. Dit gebeurt met name onder Afro-Amerikanen, aldus Riggs (1991), die het woord simpelweg zouden gebruiken om elkaar voor gek te zetten en zo het haantje te zijn. Dit demonstreert rapper Ice Cube bijvoorbeeld in 1991 in het nummer ‘No Vaseline’, met de regel: “*you little maggot, Eazy E turned faggot*”. De “*faggot*” in dit nummer, collega rapper Eazy E, is volgens Ice Cube een “*faggot*” omdat hij zijn omgeving verraden zou hebben in een persoonlijke twist.

Het afkeuren van conventioneel vrouwelijke eigenschappen en het extra benadrukken van conventioneel mannelijke eigenschappen is wat een macho maakt. Dit wordt door Ice Cube vervolgens in verband gebracht met een twist, waarbij hij Eazy E beschuldigt van het verloochenen van zijn wortels. Deze wortels verwijzen terug naar de begindagen van hiphop in het westen van de Verenigde Staten, toen beide rappers deel uitmaakten van de succesvolle groep N. W. A.

Ice Cube's uitspraken zijn inmiddels 22 jaar geleden. Midden jaren negentig sprak McLeod (1999) met enkele Amerikaanse hiphopartiesten, die tevens spraken over het vasthouden aan de wortels van hiphop. Boven het afkeuren of benadrukken van door blanken gemaakte hiphop, die vanwege het etnische aspect niet voldoet aan de wortels van de muziek, is het belangrijker voor deze groep om de wortels zelf te benadrukken. Hypermannelijkheid en het als sterk uitbeelden van een Afro-Amerikaanse persoonlijkheid is hierbij belangrijk (McLeod, 1999: 139–140).

Hoofdstuk 3: De rol van de poortwachter

De tot op heden enkele malen aangehaalde poortwachter is een rol, in dit onderzoek ingevuld door een binnen hiphopcultuur opererend persoon. In de volgende twee paragrafen wordt de ontwikkeling en achtergrond van de poortwachter als begrip beknopt toegelicht, waarna de rol van de poortwachter binnen hiphopcultuur uiteengezet wordt.

3.1 Het luik tussen producent en consument

Terwijl hiphopcultuur in de jaren zeventig van de twintigste eeuw langzaam aan een opmars begon, werd er elders in de Verenigde Staten verder gewerkt aan een tot op heden veelgebruikte theorie die zijn wortels vindt in de distributie van voedsel in de Tweede Wereldoorlog (McGee, 2013). Socioloog Kurt Lewin noemde de persoon die indertijd besliste wat er gegeten werd een poortwachter. White gebruikte Lewin's term in 1950 om een persoon die beslist welk nieuws er in de krant verschijnt te benoemen (McGee, 2013).

Het benoemen van de poortwachterrol in media werd pas in 1976 verder uitgewerkt, door Broadhead en Rist. Degene die de poortwachterrol volgens hen had, was degene die besliste welke informatie welk publiek bereikt. Maar dit zou ook de persoon kunnen zijn die beslist welk onderzoeksveld er aandacht verdient binnen een organisatie. De rol van de poortwachter is daarmee in te vullen door meerdere, mogelijk samenwerkende personen binnen één sector (Broadhead & Rist, 1976).

Drie jaar later brengt Hebdige (1979) media, in navolging van White, in verband met de nieuwe rol. Hij noemt media onder meer de spil tussen een subcultuur en de overkoepelende cultuur. Dit is uit te leggen als de verantwoordelijkheid van media bij de beeldvorming van een cultureel bepaalde samenleving over een subcultuur (Hebdige, 1979). Sinds Hebdige's theorie wordt de term poortwachter ingezet in een breed veld. Hierbij is de betekenis van degene die toegang tot iets van mogelijke waarde verschaft intact gebleven (Kawulich, 2010), maar is poortwachter een dermate brede rol geworden dat verdere afbakening binnen hedendaagse onderzoeken vaak nodig is. Binnen dit onderzoek wordt de poortwachter steeds aangeduid als één van de personen die binnen een organisatie (mede-)verantwoordelijk is voor een product zoals het de consument bereikt. Dit product kan de perceptie van hiphop als cultuur zijn, maar bijvoorbeeld ook een binnen hiphop actieve artiest. De definitie van de poortwachter volgens Shoemaker en Vos (2009) wordt aangehouden. Zij stellen poortwachters als het proces waarbij een oneindige hoeveelheid informatie omgezet wordt in een gelimiteerde hoeveelheid informatie. Het woord informatie kan hierbij staan voor allerhande producten.

De rol van de poortwachter is dan ook veranderd sinds de theorieën van Lewin, White, Broadhead, Rist en Hebdige. Theorieën rondom media als poortwachter hebben een vlucht genomen onder invloed van een sterke groei aan nieuwe informatie en communicatie technieken, verder aangeduid als ICT. Een belangrijke speler hierin is de toevoeging van het wereldwijd beschikbare internet aan de informatiebronnen van de samenleving⁹. Dit bemoeilijkt de exclusiviteit van het poortwachters (Nahon, 2011). Online kan het onduidelijk zijn wie de poortwachter is, maar ook wie de consument is waarop ingespeeld moet worden. Daarnaast veroorzaakt de afwezigheid van een limiet op het aantal internetwebsites een eveneens ongelimiteerde hoeveelheid informatie (Shoemaker & Vos, 2009).

Maar dit houdt niet in dat er geen poortwachters actief zijn binnen de verspreiding van deze informatie. Ook degenen die nieuws plaatsen op websites, maken een selectie op basis van verschillende factoren, binnen de hoeveelheid aanbod die op haar plaats geselecteerd is door eerder in het proces actieve poortwachters (Shoemaker & Vos, 2009). Dit maakt dat er een grotere hoeveelheid verschillende informatie beschikbaar kan zijn online, maar niet dat deze informatie zonder selectie online verschijnt.

Vier jaar na de theorie van Shoemaker en Vos (2009) vult McGee (2013) deze aan, door op te merken dat kleine nieuwsberichten middels het internet in een select aantal gevallen overgenomen worden door commerciële, goed gelezen nieuwswebsites. Dit zou volgens haar niet duiden op een afnemende rol van of zelfs gebrek aan poortwachters, maar op een nieuwe invulling van deze rol. Het poortwachters over een groep van onbekende en anonieme consumenten (McGee, 2013), die naast de rol van consument, ook de rol van producent op zich kunnen nemen.

De poortwachter in het nieuwe millennium hoeft derhalve niet per se één persoon te zijn, maar kan ook staan voor een groep consumenten die voor elkaar bepalen welke informatie zichtbaar wordt. De binnen de groep geaccepteerde normen en waarden spelen hier in mee. Een belangrijk voorbeeld zijn websites waarop consumenten de rol van producent aan kunnen nemen door zelf een bericht te plaatsen. De consument wordt vervolgens ook een poortwachter, door berichten van anderen een positieve of negatieve stem toe te kennen. De berichten met het grootste aantal positieve stemmen komen prominenter op de website te staan en bereiken zo een groter publiek (McGee, 2013).

⁹ In 2011 houdt dit voor Nederland in dat 94 procent van de huishoudens thuis toegang tot internet heeft. 86 procent van de totale bevolking maakt hier in 2011 ook daadwerkelijk gebruik van (Centraal Bureau voor de Statistiek. 2012).

Deze relatief nieuwe wisselwerking tussen consument en poortwachter veroorzaakt een verschuiving binnen de invulling van de poortwachterrol, stellen Wiesslitz en Ashuri (2011). De lage instapdrempel bij het verzorgen van online nieuwsproductie zou voor een afname in objectieve journalistiek en een toename aan met opinie doorspekte journalistiek hebben gezorgd, omdat ook niet-geschoolde schrijvers zich tegenwoordig met nieuwsproductie en –verspreiding bezig kunnen houden (Wiesslitz & Ashuri, 2011). De onderzoekers wijzen erop dat er ook poortwachters actief zijn binnen deze met opinie doorspekte journalistiek, waarmee zij een morele verantwoordelijkheid op zich nemen door de keuze te maken welke opinie aandacht van de consument verdient en welke opinie niet. Dit kan zowel uitgevoerd worden door een individuele poortwachter als door een groep actieve poortwachters, afhankelijk van het online type medium.

Door de hedendaagse wisselwerking tussen de rollen van producent, poortwachter en consument in acht te nemen, maar de meer traditionele rol van de poortwachter zeker niet uit het oog te verliezen, helpen onder meer Shoemaker en Vos (2009), Wiesslitz en Ashuri (2011) en McGee (2013) de relevantie van de poortwachter ook in de 21^e eeuw te benadrukken.

3.2 De positie van de poortwachter binnen hiphop in Nederland

Binnen een culturele stroming zoals hiphop zijn poortwachters even diffuus actief als binnen de samenleving als geheel. Toch is het belangrijk om de positie van poortwachters binnen hiphopcultuur en dit onderzoek specifieker toe te lichten. Tussen elke producent en consument zijn één of meerdere poortwachters actief. Maar deze poortwachters opereren niet objectief. Foster et al. (2011) en Gallan (2012) wijzen bijvoorbeeld in onderzoeken naar boekers van respectievelijk een Amerikaanse en een Australische muziekzaal bijvoorbeeld op de rol van persoonlijke relaties binnen het zakelijk opereren van deze boekers. Boekers, een poortwachter in de zin dat hij of zij bepaalt welke artiest of artiesten een plaats krijgen binnen de zaal om zich voor te stellen aan het publiek, zijn in elke commerciële muziekstroming actief. Ook binnen Nederlandse hiphopmuziek, waar gelijk aan Amerika en Australië muziek zowel een wereldwijde als een lokale industrie vormt.

Het punt dat Foster en Gallan (2011, 2012) aanstippen, dat van een verwikkeling tussen persoonlijke en zakelijke contacten, is ook binnen Nederlandse hiphopcultuur van belang. Het poortwachterschap is immers maar één van de rollen die een persoon aan kan nemen. Anders dan in de Verenigde Staten is hiphopcultuur in Nederland relatief klein en

domineert de bijhorende muziek geenszins de hitlijsten. Nederland kent twee landelijk opererende hiphop-gerelateerde platenmaatschappijen, TopNotch en Noah's Ark. Het is niet ongebruikelijk dat medewerkers voor beide maatschappijen actief zijn, of dat in het verleden zijn geweest. Ook in hiphop-gerelateerde Nederlandse media zijn deze verwickelingen zichtbaar. Denk bijvoorbeeld aan Pim Lauwerier, één van de poortwachters die later in dit onderzoek geïnterviewd wordt. Lauwerier is werkzaam bij Noah's Ark, hiphop-gerelateerd radioprogramma Wat Anders, draagt redactioneel bij aan de hiphop-gerelateerde blogging website State Magazine en was werkzaam bij TopNotch.

De identiteit van de poortwachter als individu binnen Nederlandse hiphop kan, zoals Lauwerier laat zien, verschillende vormen aannemen. Omgeving is hierbij een belangrijke factor. Deze factor komt tevens terug in de manier waarop een persoon in aanraking komt met en reageert op hiphopcultuur, zoals in het vorige hoofdstuk omschreven. Van hoe iemand hiphop definieert en welke plaats de cultuur inneemt in zijn of haar leven, mag verwacht worden dat het tevens invloed heeft op zijn of haar zakelijke omgang met hiphop als poortwachter zijnde. De verschuiving van de poortwachter als absolute rol naar een poortwachter die tegelijkertijd ook een consument en zelfs een producent kan zijn (McGee, 2013) kan zorgen voor een verdere afbreuk van het zakelijke aspect van het poortwachterschap. Juist de Nederlandse hiphopcultuur is gevoelig voor deze afbreuk. Hiphop is bij uitstek al een cultuur opgekomen en aangenomen door jongeren (Chang, 2005), terwijl jongeren ook een groep zijn die nieuwe ICT, zoals internet, relatief snel tot zich nemen. Zij zijn er immers mee opgegroeid (Veen & Jacobs, 2005).

Het vervagen van grenzen betreffende de rollen van in hiphopcultuur actieve personen, zou tevens kunnen betekenen dat de poortwachter meer benaderbaar wordt voor zowel publiek als producent. Zeker in Nederland. Door de mogelijkheid om zichzelf ook als consument of producent te profileren en misschien zelfs de verwachting dat dit gebeurt, wordt het makkelijker om de poortwachter aan te spreken op de keuzes die hij of zij maakt. Het gebruik van persoonlijk netwerk binnen zakelijke beslissingen speelt hier ook in mee.

De verwikkeling tussen persoonlijk en zakelijk contact kan het moeilijker maken om op zakelijk niveau, in de rol van poortwachter, een mogelijk controversiële beslissing te maken. Het risico dat hij of zij hier persoonlijk op aan wordt gesproken lijkt immers niet kleiner geworden te zijn het afgelopen decennium. Of seksuele diversiteit tot een controversieel onderwerp gerekend mag worden is de vraag, maar het is wel opvallend dat nieuws rondom bijvoorbeeld het uit de kast komen als biseksueel, van de Amerikaanse hiphop-gerelateerde zanger Frank Ocean in 2012, niet geplaatst werd op één van de

Nederlandse hiphop-gerelateerde blogging websites. Dit, terwijl bijvoorbeeld de goed bezochte blogging websites State en Puna wel een dagelijkse selectie van nieuws plaatsen. Ook als dit niet vergezeld gaat van een nieuw nummer van de artiest in kwestie. De grootte van de wereld waarin de poortwachter zich beweegt komt tevens naar voren in de gesprekken met de respondenten, die verder toegelicht worden in hoofdstuk vier.

Hoofdstuk 4: Methoden van Onderzoek

De eerste drie hoofdstukken creëren de context waarin de acht expertinterviews afgenomen worden. In de volgende vijf paragrafen worden de voorafgaande aan, tijdens en na afloop van de interview gemaakte keuzes toegelicht. De onderzoeksmethode wordt ingeleid, waarna er gesproken wordt over de selectie van de respondenten, keuzes betreffende de inhoud van de interviews, de analyse van de gesprekken en de structurering van het onderzoek als geheel.

4.1 Het verrichten van kwalitatief onderzoek

Het onderzoeksveld waarin hiphop, seksuele diversiteit en gender zich bevinden is veelal nog niet ontgonnen. Op basis hiervan is gekozen voor een kwalitatieve benadering van het onderwerp, in tegenstelling tot een kwantitatieve benadering. Met behulp van deze benadering kan er uitgegaan worden van het beschikbare materiaal, in plaats van uit te gaan van een vooraf opgestelde verwachting of bevestiging. Het op een kwalitatieve wijze benaderen van het veld is specifiek toepasbaar binnen studies naar of over een cultureel fenomeen. Dit, omdat het aantal meewegende omstandigheden groot is en per specifieke situatie verschilt. De context van een gesprek, beschikbare data en het leven van een respondent speelt een rol binnen de dataverzameling, zonder dat dit de data mag comprimeren (Fiske, 1992: 154–165; Bogdan & Biklen, 2007).

De kwalitatieve benadering kent zes kenmerken, zo stelt de Nederlandse onderzoeker Evers (2007). Deze zes kenmerken baseren zij op eerdere definities van kwalitatief onderzoek, zoals gegeven door verschillende onderzoekers. De kenmerken zijn een interesse in de natuurlijke situatie van de respondenten in het geval van interviews, geen kwantitatieve hoeveelheid informatie als einddoel maar een leerproces, een inductieve werkwijze waarbij wel ruimte is voor het stellen van bijvoorbeeld hypotheses, maar waarin wel breder gekeken wordt dan het ontkrachten dan wel bevestigen van deze hypotheses alleen, een centrale plaats voor het perspectief van de respondent, het leren kennen van het perspectief van de respondent en het verwerken van onderzoeksresultaten in een overwegend verhalende vorm (Evers, 2007: 5-6). Kwalitatief onderzoek draait derhalve om het meewegen van elke inhoudelijke factor en het open staan voor elke mogelijke uitkomst.

De hoofdvraag die centraal staat in dit onderzoek is hoe Nederlandse poortwachters kijken naar seksuele diversiteit in hiphopcultuur. In deze vraag komen enkele kernbegrippen naar voren, namelijk seksuele diversiteit en hiphopcultuur. Deze begrippen worden toegelicht aan de hand van kwalitatief literatuuronderzoek, waarbij gezocht wordt naar definities en meewegende factoren. Dit geldt ook voor een derde begrip dat centraal staat in dit onderzoek,

te weten de poortwachter. Een functie die van belang is binnen de gekozen tweede onderzoeksmethode naast het kwalitatieve literatuuronderzoek, het interview. Dit begrip wordt later in dit hoofdstuk toegelicht. Middels de in dit onderzoek aangehaalde literatuur wordt bovendien de relevantie van dergelijk onderzoek duidelijk. Deze relevantie is uitgeschreven in de inleiding van dit onderzoek, maar kan beknopt uitgelegd worden door het belang te onderstrepen van studie naar de plaats van sociale verschijnselen, zoals in dit geval seksuele diversiteit, binnen een (sub)samenleving. Door zichtbaar te maken hoe deze plaats tot stand is gekomen en hoe deze mogelijk gaat evolueren, wordt er meer inzicht verkregen in de werking van de Nederlandse samenleving.

Hoewel Evers (2007) de mogelijkheid van het opstellen van hypothesen toelaat binnen een kwalitatief onderzoek, is er binnen dit artikel voor gekozen om hier geen gebruik van te maken. Op deze manier wordt het risico de later uitgewerkte interviews teveel te sturen ondervangen. Omdat de tot op heden beschikbare literatuur bovendien niet eerder toe is gepast op Nederland, maar veelal gebaseerd is op Amerika, mag er bovendien vanuit worden gegaan dat er een discrepantie zal zitten tussen eventueel uit de literatuur af te leiden verwachtingen en de uitkomsten van dit onderzoek. Deze discrepantie zou dan geen probleem binnen het onderzoek aan het licht brengen, maar slechts aantonen dat het gebruik van hypothesen binnen dit onderwerp en de gekozen onderzoeksmethode vooralsnog niet aan te raden is.

De in de literatuur naar voren gekomen theorieën en informatie dienen wel als achtergrondinformatie bij de kwalitatieve conversaties met Nederlandse poortwachters. Aan de hand van de gesprekken, zogenaamde expertinterviews, wordt er een beeld geschetst van zichtbaarheid en rol van dan wel omgang met seksuele diversiteit binnen hiphopcultuur in Nederland. Er is gekozen voor deze vorm van onderzoek omdat er op deze manier een zo breed mogelijk eerste beeld geschapen kan worden van de positie van seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphopcultuur, volgens de poortwachter of expert. De gekozen methode geeft de mogelijkheid tot het in context verzamelen van informatie, waarbij ruimte is voor door de respondent aangedragen visie (Evers, 2007).

Elk van de acht afgenomen interviews is anders en volledig toegepast op de kennis en wens van de respondent, waardoor getracht is een klimaat te scheppen waarin zoveel mogelijk informatie en visie wordt gedeeld. Door het aantal geïnterviewde experts te limiteren tot acht personen blijft de waarde van elk individueel interview wel behouden. Door het analyseren van de verzamelde visies kunnen de hoofd- en deelvragen van het onderzoek beantwoord

worden. In de volgende paragrafen wordt de keuze van de acht respondenten, alsmede de uitwerking en analyse van de interviews toegelicht.

4.2 De selectie van respondenten

De rol van de poortwachter, ook wel aangeduid als expert, is een centraal staande factor binnen dit onderzoek. In Nederlandse hiphopcultuur vinden we poortwachters in allerlei vormen. De poortwachter, een vorm van filtering tussen hiphopartiest en hiphopconsument, speelt een belangrijke rol binnen de distributie van een cultureel product. Deze positie verschaft hen het tweede label, dat van de zogenaamde expert, binnen zijn of haar veld.

Binnen dit onderzoek wordt gesproken met acht experts. Bij aanvang van de onderzoeksperiode is een *longlist* opgesteld met mogelijke interviewkandidaten, werkzaam binnen de Nederlandse hiphopcultuur. Op deze lijst zijn specifieke medewerkers dan wel algemene contactinformatie geplaatst van achtereenvolgens hiphop-gerelateerde online media, hiphop-gerelateerde fysieke media, op hiphop geënte platenlabels, op hiphop geënte feesten en festivals en overige hiphop-gerelateerde instanties. Met behulp van deze informatie is contact opgenomen met de mogelijke respondenten. Het eerste contact is in elk van de gevallen met behulp van e-mail gelegd. In deze e-mail is toegelicht wie ik ben, waar het onderzoek om zal draaien en is de vraag om medewerking gesteld. Het eerste contact is bewust zo beknopt mogelijk gehouden, met het aanbod tot het verschaffen van meer informatie. Op deze manier is getracht de mogelijke respondenten niet bij voorbaat af te schrikken, gezien de mogelijke controverse die het onderwerp op basis van de literatuurstudie nog steeds teweeg brengt.

De eerste e-mails zijn in de laatste week van maart 2013 verzonden. De gehanteerde lijst is aangevuld en ingekort naarmate het proces van selectie vorderde. Het eerste interview heeft op 9 april 2013 plaatsgevonden. De initiële selectie van positief reagerende respondenten bestaat uit zes experts. In de eerste week van mei 2013 zijn de laatste twee interviews bevestigd, waarmee de doelstelling van acht interviews gehaald is. Deze laatste toevoegingen zijn ook de variatie binnen de geselecteerde groep ten goede gekomen, die uiteindelijk bestaat uit drie medewerkers van platenlabels, één festivalboeker, twee medewerkers van internet gerelateerde media, één medewerker van fysieke media en één medewerker van een op hiphop geënte dansschool. Binnen deze groep heeft maar één vrouw haar medewerking verleend; een direct verkregen contactpersoon van de enige vrouw op de initiële *longlist*. Achter enkele algemene e-mailadressen bleken tevens vrouwelijke

medewerkers schuil te gaan, maar zij verwezen door naar mannelijke collega's met, in alle gevallen, een hogere positie binnen de instantie van dienst. De respondenten kennen diverse afkomsten, maar zijn alle acht werkzaam en woonachtig in Nederland. Elk gesprek is in de Nederlandse taal afgenomen en alle respondenten zijn op moment van schrijven nog steeds werkzaam binnen de genoemde positie(s).

De selectie geïnterviewde experts bestaat achtereenvolgens uit:

Tabel 1: de acht aan de interviews meewerkende respondenten, 2013

<i>Respondent</i>	<i>Beknopte introductie</i>
Sevda Alizadeh	Medewerker communicatie bij dansschool het Hiphophuis. Hiernaast werkzaam als rapper. Alizadeh is de enige vrouw binnen de groep respondenten. In haar positie binnen het Hiphophuis is ze (mede) verantwoordelijk voor de manier waarop het Hiphophuis bekend staat bij het publiek en de consument.
Farid Benmbarek	Medewerker <i>Artist and Repertoire</i> bij het Nederlandse, hiphop-gerelateerde en in 1995 platenlabel TopNotch. Faciliteert in deze positie de plaats van de artiest binnen het label, richt zich op het verzorgen van videoclips en helpt waar mogelijk met het verzorgen van <i>Public Relations</i> . In deze positie is Benmbarek zowel van invloed op het product zelf, als op of en op welke manier het product terecht komt bij de consument.
Robert Coblijn	Oprichter van het sinds 2002 actieve Nederlandse, hiphop-gerelateerde platenlabel en sociale platform Bijlmer Style. Richt zich in deze positie op hiphopmuziek afkomstig uit de

	<p>Amsterdamse Bijlmer wijk en bepaalt welke muzikale producten hij onder de aandacht wil brengen bij de consument. Zet zich middels Bijlmer Style als stichting en sinds 2010 ook politieke partij bovendien in binnen de lokale politiek.</p>
Pim Lauwerier	<p>Medewerker Public Relations bij het Nederlandse, hiphop-gerelateerde en in 2006 opgerichte platenlabel Noah's Ark. Tevens medewerker van <i>Wat Anders</i> hiphopradio en voormalig medewerker van het Nederlandse, hiphop-gerelateerde platenlabel TopNotch. Bepaalt in deze positie (mede) welke hiphopartiest media-aandacht verkrijgt binnen het Noah's Ark label en welke artiest er naar voren geschoven wordt in de radiuitzendingen van <i>Wat Anders</i>.</p>
Rogier Smalhout	<p>Één van de drie oprichters van Appelsap festival, een sinds 2001 bijna jaarlijks terugkerend hiphopfestival te Amsterdam. Smalhout richt zich met name op marketing, maar bepaalt in deze positie ook mede welke artiesten gepresenteerd worden aan het publiek van het festival en de manier waarop dit gebeurt.</p>
Saul van Stapele	<p>Cultureel en entertainment journalist bij dagblad <i>NRC Handelsblad</i> en wekelijks uitgegeven magazine <i>Nieuwe Revu</i>, met name gericht op hiphop- en straatcultuur gerelateerde verhalen. Tevens freelance journalist, voormalig muziekjournalist en schrijver. Probeert in zijn positie een gezicht te geven aan zowel muzikanten als</p>

	anderzijds hiphop-gerelateerde personen.
Roshan Tewarie	Medewerker van het in 2006 opgerichte hiphop online mediaplatform 101Barz. Verzorgt in samenwerking met een collega de dagelijkse selectie van nieuws en muziek die online geplaatst wordt op het bijhorende medium en benadert tevens hiphopartiesten voor exclusieve 101Barz studiosessies.
Dave Vanderheijden	Oprichter online hiphopplatform Hiphop In Je Smoel, de eerste Nederlandstalige bloggingwebsite over hiphop, online sinds 1999. Bracht tevens de Nederlandse hiphopchronologie <i>Smoelwerk</i> uit, met bijhorende documentaire. Verzorgt met een wisselende groep medewerkers de dagelijkse selectie van nieuws en muziek die online komt op het hiphopplatform.

De respondenten zijn alfabetisch geordend en de gesprekken met hen zijn in de periode tussen 9 april 2013 en 14 mei 2013 afgenomen. Bij aanvang van dit onderzoek is uitgegaan van een periode van twee weken interviewafname, maar vanwege moeilijkheden met het completeren van de groep meewerkende experts is medio april 2013 besloten om de afnameperiode te verlengen. Opgegeven redenen om niet mee te werken aan een interview, variëren van “we hebben geen tijd” tot “Ik denk dat ik niet de juiste persoon hiervoor ben”. Op drie van de verzoeken is ook na meerdere malen contact zoeken nooit een antwoord gekomen.

4.3 Interviewstijlen, voorbereiding en interviewen

Bij het voorbereiden van de interviews is notie genomen van de bundel *Kwalitatief Interviewen: Kunst én Kunde*, uitgebracht onder redactie van Jeanine Evers (2007). Voor aanvang van de interviewcyclus is het belangrijk om het te behalen doel tijdens het interviewen helder te krijgen voor de interviewer. Dit doel is geen absoluut gegeven binnen een kwalitatief gesprek, maar leidt wel tot een aantal onderwerpen die de voorkeur hebben

besproken te worden tijdens het interview (Evers, 2007: 50). Hier komt de al bij aanvang opgedane theoretische kennis van pas.

Met het doel in oog, is er vervolgens een keuze gemaakt voor een interviewmodel, het riviermodel. Dit model biedt een houvast vooraf en tijdens de gesprekken. Evers (2007) onderscheidt drie modellen, te weten het sluismodel, het riviermodel en het boommodel. Binnen het sluismodel wordt er ingezet op een zo breed mogelijk beeld van werkveld of fenomeen, waarbij specifieke zaken pas in een tweede of anderzijds later gesprek aan bod kunnen komen. Dit model kent daarom maar één of twee hoofdvragen. De interviewer probeert zoveel mogelijk door te vragen, zonder hierbij zelf al tijdens het gesprek de antwoorden van de respondent te analyseren. De rol van de respondent is hiermee groot en hij, dan wel zij, bepaalt in hoeverre het besproken onderwerp in de breedte wordt toegelicht (Evers, 2007: 57–58).

Het tweede model, het riviermodel, kent een grotere verscheidenheid in vooraf opgestelde mogelijke gespreksonderwerpen. Deze vorm van interviewen combineert de in het sluismodel gezochte diepte met een vooraf geïndiceerde gespreksbreedte. Doorvragen is van belang, maar er kunnen ook vervolgvragen gesteld worden. Dit laat een lichte ruimte voor het analyseren van de antwoorden van de respondent tijdens het gesprek, om zo een brug te maken naar een volgend onderwerp (Evers, 2007: 58–59). Het is wel van belang dat de respondent een leidende rol blijft behouden en dat de interviewer hem of haar geen woorden in de mond legt. Aan de hand van het riviermodel kan de relatie tussen hiphopcultuur en seksuele diversiteit uitgediept worden, terwijl ook mogelijk interessante en andersoortig voor dit onderzoek relevante onderwerpen aan het bod kunnen komen, om op deze manier een breder beeld te scheppen van de achtergrond van de hoofdzakelijke relatie.

Aansluitend op deze twee modellen is het boommodel het meest vooraf gestructureerd. Het is vanzelfsprekend niet zo dat een vooraf opgestelde vragenlijst af wordt gewerkt, het is immers nog steeds een kwalitatieve manier van interviewen, maar het is wel van belang dat alle vooraf vastgestelde thema's binnen het gesprek aan bod komen. Deze thema's krijgen min of meer een gelijksoortige hoeveelheid aandacht binnen het gesprek. Hoewel dit een interviewmodel is waarbij typisch gebruik wordt gemaakt van een zogenaamde conversatiehulp (Evers, 2007: 60), is de conversatiehulp niet exclusief gebonden aan dit model.

De conversatiehulp, een vooraf opgestelde set met mogelijke vragen dan wel te behandelen onderwerpen, kan tevens ingezet worden bij de eerdere twee besproken modellen. Deze hulp komt dan wel voor in een afgeslankte vorm, toegepast op elk individueel gesprek.

Hier is ook tijdens dit onderzoek gebruik van gemaakt. Een riviermodel is toegepast, in combinatie met een algemene conversatiehulp, die voor elk gesprek toegespitst is op de context van de respondent. Op deze manier biedt de conversatiehulp een houvast voor relatief onervaren interviewers, terwijl er wel ruimte is om van een vastgesteld onderwerp af te wijken. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen wanneer de respondent verbaal dan wel non-verbaal aangeeft niet over een bepaald onderwerp te willen spreken. De algemene conversatiehulp is toegevoegd aan dit onderzoek als bijlage 1.

Tijdens het opstellen van de conversatiehulp is het van belang om ook de rol die de onderzoeker tijdens de gesprekken op zich neemt, te definiëren. Evers (2007) onderscheidt vijftien verschillende rollen, waarbij de laatste vier rollen sterk afgeraden worden door de onderzoeker. Tijdens de gesprekken zijn afwisselend de rollen van regisseur, sfeermaker, leraar, zoeker, uitdager en tijdwaarnemer aangenomen, afhankelijk van de context van elk individueel interview. Alle aangenomen rollen zijn binnen dit onderzoek wel gekenmerkt door een relatief hoge mate van empathie (Evers, 2007: 64-88), om op deze manier een klimaat te scheppen waarin de respondent zich op zijn of haar gemak voelt, wat de kwaliteit van gegeven informatie ten goede komt. Hierbij is de door Evers (2007) afgewezen rol van lotgenoot zoveel mogelijk vermeden. Binnen deze rol zoekt de respondent in hoge mate herkenning bij de interviewer, waarbij wedervragen gesteld kunnen worden. Dit is voorgekomen tijdens de afgenomen interviews, maar zoveel mogelijk ontdaan van het geven van een eigen mening door de onderzoeker. Dit, zo merkt Evers terecht op, is voorbehouden aan gesprekken buiten het interview om. Omdat veelal de volledige gesprekken met respondenten opgenomen zijn, zijn deze gesprekken wel volledig getranscribeerd¹⁰. Alleen de voor dit onderzoek relevante informatie is meegenomen in de analyse van de gesprekken.

Als het afnemen van het interview uiteindelijk aan de orde is, speelt ook de locatie en de lengte van het gesprek een rol. Hierbij is zoveel mogelijk vrijheid gegeven aan de respondenten. De interviews hebben plaats gevonden op een locatie naar keuze. In één van de gevallen heeft dit tot een enkele moeilijkheid geleid, waarbij een artiestennaam niet verstaanbaar was vanwege achtergrondgeluid, tijdens de transcriptie van het gesprek. Dit heeft geen consequenties voor de verdere validiteit van de door de respondent gegeven informatie. Tevens heeft één van de gesprekken telefonisch plaatsgevonden, omdat de respondent hier een sterke voorkeur voor had. Dit gesprek is, zoals ook de andere gesprekken, vanzelfsprekend wel volledig opgenomen en met uitzondering van de afwezigheid van fysiek

¹⁰ Zie bijlage 3: transcripties.

contact inhoudelijk in zijn volledigheid vergelijkbaar met de andere zeven afgenomen interviews.

De lengte van de interviews en de rol die de respondenten hierin hebben gespeeld, zorgen wel voor grote onderlinge verschillen. Het kortste afgenomen interview duurt een half uur, terwijl het langste interview een uur en een kwartier heeft geduurd. Er is nadrukkelijk op toegezien dat elk interview wel een onderling vergelijkbare hoeveelheid informatie bevat. De lengteverschillen in de interviews hebben met name te maken met werkdruk aan de kant van de respondenten en het feit dat een aantal van deze experts geen tot weinig ervaring hebben met wetenschappelijk onderzoek. Dit maakt dat zij meer motivatie vanuit de interviewer nodig hebben om genoemde zaken toe te lichten, waardoor het vinden van een balans tussen sfeer en een kwalitatief sterk interview meer moeite vereist voor onervaren interviewers.

4.4 Het analyseren van de gesprekken

Elk interview is na afloop volledig getranscribeerd, waarbij de letter I is gebruikt om de interviewer aan te duiden en de letter R is gebruikt om de respondent aan te duiden. Klanken gebruikt als korte pauze binnen zinnen, zoals bijvoorbeeld “uhm”, zijn weggelaten uit de transcripties. De transcripties zijn voltooid tijdens de laatste week van april 2013 en de eerste drie weken van mei 2013. Bij aanvang van elke transcriptie zijn opmerkingen geplaatst betreffende datum van het interview, lengte van het interview, plaats van het interview en verder opvallende zaken. Alle volledige transcripties zijn toegevoegd aan dit onderzoek als bijlage 3.

Na afloop van het uitwerken van alle transcripties, kan het analyseren van de informatie beginnen. Dit is gebeurd met behulp van een *grounded theory* aanpak, waarbij er opnieuw uitgegaan is van het voor handen zijnde materiaal. Al bij het verzamelen van de data is hier rekening mee gehouden, door zoveel mogelijk open vragen te stellen en de respondent slechts te leiden in te bespreken onderwerpen, maar niet in uitspraken.

De *grounded theory* aanpak vindt zijn wortels in de jaren zestig van de twintigste eeuw, toen Glaser en Strauss (1967) de methode benoemden als een manier om theorie aan te laten sluiten bij het uiteindelijke doel van het onderzoek, in plaats van uit te werken aan de hand van eerder opgestelde verwachtingen (Glaser & Strauss, 1967: 3). Dit vertaalt zich naar het analyseren van interviews, door de uitspraken van de respondent als basis te nemen en zodoende zoveel mogelijk van deze uitspraken mee te nemen binnen de beantwoording van de in dit onderzoek gestelde vragen. Strauss verklaart later (1998: 42) dat bij het toepassen van

deze aanpak wel in acht genomen moet worden dat de onderzoeker inderdaad afhankelijk is van de data, maar dat de data ook afhankelijk is van de onderzoeker. Dit is een belangrijke toevoeging, die de relevantie van deze methode opfrist in een tijdperk waarin met behulp van computers en internet de limieten van het menselijk kunnen en logistieke zaken zijn opgerekt middels hulpmiddelen. Een mogelijk probleem binnen de *grounded theory*, het niet meewegen van de context waarin de respondent verkeert, wordt binnen de analyse van de transcripties steeds ondervangen wanneer de onderzoeker dit noodzakelijk acht. In eerste instantie wordt geanalyseerd vanuit het materiaal zelf, slechts bij opvallende afwijkingen ten opzichte van materiaal afkomstig van een andere bron, is er ruimte om beknopt notie te maken van mogelijk invloedrijke niet in het onderzoek naar voren komende omstandigheden. Er is bewust gekozen om de achtergrond en context van de respondenten niet al bij aanvang van de analyse breed in acht te nemen, omdat het materiaal voor zichzelf moet spreken. Op deze manier wordt het naar voren komende beeld voor een in een zo breed mogelijke context levende groep binnen de samenleving invoelbaar.

In dit onderzoek is de methode toegepast door de uitspraken van respondenten op thema in te delen. De thema's zijn niet van tevoren opgesteld, maar naar voren gekomen in de beschikbare informatie. Elk thema is gekoppeld aan een kleurcode, waarbij elke voor dit thema relevante uitspraak in het proces van analyse onderstreept is met deze kleur. Op deze manier zijn zoveel mogelijk uitspraken bruikbaar gemaakt binnen het onderzoek. Uit alle gelabelde informatie zijn acht overkoepelende thema's gedestilleerd. Deze thema's houden niet direct verband met één van de onderzoeksvragen, maar gaan uit van de informatie zelf. De thema's zijn elk gekoppeld aan maximaal drie kerntermen, zoals terug te vinden in tabel 2, bijlage 2. De gevonden thema's zijn achtereenvolgens cultuur, financieel, hiphopcultuur, leefwereld, macho, seksuele diversiteit, tijdgeest en vrouw.

Het is niet zo dat elk van deze thema's evenveel uit de interviews gedestilleerde informatie bevat. Ook is er overlap geconstateerd tussen de binnen de thema's besproken onderwerpen. De thema's zijn daarom binnen de analyse verder opgedeeld in twee paragrafen, waarbij in de eerste paragraaf de thema's cultuur, financieel, hiphopcultuur, leefwereld en tijdgeest behandeld worden. In de tweede paragraaf komen de thema's macho, seksuele diversiteit en vrouw aan bod. Niet alle door de respondenten gedane uitspraken hebben een thema toegekend gekregen, dit is alleen gebeurd als de uitspraak verband houdt met in dit onderzoek aangehaalde onderwerpen en is per uitspraak individueel beoordeeld, om zo een volledig mogelijk pakket aan relevante uitspraken verder te kunnen analyseren en de

grounded theory aanpak in het oog te blijven houden. De focus is tijdens het gehele proces van analyse geweest om relevantie te vinden in zoveel mogelijk beschikbaar materiaal.

4.5 De structurering van het onderzoek gemotiveerd

Zowel op het gebied van planning als op het gebied van inhoud is dit onderzoek al bij aanvang gestructureerd. Het tijdsverloop zoals van tevoren ingedeeld, is terug te vinden in de opzet van dit onderzoek. Van deze initiële planning, startende medio januari 2013 en met als doel op 21 juni 2013 een volledig onderzoek te voltooien, is enkele malen afgeweken. Onder meer onder invloed van het verlengen van de eerder besproken interviewperiode. Dit heeft geen uitloop tot gevolg gehad.

Medio januari 2013 is gestart met een explorerende fase. In deze fase zijn eerste versies van de onderzoeksvragen opgesteld. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een onderzoeksvoorstel, wat deze fase af heeft gesloten. Hoewel de thematiek van dit onderzoek sinds dat moment vast heeft gestaan, is de uiteindelijke inhoud aangepast en geoptimaliseerd naarmate het onderzoek vorderde. Dit heeft geleid tot de huidige inhoudsopgave, in zijn geheel te vinden op pagina 4.

In de tweede fase is het literatuuronderzoek voltooid. Met behulp van dit onderzoek zijn relevante begrippen toegelicht en is de sociale en culturele context van het onderwerp gemotiveerd. De theoretische vondsten zijn uitgewerkt in hoofdstukken één, twee en drie, waarin achtereenvolgens de thematiek rondom gender, seksuele diversiteit en conventies, hiphop als culturele ontwikkeling en de rol van de poortwachter besproken worden. Elk hoofdstuk wordt breed ingeleid, waarna toegewerkt wordt naar een specifiek voor dit onderzoek relevant aspect of thema. Door deze trechtersvorm te hanteren is het belang van voorkennis bij het lezen van dit onderzoek afgezwakt, waardoor het een grotere doelgroep aan kan spreken.

Aansluitend op deze vorming van onderwerp en literatuurstudie, volgt de fase waarin de interviews aan bod komen. Het voorbereiden, afnemen, uitwerken en analyseren van de acht gesprekken duurt tot medio mei 2013. Simultaan aan deze fase start het bij elkaar brengen van de tot dan toe beschikbare informatie. De inleiding en eerste vier hoofdstukken worden geschreven. Aansluitend volgt de analyse van de interviews in hoofdstuk vijf en het toevoegen van basisinformatie aan elke in de interviews genoemde artiestennaam. Elk van de acht in de gesprekken naar voren gekomen overkoepelende thema's wordt besproken in dit vijfde onderdeel van het onderzoek.

De in de inleiding gestelde vragen kunnen met behulp van deze analyse beantwoord worden in de conclusie. In de conclusie zijn tevens aanbevelingen voor verder onderzoek en een reflectie op het eigen onderzoek te vinden. De spreekwoordelijke cirkel is op dit punt rond. Een literatuurlijst is toegevoegd, evenals de gebruikte conversatiehulp en uitgewerkte transcripties in bijlagen. De transcripties zijn samen tot één bijlage geworden, maar wel afzonderlijk van elkaar weergeven. Relevante quotes uit de transcripties zijn in een aantal gevallen ter illustratie verwerkt in hoofdstuk 6. Elke transcriptie bevat minimaal de naam van de respondent, de datum waarop het interview afgenomen is, de lengte van het gesprek, de locatie van het gesprek en verder opvallende zaken.

Hoofdstuk 5: Acht experts over Nederlandse hiphop en seksuele diversiteit

In de interviews met acht Nederlandse poortwachters in hiphopcultuur zijn acht thema's naar voren gekomen. Deze acht thema's, te weten cultuur, financieel, hiphopcultuur, leefwereld, machogedrag, seksuele diversiteit, tijdgeest en vrouw, zijn verdeeld over twee paragrafen. In dit hoofdstuk wordt per overkoepelende paragraaf de visie van de groep experts toegelicht, waar nodig aangevuld met directe quotes uit de interviews.

5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland

Hiphopcultuur zoals alle acht de respondenten deze beleven is geen vastomlijnd begrip. In deze eerste paragraaf worden de thema's cultuur, financieel, hiphopcultuur en leefwereld besproken. Op deze manier wordt de context waarin zij antwoord geven op de deel- en hoofdvragen van dit onderzoek gecreëerd en wordt een beeld geschapen van de beleving en invulling van hiphopcultuur in Nederland.

Één van de eerste onderwerpen die aan de orde is gekomen tijdens de gesprekken, is de relatief kleine wereld waarin de poortwachters zich in hun rol begeven. Ze kennen elkaar veelal, al dan niet alleen via telefonisch of e-mail contact. Dit geldt niet voor de in Nederland actieve hiphopartiest, merkt Pim Lauwerier op. Hoewel er achter de schermen binnen Nederlandse hiphop maar door een selecte groep gewerkt wordt, komen de artiesten elke week bij meerdere concerten met een grote verscheidenheid aan lokale poortwachters in contact.

Het werken met een selecte groep kan problemen opleveren. Roshan Tewarie is de enige van de acht geïnterviewden die tijdens het gesprek expliciet aangeeft zijn zakelijke en persoonlijke contacten binnen hiphopcultuur gescheiden te houden. Dit om de kwaliteit van het product te waarborgen. Tewarie: "Uiteindelijk ben ik degene die er op aangekeken gaat worden." Van Stapele geeft tijdens de gezamenlijke wandeling naar de interviewlocatie al aan als journalist zakelijk en persoonlijk ook te scheiden: "rappers komen ook niet op mijn verjaardag." Rogier Smalhout vertelt dat het sowieso door elkaar loopt, terwijl Lauwerier en Farid Benmbarek een meer genuanceerd beeld scheppen. Lauwerier geeft aan dat het soms lastig is, omdat hij en zijn collega's meerdere rollen kunnen vervullen, maar dat de toevoeging van persoonlijk contact het uiteindelijke product vaak wel sterker maakt. Benmbarek beaamt dit, al geeft hij wel aan dat het geven van een persoonlijke opinie binnen zijn zakelijke contact voor hevige discussie kan zorgen.

Het aangaan van de discussie is wel één van de kenmerken van hiphopcultuur. Alizadeh, Vanderheijden en Van Stapele geven aan dat opkomen voor jezelf en je mening essentieel is binnen hiphop. Tewarie en Coblijn zijn de enige respondenten die dit vertalen naar een wil om hiphopcultuur te beschermen tegen invloeden die volgens hen niet thuishoren binnen de cultuur. Coblijn: “Voor mij ook en voor heel veel andere mensen in hiphop en de hele muziek. Het is ons, ons wereldje weet je. Daar moet je niet zomaar aankomen. Daar moet je niet, weet je, dan, daar ben je wel een soort van *protective* over.”

Toch signaleert Coblijn, net zoals Lauwerier en Van Stapele, een verandering binnen wat geaccepteerd is binnen hiphopcultuur en wat dat niet is. Maar anders dan Lauwerier en Van Stapele, die slechts signaleren, oordeelt Coblijn. De uit de Bijlmer wijk afkomstige respondent: “Kom op man, nu dragen rappers jurken en shit weet je. Ja toch. Dus dat, dat is zeer zeker veranderd.” Tijdens het interview gaat hij verder door op verschillen tussen de huidige generatie hiphopfans en de generatie actief terwijl hij opgroeide, waarbij hij zijn generatie als echte hiphopcultuur beschouwt. De afkeur van huidige trends binnen hiphop spreekt zowel uit zijn woorden, als dat het tijdens het gesprek van zijn gezicht af te lezen was. Coblijn: “Ze weten niet *what the fuck* echte hiphop is.”

Volgens Smalhout is deze hekel aan de nieuwe generatie geen ontwikkeling van de afgelopen paar jaar. Hij stelt dat elke generatie binnen hiphop een hekel heeft aan de nieuwe, dan wel oude, generaties. Volgens hem komt dit besef pas op latere leeftijd en is het één van de redenen waarom het belangrijk is binnen hiphop om van de conventionele hiphop afwijkende gedragingen niet direct af te wijzen, maar juist open te staan voor verandering. Juist binnen Nederlandse hiphopcultuur, waar, anders dan in de Verenigde Staten, tegenwoordig geen probleem meer heerst qua educatie. De Appelsap-oprichter over Amerikaanse hiphopartiesten: “Nu ik al die gasten heb ontmoet de afgelopen tien jaar, het zijn allemaal een beetje sukkels gewoon. Ja, niet *educated*. . . . Als je hen ontmoet dan zie je gewoon echt een heel erge clash met “oké, dus, je bent dan nu wel heel bekend maar je wilt echt niks anders dan McDonalds eten. Je wilt dat, het is gewoon echt zo. En dat is gewoon super dom want als je elke dag McDonalds gaat eten”.”

Het gebrek aan educatie wat Smalhout signaleert, hangt volgens hem sterk samen met armoede binnen deze groep, specifiek onder Afro-Amerikanen. De binding tussen etniciteit en hiphopcultuur komt terug in de gesprekken. Smalhout brengt het succes van hiphop binnen Nederland in vergelijking met Amerika zelfs in verband met dit begrip: “Dat is niet te vergelijken. Er wonen zoveel donkere mensen in Amerika.”

Binnen Nederland is de rol van donkere rappers in commerciële hiphop relatief klein, omdat donkere mensen enerzijds geen Nederlandse hiphop kopen aldus Smalhout en Coblijn en blanke Nederlanders anderzijds geen hiphop gemaakt door donkere artiesten tot zich nemen volgens Coblijn: “Voor de blanke markt moeten er blanke artiesten zijn. Want de blanke massa gaat . . . niet massaal een nummer van een zwarte man kopen.” Andere respondenten spreken hier niet over, of zijn juist in de positie dat zij artiesten van elke etnische achtergrond in verband brengen met fans van elke etnische achtergrond. Toch is hiphop volgens Coblijn ook in Nederland een donkere aangelegenheid, of in ieder geval de hiphop die als geloofwaardig bestempeld wordt. Hij verwijst daarbij naar Nederlandse wijken met een relatief hoog percentage inwoners van niet-westerse afkomst, zoals de Amsterdamse Bijlmer wijk en het zuidelijke stadsdeel van Rotterdam.

De in Rotterdam werkzame Vanderheijden ziet dit anders. Hij wijst op de blanke achtergrond van zogenaamde nederhop, Nederlandstalige hiphop. Hoewel hij hiphop als de donkere tegenhanger van de punkbeweging ziet, werd de cultuur in Nederland medio jaren negentig opgepikt door blanke, Nederlandstalige rappers. De etnische achtergrond van waaruit de cultuur ontstaan is komt volgens hem in Nederland te weinig naar voren, terwijl ook hier etnische minderheden discriminatie ervaren. Vanderheijden: “Ook vanuit de Marokkaanse gemeenschap, natuurlijk echt een doelgroep die continue op scherp wordt gezet, ook daar vind ik het heel raar dat heel weinig mensen ook uit die groep eigenlijk zich laten horen.” Andere respondenten geven dit verschijnsel in de interviews niet aan.

Etniciteit is juist op lokaal niveau wel erg belangrijk binnen hiphopcultuur, beaamt Van Stapele. Hij wijst op de Latino gemeenschap, zoals die onderdrukt wordt in bepaalde delen van Amerika. In een gesprek met de Amerikaanse openlijk homoseksuele rapper Deadlee, zou deze tegen hem hebben gezegd: “Ik ben ook een Latino die ook door de politie in elkaar geslagen wordt en *gangsta* rap is de enige muziek die mijn taal spreekt.”

De *gangsta* rap, zoals Deadlee benoemt, komt bovendien naar voren in Benmbarek's perceptie van religie en hiphopcultuur. Het aanhangen van een religie wordt volgens de TopNotch werknemer vaak gescheiden van het daadwerkelijke gedrag van een rapper, ongeacht etniciteit. Benmbarek: “Je kan iemand echt helemaal, die een album heeft waarin hij echt zeventwintig mensen vermoordt, drie vrouwen nog net niet half aanrandt en zodra die zijn bedankwoordje komt doen, bedankt hij als eerst God.”

Het openstaan voor religie is volgens Van Stapele niet alleen een persoonlijke beslissing, maar ook een zakelijke. Hij wijst onder meer op Jay-Z, een succesvolle Amerikaanse rapper die zich in het verleden expliciet als pro-joods opstelde. Waarmee hij volgens de journalist

met name probeerde om zijn afzetmarkt te vergroten. De Amerikaanse markt is daarmee ook zakelijker dan de Nederlandse markt, beaamt Smalhout. In Nederland is het ook binnen de commerciële hiphop-gerelateerde industrie geaccepteerd om jezelf niet altijd zakelijk op te stellen, vertelt hij, maar dat is in Amerika waar hiphop veel groter is niet aan de orde.

Om in Nederland puur van het uitbrengen van hiphopmuziek rond te komen, is het erg belangrijk om jezelf te kunnen onderscheiden van de rest vertelt Coblijn. Vanderheijden en Van Stapele merken op dat er maar zeer weinig Nederlandse rappers puur van hun muziek kunnen leven, terwijl Alizadeh aangeeft dat zij dit na het uitbrengen van een hiphop EP enkele maanden kon en sindsdien nog maar enkele uren per week er vast bij werkt. Van Stapele stelt bovendien dat een behoorlijk aantal rappers niet direct rondkomt van de opbrengsten van muziekverkoop en de gages van optredens, maar dat zij dit financiële gat onder meer opvullen door het geven van workshops in rap of andersoortige hiphopmuziek. Van Stapele: “Dat is een soort van hele schaduwconomie apart. Hoe dat ooit is ontstaan weet ik ook niet. Maar er is blijkbaar wel veel animo voor.”

Muziek is tegenwoordig de basis van hiphopcultuur als levensstijl, zo merken de respondenten wel op. Vanderheijden: “Nu is die definitie [van hiphop] voor iedereen . . . gewoon anders . . . ik denk dat hiphop op dit moment puur een, ja, vooral een muzikaal ding is.” Maar het hoort ook bij hiphop om deze muziek dan zoveel mogelijk te blijven volgen, vertelt hij. Alizadeh geeft bovendien aan dat ondanks het inmiddels grote belang van rapmuziek, de vriendschappen die gesloten worden bij het produceren van deze muziek nog wel meer binnen hiphopcultuur vallen dan de muziek zelf.

Hoewel Van Stapele wel aangeeft dat hiphop begonnen is als straatcultuur en inmiddels, onder invloed van de populariteit van hiphopmuziek tot iets veel groters is uitgegroeid, is Smalhout de enige van de respondenten die zegt hiphop juist nog steeds expliciet een straatcultuur te vinden. Ongeacht muziek. Maar ook hij geeft aan dat de cultuur zich aan het vernieuwen is. Smalhout: “Ik zie het eigenlijk als een soort eeuwige versie van straatcultuur, waar gewoon heel creatief steeds vernieuwing wordt gezocht.” Het *open minded* zijn is hierin belangrijk, vinden hij, Benmbarek, Van Stapele en Vanderheijden. Anders dan Coblijn en Tewarie eerder, doelen zij hiermee niet alleen op vernieuwing binnen wat geaccepteerd wordt binnen hiphopcultuur. Er wordt gesproken over de veranderende rol van hiphopcultuur binnen de samenleving als geheel. Vanderheijden: “Hiphop is begonnen omdat er problemen waren . . . er waren gewoon maatschappelijke issues die naar buiten moesten worden gebracht. En hiphop was daar mooi een *tool* voor. En nu, ik hoor mensen rappen over dat ze zoveel geld op hun kamer hebben liggen, dat ik denk van “hoe dan?”.

5.2 Genderconventies en seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphop

Binnen straatcultuur, zoals Smalhout hiphop noemt, is een scheiding tussen conventioneel mannelijk en conventioneel vrouwelijk gedrag vaak belangrijk. Hieronder valt onder meer de notie van heteroseksualiteit, waarbij het de conventie is dat een man zich seksueel aangetrokken voelt tot een vrouw en vice versa. In deze tweede paragraaf worden in de interviews gedane uitspraken betreffende genderconventies en seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphopcultuur uiteen gezet.

Hoewel hiphopcultuur en conventioneel mannelijk machogedrag, als kenmerk van straatcultuur, vaak met elkaar in verband worden gebracht is er volgens de acht poortwachters niet per se een relatie tussen deze twee fenomenen. Maar Coblijn, Tewarie, Lauwerier en Alizadeh zien machogedrag wel als een oorspronkelijk onderdeel van hiphopcultuur. Er zou derhalve belang worden gehecht aan conventioneel mannelijk gedrag, binnen Nederlandse hiphop. Voor Coblijn is dit ook gebonden aan zijn omgeving, de Bijlmer wijk te Amsterdam waar hij opgroeide. Hij ziet zichzelf dan ook als een macho. Coblijn: “Ik ben zelf ook, ja. Weet je, *machismo*, weet je. Dat is gewoon een onderdeel van onze cultuur weet je. Als jij, helemaal hier in de Bijlmer . . . als jij gewoon je mannetje niet kan staan op straat, dan ben je niks weet je. Dan wordt je elke dag gewoon, je weet gewoon, de lul gewoon. Dus ik heb dat geleerd van kleins af aan, dat ik gewoon moest vechten.”

Tewarie brengt conventioneel mannelijk gedrag niet zozeer in verband met leven op straat, maar wel met geloofwaardigheid. Volgens hem één van de meest belangrijke eigenschappen van een persoon. Het niet vertonen van machogedrag, doet afbreuk aan geloofwaardigheid binnen hiphopcultuur aldus Tewarie. Hij vindt dit, net zoals onder meer Coblijn, geen slechte ontwikkeling. Lauwerier vindt hypermannelijk gedrag ook binnen hiphopcultuur passen horen, al moet iedereen binnen hiphopcultuur zelf weten hoe ver ze hier in willen gaan. Alizadeh keurt het af: “Hiphop is echt een machocultuur. En daar heb ik zelf ook heel veel moeite mee.”

Appelsap-organisator Smalhout is het niet eens met de stelling dat het benadrukken van mannelijkheid nog steeds belangrijk is binnen Nederlandse hiphopcultuur. Volgens hem is het belang van hypermannelijk gedrag juist hier niet groot. Het is ook niet nodig volgens hem, omdat er in Nederland een “doe maar normaal” gevoel heerst. Ook Van Stapele, Vanderheijden en Benmbarek zien een afname van het benadrukken van genderconventies in Nederland. Niet onder iedereen binnen hiphopcultuur, maar ook onder grote groepen. Benmbarek: “Ik denk dat het in zekere zin belangrijk is voor sommige fans en sommige artiesten. Maar het is niet noodzakelijk om goede rapmuziek te maken.” Niet direct aan

hypermannelijk gedrag gerelateerde artiesten waar Benmbarek mee werkt, zoals Gers Pardoel en Ronnie Flex, worden dan ook door Tewarie en Coblijn voorstanders van machocultuur binnen hiphop genoemd als artiesten die mogelijk niet thuishoren binnen de cultuur.

Het benadrukken van conventioneel vrouwelijk gedrag wordt minder geregeld aangehaald door de respondenten. Hoewel het aantal actieve mannelijke rappers in Nederland misschien niet enorm groot is, is het aantal actieve vrouwelijke rappers een stuk kleiner. Alle acht de respondenten schetsen dit beeld, al noemen alleen Tewarie, Coblijn en Alizadeh mogelijke oorzaken. Coblijn noemt aan de ene kant een gebrek aan kwaliteit onder de meerderheid van de actieve vrouwelijke rappers als oorzaak en stelt anderzijds dat vrouwen vaak voor kinderen moeten zorgen. Één van de weinige uitspraken die duiden op het belang van conventioneel vrouwelijk gedrag. Coblijn: “Er zijn niet veel vrouwen, omdat die vrouwen voor hun *fucking* kids moeten zorgen.”

Tewarie brengt het gebrek aan actieve vrouwen binnen de Nederlandse hiphopscene in verband met de eerder door hem genoemde geloofwaardigheid. Omdat vrouwen ’s avonds niet op straat zouden hangen, zouden ze geen geloofwaardigheid opdoen binnen een macho hiphopcultuur. Tewarie: “Er zijn niet zoveel vrouwen die nog laat ’s avonds op straat hangen . . . dat is gewoon heel belangrijk. Maar dat betekent niet dat je per se een kerel hoeft te zijn om *credible* over te komen weet je.” Er is dus ruimte om, als vrouw, op te komen voor jezelf. Het zou alleen weinig gebeuren. Vrouwen zijn volgens Tewarie vaak bescheiden, hoewel hij wel benadrukt open te staan voor meer vrouwelijke rappers. Tewarie: “Chicks stappen nooit op mij af. Of van “hey, ik, ik ben MC, *female* dit, *whatever*, en ik wil wat komen doen bij jou”. Terwijl *boys* komen alleen maar naar me toe, van “hey, ik wil rappen, luister mijn muziek, luister me dat”.” Alizadeh noemt deze durf van mannen ook, maar dan als een reden dat het vaak vrienden van mensen met de juiste contacten binnen hiphopcultuur zijn die bekend worden. Vrouwen binnen Nederlandse hiphopcultuur hebben volgens haar daarentegen vaak “keihard gewerkt” voor waar ze nu zijn, of precies het goede geluk gehad. Zelf heeft ze dan ook weinig contact met andere Nederlandse vrouwelijke rappers.

Ondanks een gebrek aan vrouwen op het podium signaleert Vanderheijden ze wel steeds vaker in het publiek bij hiphopconcerten. Opnieuw tekenen van een afname van mannelijke dominantie binnen hiphop. Hij ziet geen factoren die hen in Nederland tegenhoudt om zelf het podium op te stappen. Vrouwonvriendelijke uitspraken binnen hiphopteksten mogen volgens Lauwerier en Van Stapele tevens geen reden zijn. In hiphopcultuur is de betekenisgeving van woorden met regelmaat anders dan buitenom deze cultuur. Van Stapele: “Zoals een bitch niet altijd een vrouw is, waardoor mensen al heel lang denken dat hiphop

seksistisch is dan het is. Ik zeg niet dat het seksistisch is, maar . . . het feit dat een rapper twintig keer “bitch” achter elkaar zegt, hoeft niks te betekenen.”

Het is niet zo dat alle respondenten weinig waarde hechten aan de letterlijke betekenissen van woorden. Coblijn en Tewarie geven het gebruik van aan mannelijke homoseksualiteit gerelateerde scheldwoorden binnen hiphopcultuur op als kenmerk van een gebrek aan ruimte voor seksuele diversiteit binnen de cultuur. Zij denken dan ook dat Nederlandse hiphopfans niet zitten te wachten op muziek van bijvoorbeeld een homoseksuele artiest. Tewarie: “hiphoppers houden niet van gay muziek of vinden snel, heel snel dingen gay of *faggot* of *whatever*”.

Benmbarek en Lauwerier zijn het niet met hun collega's eens, al geeft Lauwerier wel aan dat een deel van de Nederlandse hiphopfans er inderdaad niet positief mee om zullen springen als er een mannelijke rapper openlijk uit zou komen voor zijn homo- dan wel biseksualiteit : “In denk dat het [uit de kast komen van een rapper] voor heel veel heel heftig gaat zijn . . . ook dat ze het zullen afvallen in eerste instantie.” Dit heeft volgens hem niet alleen te maken met de persoonlijke mening van de hiphopfan, maar ook met een geldende norm binnen hiphopcultuur. Alizadeh merkt dit ook op. Lauwerier: “Ik denk dat dat [het afvallen van een homoseksuele artiest] ook weer te maken heeft dus met het macho, met de houding, dan met dat ze daadwerkelijk het verafschuwen dat iemand homofiel is.”

Tewarie en Coblijn leggen het verband tussen open zijn over seksuele diversiteit en machogedrag ook. Coblijn: “Je kan niet macho zijn als een andere man je in je kont aan het neuken is, dat, dat kan niet.” Het aspect van seksuele ondergeschiktheid, conventioneel aan de vrouw toebedeeld, komt hierin naar voren. De afwezigheid van de acceptatie van seksuele diversiteit in de hiphopcultuur ligt volgens Van Stapele overigens niet alleen aan de aanwezigheid van een machocultuur, maar ook aan de etnische en culturele achtergrond van veel hiphopfans.

Of de Nederlandse hiphopcultuur daadwerkelijk homofob is, zoals Tewarie stelt, valt te bezien. Smalhout en Vanderheijden geven aan weinig tot geen homofobe commentaren of teksten toegestuurd te krijgen. Dit heeft volgens Smalhout en Van Stapele ook te maken met de positie van homoseksualiteit binnen de Nederlandse samenleving als geheel. Anders dan in Amerika hoeft een aanhanger van de hiphopcultuur in Nederland zich bijvoorbeeld niet uit te spreken over het openstellen van het huwelijk voor paren van hetzelfde geslacht, want dat is volgens Van Stapele “gewoon de wet”. Benmbarek: “De meesten . . . in een normale sociale kring kennen wel iemand die homoseksueel is. Of op hun werk, of je neef, of je nicht, volgens mij is één op de, tussen één op de twaalf en één op de tien mensen is volgens mij gay, zoiets. .

. . Je haat diegene ook niet, of je gunt diegene ook gewoon een, een normaal leven, net zoals jij. En dat standpunt wordt steeds meer gezien als de norm.”

Hoofdstuk 6: Conclusie

6.1 Antwoorden op hoofd- en deelvragen

Aan de hand van een theoretische uiteenzetting, kwalitatief onderzoek en de analyse van dit onderzoek is er getracht een beeld te vormen van hoe er tegen seksuele diversiteit aangekeken wordt binnen hiphopcultuur in Nederland. Om het samenspel tussen de twee toe te lichten, is het gesprek aangegaan met acht zogenaamde poortwachters binnen Nederlandse hiphop, werkzaam in zo divers mogelijke takken van deze cultuur. De antwoorden en hun onderlinge overeenkomsten dan wel verschillen leiden tot een antwoord op de bij aanvang van dit onderzoek gestelde vragen, waarbij ook de vooraf voltooide literatuurstudie ter context meegenomen is.

De eerste twee deelvragen die bij aanvang van dit onderzoek opgesteld zijn, luiden: welke genderconventies spelen een rol binnen Nederlandse hiphopcultuur? En wat is het belang van gendernormatief gedag binnen Nederlandse hiphopcultuur? Het is belangrijk om bij het beantwoorden van deze vragen op te merken dat het ontstaan van de cultuur sterk is verbonden met diverse etnische kwesties. Deze kwesties gaan verder terug dan het moment waarop hiphopcultuur zelf ontwikkeld werd, medio jaren zeventig te New York onder veelal Afro-Amerikanen. Een groep die, op dat moment, nog steeds kampt met een vanaf medio zestiende eeuw geïnstitutionaliseerde, expliciet racistische werkelijkheid. Vanuit een vergelijkbare achterstandspositie zijn tevens Latijns-Amerikaanse groepen betrokken geraakt bij de op dat moment in ontwikkeling zijnde culturele stroming (Chang, 2005). De meerderheid van de eerste betrokkenen waren mannen. Dimitriadis (2009) wijst er op dat binnen groepen met een grote meerderheid van één geslacht, onbewust wordt gezocht naar conventioneel aan het andere geslacht toebehorende eigenschappen onder het eigen geslacht. Het bezitten van deze eigenschappen wordt als zwakte gezien. De rol van conventies is derhalve groot en wordt mede versterkt door de racistische werkelijkheid, bij hiphopcultuur al vanaf het ontstaan aanwezig. Doordat media of een niet betrokken culturele stroming een andere culturele stroming afwijst, kan het voorkomen dat mannen binnen de afgewezen culturele stroming zich extra conventioneel mannelijk gaan gedragen uit bewijsdrang (Kimmel, 1994; Donziger, 1996; Spencer et al., 2004; Ward, 2005: 497).

De Nederlandse poortwachters onderstrepen het belang van de geschiedenis van hiphop en duiden de cultuur aan als een geluid vanuit de Afro-Amerikaanse cultuur tegen een systeem waarbij onderdrukking aan de orde van de dag is. Allen erkennen bovendien dat

conventioneel mannelijk gedrag zeer belangrijk is, of is geweest binnen hiphopcultuur. Met conventioneel mannelijk gedrag doelen zij op machogedrag en hypermannelijkheid. Volgens de helft van de acht poortwachters, Benbarek, Smalhout, Van Stapele en Vanderheijden, is het houden aan genderconventies in hedendaagse hiphop echter niet meer van belang. Zij geven aan dat hiphopcultuur in Nederland klaar is voor niet-gendernormatieve gedragingen, waaronder het tonen van niet-heteroseksueel gedrag.

Maar ook onder de respondenten die het belang van conventioneel mannelijk gedrag ook binnen hedendaagse hiphop nog onderstrepen, wordt gesproken over veranderende conventies binnen hiphopcultuur. Machogedrag blijft volgens hen evident, maar de invulling van dit gedrag verandert wel voortdurend betreffende het fashion aspect van hiphop. Slechts één van de respondenten, Coblijn, spreekt expliciet uit dat hij deze verandering in de invulling van het begrip macho jammer vindt en bovendien niet binnen hiphop vindt passen.

Hij is dan ook, samen met Tewarie, één van de twee poortwachters die nog steeds zeggen belang te hechten aan genderconventies onder vrouwen. Onder meer het zorg dragen voor de opvoeding van mogelijke kinderen genoemd wordt hierbij genoemd als conventioneel vrouwelijke taak en tevens als één van de redenen dat het aandeel van vrouwen binnen hiphopcultuur relatief klein is. Dit wordt expliciet tegengesproken door twee van de andere poortwachters. Alizadeh stelt juist dat vrouwen binnen Nederlandse hiphopcultuur extra hard werken. Conventioneel vrouwelijk gedrag wordt door de poortwachters op andere momenten aangehaald binnen de gesprekken, met name als het gaat om mannen die zich conventioneel vrouwelijk gedragen, maar er wordt niet uitvoerig over gesproken..

Het belang van conventioneel vrouwelijk gedrag door vrouwen binnen Nederlandse hiphopcultuur is hiermee moeilijk vast te stellen. Conventioneel mannelijk gedrag door mannen binnen Nederlandse hiphopcultuur was in het verleden belangrijk, maar neemt volgens de helft van de respondenten in belang af. Zij zien ruimte voor het functioneren binnen hiphopcultuur, zonder als artiest acht te slaan op conventies. Dit sluit aan bij de stelling die uit de gesprekken naar voren komt betreffende hiphopcultuur in algemene zin, waarbij hiphop gedefinieerd wordt als een levensstijl waarin muziek centraal staat en opkomen voor jezelf en positief in het leven staan belangrijk is. Opkomen voor jezelf wordt door de respondenten als conventioneel mannelijk beoordeeld, maar Alizadeh ziet dit als een eigenschap van vrouwen binnen hiphopcultuur. Vrouwen zouden daarmee juist binnen de hedendaagse cultuur de ruimte krijgen om tegen conventies in te gaan.

De eerder genoemde notie van een niet-heteroseksuele geaardheid als niet-gendernormatief gedrag, komt tevens terug in de derde deelvraag, namelijk: met welke

gedragingen wordt seksuele diversiteit in verband gebracht binnen Nederlandse hiphopcultuur? Pascoe (2005) wijst op het afwijzen van niet-conventioneel mannelijk gedrag vanuit een machocultuur, waaronder het afwijzen van niet-heteroseksuele geaardheden. Mannelijke homoseksualiteit wordt in dit geval gezien als een zwakte. Vanuit deze stelling, geworteld in de hypermannelijke geschiedenis van hiphopcultuur, zijn homoseksualiteit en aanverwante termen synoniemen voor allerlei zwakten geworden. Deze bewoordingen, vaak geuit als scheldwoorden, hebben de betekenis van mannelijke homoseksualiteit verloren (Riggs, 1991). Niettemin hebben beide betekenissen nog steeds een gemeenschappelijke noemer, termen zoals “*fag*”, en kan met name mannelijke homoseksualiteit ook hedendaags nog in verband gebracht met zwakte.

Dit wordt tevens opgemerkt door de poortwachters. Coblijn en Tewarie brengen mannelijke homoseksualiteit nog steeds in verband met zwakte binnen hun rol als poortwachter in hiphopcultuur. Zij noemen conventioneel vrouwelijke gedragingen uitgevoerd door een man als kenmerken van mannelijke homoseksualiteit, zoals bijvoorbeeld het lopen op hakken in plaats van platte schoenen. Coblijn is tevens de enige van de acht respondenten die ook vrouwelijke homoseksualiteit in verband brengt met niet-gendernormatief gedrag, door te stellen dat lesbische vrouwen vaak stoer, macho, zijn.

Lauwerier en Van Stapele geven juist aan dat het homo-afwijzende woordgebruik van rappers niet overeen hoeft te komen met hun persoonlijke mening. Ditzelfde geldt volgens hen voor vrouwonvriendelijk woordgebruik door rappers, wat niet per se hoeft te betekenen dat hiphopcultuur seksistisch is.

Binnen het beantwoorden van deze deelvragen is een tweedeling zichtbaar in de groep respondenten. Deze komt tevens naar voren bij het beantwoorden van de hoofdvraag van dit onderzoek: hoe wordt er binnen Nederlandse hiphopcultuur gekeken naar seksuele diversiteit, volgens poortwachters? Net zoals betreffende de emancipatie van seksueel divers gedrag, kent ook Nederlandse hiphopcultuur een ander pad dan de Amerikaanse broncultuur. Pas tien jaar na het ontstaan van hiphop in de Verenigde Staten, werden de eerste Nederlandstalige rappers actief. Gedurende die tien jaar groeide de aandacht voor seksuele diversiteit in de media. Hoewel uit de wettelijke bepalingen rondom seksuele diversiteit veelal een hoog niveau van emancipatie spreekt in Nederland, geldt dit tot op de dag van vandaag nog niet voor de Verenigde Staten. Aldaar is het doen van uitspraken over het onderwerp derhalve vitaler dan dat het in Nederland is, waarmee de discussie ook op meer regelmatige basis aangeaan wordt binnen hiphopcultuur.

Daarnaast kent Amerika een lange geschiedenis van etnische diversiteit, zoals poortwachter Van Stapele aangeeft. Deze diversiteit en bijhorende culturele stromingen hebben machogedrag vaak in een hoger vaandel staan dan de gemiddelde, blanke, westerse bevolking. Een mogelijke afwijzing van seksuele diversiteit vanuit hiphopcultuur is daarmee geen zaak die alleen vanuit hiphopcultuur behandeld moet worden, maar ook de geschiedenissen en conventies van betrokken volkeren dienen in acht genomen te worden.

De Nederlandse poortwachters gaan diffuus om met seksuele diversiteit binnen hiphopcultuur. Een minderheid binnen de groep experts geeft aan dat hiphop in Nederland nog niet klaar is voor seksueel diverse artiesten. Zij voelen geen verantwoordelijkheid om hier zelf verandering in te brengen. Seksuele diversiteit en hiphopcultuur gaan niet samen, volgens hen, een mening die door fans van hiphopmuziek in Nederland gedeeld zou worden. Opvallend hierbij is wel dat beide tot de minderheid behorende respondenten, Coblijn en Tewarie, tevens in de interviews aangeven persoonlijk geen problemen met homoseksualiteit te hebben, zowel mannelijk als vrouwelijk. Zij zijn zich ervan bewust zijn het weren van seksuele diversiteit binnen hiphopcultuur mogelijk als discriminerend op kan worden gevat, maar stellen dat er geen plaats voor is.

Maar een meerderheid zegt ook binnen de cultuur waarin zij werkzaam zijn geen probleem met seksuele diversiteit te hebben. Lauwerier en Benmbarek geven aan dit gegeven markttechnisch juist interessant te vinden. Ook Smalhout staat er expliciet voor open, terwijl Vanderheijden aangeeft homofobie te weren van de door hem beweerde media. Hij geeft tevens aan dat hij weinig tot geen homofobe signalen krijgt vanuit Nederlandse hiphopfans. Alizadeh en Van Stapele stellen bovendien persoonlijk geen probleem te hebben met homo- of biseksualiteit en werken samen, of hebben samengewerkt, met homo- dan wel biseksuele artiesten.

Volgens zes van de acht poortwachters wordt er tegenwoordig overwegend positief tegen seksuele diversiteit aangekeken binnen Nederlandse hiphopcultuur, ongeacht in hiphop ingebed taalgebruik. Zij zien het belang van machogedrag binnen de cultuur niet meer als belemmering voor het breken met de conventie van heteroseksualiteit. Twee van de acht poortwachters zijn dit niet met hen eens en stellen dat er binnen Nederlandse hiphopcultuur geen ruimte is voor seksuele diversiteit. Het heeft er geen plaats, volgens hen. In de Nederlandse samenleving als geheel is acceptatie de norm, zo stelt Van Stapele. Hij heeft er, net zoals de overige vijf overwegend positief betreffende seksuele diversiteit ingestelde poortwachters, vertrouwen in dat dit ook binnen hiphopcultuur in Nederland algemeen gaat gelden. Voor iedereen, op ieders eigen tempo.

6.2 Aanbevelingen

Waar onderzoeken betreffende dit onderwerp en de relatie tot Amerikaanse hiphopcultuur al enkele malen voltooid zijn, is dit het eerste onderzoek naar de relatie tussen seksuele diversiteit en hiphopcultuur in Nederland. Dit maakt het een onderzoek met een explorerende functie. Aan de hand van de analyse van de in gesprekken naar voren gekomen stellingnames, alsmede de uiteindelijke getrokken conclusies, is verder onderzoek naar hiphopcultuur en seksuele diversiteit in Nederland mogelijk. De meest evidente optie hierbij is om getrokken conclusies te toetsen aan verschillende groepen respondenten. De aanbieder van het marktmodel waar de poortwachter actief in is, de hiphopartiest, kan dienen als respondent. Tevens kan de consumerende kant dienen als groep respondenten, de hiphopfans. Door in gesprek te gaan met deze twee groepen respondenten kan, aansluitend op dit onderzoek, een voor Nederland volledig beeld geschapen worden van de relatie tussen seksuele diversiteit en Nederlandse hiphopcultuur.

Naast het aanhalen van verschillende groepen respondenten is het ook mogelijk om de gehanteerde onderzoeksmethode te wijzigen door niet uit te gaan van de stellingname van betrokken personen, maar van het binnen Nederlandse hiphopcultuur essentiële product, de Nederlandse hiphopnummers. Een kwalitatieve tekstuele analyse van een bepaald aantal nummers kan een aanvullend beeld vormen van de thematiek die hierin leeft, alsmede van het door hiphopartiesten ingezette taalgebruik. Dit sluit aan bij eerder in de conclusie van dit onderzoek geopperde ideeën. Door vervolgens met betrokken hiphopartiesten in gesprek te gaan over de betekenis van door hen gebruikte termen, kan een goed beeld gevormd worden van de betekenisgeving binnen Nederlandse hiphopcultuur van aan seksuele diversiteit gelinkte woorden. Aan de hand van een dergelijk onderzoek kunnen conclusies zoals weergegeven in dit onderzoek mogelijk herzien of aangevuld worden.

6.3 Reflectie

Bij aanvang van dit onderzoek zijn de doelen gesteld om hiphop als cultureel fenomeen binnen Nederland inzichtelijk te maken en om een gedegen beeld te scheppen van de positie van seksuele diversiteit binnen de Nederlandse hiphopwereld, aan de hand van de opinie van betrokken professionals. Dit onderzoek voldoet naar mijn mening aan deze doelstellingen. De hoofd- en deelvragen zijn beantwoord, alsmede is er middels de analyse een grote hoeveelheid informatie zichtbaar geworden.

Uit de gesprekken met de respondenten is gebleken dat de voor handen zijnde theorie, zoals verwacht, in dit geval niet meer kan zijn dan een indicatie. Bij aanvang van het onderzoek zijn geen verwachtingen opgesteld aan de hand van deze theorie, omdat er van de gesprekken als onderzoeksmateriaal uitgegaan is. Dit heeft goed uitgepakt, maar wil niet zeggen dat er uit de besproken theorie geen verwachtingen spreken. Wel is gebleken dat deze verwachtingen inderdaad niet overeenkomen met het beeld van seksuele diversiteit in Nederlandse hiphop dat geschapen wordt door de respondenten.

Summiere verwachtingen, zoals een overwegend negatieve kijk op seksuele diversiteit, zijn weerlegd door het merendeel van de respondenten. Toch lieten twee respondenten blijken dat seksuele diversiteit en met name mannelijke homoseksualiteit, geen plaats heeft binnen hiphopcultuur. Zij vormen een variatie op de meerderheid, die een positieve kijk op seksuele diversiteit tentoonspreidde. Beide respondenten met een afkeurende mening betreffende het onderwerp, gaven wel aan te begrijpen dat hun visie mogelijk als discriminatie gezien wordt.

Er is gekozen om binnen dit onderzoek de uitspraken van deze respondenten niet tegen te spreken en de aanwezigheid van mannelijke homoseksuelen binnen hiphopcultuur tegenover hen te benadrukken. Deze diversiteit is er namelijk wel. Maar het commerciële succes van hen de meeste seksueel diverse hiphopartiesten is vooralsnog klein, waardoor de keuze is gemaakt hier niet verder op in te gaan. Toch signaleren enkele respondenten deze verandering binnen hiphopcultuur ook, door te spreken over nieuwe, niet aan genderconventies gebonden acties of acts. Door de focus van dit onderzoek met name te richten op binnen dominante westerse cultuur bekende hiphopartiesten, is geprobeerd om een beeld te creëren waarin zowel de lezer die geen deel uitmaakt van de hiphopcultuur, als de fervente hiphop fan zich kan vinden. Een zo breed mogelijk beeld.

Literatuurlijst

- Adorno, T. W. (1957). Television and the patterns of mass Culture. In B. Rosenberg & D. White (Red.), *Mass culture* (pp. 474–489). Chicago: The Free Press.
- Attwood, F. (2006). Sexed up: Theorizing the sexualization of culture. *Sexualities*, 9(1), 77-94.
- Battan, C. (2012, 21 Maart). We invented swag: NYC's queer rap. How a group of NYC artists are breaking down ideas of hip-hop identity. *Pitchfork*. Geraadpleegd op <http://pitchfork.com/features/articles/8793-we-invented-swag/>. Laatst bezocht 3 februari 2013.
- Binder, A. (1993). Constructing racial rhetoric: Media depictions of harm in heavy metal and rap music. *American Sociological Review*, 58(6).
- Bersani, L. (1987). Is the rectum a grave?. *October*, 43, 197-222.
- Bogdan, R. & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education. An introduction to theories and methods*. Boston: Person Education.
- Broadhead, R. S. & Rist, R. C. (1976). Gatekeepers and the social control of social research. *Social Problems*, 23(3), 325–336.
- Buise, M. C. F. (2012). 'Then there's no reason that a man and another man can't elope'. Homo's en hiphop, gaat het samen?. *Expreszo*, 24(2), 56–61.
- Butler, J. (1988). Performative acts and gender constitution. An essay in phenomenology and feminist theory. *Theatre Journal*, 40(4), 519-531.
- Butler, J. (1993). *Bodies that matter: On the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- Butler, J. (1994). Imitation and gender insubordination. In J. Storey (Red.), *Cultural theory and popular culture. A reader* (pp. 255-256). Essex: Pearson Educated Limited.
- Chang, J. (2005). *Can't stop won't stop: A history of the hip-hop generation*. New York: St. Martin's Press.
- Childs, A. C. (2008). From Brooklyn, a rap campaign against tight clothes. *Village Voice*. Geraadpleegd op <http://www.villagevoice.com/2008-06-24/news/tight-clothes/>. Laatst bezocht 3 februari 2013.
- Ministerraad doet mee aan Parse Vrijdag. (2010, 9 Dec.). *COC Nederland*. Geraadpleegd op <http://www.coc.nl/jong-school/ministerraad-doet-mee-aan-parse-vrijdag>. Laatst bezocht 3 februari 2013.

- Tweede Kamer bespreekt transgenderwet. (2013, 2 Apr.). *COC Nederland*. Geraadpleegd op <http://www.coc.nl/politiek-2/tweede-kamer-bespreekt-transgenderwet>. Laatst bezocht 3 april 2013.
- Connell, R. W. (1993). The big picture: Masculinities in recent world history. *Theory And Society*, 22(5), 593-623.
- Connell, R. W. (1996). New directions in gender theory, masculinity research, and gender politics. *Journal Of Anthropology*, 65(3), 157–176.
- Connell, R. W. (1997). Gender politics for men. *International Journal Of Sociology And Social Policy*, 17(1), 62–77.
- Courtenay, W. H. (1999). *Better to die than cry? A longitudinal and constructionist study of masculinity and the health risk behavior of young American men*. New York: Sage.
- Courtenay, W. H. (2000). Constructions of masculinity and their influence on men's well-being: A theory of gender and health. *Social Science And Medicine*, 50(10), 1385-1402.
- Cover, R. (2003). The naked subject: Nudity, context and sexualization in contemporary culture. *Body Society*, 9(3), 53-72.
- Dimitriadis, G. (1996). Hip hop: From live performance to mediated narrative. *Popular Music*, 15(2), 179-194.
- Dimitriadis, G. (2009). *Performing identity/performing culture. Hip hop as text, pedagogy, and lived practice. Revised edition*. New York: Peter Lang Publishing.
- Donziger, S. R. (1996). *The real war on crime: The report of the national criminal justice commission*. New York: Harper Collins.
- Evers, J. (2007). *Kwalitatief interviewen, Kunst en kunde*. Den Haag: Boom Lemma.
- Fiske, A. P. (1992). The four elementary forms of society: Framework for a unified theory of social relations. *Psychological Review*, 99(4).
- Foster, P., Borgatti, S. P. & Jones, C. (2011). *Gatekeeper search and selection strategies: Relational and network governance in a cultural market*. Boston: University of Massachusetts Press.
- Gallan, B. (2012). *Gatekeeping night spaces: The role of booking agents in creating 'local' live music venues and scenes*. New South Wales: University of Wollongong Press.
- Gamson, W. A., Croteau, D., Hoynes, W. & Sasson, T. (1992). Media images and the social construction of reality. *Annual Review Of Sociology*, 18, 373–393.

- Gill, R. (2009). Beyond the 'sexualization of culture' thesis: An intersectional analysis of 'sixpacks', 'midriffs' and 'hot lesbians' in advertising. *Sexualities*, 12(5), 137-160.
- Gill, R. (2011). Sexism reloaded, or, it's time to get angry again!. *Feminist Media Studies*, 11(1), 61–71.
- Glaser, B. G. & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. New York: Aldine de Gruyter.
- Goffman, E. (1981). *Forms of talk*. Philadelphia: University Of Pennsylvania Press.
- Goldstein, R. (2003, 24 Maart). Neo-macho man. Pop culture and post 9-11 politics. *The Nation*. Geraadleegd op <http://www.fll.vt.edu/Johnson/431403/nationgoldstein.pdf>.
- Gorp, B. van. (2006). The constructionist approach to framing: Bringing culture back in. *Journal Of Communication*, 57(1), 60–78.
- Graber, J. A. & Archibald, A. B. (2001). Psychosocial change at puberty and beyond: Understanding adolescent sexuality and sexual orientation. In A. R. D'Augelli & C. G. Patterson (Red.), *Lesbian, gay, and bisexual identities and youth: psychological perspectives* (pp. 3-26). New York: Oxford University Press.
- Hall, S. (1980). Cultural studies: Two paradigms. *Media, Culture and Society*, 2, 37-72.
- Hall, S. (1996). Who needs identity. *Questions of Cultural Identity*, 16(2), 1-17.
- Hall, S. (2001). Encoding / decoding. In M. G. Durham & D. M. Kellner (Red.), *Media and cultural studies keywords*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Harste, G. & Mortensen, N. (1996). Sociale samhandlingsteorier. In H. Andersen & L. B. Kaspersen (Red.), *Klassisk og moderne samfundsteori*. Kopenhagen: Hans Reitzels Forlag.
- Hebdige, D. (1979). *Subculture: The meaning of style*. Londen: Methuen.
- Hevele, van, E. (2007). Graffiti als een scene. In Ladda (Red.), *Talkie walkie. Jongerencultuur. 4 Believers / non-believers* (pp. 134–143). Leuven: Acco.
- Hill, S. J. & Ramsaran, D. (2009). *Hip hop and inequality: Searching for the "real" Slim Shady*. Amherst: Cambria Press.
- Horkheimer, M. (1972). *Critical theory: Selected essays volume 1*. Londen: Continuum.
- Hyde, M. (1996). Confounding conventions: Gender ambiguity and Francois Boucher's painted pastorals. *Eighteenth-Century Studies*, 30(1), 25-57.

- Jackson, O. Alias: Ice Cube. (1991). No vaseline. Op *Death certificate* (CD album). Los Angeles: Paramount Studios.
- Kawulich, B. B. (2010). Gatekeeping: An ongoing adventure in research. *Field Methods*, 23(57).
- Keuzenkamp, S., Kooiman, N. & Lisdonk, J. (2012). *Niet te ver uit de kast, Ervaringen van homo- en biseksuelen in Nederland*. Den Haag: Sociaal En Cultureel Planbureau.
- Kidd, S. A. (2002). The role of qualitative research in psychological journals. *Psychological Methods*, 7(1), 126-138.
- Kimmel, M. S. (1994). Masculinity as homophobia: Fear, shame and silence in the construction of gender identity. In H. Brod & M. Kaufman (Red.), *Theorizing masculinities*. Thousand Oaks: Sage.
- Kuyper, L. (2006). Seksualiteit en gezondheid bij homo- en biseksuelen. In F. Bakker & I. Vanwesenbeeck (Red.), *Seksuele gezondheid in Nederland 2006* (pp. 167-188). Delft: Eburon.
- Matheson, A. & Baade, R. A. (2004). Race and riots: A note on the economic impact of the Rodney King riots. *Urban Studies*, 41(13), 2691-2696.
- Mathis, D. (2003, 13 mei). Gay hip-hop comes out. *The Advocate*. Geraadpleegd op <http://www.behance.net/gallery/GAY-HIP-HOP-COMES-OUT/81631>.
- McLeod, K. (1999). Authenticity within hip-hop and other cultures threatened with assimilation. *Journal of Communication*, 49(4), 134–150.
- McGee, J. & Wells, K. (2009). Gender typing and androgyny in later life. *Human Development*, 25(2), 116-139.
- McGee, J. (2013). *Online gatekeepers and the future of gatekeeping theory: The case of Karen Klein*. Aichi Shukutoku: University Press.
- McRobbie, A. (2004). Post-feminism and popular culture. *Feminist Media Studies*, 4(3), 255–264.
- McRobbie, A. (2009). *The aftermath of feminism: Gender, culture and social change*. New York: Sage.
- Mosher, D. L. & Sirkin, M. (1984). Measuring a macho personality constellation. *Journal Of Research In Personality*, 18(2), 150-163.
- Musschenga, B. (2001). Het ideaal van de multiculturele samenleving. In E. Bartels, A. van Harskamp & H. Wels (Red.), *Cultuur maken cultuur breken* (pp. 21-35). Delft: Eburon.

- Nahon, K. (2011). Fuzziness of inclusion/exclusion in networks. *International Journal of Communication*, 5, 756-773.
- Niesel, J. (1997). Hip-hop matters: Rewriting the sexual politics of rap music. In J. Drake & L. Heywood (Red.), *Third wave agenda: Being feminist, doing feminism*. Minneapolis: University Of Minnesota Press.
- Frank Ocean uit de kast: 'Hiphop verandert'. (2012, 5 Juli). *NOS Op 3*. Geraadpleegd op <http://nos.nl/op3/artikel/391652-frank-ocean-uit-de-kast-hiphop-verandert.html>. Laatst bezocht 3 februari 2013.
- Norlander, T., Erixon, A. & Archer, T. (2000). Psychological androgyny and creativity: Dynamics of gender-role and personality trait. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 28(5), 423-435.
- Okonma, T. G. Alias: Tyler, The Creator. (2012). *Twitter bericht*. Geraadpleegd op <http://www.complex.com/music/2012/07/twitter-reacts-to-frank-ocean-opening-up-about-his-sexuality#31>. Laatst bezocht 3 februari 2013.
- Papadopoulos, L. (2010). *Sexualisation of young people review*. New York: Barnes and Noble.
- Pascoe, C. J. (2005). 'Dude, you're a fag': Adolescent masculinity and the fag discourse. *Sexualities*, 8(3), 329-346.
- Penny, J. (2012). "We don't wear tight clothes": Gay panic and queer style in contemporary hip hop. *Popular Music and Society*, 35(3), 321-332.
- Potter, R. A. (1995). *Spectacular vernaculars: Hip-hop and the politics of postmodernism*. Albany: State University Press.
- Randamie, G. de. (2007). Drieluik. Op Tussen licht en lucht [CD]. Zwolle: TopNotch.
- Rabaka, R. (2011). *Hip hop's inheritance, from the Harlem renaissance to the hip hop feminist movement*. Maryland: Lexington Books.
- Remafedi, G. et al. (1992). Demography of sexual orientation in adolescents. *Pediatrics*, 89(4), 714-721.
- Riggs, M. T. (1991). Black macho revised: Reflections of a snap! queen. *Black American Literature Forum*, 25(2). St. Louis: St. Louis University Press.
- Rodriguez, J. (2006). Color-blind ideology and the cultural appropriation of hip-hop. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35(6), 645-668.
- Sackmann, S. A. (1992). Culture and subcultures: An analysis of organizational knowledge. *Administrative Science Quarterly*, 37(1), 140-161.

- Schrover, M. (2011). *Nederland ontkent zijn racisme*. Geraadpleegd op <http://www.socialevraagstukken.nl/site/2011/05/23/nederland-ontkent-zijn-racisme/>. Laatst bezocht 1 juni 2013.
- Shaviro, S. (2005). Supa dupa fly: Black women as cyborgs in hiphop videos. *Quarterly Review of Film and Video*, 22(2), 169–179.
- Shoemaker, P. J. & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message*. New York: Longman.
- Shoemaker, P. J. & Vos, T. (2009). *Gatekeeping theory*. Londen: Routledge.
- Smith, C. H. (1997). Method in the madness: Exploring the boundaries of identity in hip-hop performativity. *Social Identities: Journal for the Study of Race, Nation and Culture*, 3(3), 345–374.
- Spencer, M. B., Fegley, S., Harpalani, V. & Seaton, G. (2004). Understanding hypermasculinity in context a theory-driven analysis of urban adolescent males' coping responses. *Research in Human Development*, 1(4), 229–257.
- Strauss, A. C. (1998). Basics of qualitative research. *Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Tennekes, J. (1990). *De onbekende dimensie. Over cultuur, cultuurverschillen en macht*. Leuven: Garant.
- Tennekes, J., Knijff, H. W. & Dekker, G. (1992). *Christelijke waarden in een geseclariseerde cultuur*. Amsterdam: VU Uitgeverij.
- Udry, J. R. (1988). Biological predispositions and social control in adolescent sexual behavior. *American Sociological Review*, 709-722.
- Udry, J. R. (2000). Biological limits of gender construction. *American Sociological Review*, 443-457.
- Veen, W. & Jacobs, J. (2005). *Leren van jongeren: Een literatuuronderzoek naar nieuwe geletterdheid*. Utrecht: Stichting SURF.
- Ward, E. G. (2005). Homophobia, hypermasculinity and the US black church. *Culture, Health & Sexuality: an International Journal for Research, Intervention and Care*, 7(5), 493-504.
- Watts, E. K. (1997). An exploration of spectacular consumption: Gangsta rap as cultural commodity. *Communication Studies*, 48(1), 42-58.
- Weitzer, R. & Kubrin, C. E. (2009). Misogyny in rap music, a content analysis of prevalence and meanings. *Men and Masculinities*, 12(1), 3-29.

- West, T. T. (2005). Keeping it real, disidentification and its contents. In H. J. Elam & K. Jackson (Red.), *Black cultural traffic, Crossroads in global performance and popular culture* (pp. 162-184). Michigan: The University Of Michigan Press.
- Wete, B. (2012). *What does Frank Ocean coming out mean for him and for black music?*. Geraadpleegd op <http://www.complex.com/music/2012/07/what-frank-ocean-coming-out-means-for-black-music>. Laatst bezocht 3 februari 2013.
- Wiesslitz, C. & Ashuri, T. (2011). 'Moral journalists': The emergence of new intermediaries of news in an age of digital media. *Journalism*, 12(8), 1035-1051.
- Wimmer, R. D. & Dominick, J. R. (2006). *Mass media research: An introduction*. Belmont: Wadsworth Publishing Company.

Bijlage 1: Conversatiehulp

Interview:

Datum:

Locatie:

Basis vragen

- Wat is [werk]
- Kan je jouw functie bij [werk] omschrijven?
- Hoe lang ben je hier al werkzaam?
 - Hoe ben je hier terechtgekomen?

Vragen betreffende materie

- Wat is hiphopcultuur voor jou?
- Er wordt vaak gesteld dat de Nederlandse hiphopgemeenschap relatief klein is. Kan je beschrijven hoe jij dit ziet?
 - Mogelijk doorvragen:
 - gevaar door elkaar lopen persoonlijke en zakelijke wereld
 - (on)aantastbaarheid poortwachters
- Zou je aan kunnen geven wat het belang van mannelijkheid binnen hiphop is?
 - Mogelijk doorvragen: waar komt [dit] vandaan denk je?
- Is er volgens jou ruimte voor seksuele diversiteit binnen de Nederlandse hiphopcultuur?
- Kan je aangeven hoe je er mee om zou gaan, als een van de artiesten die jij hebt geboekt / waar jij een album voor uitbrengt / waar jij over schrijft uit de kast komt als homo- of biseksueel?
 - Mogelijk doorvragen:
 - wat zou je deze persoon adviseren qua openheid?
 - Hoe zou je omgaan met een artiest die zich juist anti-seksuele diversiteit uit via [jouw werk]?
- [casus] Een jaar geleden was er ophef rondom reggae artiest Sizzla, die in enkele van zijn nummers oproept tot het vermoorden van homoseksuele mannen. Verschillende organisaties riepen Nederlandse muziekcentra indertijd op om hun avonden met Sizzla af te gelasten. Uiteindelijk is dit niet gebeurd. Hoe zou je tegen deze situatie aan hebben gekeken als het een hiphopartiest zou betreffen?

Bijlage 2: Acht thema's

Tabel 2: in de interviews terugkomende thema's. 2013

<i>Thema en kleur</i>	<i>Kernwoorden</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Paragraaf</i>
Cultuur, paars	Cultuur, etniciteit, religie	Etniciteit, cultuur en religie vormen de basis van dit thema, waaronder alle uitspraken vallen die hier verband mee houden.	5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland
Financieel, grijs	Financiën, zakelijk, succes	Met financieel succes en gewin, alsmede zakelijke relaties of keuzes verband houdende uitspraken. Uitspraken betreffende de wisselwerking tussen persoonlijke en zakelijke relaties vallen onder thema Leefwereld.	5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland
Hiphopcultuur, marine	Hiphopcultuur, muziek, levensstijl	Met hiphopmuziek, hiphop als culturele stroming en als levensstijl verband houdende uitspraken, dan wel uiteenzettingen over binnen hiphop relevante artiesten.	5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland
Leefwereld, lichtblauw	Wereldgrootte, persoonlijk versus zakelijk, locatie	Uitspraken die verband houden met de leefwereld van de respondent, locaties of	5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland

		<p>waarin de persoonlijke dan wel zakelijke aspecten van de poortwachtersrol besproken worden en de wisselwerking tussen deze onderwerpen.</p>	
Macho, groen	Machogedrag, straatcultuur, mannelijkheid	<p>Op machogedrag en straatcultuur gerichte uitspraken, alsmede op mannelijkheid en de invulling daarvan gerichte uitspraken en het verband tussen dit fenomeen en hiphop.</p>	<p>5.2 Genderconventies en seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphop</p>
Seksuele diversiteit, donkerblauw	Seksuele diversiteit	<p>Uitspraken verband houdende met seksuele diversiteit dan wel homoseksualiteit en daar door de respondent aan gekoppeld gedrag, zowel op persoonlijk als op zakelijk vlak.</p>	<p>5.2 Genderconventies en seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphop</p>
Tijdsgeest, taupe	Tijdsgeest, jongeren, educatie	<p>Uitspraken verband houdende met de huidige leefwereld, maar die niet specifiek iets zeggen over de staat van hiphopcultuur. Ook uitspraken over</p>	<p>5.1 Hiphop als leefwereld in Nederland</p>

		jongeren en educatie aan jongeren vallen onder dit thema.	
Vrouw, geel	Vrouw, vrouw versus man	Uitspraken verband houdende met de positie van de vrouw binnen hiphopcultuur en met deze sekse samenhangende conventies.	5.2 Genderconventies en seksuele diversiteit binnen Nederlandse hiphop

Bijlage 3: Transcripties van de afgenomen expertinterviews

Interview met: Sevda Alizadeh (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: horeca establishment te Rotterdam

Afgenomen: 14 mei 2013

Transcriptie: 14 mei 2013

Opvallend: respondent arriveert 25 minuten na afgesproken tijdstip

R: *Yes*

I: Wel fijn dat je mee wilde werken

R: Ja, tuurlijk

I: We hebben nog ongeveer een half uurtje

R: Oké

I: Ik heb een afspraak met mijn docent zo meteen, dus

R: Oké

I: Zal ik even uitleggen waar het over gaat? Dat is goed

R: Ja, even kort

I: Nou, mijn scriptie gaat over de representatie van seksuele diversiteit in Nederlandse hiphop

R: Oké

I: Dat is wel, een beetje Amerikaans onderzoek maar in Nederland, de hele samenleving is anders natuurlijk

R: Ja

I: Dus dat gaat ook een beetje over machogedrag, van

R: Super interessant

I: Ja, dus het is een beetje, verkennend onderzoek zeg maar

R: Ja

I: Dus ik ga nu met mensen die, een beetje tussen de artiest en de fan inzitten. Dus wat je bijvoorbeeld bij het hiphophuis doet. Om, en dan het later getoetst worden aan artiesten en de fans. Je bent überhaupt de enige vrouw die ik interview, dus dat

R: Oké

I: Vind ik wel fijn, dat er

R: Ja, ja

I: Iets, ja

R: En wie, wie heb je nog meer geïnterviewd?

I: Pim, van Noah's Ark

R: Ja

I: Farid, van TopNotch. Roshan, van 101Barz en Saul van Stapele

R: Ik ken ze ook echt allemaal

I: Ja, Dave van het Hiphophuis¹¹

R: Oké

I: Ik ga morgen met Robert van Bijlmer Style

R: Oké, Robert Coblijn?

I: Coblijn inderdaad. En nu vergeet ik iemand heel hard

R: Zie je hoe erg ook de Nederlandse hiphopscene is?

I: Ja, dat is gewoon, iedereen kent elkaar

R: Gewoon zeg maar van ik ken ook iedereen ja

I: Heb ook eigenlijk bij iedereen verteld wie ik verder gesproken heb en dan is het van "ja, die ken ik, daar heb ik wel eens mee gemaild"

¹¹ Op dit moment in het gesprek verspreekt de interviewer zich, er wordt gedoeld op Hiphop In Je Smoel

R: Ja, precies, ook echt iedereen heb ik wel eens gesproken of gemaïld

I: Ja

R: Behalve Dave, volgens mij

I: Terwijl die het dichtst bij zit eigenlijk

R: Super vreemd

I: En met Rogier, van Appelsap, één van de oprichters

R: De Reiger, ken ik ook

I: Ja, inderdaad, ja. Ik heb ook echt lang over gedaan wat zijn echte achternaam is, omdat echt overal staat “de Reiger”

R: Ja, maar dat is niet zijn echte achternaam?

I: Nee

R: Dat wist ik niet

I: Dus

R: Nou, ik heb vroeger in Amsterdam gewoond en daardoor ken ik heel die Amsterdamse scene

I: Ja

R: En dat was echt voordat Appelsap er was en voordat Nalden¹² groot was

I: Ja, ja

R: Voordat Vincent¹³ 22Tracks had, het is wel grappig om te zien

I: Ja

R: Dat ze allemaal zo groot zijn geworden in wat ze doen

I: Ja, zeker nu ook inderdaad. Ook 22Tracks

R: Ja

¹² Sinds de eerste helft van de jaren '0 van de 21e eeuw actieve internetondernemer, afkomstig uit Amsterdam

¹³ Gedoeld wordt op Vincent Reinders, één van de oprichters van de sinds 2009 actieve online jukebox 22tracks en opererend vanuit Amsterdam

I: Dat gaat nu ook nog met de week harder volgens mij

R: Ja

I: Want je woont nu gewoon in Rotterdam, of?

R: Ja

I: Bevalt het?

R: Ja, ik vind het wel, ik zou ook wel naar Amsterdam kunnen. Maar Rotterdam is wel een goede uitvalsbasis

I: Want werk je al lang voor het Hiphophuis?

R: Nee. Ik werk eigenlijk ook maar twaalf uur in de week voor Hiphophuis en voorderest ben ik *fulltime* muziek aan het maken

I: Ja

R: Dus ik werk sinds januari voor het Hiphophuis

I: Ja

R: Maar ik ken ze al veel langer

I: Ja, ze zijn ook al een tijd bezig natuurlijk

R: Ja, precies. En ik ben zelf ook altijd in de hiphop geweest vroeger, naar Opgezwolle¹⁴ en Jawat!¹⁵

I: Ja

R: En dat soort dingen, dus ja, dan ken je het wel

I: Want dan nu, je bent MC en wat doe je er verder bij zal ik maar zeggen?

R: Nee, ik ben eigenlijk *fulltime* bezig met muziek. Waaronder dan anderhalve dag dat ik voor het Hiphophuis werk. Ik heb in november een Nederlandstalige EP¹⁶ uitgebracht en, ja, dat liep zo goed dat ik er toen van kon leven

I: Oh, vet

¹⁴ Van 2001 tot en met 2007 actief Nederlands hiphoptrio, afkomstig uit Zwolle

¹⁵ Sinds de eerste helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Den Haag

¹⁶ De respondent doelt op de in 2012 uitgebrachte EP *Zwartgoud*

R: Dus toen heb ik gelijk alles gestopt. Ik heb wel gestudeerd, Communicatie, maar ik kwam er eigenlijk in, toen ik een kantoorbaan had, ik ben afgestudeerd en toen had ik een kantoorbaan en toen dacht ik echt “nee, dit is echt niet wat ik wil”

I: Ja

R: Dus toen ben ik fulltime begonnen met rappen en zingen, dus muziek maken, en ik ben eigenlijk, ja, nu zo er in gerold. Veel boekingen en toen had ik zoiets van “ja, dit wil ik eigenlijk altijd doen”. En nu ben ik toch overgestapt van Nederlandstalig naar Engelstalig

I: Ja

R: Dus. Is weer een volgende stap

I: Is de, is de markt groot voor Engelstalig ook in Nederland?

R: Ja. En de markt is heel anders. Dat heeft deels denk ik ook te maken met onze hoek. Ik vind persoonlijk dat er in Nederland niet heel veel ruimte is voor diversiteit

I: Ja

R: Dus dat

I: Kan je dat uitleggen?

R: Het is heel eens, eensgezind weet je wel. Heel erg, als je rapper bent in Nederland dan moet je je zo en zo gedragen. En het is niet dat dat wordt uitgesproken maar omdat de scene zo klein is, lijkt het alsof het, ja, er ontbreekt gewoon creativiteit. En misschien is dat er wel maar durft men dat niet te uiten of is er geen plek voor. En ik denk dat dat ook met volwassenheid van het genre te maken heeft. Dus als dat hiphop, over twintig jaar zal dat misschien wel zo zijn

I: Ja

R: Ja

I: We lopen daarin dan ook een beetje achter?

R: Ik vind van wel

I: Hoe wil je dat dan veranderen zeg maar?

R: Nou, ik heb gewoon besloten dat ik mij, dat is überhaupt ook wat ik wil, dat heeft niks te maken met een scene die divers is, maar ik distantieer mijzelf van het label “hiphopartiest”. Weet je wel

I: Ja

R: Ik ben gewoon met heel veel genres muziek bezig. Experimental, dub, bass

I: Ja

R: En dan concentreer ik me daarin dan dat ik mezelf label als rapper in de hiphopscene

I: Ja

R: Op die manier, ja

I: Dus eigenlijk moet hiphop, het label hiphop verliezen om verder te kunnen?

R: Nee, ik vind het label hiphop wel goed. Maar, bijvoorbeeld hoe het Hiphophuis het nu, ja, benadert, dat is zo anders dan hoe op dit moment, ja, de Nederlandse hiphopscene het doet

I: Ja

R: Ik merk ook dat, bijvoorbeeld dat Nouveau Riche¹⁷, een vrij opkomende groep

I: Ja, ja

R: Dat heb je vaker gehoord?

I: Ja, ja

R: Nou, dat wordt niet, volgens mij niet gelabeld als hiphop

I: Nee, inderdaad

R: Terwijl ik toch denk van “ja, maar”, ik denk dat het gewoon een evolutie is van het genre. Wat is het dan? Het is ook geen pop. Dus het is, het is, ja. En misschien moet je dingen niet teveel willen benoemen of zo

I: Ja. Zij hebben er wel heel veel succes mee natuurlijk

R: Ja

¹⁷ Sinds 2008 actieve Nederlandse rapgroep, bestaande uit een wisselende samenstelling en opgericht in Gorinchem

I: En ook in het buitenland, met Diplo¹⁸ en zo

R: Ja, Mad Decent¹⁹

I: Wel vet, dat is ook wel grappig

R: Ja, zeker, ja. Ik gun het ze ook van harte. Ik vind het ook echt, dat moet gewoon kunnen

I: Ja. Ik heb ook van hun niemand gesproken, dus

R: Nee

I: Misschien wel leuk om even te doen. Is ook wel een interessante groep, zo

R: Ja. Ik denk dat Boaz, misschien Boaz er wel voor open staat

I: Ja

R: Ja, aan de andere kant is dat ook wel wat, artiesten zijn toch vooral vrij moeilijk benaderbaar of zo

I: Ja, dat is waar

R: Nou, je kan het proberen

I: Proberen kan altijd, toch? Wat is je, wat is je functie bij het Hiphophuis zelf?

R: Ik schrijf een marketingplan

I: Oké

R: Dus eigenlijk, er is helemaal geen beleid wat betreft marketing, communicatie. En omdat dat mijn studie is geweest

I: Ja

R: En ik ook heel veel affiniteit heb met hiphop, dacht ik, ja. Aruna²⁰ dacht ook “waarom niet, breng die twee werelden samen”. Dus ik ben nu een half jaar daar. Ja. Dat is heel leuk

I: Ja, gaat het goed?

R: Ja, het gaat heel goed. Het is echt, de ene dag maak, doe je dit en de andere doe je dat, dat is. Omdat er geen beleid is, is het nog echt in ontwikkeling

¹⁸ Sinds 2003 actieve DJ en producer, afkomstig uit de Amerikaanse staat Florida

¹⁹ Door Diplo in 2008 opgericht platenlabel, met basis in de Amerikaanse steden Philadelphia en Los Angeles

²⁰ Directeur en medeoprichter van het Hiphophuis te Rotterdam, opgericht in 2002

I: Ja

R: Maar dat maakt het ook wel tof. Ik kan alles doen nu wat ik wil

I: Dus over een half jaar zien we overal in Rotterdam het Hiphophuis staan?

R: Nou, dat is wel afhankelijk van het budget natuurlijk

I: Ja, inderdaad

R: Maar, ja, we doen natuurlijk binnen het budget wat we hebben

I: Hoe loopt de organisatie zelf, het is groot en zo toch?

R: Sorry, wat zeg je?

I: Hoe loopt de organisatie zelf?

R: Ja, heel goed. Dat is ook de reden dat ze mij ook kunnen inhuren

I: Ja

R: Maar het is gewoon meer, ze doen al zoveel dingen goed dat het als marketing ook best wel inkoppertjes zijn, weet je wel

I: Ja

R: Ze doen heel veel goed, maar ze weten niet waarom ze dat goed doen. Dat is het. Wat vond je zelf van het Hiphophuis trouwens?

I: Ja, tof

R: Ja

I: Ik was, Aruna had een keer een soort workshop gegeven bij mij op de Uni en, dus ik had het toen wel onthouden zeg maar, toen voor de scriptievraag. En ik was er dus ook nog nooit geweest

R: Ja

I: überhaupt dansen, niet echt zeg maar

R: Nee

I: Ik was wel echt onder de indruk. Het pand überhaupt, super groot en mooi

R: Ja

I: En al die foto's, teksten en zo, wel echt, ja, het ademt zeg maar echt hiphop

R: Ja, dat klopt

I: Ja

R: Het is ook heel, wat ik heel erg bijzonder vind aan de werkwijze van het Hiphophuis, is dat zij heel erg mee blijven gaan met de evolutie. Omdat zij gewoon de mensen laten bepalen wat er moet gebeuren. En zij dicteert niet van "hiphop heeft vier elementen"²¹ en de rest is geen hiphop"

I: Nee, inderdaad

R: Dus dat is heel mooi vind ik

I: Ja, dat vond ik ook heel leuk om te horen inderdaad, dat je, die nieuwe danssoorten, dat dat ook gewoon kan

R: Ja, precies en toch doet het dan geen afbreuk aan hiphop

I: Ja

R: Dus dat is heel goed gedaan

I: En blijkbaar is er dan ook genoeg vraag naar

R: Ja

I: Tenminste?

R: Ja, zeker ja. Zeker

I: Ik weet niet, is het Hiphophuis de enige Nederlandse instantie zeg maar, die het zo doet?

R: Nee, er zijn wel meer instanties, maar het Hiphophuis is wel de enige die zo werkt

I: Ja

R: En daardoor volgens mij ook wel de meest succesvolle. Vaak, de andere instanties zijn volgens mij wat meer behoudend in de vier elementen

I: Ja

²¹ Verwijzing naar de klassieke vier elementen van hiphop, te weten DJ'ing, rap, breakdance en graffiti

R: En ik weet bijvoorbeeld dat Robert Coblijn, die is volgens mij ook, die doet veel in de Bijlmer?

I: Ja

R: Ik weet, die is volgens mij wel meer echt van de authentieke, weet je wel “hiphop, dit dat”

I: Ja, dat is wel een beetje wat ik tot nu toe te horen heb gekregen

R: Ja, dat is wel dope, maar een hele andere benadering

I: Vind je dat, is dat wel een, was dat een soort van eis zeg maar om daar te gaan werken voor jezelf? Dat het niet zo stoffig

R: Ja, dat sowieso

I: Ja

R: Want ik zou, pas bij heel veel bedrijven zeg maar niet. Maar het was ook niet per se een eis, het is meer dat het, ik geloof als je gewoon jezelf echt bent weet je wel en precies doet wat jij wilt doen

I: Ja

R: Dat precies ook de dingen weer bij jou op je pad komen. Dus dat. Ik zou ook niet door Unilever worden gevraagd of zo, weet je wel, want zo gedraag ik me niet. Zo ben ik niet

I: Ja

R: Het Hiphophuis past wel heel goed bij mij. Het kwam gewoon op mijn pad

I: Ja, mooi, gelukkig

R: Ja, een beetje geld

I: Dat is op zich ook belangrijk

R: Het is echt heel leuk om te doen hoor, maar het is ook wel handig om weer even een vast inkomen te hebben weet je wel

I: Ja

R: Als muzikant ben je elke maand aan het *husselen*

I: Ja, ja

R: “Waar haal ik geld vandaan” “Hoe betaal ik de huur?”

I: Ja, want hoe kom je überhaupt aan boekingen? Hoe

R: Ik ben gewoon heel hard aan het werk

I: Ja

R: Dus echt, ik ben nog niet helemaal overtuigd van Nederlandse managers, ik heb wat ervaring gehad waarmee ik me ben gaan realiseren dat ik het beter voorlopig zelf kan doen

I: Ja

R: En, ja, hier en daar soms gewoon en ik merk ook wel dat veel media aandacht heeft geholpen. Ik heb veel media aandacht gehad. En gewoon bouwen. Ik weet wel dat ik nu niet in één keer groot kan zijn, maar ik weet wel dat het groot kan groeien

I: En speelt het daarbij een rol dat je vrouw bent?

R: Wat zei je?

I: Speelt het daarbij een rol dat je een vrouw bent?

R: Ja, het heeft zijn positieve en negatieve kanten. Positief is dat ik, volgens mij, in mijn beleving heb ik een hele goede reputatie. En je kan zeggen wat je wilt, en ik trek me niks aan van anderen en zo, maar ik word wel echt door alle rappers, zeg maar, met respect behandeld. En nieuwe rappers, die mij niet kennen, die proberen dan wel, weet je wel, nog

I: Ja, ja

R: Zoals ze dat bij iedereen doen. Maar ik kan redelijk, ik heb een soort van, ja, *don't touch me*-ding of zo

I: Ja

R: Maar het is wel, in hiphop in Nederland heb ik gemerkt, zijn het vrij veel eilandjes. Als je bij TopNotch bijvoorbeeld zit dan merk ik wel, TopNotch is een vrij hechte club volgens mij, die helpen elkaar allemaal. Maar daarbuiten is het gewoon *every man for himself*. Snap je, dat gevoel heb ik wel een beetje. Ja

I: Je hebt ook geen label of zo dan?

R: Nog niet

I: Daar ben je wel mee bezig dus?

R: Nou, ja, maar niet in Nederland

I: Oké

R: Ja

I: Dus je gaat je ook echt meer op het buitenland richten ook?

R: Ja, ja. Ik ben beetje, ja, niet klaar met Nederland, maar ik denk gewoon dat mijn muziek en ook alles wat ik doe, dat dat in het buitenland een betere plek zou kunnen hebben zeg maar

I: In wat voor landen?

R: Engeland, Portugal, nog wel, Scandinavisch ook wel, beetje ook Europa

I: Oké

R: En Amerika weet ik niet, daar heb ik nooit echt over nagedacht. Trekt mij ook niet zo

I: Ik heb ook geen idee hoe groot de scene in bijvoorbeeld Scandinavië of zo is

R: Ja, die is echt enorm. Zeker voor de muziek die ik maak, soort experimentele, nieuwe sound. Ja, heel, heel groot. Veel groter dan Nederland. Als je kijkt ook naar de artiesten die in Engeland bekend zijn, weet je wel. Ik weet niet of je een beetje?

I: Ja, ik

R: Disclosure²², Alumni George²³, weet je wel. Dat soort dingen worden in Nederland helemaal niet zo groot. Dat is gewoon omdat op de één of andere manier zijn Nederlands niet echt van de vernieuwende muziek

I: Ja

R: Dus het is meer, hoe noem je dat? Pakkende hits, zeg maar

I: Ja

R: Dan persoon vernieuwend en elektronisch. Dat is nooit zo volgens mij geweest in Nederland. Terwijl de producers weer wel heel erg

I: Ja

²² Sinds 2010 actieve elektronica band, afkomstig uit het Engelse Reingate

²³ Onbekende act van onbekende herkomst

R: Heel erg vernieuwend zijn in Nederland. Maar de vraag van de markt is niet helemaal gelijk aan wat wij allemaal in huis hebben

I: Maak je ook je beats en zo zelf?

R: Nee. Ik ben wel aan het leren produceren, maar ik merk, ik merk toch dat hetgeen ik wil, dan moet je echt

I: Ja

R: Heel erg ervaren voor zijn, dus. Ja. Voorlopig werk ik met een aantal producers

I: Wel binnenlands?

R: In binnen- en buitenland. Nou, eigenlijk ééntje in Nederland en de rest allemaal in buitenland

I: Ja. Dat is gewoon via internet dan ook?

R: Ja. Soundcloud en emailen, Skypen, ja

I: Zo makkelijk dat dat dan kan zeg maar

R: Nou, het rare is dus dat dat in Nederland niet kan en in het buitenland wel

I: Ja, ja

R: Terwijl dat echt geen kleine, kleine namen zijn. Maar op de één of andere manier is er een bepaalde gunfactor of zo, denk ik

I: Ja

R: Ik weet het niet

I: Hoe ben je dan met hun in contact gekomen?

R: Sommigen hebben mij benaderd. Via Soundcloud, soms heb ik hen benaderd. Ik heb ook mensen leren kennen op festivals als ik een boeking had, via YouTube, weet je wel. Gewoon internet

I: Ja, inderdaad

R: Via Instagram heb ik een keer een producer leren kennen. Gewoon mailen, beats gemaakt en zo

I: Zo vet dat dat dan inderdaad

R: Ja, dat is wel echt een voordeel van *social media*. Dat maakt je wereld heel klein

I: Ja. Nou, hoe zou je hiphopcultuur zelf überhaupt omschrijven?

R: Bedoel je in Nederland of in het algemeen?

I: Ja, in het algemeen, en dan hoe het, ja, hoe het in Nederland is heb je al soort van gezegd

R: Ja. Ik vind het echt een hele mooie cultuur. Als je kijkt naar de origine ervan en dan, het zijn ook mensen die vaak van hier, weet je wel, echt hogerop willen komen. En die veel hebben meegemaakt en dat vaak ook uiten. Het zijn vaak ook verhalenvertellers

I: Ja

R: En je hebt natuurlijk ook en hele commerciële tak. Die gewoon onzin praat

I: Ja, ja

R: Maar dat is ook wel, weet je, ik luister daar zelf ook wel naar

I: Ja

R: Het is niet dat dat niet mag of niet kan of zo

I: Ja

R: Ieder, ieder type muziek dient ook zijn doel of zo. En wat ik in het Hiphophuis heel erg merk, wat ik ook bij hiphop vindt passen is elkaar helpen en toch ook veel concurrentie, maar op een gezonde manier

I: Ja

R: En vriendschap ook, weet je wel. Dat past ook heel erg bij hiphop

I: Ja

R: Ja

I: En in die concurrentie en zo, wat is dan het belang van haantjesgedrag?

R: Ja, het is wel, ja hiphop is echt een machocultuur. En daar heb ik zelf ook heel veel moeite mee

I: Is het wel aan het veranderen denk je de afgelopen tijd?

R: Ik denk dat er meer ruimte is voor gevoel, maar ik denk dat de meeste, ik denk dat het komt omdat de rappers zeg maar, die, er zijn een aantal rappers die volwassen zijn geworden

I: Ja

R: Zoals Winne²⁴, zoals Jiggy Djé²⁵, die zijn geen macho meer. Weet je wel. Die hebben zichzelf al bewezen, waardoor ze niet het gevoel hebben dat dat nog moet of zo. En ik denk dat die, het daardoor wel een verandering ziet, maar ik denk dat elke rapper nog steeds wel macho is. Want als je de hele tijd over jezelf wilt praten

I: Ja

R: Dan heb je al een ego, weet je wel

I: Ja

R: Dat is iedereen

I: Ja, inderdaad

R: Dat is gewoon zo, dus het past er ook wel bij

I: Ja. Houdt het tegen dat je, vind je jezelf macho überhaupt?

R: Nee. Ik heb wel een bewijsdrang, maar dat is meer ten opzichte van mezelf. Waardoor ik ook merk dat ik altijd, zeg maar met dat soort dingen, het gevoel heb dat ik een beetje buiten de boot val

I: Ja

R: Want ik rap

I: Ja

R: Maar ik ben echt totaal niet stoer of zo, weet je wel. Of ik, ik pas mijn levenswijze niet aan omdat ik rap

I: Ja

²⁴ Sinds 2005 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit de Surinaamse stad Paramaribo

²⁵ Sinds 1997 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amesfoort. Richtte in 2006 het Nederlandse hiphopgerelateerde platenlabel Noah's Ark op

R: Het is meer, ik leef zo en daar hoort rap. Weet je wel. Ik denk vaak dat het ook externe dingen zijn. Druk, sociale, *social pressure* weet je wel en ook bewijsdrang voor anderen. Maar dus vooral extrinsiek, niet intrinsiek

I: Ja

R: Motivatie van het gedrag. En ook onzekerheid natuurlijk, denk ik

I: Ja, inderdaad

R: Maar ik heb er ook niet, ik ben soort van, ja, ik heb zoiets van iedereen moet gewoon doen wat hij wilt. En ik kan ook wel met macho's omgaan en zo

I: Ja, ja

R: Het is niet dat ik ze, ja, niet aardig vind of niet mag. Het is meer dat je gewoon ziet van "oh, iemand wilt zich echt heel graag macho voordoen"

I: Ja, inderdaad

R: Dat

I: Denk je dat het in zo'n machocultuur überhaupt mogelijk is om bijvoorbeeld uit de kast te komen of zo?

R: Ja

I: Of is dat in dans anders dan rap?

R: Ik denk het wel, maar ik denk niet dat je het dan makkelijk gaat krijgen

I: Inderdaad

R: Ik denk dat het gewoon is van, hoewel ze ook allemaal beweren dat het nu gewoon kan

I: Ja, ja

R: Dat er toch, weet je, ik merk ook, kijk, ik heb heel Frank Ocean²⁶ zijn ding gevolgd

I: Ja, ja

R: Vond het super geweldig, ook al is het waarschijnlijk gewoon een marketingstunt

I: Ja

²⁶ Sinds 2007 actieve hiphopgerelateerde zanger, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

R: Hij is wel echt, ik denk dat hij wel echt bi is, maar ik denk wel dat het ook een marketingstunt is geweest. Alleen, dan merk je toch, hoe geweldig zijn muziek ook is

I: Ja

R: Ik heb veel mensen gehoord, zeker ook in de macho hiphop, die zeiden “ja, ik ga dat echt niet meer checken”. Weet je wel, “dat is *faggot*”, of zo, gewoon, dat je echt denkt, “wow, denk je echt nog zo? Zo kortzichtig?”

I: Ja

R: Maar ook dat heeft denk ik, ik denk dat heel veel mensen vanuit zichzelf geen probleem hebben ermee. Maar denk ik dat de sociale druk is

I: Ja

R: Omdat alle *boys* het raar vinden of niet vinden kunnen

I: Ja

R: Vinden zij het ook

I: Is het anders in dans bijvoorbeeld dan in?

R: Ja, zeker. Ik denk dat het in dans veel meer kan

I: Ja

R: En dat komt denk ik omdat dansers bewust zijn van hun lichaam en bewust van hun bewegingen. En ze zijn volgens mij ook meer seksueler

I: Ja

R: Als in, ze vinden niet erg om aan te raken of aangeraakt te worden. Dat merk ik ook altijd als ik met dansers werk of zo, ze zijn zo aanrakerig

I: Ja, ja

R: Dus ik denk dat het daarmee ook een heel groot deel te maken heeft

I: Ik vind het wel, het is wel super interessant zeg maar

R: Ja

I: Hoe dat nu toch, het is allebei hiphop maar er zit wel een enorm verschil in zeg maar

R: Ja. Ik denk ook dat dans, hiphopdans is veel meer geëvolueerd

I: Ja

R: Dan bij hiphopmuziek al. Want bij hiphopmuziek heb je nog altijd, nog steeds de hele harde kern en bij dans, de harde kern, dat vervaagt gewoon of zo. Alles gaat, wordt nieuw en misschien heeft het er ook mee te maken dat je, dans, dat dansers jonger zijn

I: Ja

R: Maar je ziet nu dat oude dansers, die zijn allemaal bijna gestopt

I: Ja

R: En oude hiphoppers niet. Dus dat is denk ik ook het verschil, misschien

I: Ja

R: Dat het ook wat, dat je weet je, in muziek langer meekan. En dat je daardoor langer je idealen kan vasthouden

I: Ja

R: Denk dat het groter, met heel veel dingen te maken is dan dat je per se kan zeggen van in dans is het geaccepteerd als, ja

I: Ja. Mooi

R: Hè?

I: Mooi, dat het zo is toch?

R: Ja, ik heb zelf, ik denk sowieso wel heel erg vanuit mezelf in plaats van wat vindt mijn groep of wat vindt de groep waar ik in hoor. Ik kan me het ook moeilijk voorstellen dat mensen daar moeite mee hebben of zo, ik weet niet. Ik heb gebasketbald heel lang

I: Ja

R: En bijna, ik heb op heel hoog niveau gespeeld en bijna elk meisje uit mijn team was gay en voor mij was dat echt zo *random*

I: Ja, inderdaad

R: Het was echt niet “oh, ik ga niet met jou douchen” of

I: Ja

R: Het zijn gewoon mensen en ze doen gewoon hetzelfde als jou

I: Ja, inderdaad

R: En ik vond het wel leuk, ging ik altijd gewoon meekijken. “Oh, is wel een leuk meisje voor jou”, koppelen of zo, je weet toch

I: Ja, inderdaad, ja. Hoe denk je dat de positie van vrouwen nu in het algemeen in de Nederlandse hiphop is?

R: Nog steeds slecht. Maar ja, het is echt, je moet echt alles zelf kunnen of je moet net als mij gewoon ijzeren doorzettingsvermogen hebben, anders kom je er gewoon niet

I: Moet je meer opgeven dan een man?

R: Ja, maar ik denk ook dat je meer bereikt dan een man. Want heel veel mannen in Nederland zijn bekend omdat een vriendje van hun een vriendje heeft

I: Ja

R: En de vrouwen die bekend zijn, die hebben of, weet je wel, gewoon geluk gehad

I: Ja

R: Of die hebben keihard gewerkt. Dus dat is wel echt, ik denk überhaupt de vrouwen die bezig zijn, die hebben al zoveel meer moeten doorstaan dan mannen

I: Ja

R: Dus, respect

I: Want hoe is die, hoe is dat, nou, jij gaat vooral op het buitenland richten

R: Ja

I: Doen meer mensen dat?

R: Ik weet het niet. Ik weet niet of er, ik heb niet echt contact met andere vrouwen uit Nederland die rappen of zo

I: Ja

R: Ja, Zanillya²⁷ ken ik wel, volgens mij is zij ook bezig met buitenland, maar meer Caribisch geloof ik. Ik ken Rosa Ana²⁸ ook maar volgens mij doet die alleen Nederlands

I: Ja

R: En verder ken ik er geen, oh ja, Aisha²⁹. Volgens mij is Aïsha ook bezig met het buitenland, maar dat weet ik niet. Denk dat zij ook wel ambities heeft

I: Ja

R: Om verder

I: Dus dan ben je inderdaad nog helemaal niet zo, je zegt, mannen zijn vaak in groepjes zeg maar

R: Ja

I: Terwijl

R: Vrouwen zijn echt

I: Individueel, ja

R: En dat komt omdat er niet veel vrouwen zijn. Omdat, ja, daar heb ik het wel eens over gehad met Winne. De vrouwen in de Nederlandse hiphopscene waren in het begin best wel vijandig ten opzichte van elkaar. En ik vroeg me af, “hoe komt dat?” weet je wel. En ik had het daar een gesprek over en toen zei hij “ja, Sticks³⁰, Jiggy en ik waren eerst ook soort van concurrenten”

I: Ja

R: “En pas toen we ons bewezen hadden zijn we hoger gaan staan en zijn we vrienden geworden”. En hij zei, “ik heb het gevoel dat vrouwen in Nederland zich allemaal nog echt moeten bewijzen, waardoor ze geen ruimte hebben voor”

I: Ja

R: “het te accepteren”. Maar ik heb dat niet. Ik heb echt, ik vind iedereen leuk en aardig en “doe maar gewoon je ding”

²⁷ Sinds 2006 actieve rapper, geboren in Duitsland maar opgegroeid in Amsterdam

²⁸ Sinds 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

²⁹ Nederlandstalige rapper, actief sinds onbekend moment

³⁰ Sinds 1998 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Zwolle

I: Ja

R: Ik weet bijvoorbeeld, oh ja, D-Luzion³¹ is ook bezig in Rotterdam. Nou, ik heb haar laten boeken bij Hiphopcity en gewoon gezorgd dat ze daar staat

I: Ja

R: Terwijl zij mij, weet je wel, ze is niet mijn, ik bedoel, zij rapt ook. Dus als mannelijke rapper zou ik haar, weet je wel, als zij ook een man was zou ik kunnen denken van “oh, die ga ik echt geen boeking geven”. Weet je. En nu heb ik zoiets van “wat maakt het uit”

I: Ja

R: Iedereen doet gewoon zijn ding en niemand is hetzelfde

I: Nee, inderdaad

R: Er is ook niet maar één plek of zo. Als je goed bent, ben je goed. Dan kom je er toch wel

I: Ja. Geloof je daar wel echt in?

R: Ja. Alleen ik geloof wel dat je echt *fucking* veel shit moet meemaken

I: Ja

R: Dus dat, ik geloof niet, zeker niet dat je er zomaar komt

I: Ja

R: Ik denk niet dat het je gegund is, zo “oh jij kan wel goed rappen, wij gaan je helpen”. Nee, zo is het echt niet

I: En is je achtergrond daarbij van belang qua alle shit die je meemaakt?

R: Ja, natuurlijk, want je wordt gewoon hard. En je hebt echt zoiets van “ja, dit is weer iemand die niet reageert, *whatever, on to the next one*”

I: Ja

R: Weet je wel. Dat hebt, je hebt elkaar gewoon nodig. Het moet je niet bitter maken

I: Nee, inderdaad

³¹ Sinds 2010 actieve Nederlandse rapper, afkomstig uit Curaçao

R: En ik heb wel het gevoel dat veel mensen die lang bezig waren en die het niet zijn gelukt, zijn bitter geworden

I: Ja

R: Dat probeer ik echt niet toe te laten zeg maar. Als weer iets niet lukt of zo, dan denk ik “ja, morgen weer iets nieuws”. Ja

I: Dat is wel de goede instelling inderdaad

R: Het is ook voor jezelf, want jij bent de dupe als je bitter wordt

I: Ja

R: Dan wordt je een soort van, mag ik dit zeggen op tape, Raymzter³²

I: Ja, tuurlijk

R: Snap je?

I: Ja, ja

R: Dat is gewoon jammer. Je had zoveel te bieden, maar dan ga je, waar je dan nu mee gaat, weet je wel, lopen is het uitkafferen van andere mensen

I: Ja

R: Dat zou ik nooit doen

I: Hoe zie je, hoe zie je de toekomst zeg maar, voor je?

R: Ja ik heb echt al sinds mijn dertiende of veertiende of zo, heb ik al een soort van zekerheid

I: Ja

R: Een gevoel dat ik weet dat er iets voor mij is. En dat volg ik gewoon

I: Ja

R: En ik heb heel veel dingen, ik ben heel veel zo gegaan, maar, heel veel bochten, maar ik weet gewoon dat het, als ik gewoon blijf doorgaan, dat het komt

I: Ja

R: Zeg maar. En genieten van elk moment

³² Sinds 1999 actieve Nederlandse rapper, afkomstig uit Almere

I: Ja

R: Ja, serieus

I: Dat is wel sowieso het belangrijkste natuurlijk

R: Ja

I: Ja

Interview met: Farid Benmbarek (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: telefonisch interview

Afgenomen: 15 april 2013

Transcriptie: 1 mei 2013

Opvallend: bij afwezigheid van lichaamstaal, weergave bevestigende “hmhm”

I: Hey

R: Hallo

I: Gelukt?

R: Hallo?

I: Hallo?

R: Met Farid, Maartje?

I: Hai, met Maartje ja

R: Hoe gaat het?

I: Goed, met jou ook?

R: Ja, goed, dankjewel voor je geduld. Ik zat eventjes midden in een paar dingetjes

I: Ah, geen punt

R: Maar ik sta nu volledig tot uw beschikking

I: Danku. Inmiddels weer helemaal beter en zo?³³

R: Ja, wel iets beter. Ik heb dit weekend lekker rustig aan gedaan

I: Ja

R: Had nog wel één, één opdrachtje wat ik nog moest doen, ergens in, in Drenthe, maar dat was voornamelijk heel lang in de trein zitten en daarna een uurtje spreken tegen een groep

³³ De initiële afspraak werd verzet wegens ziekte van de respondent

mensen. En *that's it*. En voorderest gewoon lekker ontspannen. Met mijn vriendin thuis en de boel de boel gelaten

I: Gelukkig. Dat is ook wel eens belangrijk

R: Ik ben van de week voor het eerst oom geworden, dus ik heb sowieso

I: Oh, gefeliciteerd!

R: Dankjewel. Ik ben sowieso al vrolijk, een vrolijke maand voor mij ondanks de ziekte

I: Gelukkig maar

R: Hoe gaat het met jou?

I: Ja, goed. Ik, aan het afstuderen nu dus druk bezig

R: Dus jij wordt al helemaal gek?

I: Ja, ja, eigenlijk wel een beetje ja

R: Hoeveel interviews heb je al gedaan? Voor je afstuderen

I: Ik heb er nu drie gedaan en ik doe er morgen één en woensdag twee en dan nog ééntje inplannen

R: Oh, wouw

I: Dus

R: Met wie heb je al gesproken?

I: Ik heb met, even kijken hoor, met van Appelsap, Rogier

R: Oh, de reiger³⁴!

I: Ja, ja

R: Smalhout

I: Ja, die, en

R: Hij is een held

I: Ja, was echt, was super leuk inderdaad. En met Pim Lauwerier

³⁴ Verwijzing naar reiger, de bijnaam van Rogier Smalhout

R: Van Noah's Ark?

I: Ja, dus

R: Toffe gozer, man

I: Ja, zeker. Dat was, was het eerste interview inderdaad. En woensdag, of afgelopen, afgelopen vrijdag met Roshan van 101Barz

R: Oh ja, ook een toffe gozer

I: Ja, dus, dat

R: Wel een hele andere hoek. Maar wel tof

I: Ja, een beetje

R: Hele andere persoonlijkheid ook dan Rogier en Pim, maar dat is misschien wel goed juist

I: Ja, het was ook wel. De eerste twee interviews, dat gaat dan redelijk gelijk op zeg maar. Dus dat is dan wel, wel leuk dat er een beetje variatie in komt

R: Precies, precies

I: Ja

R: Dan is je onderzoek ook het meest waard

I: Daarom, inderdaad. Nou, fijn dat je, fijn dat je mee wilde werken

R: Ja, geen probleem. Ik vond het een interessant onderwerp, dus ik dacht, het is in ieder geval niet een makkelijk, voor de hand liggend ding

I: Nee

R: En ik vind, ik vind dat altijd wel tof, als je ook een beetje de confrontatie durft op te zoeken. Of in ieder geval iets probeert te onderzoeken wat vaker wordt doodgezwegen

I: Ja, ja

R: Weet je, ik bedoel, als het weer een gesprek was over *bling bling* in hiphop, of wapens in hiphop, dan denk ik "ja, laat maar zitten". Maar dit soort dingen vind ik veel boeiender

I: Nou, gelukkig. Het is ook een beetje, het is één van de eerste onderzoeken in Nederland die hiernaar gedaan worden. Dus het is best wel verkennend zeg maar

R: Hmhm

I: Want ook qua Amerika is er wel het één en het ander bekend ondertussen, maar in Nederland is de hele samenleving ook anders natuurlijk

R: Ja, zeker

I: Dus dat is wel

R: Amerika is natuurlijk ook een veel groter land

I: Ja, zeker, ja

R: In Amerika heb je zelfs ook gewoon een gay hiphop scene. En je hebt

I: Ja

R: Al veel meer artiesten die daar uitkomen voor hun geaardheid. En weliswaar in die *gayscene* voornamelijk optreden en, en, en bekend zijn

I: Hmhm

R: Maar het is er wel. Hier in Nederland is dat volgens mij minder

I: Ja, ja klopt. Ik zou ook echt nul Nederlandse hiphopartiesten die er voor uit durven komen kennen

R: Nou ja, jij zal vast via je werk bij *Expreszo*³⁵ ook een vinger aan de pols hebben

I: Ja

R: En ik heb ook het idee van als het er was, zou ik het ook op een gegeven moment wel zijn tegengekomen. Maar

I: Ja

R: Je ziet het toch niet. En zelfs als er van Nederlandse rapartiesten wordt gevraagd om, om, ja, ik vind tolerantie altijd zo'n slecht woord

I: Hmhm

R: Want dat lijkt alsof er iets verkeerd is wat je dan moet toestaan of zo

³⁵ Sinds 1988 uitgegeven Nederlandstalige magazine gericht op lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender jongeren

I: Ja, ja

R: Maar ik, weet je, met gebrek aan een beter woord, ze vragen dan wel gewoon hetero artiesten om zich ervoor uit te spreken en je ziet dan niet één gay artiest er tussen. Terwijl in de popmuziek heb je er al veel meer. Weet je. Zoals Paul de Leeuw³⁶

I: Ja

R: Of iets dergelijks. Of, natuurlijk Albert Verlinde³⁷ volgens mij ook in ieder geval

I: Ja

R: Niet een zanger, maar wel een groot theatermaker

I: Ja, zeker, ja

R: Et cetera. Dus. Ja. Maar ik zou zeggen, trap af! Je vragen, ik zal ze beantwoorden

I: Oké, ik zal eerst even. Meer wat algemeen. Nou, hoe zou je, wat doe jij voor TopNotch? Hoe zou je je functie omschrijven?

R: Ik ben A&R manager van TopNotch

I: Hmhm

R: A&R staat voor *Artist and Repertoire*. En dat is eigenlijk een, een ouderwetse term uit de tijd dat er een, een soort van manager bij een label werkte die het juiste repertoire zocht voor de juiste uitvoerende artiesten en instrumentalisten

I: Ja

R: In essentie was je opzoek naar de beste muziek en de beste teksten om die door de beste zangers, zangeressen of instrumentalisten uit te laten voeren. En daar de bijbehorende deals bij maakte om er voor te zorgen dat je daar geld mee kon verdienen. In de praktijk lijkt het er nog wel op, alleen is het grote verschil dat in hiphop de artiest over het algemeen zelf zijn teksten schrijft. Dus je hoeft geen teksten voor hem te zoeken

I: Hmhm

R: En in hiphop is het ook veel gebruikelijker dat iemand een vaste producer heeft of een vaste componist. Dus eigenlijk help je voornamelijk het label met het zoeken naar talent, het

³⁶ Sinds 1983 actieve zanger, presentator en acteur, afkomstig uit Rotterdam

³⁷ Sinds 1984 actieve presentator en theaterproducent, afkomstig uit 's-Hertogenbosch

tekenen van talent en het ervoor zorgen dat iemand zijn talent het beste kan omzetten in hits of in goede albums

I: Ja

R: En ik ontferm me ook over alle videoclippen. Ik koppel onze artiesten aan regisseurs. Ik zoek de juiste productiehuisen om binnen realistische budgetten mooie dingen te maken. En dat, zowel voor de muziek, als voor de video's ben ik zowel bezig met het opzetten van deals en voor de samenwerking met onze jurist maak ik toch het opzetje voor een deal. En zodra ik eruit ben qua afspraken en financiën met een artiest of een producer dan laat ik dat door de jurist formaliseren. Ik ontferm me over het plannen van zaken, samen met de PR afdeling

I: Ja

R: Het zoeken naar bijzondere manieren om iets te promoten. Eigenlijk bezig je, fungeer je, fungeer je als een soort van brug tussen de artiest en de verschillende afdelingen van een platenmaatschappij

I: Ja

R: En als een brug tussen de platenmaatschappij en de buitenwereld

I: Ja, tof. Dat, grote taak

R: Ja, zeker. Het is heel leuk. Het is weer heel iets anders dan waarvoor ik naar school ben geweest, maar het is wel leuk

I: Ja, want waar heb je voor geleerd dan? Als ik vragen mag?

R: Ik heb Psychologie en Informatie gestudeerd op de Vrije Universiteit. En ik ben met Psychologie gestopt toen ik nog één vak nodig had voor mijn Bachelor

I: Ja

R: En ik ben met Informatica toen ook gestopt, tegelijkertijd. Ik deed twee studies tegelijk. En toen was ik drie studies verwijderd van mijn Bachelor. Maar ik dacht, "*fuck it*, ik ga proberen een jaar te werken in de muziek en als dat lukt dan ga ik daarmee verder en anders ga ik terug naar de Universiteit". En dat was zo'n zeven, acht jaar geleden en, ja, het gaat goed dus ik heb, ik heb niets te klagen

I: Gelukkig, dan heeft het inderdaad goed uitgepakt, gedurfde keuze.

R: Ja, zeker, zeker

I: Ja, dus je werkt nu een jaar of zeven voor TopNotch dan?

R: Zoiets ja. Sinds 2005 ergens

I: Dus dan heb je het ook helemaal, nou ja, vanaf de Opgezwolle³⁸ dagen ook zien groeien?

R: Ja, zeker, zeker. Ik heb, TopNotch ook al voordat ik er werkte volgde ik het nauw

I: Ja. Nou, tof. Ben je er nog, of?

R: Wat zeg je?

I: Oké, je bent er nog. Hij, hij is even. Misschien net een stukje slecht geluid of zo hier

R: Ja, ja, nee dat kan. Misschien sta je ergens in een fabriekshal, met slecht bereik

I: Nee, nee, nee ik lig gewoon in Capelle aan den IJssel op een bed

R: Oh! De stad van Ronnie Flex³⁹!

I: Yes, die hangt overal op borden en zo hier ook nu

R: Oh, wat tof

I: Dus, echt heel leuk inderdaad

R: Heel tof. Maar hij maakt Capelle wel wat beroemder, hoor

I: Ja. Ja, zeker, ja. Ik denk ook, ik ben heel benieuwd naar als het album en zo er echt is

R: Oh, het album is fantastisch. Het is echt, het gaat je verrassen. Vooral met name de zangdingen

I: Hmhm

R: Hij maakt, zijn zangdingen maken mij echt heel blij. Ik vind hem een hele toffe zanger. Heel fris. Hele leuke, eigenzinnige teksten

I: Ja

R: Ja, dat is. *It makes me happy*. Het mag allemaal wel wat kleurrijker van mij

I: Ja, hij wordt ook een beetje jullie, jullie speerpunt voor dit jaar zeg maar denk ik?

³⁸ Van 2001 tot en met 2007 actief Nederlands hiphoptrio, afkomstig uit Zwolle

³⁹ Sinds 2006 actieve Nederlandstalige rapper, zanger en producent, afkomstig uit Capelle aan den IJssel

R: Hij, zeker. Zeker wel een van de belangrijkste releases dit jaar, zeker

I: Tof. Want wat staat er verder nog op de stapel? Of ligt.

R: Het album van de Opposites⁴⁰ komt op 10 mei uit

I: Ja

R: Er komt een album uit van Sticks⁴¹, Jiggy Djé⁴² en Winne⁴³ samen, onder de noemer Great Minds⁴⁴, dat komt op 8 juni uit. We zijn bezig met het debuutalbum van Sjaak⁴⁵, dat moet ook in juni uitkomen. Dan hebben we nog De Jeugd Van Tegenwoordig⁴⁶, die gaan in het najaar uitkomen met hun nieuwe plaat

I: Ja

R: Dan hebben we nog MC Fit⁴⁷, zijn album is echt fantastisch, dat is echt, echt keihard. Komt 24 mei uit. En Postmen⁴⁸, de re-release van het Documents⁴⁹ album

I: Hmhm

R: De eerste keer dat die uitkwam was volgens mij in 1998. En nu vijftien jaar later is er een jubileumeditie, omdat hij ook twee keer platina is gegaan ondertussen

I: Ja

R: En die komt op 4 mei uit met een groot concert in de, in de Paradiso⁵⁰. Dus, nee, genoeg op stapel

I: Ik wou net zeggen, wordt een goed jaar weer

R: Ja, zeker weten. Zeker weten en ik heb nog niet eens alles opgenoemd

I: Nou dat, dat doet me goed om te horen in ieder geval

⁴⁰ Vanaf 2004 actief Nederlandstalig hiphopduo, afkomstig uit Noord-Holland

⁴¹ Sinds 1998 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Zwolle

⁴² Sinds 1997 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amesfoort. Tevens oprichter van Nederlands hiphopgerelateerd platenlabel Noah's Ark, opgericht in 2006

⁴³ Sinds 2005 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit de Surinaamse stad Paramaribo

⁴⁴ Sinds 2013 actieve samenwerking tussen Nederlandstalige rappers Sticks, Jiggy Djé, Winne en DJ Dr. Moon

⁴⁵ Sinds 2005 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

⁴⁶ Vanaf 2005 actieve Nederlandstalige hiphopgroep, opgericht te Amsterdam

⁴⁷ Sinds 2004 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

⁴⁸ Sinds 1998 actieve Nederlandse hiphopgroep. Van 2003 tot 2012 werkten de leden aan verschillende solocarrières

⁴⁹ In 1998 door Postmen uitgebracht hiphopalbum, het eerste Nederlandse hiphopalbum dat een platina status bereikte in de Nederlandse hitlijst

⁵⁰ Sinds 1968 geopend cultuurpodium te Amsterdam

R: Ah, te gek. Ik ben blij dat het je goed doet

I: Ja. Nou, je werkt dus ook al zo lang echt met hiphop muziek, maar hoe zou jij hiphopcultuur omschrijven?

R: Hiphopcultuur is, is moeilijk de vinger te leggen op wat het precies is. Omdat, er zijn wel stereotypes en er zijn wel gemene delers waaronder je de muziek kunt scharen

I: Hmhm

R: Maar er is niet één specifieke stijl, of één. Het wordt meestal geassocieerd met stoere straatrap. Maar iemand als een Brother Ali⁵¹ of pak hem beet een Mos Def⁵², of een Talib Kweli⁵³ of een Common⁵⁴

I: Ja

R: Is, is echt heel iets anders dan wat een 50 Cent⁵⁵ doet of zelfs wat een Jay-Z⁵⁶ doet binnen de, binnen zijn eigen carrière. Dat is echt zo schizofreen, het gaat zoveel verschillende kanten op. Het enige wat ik met zekerheid kan zeggen over hiphop is dat het één van de meest snel ontwikkelende muziekstromingen is. Het is een, het is best wel een genre met een persoonlijkheidsstoornis. Want ongeveer alles kan in hiphop

I: Ja

R: Of het nou iets is wat lijkt op rock, of iets is wat lijkt op dance, als er een rap op kan worden gedaan is het al een vorm van hiphop. En de echte purist zal dat niet vinden, maar met de echte purist heb ik sowieso niet zoveel te schaften want dat zijn in het algemeen mensen die angstvallig vasthouden aan één ideaalbeeld van iets. En ik vind het juist tof aan hiphop dat, als jij binnen, tien hiphoplidjes neemt uit elk jaar vanaf 1980 tot en met dit jaar

I: Hmhm

R: Zou je bijna denken dat je twintig genres hebt horen langskomen

I: Ja

⁵¹ Sinds 1998 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Wisconsin

⁵² Sinds 1991 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁵³ Sinds 1995 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁵⁴ Sinds 1991 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁵⁵ Sinds 1996 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁵⁶ Sinds de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

R: En dat is wat ik het tofste vind aan hiphop. Dus bijna het genre, het genre dat zichzelf is ontstegen omdat het inherent is aan het genre om te samplen en invloeden te gebruiken van buitenaf. Het is een genre dat heel veel openstaat voor verandering. Tegelijkertijd is het wel zo, dat het een genre is dat veel meer door de buitenwereld wordt gezien als echte machocultuur

I: Ja

R: Met hele stoere teksten, veel geweld, veel bombarie en borstklopperij. En dat vind ik stiekem ook wel een beetje tof er aan, want het is wel stoer of zo, maar het is soms ook wel zonde. Omdat dat wordt vaak meer benadrukt dan de introspectieve dingen, of de echt muzikale dingen die worden gedaan weet je

I: Hmhm. En is die mannelijkheid, of dat machogedrag, wel belangrijk binnen hiphop vind je, of denk je?

R: Ik denk dat het in zekere zin belangrijk is voor sommige fans en sommige artiesten. Maar het is niet noodzakelijk om goede rapmuziek te maken. In een, in, in, in een kwetsbaar nummer of een kwetsbare artiest kan net zo goed stoer zijn als iemand die op de cover van zijn album staat met een pistool en in een liedje vertelt hoeveel mensen hij wel niet vermoord weet je. Dus

I: Ja

R: Het is niet, het is niet noodzakelijk. Het is wel, het wordt veel gebruikt, maar dat komt ook omdat het heel spannend is. Mensen vinden het nou eenmaal heel spannend om machodingen te zien of te horen. Dat is waarom bepaalde sporten bijvoorbeeld ook populairder zijn

I: Ja

R: Waarom de ene sport populairder is dan de andere sport. Korfbal gaat gewoon nooit zo populair zijn als basketbal, omdat het gewoon minder stoer oogt. En ja, dat is nou eenmaal hoe het menselijke brein werkt

I: Ja

R: Mensen houden toch wel van een confronterende persoonlijkheid, op de een of andere manier fascineert dat

I: Ja. Denk je dan ook, nou, even terug naar het originele onderwerp van deze, dit onderzoek, maar denk je ook dat, dat er wel ruimte is voor seksuele diversiteit, dus ook voor homo's en zo binnen Nederlandse hiphop?

R: Nu, nu, nu meer dan ooit

I: Ja

R: Ik denk dat het tien jaar geleden echt moeilijk zou zijn, omdat het, niemand zich zou durven uitspreken ervoor. In de zin dat niemand zou durven zeggen van "ik vind dat gewoon oké en ik heb daar geen moeite mee"

I: Ja

R: Omdat op een of andere manier het respecteren van iets en er geen probleem mee hebben, zou dan al bijna worden gezien als een aantijging dat je zelf

I: Ja

R: Die seksuele oriëntatie hebt en daar zou dan weer op neer kunnen worden gekeken omdat het op één of andere manier wordt geassocieerd met zwakte

I: Ja

R: Net zoals in het leger, in Amerika. Dat je soms gewoon mensen hebt met hoge rangen die dan homoseksueel zijn, zowel mannen als vrouwen, maar die dat niet mogen zeggen want dan zouden mensen wel eens kunnen denken dat je niet zo stoer bent. Wat echt heel vreemd is

I: Ja

R: Omdat, wat heeft dat met elkaar te maken. Nou, wat het met elkaar te maken heeft, is dat net zoals er een soort van "yo, yo, yo" gewelddadige stereotypes tegenover hiphop, zo is er een, een, een, is er het stereotype van de feminiene man in de homocultuur. Terwijl je ook gewoon kickboxers en freefighters kunt hebben die homoseksueel zijn, maar voor de rest helemaal niet een vrouwelijke of een zwakkere, zwakkere houding hebben

I: Ja

R: Het is eigenlijk natuurlijk ook al een beetje discriminerend om de vrouw per definitie te zien als zwakkere, maar in de praktijk is het wel zo dat als je een ploeg van honderd vrouwen hebt tegenover honderd mannen dat de, statistiek dwingt ons om toch het voordeel van de twijfel aan de mannen te geven als het op vechten uitkomt

I: Ja, ja, dat is waar. Nou, tenzij je natuurlijk het stereotype dat mannen vrouwen niet mogen slaan mee gaat rekenen, maar

R: Oh, ja, dat is waar, dan verliezen mannen sowieso, want dan moeten ze niet bewegend op de grond gaan liggen en braaf niks doen

I: Ja, ja

R: Maar tegenwoordig, moet ik zeggen dat de cultuur en de fans er meer voor open staan dan ooit. En dat komt ook omdat het homohuwelijk is in steeds meer landen bespreekbaar en doorgevoerd. In andere disciplines, bijvoorbeeld de mode, maar ook in de film

I: Ja

R: Wordt, wordt het steeds normaler dat je er gewoon voor uit kunt komen dat je homoseksueel bent of lesbienne. En het wordt, en het is, is, is niet meer zo *frowned upon*. In Hollywood⁵⁷ wordt het volgens mij zelfs gezien als schandalig als iemand homoseksuele mensen discrimineert want zij zijn daar een hele grote brok van creativiteit. En sommige iconen in de mode zijn ook gay

I: Hmhm

R: En omdat hiphop steeds meer ook gelinkt wordt aan mainstream entertainment, zoals mode en film, ontkom je er niet aan dat er meer tolerantie is. Want bijvoorbeeld toen Obama⁵⁸ zich uitsprak voor het homohuwelijk

I: Ja

R: Toen had je ook opeens 50 Cent die zei van “ik ben het met hem eens en ik vind ook dat mensen moeten kunnen trouwen met wie ze willen”. Wat mensen echt verrassend vonden, want 50 Cent wordt weer gezien als de grootste macho die er nu ongeveer is in rap

I: Ja

R: En Snoop Dogg⁵⁹ is één van de populairste rappers ter wereld, al vijftien jaar lang volgens mij, en die heeft laatst in een interview gezegd “ik heb helemaal geen moeite met homoseksualiteit, ik denk wel dat als je een rapper bent dat je moeilijk serieus genomen wordt

⁵⁷ Een wijk in de Amerikaanse stad Los Angeles, met name bekend vanwege het aantal aldaar gevestigde filmstudio's

⁵⁸ Verwijzing naar Barack Obama, sinds 2009 president van de Verenigde Staten

⁵⁹ Sinds 1992 actieve rapper afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

want die cultuur is zo macho dat mensen je gaan proberen neer te halen erop”. En vervolgens zei hij van “maar zelf heb ik er geen moeite mee, sterker nog, sommigen van mijn eigen *homies* zijn ook homo”

I: Ja

R: Nou, tien jaar geleden zou hij dat niet hebben kunnen zeggen, omdat het veel, het zou veel zwaarder worden opgevat. En nu weet hij gewoon, hij kan dat zeggen want de meesten op, met, in een normale sociale kring kennen wel iemand die homoseksueel is. Of op hun werk, of je neef, of je nicht, volgens mij is één op de, tussen één op de twaalf en één op de tien mensen

I: Ja

R: Is volgens mij gay, zoiets. Het cijfer verschilt aan de hand van wat je leest. Maar je kent er sowieso wel één. Je haat diegene ook niet, of je gunt diegene ook gewoon een, een normaal leven, net zoals jij

I: Ja

R: En dat standpunt wordt steeds meer gezien als de norm. Frank Ocean⁶⁰ is een bekende zanger, die eigenlijk in de afgelopen twee jaar pas echt is opgekomen

I: Hmhm

R: En die maakt deel uit van een collectief, de *Odd Future Wolf Gang Kill Them All*⁶¹ heten ze geloof ik

I: Ja, ja

R: En zij schelden in hun teksten de hele tijd met “*fag dit*” en “*fag dat*”. Maar die jongen zit gewoon in hun groep en hij is gewoon gay en zij weten dat ook, zij supporten hem daar verder volledig in

I: Ja

R: En het zijn allemaal losgeslagen, macho gastjes. Sommigen nog pubers. Voor hun is het volstrekt normaal dat één van hun vrienden, collega’s, op mannen valt en daar gewoon voor uit is gekomen. En dat geeft ook al aan dat we in een hele andere tijd leven. En ook hier in

⁶⁰ Sinds 2007 actieve hiphopgerelateerde zanger, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

⁶¹ Sinds 2007 actieve hiphopgroep, bestaande uit een wisselende samenstelling en afkomstig uit de Amerikaanse stad Los Angeles

Nederland, er was op een gegeven moment ook een, er zijn meerdere projecten geweest waarbij mensen hun stem moesten laten horen voor stichtingen tegen homogeweld

I: Ja, ja

R: Of iets dergelijks. En daar hebben ook, Gers⁶² is één van de beroemdste rappers van Nederland, die heeft volgens mij ook meegedaan in die campagne. Ik heb Sef⁶³ van de Flinke Namen⁶⁴ daarin gezien

I: Ja

R: Volgens mij heb ik Fit erin gezien. Even kijken, ik denk Twan van de Opposites maar dat weet ik niet zeker, in ieder geval een aantal grote namen

I: Ja

R: Die ook toen duidelijk hebben aangegeven van “hey, als iemand homoseksueel is of dat lijkt, je hoort diegene niet te pesten, of diegene te kleineren of wat dan ook. Want ze zijn hetzelfde als jij, ze hebben gewoon een andere, een andere oriëntatie en dat is, dat is, ja. Dat is niet iets wat goed of slecht is, dat is gewoon hoe het is”

I: Ja

R: Weet je. Net zoals hoe, ik denk altijd bij mezelf, je hebt nog nooit neergekeken op iemand die een ander soort ijs dan jij lekker vindt. Ik vind aardbeienijs lekker en jij vindt citroenijs lekker, nou dan ben jij niet minder waard omdat jij citroenijs lekker vindt. Sterker nog, je kan er niet eens iets aan doen dat je citroenijs lekker vindt. Ga gewoon lekker je citroenijs eten en laat me met rust.

I: Nee dat, dat vind ik een hele goede kijk

R: Ja, maar dat is wel ook hoe het steeds meer wordt gezien onder jongeren

I: Ja

R: En natuurlijk niet bij iedereen. Het blijft zo dat mensen alleen al uit een machomotivatie niet durven uitkomen voor het feit dat ze gewoon, dat ze tegen anti-homo sentimenten zijn

I: Hmhm

⁶² Verwijzing naar Gers Pardoel, een vanaf 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Nijmegen

⁶³ Nederlandstalige rapper en zanger, actief sinds 2004 en afkomstig uit Amsterdam

⁶⁴ Sinds 2004 actieve rapgroep, afkomstig uit Amsterdam

R: Maar bijvoorbeeld, ik weet niet of je Lexxxus⁶⁵ kent? Lexxxus is een rapper uit de Bijlmer⁶⁶, uit Amsterdam Zuidoost⁶⁷

I: Hmhm

R: Je kan hem ook gerust even een gangsterrapper noemen. Zijn meeste nummers gaan ook gewoon over drugs dealen en wapens en, hij is, drie jaar geleden is hij ook neergeschoten op het Kwakoe festival⁶⁸ in Amsterdam Zuidoost

I: Oké

R: Hij had laatst op Twitter, had hij gewoon een soort hele tirade waarin hij aangaf dat mensen moeten ophouden met, met neerkijken op homo's en dat zijn ook gewoon mensen en je moet ze met rust laten want de eindstand gaat over liefde en liefde is altijd goed. En dat je denkt van dat is één van de stoerste rappers ongeveer die er is

I: Ja

R: Die echt een soort van emotioneel betoog hield van "wat bemoeien jullie je met die mensen, doe gewoon normaal, laat ze maar met rust. Als iemand mij niet, mijn seksuele geaardheid niet zou willen bekeren, waarom zou ik dat dan van iemand anders willen?" En dat was voor mij best wel baanbrekend. Ik had

I: Ja

R: Wel, ik had, ik had het in ieder geval, ik vond het een groot statement. Dat iemand op zo'n, iemand die er veel meer mee te verliezen heeft dan mee te winnen

I: Ja

R: Dat hij daarmee uitkomt. Want zijn muziek en zijn karakter verder staan heel erg ver van, van die uitspraken. Maar ik vind het wel goed dat hij zoiets doet. Ik heb dat wel geapplaudisseerd. Zo van ja, dat is tof dat je dat doet

I: Ja dat is, niet gezien inderdaad, wel opzoeken

R: Moet je, je moet even zoeken naar Lexxxus, met drie x'en, en Gordon⁶⁹. Want het begon met een gesprek met Gordon volgens mij. En op een gegeven moment eindigde dat dan in een

⁶⁵ Sinds onbekend moment actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

⁶⁶ Verwijzing naar de Amsterdamse Bijlmer wijk

⁶⁷ Het stadsdeel van Amsterdam waar de Bijlmer wijk onder valt

⁶⁸ Sinds 1975 bijna jaarlijks georganiseerd cultuurfestival te Amsterdam

soort van pro-gay ding wat echt, wat hilarisch is maar wel echt heel grappig, ik vond het wel ontroerend hoor

I: Zal ik wel echt tof vinden want wat je zegt, er is ook in Nederland, er is, is geen één hiphopartiest die uit de kast is of zo, terwijl het is wel

R: Nee, nee, nee, nee. Ik heb dat wel nog nooit, nog nooit meegemaakt

I: Nee. Want, hoe, hoe zou je denk je omgaan of zo als één van je, één van je artiesten die je representateerd, als die uit de kast zou komen?

R: Ik zou er heel, ik zou er helemaal geen moeite mee hebben. Helemaal niet, nee. Het is, ik vind het, niks, als iemand getalenteerd is en goede nummers kan schrijven en goed

I: Ja

R: Een goede performer is, dan maakt het voor mij niet uit. Het is wel, het is aan diegene zelf of hij daarmee naar buiten wilt komen

I: Hmhm

R: Ik zal nooit zeggen van ‘je moet dat wel’ of ‘je moet dat niet doen’

I: Ja

R: Maar ik zou niet, niet de manier waarop ik met diegene werk daardoor veranderen. Sterker nog, ik denk dat op de één of andere manier dat verhaal op zichzelf al interessant kan zijn en, weet je, de artiest vind je niet alleen maar tof om zijn nummers. Die vind je ook tof om zijn karakter, om wat hij uitdraagt. Net zoals met zo’n Kanye West⁷⁰, die is echt zo gek als een deur

I: Ja

R: Maar mensen vinden dat karakter wel prachtig. Ik vind het leuk. Ik vind het tof dat die man zo uitgesproken is en zo erg uit de bocht vliegt. En je weet, je bent dan een kleurrijk figuur

I: Ja, zeker, ja

R: Dus. Ik, nee, ik zou er geen issue mee hebben. Ik zou hem vragen om er een nummer over te schrijven

⁶⁹ Sinds 1991 actieve presentator en zanger, afkomstig uit Amsterdam

⁷⁰ Vanaf 1996 actieve rapper, muzikant, producer en designer, afkomstig uit de Amerikaanse stad Chicago

I: Zou je, zou zo'n nummer denk je aanslaan in Nederland?

R: Dat nummer niet specifiek. Maar het zou er wel voor zorgen dat bij een eventuele achterban

I: Hmhm

R: Zijn support voor hem kan tonen. En het geeft mensen een kans om hun mening te, te, te bevestigen

I: Ja

R: Net zoals hoe, de Telegraaf⁷¹ is een hele rechtse krant. Mensen kopen de Telegraaf, rechtse mensen, omdat de Telegraaf hun mening bevestigt

I: Ja

R: Als iemand een nummer maakt dat de mening bevestigt van, van, van bepaalde fans, dan zullen ze dat nummer ook kopen omdat, en het nummer delen via hun Twitter of Facebook, omdat ze daar achter staan. Ik was laatst echt ontroerd door een nummer van Macklemore⁷²

I: Ja

R: Ik weet niet of je de Top 40 hebt gezien?

I: Ja, ja, die

R: Er zit een nummer in dat heeft 'Thrift Shop'⁷³ en dat gaat dan over tweedehands kleding kopen

I: Hmhm

R: Maar op hetzelfde album staat een nummer dat heet 'Same Love'⁷⁴

I: Ja, ik ken hem inderdaad

R: Ken je dat liedje?

I: Ja, ja

R: Het is een fantastisch nummer

⁷¹ Dagblad met de grootste oplage van Nederland, uitgegeven sinds 1893

⁷² Sinds 1999 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad Washington

⁷³ In 2012 door Macklemore en DJ Lewis uitgebrachte single

⁷⁴ In 2012 door Macklemore en DJ Lewis uitgebrachte single

I: Ja

R: Het is echt een mooi nummer, waarin hij, waarin een heteroseksuele artiest op een hele objectieve en pure manier uitlegt wat homoseksualiteit eigenlijk is

I: Hmhm

R: Wat voor, wat eerlijk is qua rechten, hoe hypocriet het eigenlijk is dat mensen nog achter worden gehouden

I: Ja

R: En de videoclip erbij is fantastisch en ik dacht echt bij mezelf, “die jongen hoeft dat niet te zeggen”. Sterker nog, in hiphop, kan hij er zelfs misschien fans mee verliezen, die denken van “nee, ik vind dat helemaal niet stoer”. Maar ik vind het juist méér hiphop dat hij dat risico durft te nemen. Want hiphop geldt voor mij ook altijd als ook het vertolken van de stem van de minderheid. En in dit geval, op planeet Aarde, zijn de mensen die homo’s een warm hart toedragen, zijn in de minderheid

I: Ja

R: Dat is, we kunnen het, we moeten het niet mooier maken dan het is

I: Nee, is ook zo, zeker, ja

R: Als je een enquête gaat maken en je gaat echt in elk land van de wereld langs

I: Ja

R: Ik denk toch, ja, tot mijn verdriet zal je er toch achter komen dat heel veel mensen nog *close minded* zijn en bang zijn voor het onbekende

I: Ja, klopt

R: En echt verpest zijn door de vooroordelen van religie

I: Ja

R: Religie heeft heel veel kapot gemaakt daarin, los van cultuur. Omdat je mensen hebt die dan daarin, ja, eigenlijk, ik vind het een soort van *brainwashen*. Dat, dat je moet vinden dat iemand dan per definitie slecht is omdat hij een bepaalde seksuele oriëntatie heeft

I: Hmhm

R: Maar ja, religie stuurt heel veel mensen daarin. Dat is, dat staat echt vast. Zowel in het christendom als in de islam als het jodendom als, vast ook andere, andere geloofsovertuigingen. En dat is best wel pittig. Dat is best wel pittig omdat je denkt van “hè, wat, wat, wie wint daarmee? Niemand”. Weet je. Dat is, je hebt er weinig aan

I: Nee is, ik denk ook dat, nou ja, als ik kijk naar hiphop, met name meer richting de R&B en zo is geloof ik nog steeds wel belangrijk, op een bepaalde manier. Denk je?

R: Religie?

I: Ja

R: Ja, jawel, zeker. Je kan iemand echt helemaal, die een album heeft waarin hij echt zeventwintig mensen vermoordt

I: Ja

R: Drie vrouwen nog net niet half aanrandt en zodra die zijn bedankwoordje komt doen, bedankt hij als eerst God

I: Ja

R: Dat je echt denkt van, “oké, was net nog je uzi aan het herladen”

I: Ja

R: Om, weet je, wat is er aan de hand. Nee, ik vind dat best wel hypocriet vaak

I: Het is ook wel, het is wel een, dat geeft ook wel weer aan hoe belangrijk dat macho imago dan vaak is. Voor sommige artiesten uiteindelijk

R: Ja, zeker, en ook hoe onlosmakelijk geloof is gebonden met mensen hun leven

I: Ja, ja

R: Ook al leven ze niet naar de regels van die religie, ze blazen maar al te graag op de loftrumpet van God

I: Ja, zeker. Hey, je bent wel van de mooie uitspraken. Dat is wel fijn

R: Nou, dankjewel

I: Want, wat, nou. Als een artiest zich uitspreekt vóór dan is dat natuurlijk fijn, maar wat als, als een artiest van TopNotch zich echt tegen homoseksualiteit zou uitspreken? Hoe zou je daar mee omgaan?

R: Daar heb ik moeite mee. Omdat ik, ik vind dat discriminatie

I: Ja

R: Ik vind op het moment dat jij, kijk, grapjes is een ander ding. Ik houd van humor, ik moet eerlijk zeggen, ik ben zelf Marokkaans, geboren en getogen in Amsterdam

I: Hmhm

R: Maar ik kan soms ook lachen om, om een racistische grap

I: Ja

R: Als een vriend die maakt en ik weet dat het niet slecht is bedoeld. Zo kan ik ook om een grap lachen over een homo

I: Ja

R: Maar als iemand op een serieuze manier slechte dingen zegt over homo's, op een discriminerende manier

I: Ja

R: Dan, dan, dan, ja. Ik wil daar weinig mee te maken hebben. Kemp⁷⁵ heeft zoiets een keertje gedaan

I: Ja

R: Die heeft zich toen op zijn Twitter, heeft hij hele nare dingen gezegd. Waarvan ik echt, heel slecht. Ik heb hem toen ook gebeld en ik heb gezegd "wat jij nu doet, is discriminatie en het is voor mij hetzelfde alsof je zegt dat alle zwarte mensen slecht zijn, of alle Aziaten. En ik vind dat je hier, je moet, je moet dit op één of andere manier goedmaken en dit nuanceren. Want er zijn mensen van dertien jaar, veertien jaar, vijftien jaar die lezen wat jij op Twitter schrijft en die nemen dat als voorbeeld aan"

I: Hmhm

⁷⁵ Van 2006 tot en met 2012 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Helmond

R: “Het is nu gewoon alsof je racisten aan het trainen bent. En ik vind het ja, ik vind het belachelijk. En ik ga daar niet, ik ga daar niet voor staan”. Ik heb daar nog hele discussies over gehad, ook met mijn werkgever, ook met Kees de Koning⁷⁶

I: Ja

R: Ik heb ook tegen hem gezegd van ik weet niet of ik met zo iemand wil werken. Tenzij hij die uitspraken terugneemt en dat nuanceert, anders dan wil ik mijn vingers er niet aan branden. Wat is de volgende stap, dat ik met iemand moet werken die zegt dat alle Marokkanen het land uit moeten?

I: Ja

R: Voor mij is dat op gelijke voet. Het is niet, want je beoordeeld iemand op een, op een eigenschap die iemand niet zelf in de hand heeft. Het is iets dat je mee wordt gegeven vanuit je geboorte. Ik geloof in ieder geval in het, in het *nature principe*. Niet in het *nurture principe*

I: Hmhm

R: Ik geloof erin dat het iets is waarmee je wordt geboren. Ik geloof er niet in dat je op een dag wakker wordt en denkt van “ik word lesbienne” of “ik word homo”. Het is voor mij, ik zie het als iets als je haarkleur of je kleur ogen

I: Ja, ja

R: Of je, ja, in ieder geval. Dus voor mij is dat gewoon discriminatie. En elke vorm van discriminatie ben ik tegen. En ik, ja, ik zou wel er afstand van nemen. Ik kan iemand niet, niet dwingen om andere dingen te doen

I: Hmhm

R: Maar ik kan wel mijn eigen, mijn protest aantekenen door dat niet te faciliteren. Ik ben tegen dat gedrag en ik vind het heel naar en ik, als ik een kind zou hebben wat homoseksueel of lesbienne was zou ik ook niet willen dat diegene werd geslagen of gepest of dat er werd gezegd dat diegene een minder mens was. Ik zou dat heel eng vinden. Ik zou echt denken van weet je, wat, waar ligt de grens, gaan we weer een nieuw Auschwitz openen en gaan we daar alle joden of alle Palestijnen of alle Koreanen in moffelen? Weet je, want ik weet niet, ik vind het niet, ik vind het niet kunnen. Ik vind als je die ruimte laat, dan wordt het wel heel troebel

⁷⁶ Onder meer oprichter en directeur van Nederland's grootste op hiphop gerichte platenmaatschappij TopNotch

wat acceptabel gedrag is van mensen onderling. Ik vind het ook geen toeval dat iemand als Hitler niet alleen maar buitenlanders haatte, maar ook zigeuners haatte, en homo's haatte, lesbiennes haatte, gehandicapten haatte

I: Ja

R: Iedereen die iets had waar ze verder niet echt iets aan konden doen of zo, als je niet voldeed aan zijn ideaalbeeld, dan was je slecht of dan was je kapot of dan was je corrupt, of dan was je. Ik weet niet man, ik vind het een hele rare gedachtegang. Wie zegt dat je zelf dan niet corrupt bent?

I: Ja

R: Mag ik jou dan ook discrimineren? Omdat jouw kleur haar me niet aanstaat? Heb ik dan ook gelijk?

I: Ja

R: Dat vind ik, dan moet je mij daarin gelijk geven, want je geeft jezelf ook gelijk voor een non-argument. Nou, dan schiet ik ook met liefde alle mensen die op jou lijken neer. Is het dan feest? Is dat een land waar we willen wonen? Nee, ik geloof daar helemaal niet in. Ik vind dat een hele rare gedachtegang

I: Word je daar wel eens, heb, ja, krijg je daar wel eens problemen, word je daar wel eens op aangesproken dat je echt zo expliciet over dingen denkt?

R: Er worden wel eens discussies die erover gaan. Ik heb daar wel eens discussies over gehad, omdat ik er wel fel in kan zijn wat, wat ik zeg, dat ik vind dat het hetzelfde kan zijn als discriminatie. En sommige mensen zeggen dat dat niet vergelijkbaar is

I: Ja

R: En die vinden dat dan, dat dat niet klopt. Maar die hebben nooit een goed argument waarom dat dan zo is. Weet je. Het is, het enige verschil tussen afkomst en seksuele geaardheid is dat je niet altijd dezelfde seksuele geaardheid het als de mensen waaruit je komt

I: Ja

R: En je hebt wel altijd dezelfde afkomst. Maar het gaat er mij gewoon om, dat het iets is wat je wordt meegegeven vanuit je genen

I: Ja

R: En daar kun je verder niets aan doen. En als jij slecht bent en je overtreedt, kijk, er zijn wel grenzen. Ik geloof er ook in dat pedofilie wordt meegegeven vanuit de genen

I: Ja

R: Maar een pedofilie die beschadigt, een pedofiel die beschadigt mensen, die misbruikt mensen, zowel lichamelijk als mentaal. En op zulke mensen, dan ben ik wel echt hardcore, en dan zeg ik: hang ze op aan de hoogste boom

I: Ja, ja

R: Dat is echt, ik, ik, ik kan niet, niet als je die gevoelens hebt, pas als je de wet overtreedt, maar het moment dat iemand een kind heeft verkracht of iets dergelijks

I: Ja

R: Ik vind al die rechtszaken zelfs zonde van de tijd. Dat klinkt heel extreem, maar ik, ik geloof er niet in dat wij in een samenleving moeten zitten met zulke roofdieren. Het zijn een soort van, het zijn, eigenlijk zijn het moordenaars. Het verschil is dat ze geen lijk achterlaten

I: Ja

R: Maar een voor altijd beschadigd mens. En daar ben ik dan tegen. Maar iemand die homo of lesbi is, is iemand die met een ander volwassen persoon liefde of lust deelt en daar is niks mis mee. Als twee mensen, als ze dat willen. We zijn toch ook niet in discotheken jongeren van zestien aan het controleren als ze met elkaar aan het zoenen zijn en dan zeggen van “dat mag niet” weet je. Dat is, hoe zo is het dan erger als het twee meisjes of twee jongens zijn. En al helemaal als iemand volwassen is. Als iemand achttien plus is

I: Ja

R: Dan moet je toch lekker doen waar je zelf zin in hebt. Weet je. Ik vind niet, ik snap, het enige wat ik vaak wel snap in die kritiek is dat je hebt ook soms mensen van een oudere generatie

I: Ja

R: En die kunnen het aanstootgevend vinden als, als bijvoorbeeld twee mensen pontificaal op een bushalte lopen te zoenen

I: Ja

R: Maar dat geldt zowel voor jongens als meisjes

I: Ja, klopt, ja

R: Want eerder, of het nou een jongen en een meisjes zijn, of twee jongens of twee meisjes, dat is, zoiets heeft te maken met fatsoen en dat je mensen niet moet, moet ze niet dwingen om iets te zien. Want iedereen is anders, heeft andere normen en, en, en waarden daarin. En voor de rest snap ik het wel als mensen soms zeggen van “hey, de gay parade is allemaal goed en wel en het is tof dat mensen dat hebben, maar moeten ze echt op straat half bloot rondlopen terwijl ze aan elkaar zitten en dergelijke?” Ja, ik zelf heb er geen moeite mee omdat ik zoiets heb van “hey, het is je dag, doe waar je zin in hebt”, op Koninginnedag gebeurt hetzelfde maar dan met hetero’s

I: Ja

R: Maar ik snap, ik snap het wel dat die mensen daar dan, daar dan een opmerking over maken. Weet je, van, nou ja, je kan er een beetje rekening met elkaar houden. Maar ik vind niet dat iemand, dat iemand daarvoor een straf moet krijgen of dat dat verboden moet worden. Mensen moeten gewoon worden aangesproken op hun fatsoen door elkaar, weet je. Dat je niet tegen elkaar moet lopen schreeuwen in de stiltecoupé in de trein

I: Ja, inderdaad

R: Daarvoor hoef je niet iemand in elkaar te slaan, om dat duidelijk te maken of zo

I: Ja, inderdaad, dat. Ik ben het volledig met je eens eigenlijk, dat

R: Ja, nee, dat is goed om te horen

I: Dat, ja, je hebt al mijn vragen beantwoord

R: Oké

I: Dus enorm bedankt

R: Geen dank

Interview met: Robert Coblijn (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: woonkamer van respondent, te Amsterdam

Afgenomen: 14 mei 2013

Transcriptie: 18 mei 2013

R: We zijn bezig met dat festival⁷⁷ toch?

I: Ja, tof

R: Dus ik ben, ik ben zeg maar bezig. Dus vandaag ben ik, ik moet naar het stadsdeel toe om weer wat te fixen voor die, voor die subsidies weet je

I: Blijft altijd veel gedoe inderdaad

R: Ja man

I: Wel goed dat je mee wilde werken verder, bedankt voor de tijd

R: Ja, nee maar, weet je, ik krijg veel aanvragen van studenten en de meeste heb ik, kijken, weet je, sommige ik heb, met een aantal studenten hele mooie dingen gemaakt

I: Ja

R: Zou je eens moeten checken. Paar mooie afstudeerprojecten

I: Zal inderdaad dat even op gaan zoeken inderdaad

R: Ja

I: Nee, Roshan van 101Barz, die zei dat ik jou echt moest proberen

R: Oké

I: Dus vandaar, ja

R: Dus hier ben ik

I: Ik ben blij dat het goed uitpakt. Je gaat zo nog even wat eten?⁷⁸

⁷⁷ Het door Bijlmer Style georganiseerde hiphopfestival Op De Block, plaatsvindend op 25 mei 2013

R: Hè?

I: Je gaat zo nog even wat eten?

R: Ja, ik bak nog even, dan zo wat eten

I: Ja, inderdaad. Ja, nog even kort wat toelichten waar het over gaat dan?

R: Ja

I: Het onderzoek gaat over de representatie van seksuele diversiteit in Nederlandse hiphop. Dus dat gaat een beetje over machogedrag, maar ook over juist niet machogedrag zeg maar

R: Ja

I: En dat, hoe daar tegenaan gekeken wordt en omgegaan wordt

R: Oké

I: Dus het is een beetje, het is wel, er is wel Amerikaans onderzoek naar maar de hele situatie in Nederland is sowieso anders natuurlijk

R: Ja

I: Wel interessant denk ik

R: Ja

I: Dus ja, je bent het laatste interview wat ik moet, wat ik afneem

R: Oké, cool

I: Dus, ja

R: *Let's go.* Ja

I: Dus omdat het, omdat er nog niet zoveel onderzoek naar is, wordt het een beetje breed zeg maar oppakken. Dus, ja, als je soort van toe kan lichten wat je doet voor Bijlmer Style en zo?

R: Wat ik doe met Bijlmer Style?

I: Ja

⁷⁸ Respondent bakt op dit moment in het gesprek een pannenkoek in zijn keuken

R: Ja, oké. Nou mijn naam is Robert Coblijn, ik ben 34 jaar. Geboren op 26 juni 1978. Ik ben de oprichter van Bijlmer Style. Tien jaar geleden begonnen met Bijlmer Style ongeveer. En ja, dat ben ik

I: Top. En wat, wat is Bijlmer Style precies?

R: Bijlmer Style is een, Bijlmer Style is een stichting waarmee we, ja, ja concepten ontwikkelen eigenlijk. In het kader van talentontwikkeling, *communitybuilding*, dat is de stichting. En daarnaast heb ik een bedrijf waarmee ik ook, ja, concepten ontwikkeling. Waarmee ik gewoon toffe projecten doe

I: Ja [;

R: Maar in opdracht van anderen eigenlijk. Dus met Bijlmer Style doe ik mijn eigen projecten en daarnaast doe ik ook projecten zeg maar in opdracht van andere partijen

I: Je bent er wel gewoon fulltime mee bezig?

R: Ik ben er *full*, het is gewoon mijn bedrijf dus ik ben er fulltime ja

I: Tof dat dat kan inderdaad ook

R: Ja

I: En ook in de politiek dus een beetje?

R: Ook in de politiek. We hebben ook dus politieke projecten. Voor de lokale politiek. Dus dat, ja, daarmee, ja, proberen we op politiek niveau zeg maar het beleid te beïnvloeden en de jongeren een stem te geven

I: Ja

R: Ja

I: Nou, top. Dus, nou, je bent ook heel erg bezig met hiphop en zo natuurlijk

R: Ja

I: Want breng je ook muziek uit zeg maar?

R: Ja, zeker

I: Ja

R: Zeker. We hebben, het laatste project wat we hebben uitgebracht is, dit is het laatste project, dat is met Pariaz⁷⁹. Dit album. Die mag je ook wel meenemen⁸⁰

I: Nou, dankjewel, tof

R: En het album van Gikkels⁸¹, die mag je ook wel, hebben we ook gedaan

I: Ja, die ken ik ook wel

R: En daarnaast brengen we om de zoveel tijd ook wel een compilatiealbum uit

I: Ja

R: En, oh, dat is deze. En daar zijn we nu, we zijn nu met de vierde bezig

I: Ja

R: *Bijlmer Style For Life* heet hij. En die, die komt op 1 november komt hij uit

I: Ja

R: Dus dat zijn, we brengen veel muziek uit. We hebben iets van, misschien, iets van driehonderd nummers uitgebracht of zo. Allemaal uit de Bijlmer, allemaal verschillende artiesten uit Zuidoost⁸²

I: Vet dat dat allemaal zo, dat het ook echt zo leeft zeg maar

R: Hè?

I: Wel goed dat het ook echt zo leeft

R: Ja, ja zeker. We hebben daar, weet je, de doelstelling was om zeg maar hiphop uit de Bijlmer gewoon naar voren te brengen

I: Ja

R: En, nou, dat is wel gelukt. Daarnaast hebben we hele generaties beïnvloed zeg maar, hier in Zuidoost. Op het gebied van muziek, maar ook op het gebied van mentaliteit gewoon

I: Ja

⁷⁹ In 2011 opgerichte groep van verschillende rappers, allen afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

⁸⁰ Respondent geeft een CD aan de interviewer

⁸¹ Rapper afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

⁸² Het stadsdeel van Amsterdam waar de Bijlmer wijk onder valt

R: Een positieve mentaliteit en een positieve insteek. En, ja, dus, dat is, dat is wel heel erg, dat ben ik wel, wel heel erg trots op gewoon

I: Ja. Mooi dat je dat kan bereiken inderdaad

R: Ja man, zeker. Zeker, zeker, zeker. *Fuck* die YouTube hits en

I: Ja

R: We hebben tientallen miljoenen YouTube hits weet je, maar *fuck* al die miljoenen. Het belangrijkste voor mij is dat ik, dat ik mensen positief kan beïnvloeden

I: Ja

R: Weet je. En kan inspireren. En dat is voor mij het belangrijkste

I: En wat is hiphop voor jou dan zeg maar? Hoe zou je het

R: Hiphop is, is, hiphop is zeg maar mijn leven. Mijn levensstijl. Mijn, mijn mentaliteit, mijn, de muziek die ik luister, de kleding die ik draag, alles. Hiphop is alles. Ik heb, kijk, ik heb, dat is nog maar, dat is nog maar een klein gedeelte van mijn levensstudie⁸³

I: Ja

R: Ik heb heel veel muziek en tijdschriften en dat soort shit. Hiphop is mijn leven en dat, ja, dat is al vanaf dat ik een jaar, ik ben nu 34

I: Ja

R: Luister al vanaf mijn zesde, zevende jaar hiphop. En dat is gewoon mijn leven gewoon

I: En ook echt van huis uit ingerold zeg maar?

R: Nee, vanuit huis uit luister ik Doe Maar⁸⁴

I: Oké

R: En André Hazes⁸⁵

I: Ja

⁸³ De respondent wijst naar een in de woonkamer aanwezig rek met CD's, magazines en kleding

⁸⁴ Nederlandstalige popgroep, opgericht in 1978

⁸⁵ In 2004 overleden Nederlandstalige zanger, actief vanaf de tweede helft van de jaren '70 van de twintigste eeuw

R: En veel soulmuziek en, weet je, jaren tachtig shit. Ja, dat is, ik ben opgegroeid bij mijn moeder en dat luisterde zij

I: Ja

R: Koos Aalberts⁸⁶ en dat soort dingen

I: Toch wel wat anders dan eigenlijk

R: Heel, heel wat anders maar ook heel mooi

I: Ja

R: Ik heb waardering voor heel veel soorten muziek, maar hiphop is toch wel mijn ding gewoon

I: Ja. Want hoe ben je daar dan op zo'n jonge leeftijd op, zeg maar mee in contact gekomen?

R: Omdat er, er woonde een vriend van mij die, die woonde bij mij, die woonde gewoon bij mij

I: Ja

R: En dat, hij was een paar jaar ouder dan ik. En hij had gewoon, hij had al platen en hij kocht alle platen toen

I: Ja

R: Dus via hem luisterde ik alles, weet je. Toen was dat nog, dat was echt *oldschool* shit waar ik, ja, Fat Boys⁸⁷, Salt-n-Pepa⁸⁸, dat soort dingen weet je. En N.W.A.⁸⁹, Ice-T⁹⁰, toen dat kwam

I: Ja

R: Werd het echt voor mij, dat vond ik echt het, weet je, KRS-One⁹¹, dat soort dingen, Public Enemy⁹², daar ben ik mee opgegroeid. Maar op een gegeven moment trok ik meer naar die

⁸⁶ Nederlandstalige zanger, actief vanaf de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw

⁸⁷ In de jaren '80 van de twintigste eeuw actief hiphoptrio, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁸⁸ In de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actief hiphoptrio, bestaande uit drie vrouwen. Afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁸⁹ In de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve hiphopgroep, afkomstig uit de West-Amerikaanse stad Compton

⁹⁰ Vanaf de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, muzikant en acteur. Geboren in de Oost-Amerikaanse staat New Jersey, maar opgegroeid in de West-Amerikaanse stad Los Angeles

West Coast hiphop⁹³. Dat vond ik, dat vond ik toch helden. Die hele gangstershit weet je, dat trok me veel meer aan. En dat, ja, daar ben ik me, of tenminste, dat is zeg maar

I: Ja

R: Toen ben ik me echt helemaal op hiphop gaan storten zeg maar

I: En daar is dat hele, in die gangstercultuur is dat hele machoding ook best wel belangrijk, toch?

R: Tuurlijk, ja

I: Hoe denk je, hoe sta je daar tegenover? Hoe is dat nu?

R: Dat is, kijk voor mij weet je, ik ben, ik ben zelf ook, ja. Weet je, *machismo*, weet je

I: Ja

R: Dat is gewoon een onderdeel van onze cultuur weet je. Als jij, helemaal hier in de Bijlmer, als jij gewoon, als jij niet, als jij gewoon je mannetje niet kan staan op straat, dan ben je niks weet je

I: Ja

R: Dan wordt je elke dag gewoon, je weet gewoon, de lul gewoon

I: Ja

R: Dus ik heb dat geleerd van kleins af aan, dat ik gewoon moest vechten. Jawel toch, weet je als je

I: Ja

R: Weet je met, dan, als je gewoon op, op straat bent weet je. Ik ben hier, zo, ik heb altijd in deze buurt gewoond

I: Ja, ja

⁹¹ Vanaf de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁹² Vanaf de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve hiphopgroep, afkomstig uit de Amerikaanse staat New York

⁹³ Verwijzing naar hiphop afkomstig uit het westen van de Verenigde Staten, vanaf de eerste helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw met name bekend vanwege de zogenoemde gangsterrap

R: Maar eigenlijk hiervoor woonde ik in deze flat en daarvoor woonde ik in die flat daarachter, Huigenbos⁹⁴. En we hadden altijd gewoon een speelplek waar we kwamen spelen met z'n allen. Waar dan alle kinderen zeg maar, uit de buurt

I: Ja

R: En daar moest je gewoon, je moest gewoon je mannetje staan dus dat. En dat is ook een onderdeel van hiphop weet je. Hiphop komt van de straat

I: Ja

R: Dus die hele, die hele, dat hele straat, die hele straatmentaliteit. Die zit er gewoon in

I: Ja

R: En dat, ja, dat

I: Is dat veranderd ook de afgelopen jaren denk je?

R: Ja wel, ja, ja. Het is veranderd. Kijk, er waren altijd al, kijk het is, het is zeg maar, de hiphop waar ik mee ben opgegroeid is de hiphop uit de jaren tachtig

I: Ja

R: Toen was Ronald Reagan was de president van Amerika en het was, er was eigenlijk hele grote crisis

I: Ja

R: In Amerika. En veel armoede en veel, ja, veel armoede. En, dus dat oraal, weet je, dat, dat hoor je terug in de muziek

I: Ja

R: Eigenlijk, dat is dezelfde sfeer als nu ongeveer. Weet je, kijk, nu wordt er veel meer geld verdiend met hiphop

I: Ja, ja

R: Het zou wel, weet je, het is veel meer *flashy* en dat soort shit. Maar door de hele wereldwijde crisis en shit, hebben mensen het moeilijk en wordt de mentaliteit weer wat

⁹⁴ Flatgebouw in de Amsterdamse wijk Bijlmer

harder en zo. En dat zie ik wel. En, maar er is altijd al een, bijvoorbeeld, weet je, er zijn altijd al rappers geweest die, die, die het vanaf een andere kant, weet je

I: Ja

R: Meer, ja, ik noem het meer links weet je. Meer *left*, weet je. Beetje De La Soul⁹⁵ en, weet je, Tribe Called Quest⁹⁶

I: Ja

R: Dat waren toch meer gasten die het, die het leven op een andere manier zagen en, weet je, ik was meer van Ice-T

I: Ja, ja

R: En de nieuwere, veel meer hardere, veel meer, ja, wapens en *bitches* en dat weet je

I: Ja, inderdaad

R: Ja, dat, en, ja, nu is het, kom op man, nu dragen rappers jurken en shit weet je. Ja toch. Dus dat, dat is zeer zeker veranderd

I: Ja. Hoe kijk je daar tegenover? Dat dat inderdaad, A\$ap Rocky⁹⁷ en zo, dat die

R: Ja, A\$ap Rocky en Kanye West⁹⁸, ja, ik vind het, ik vind het, wat ik ervan vind. Ja, ik vind het, ik vind het heel raar als, als een man vrouwenschoenen draagt en zo

I: Ja

R: Weet je, je weet toch. En, en, en vrouwenkleding weet je, je weet toch. Skinny jeans en, en Uggs en dat soort dingen. Ik vind het raar, weet je. Ik vind het niet raar, kijk, weet je, ik vind homofilie en dat soort dingen weet je, dat vind ik, weet je, dat vind ik oké weet je. Je weet toch. Daar is helemaal niks mis mee

I: Ja⁹⁹

⁹⁵ Vanaf de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actief hiphoptrio, afkomstig uit de Amerikaanse staat New York

⁹⁶ Verwijzing naar A Tribe Called Quest, een vanaf de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve hiphopgroep, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

⁹⁷ Vanaf 2007 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York. Heeft onder meer eenmaal opgetreden in een lange rok

⁹⁸ Vanaf 1996 actieve rapper, muzikant, producer en designer, afkomstig uit de Amerikaanse stad Chicago. Heeft onder meer eenmaal opgetreden in een lange rok

⁹⁹ Op dit punt in het gesprek neemt de respondent een overgaande telefoon op en begint een gesprek

R: Ja, maar, weet je, ik zit, ik zit me ook altijd af te vragen hoe dat komt weet je. Kijk, de muziekindustrie wordt beïnvloed

I: Ja

I: Ja R: Wordt beïnvloed door, door eigenlijk de *powers that be*, weet je. De, de machtige mensen bovenaan de, bovenaan de, aan de ladder zeg maar. En ik, ja, ik, ik vraag me dan af van, het is geen toeval dat bepaalde stromingen zeg maar prominenter naar voren komen

I: Ja

R: Het is, de gangsterrap dat was gewoon een, een, een, een bewuste, een bewuste *move* zeg maar, om de hele politieke, de politieke rap te *counterattacken* eigenlijk

I: Ja, ja

R: Weet je. Ik weet niet, ik weet niet of je, kijk, of je daarvan op de hoogte was, maar kijk, de hiphop in de jaren tachtig bijvoorbeeld was er, nou wat ik zeg, KRS-One, Public Enemy

I: Ja

R: Dat waren hele politieke rappers, maatschappijkritisch

I: Ja

R: En daar kwam op een gegeven moment kwam daar N.W.A. zeg maar tegenover te staan. En oké, als consument, weet je, oké

I: Ja

R: Er komt gewoon iets nieuws weet je, je weet het niet. Maar wat blijkt nou, na jaren, zeg maar na al die jaren, wat blijkt nou dat de, zeg maar de, de, de *companies*, de *recordcompanies*

R: Expres dat hebben, op de markt hebben gebracht, omdat, daar zit heel veel politiek achter

I: Ja

R: Weet je. Het is, het is een, een, een sterke zwarte man die, die, die de jeugd toespreekt op een, op een opbouwende manier, maar

I: Ja

R: Maar op een, op een, ook op een, misschien op een militante manier, weet je. Dat zijn, dat zijn, dat zijn toch, dat zijn toch zeg maar dingen die, die, weet je, de regering, het liever niet ziet, weet je

I: Ja

R: Ik bedoel, en de platenindustrie wordt ja, de, je weet niet wie dat beïnvloed. Dat zijn hogere machten weet je, mensen noemen het illuminatie, mensen noemen het *whatever the fuck*

I: Ja

R: Maar het feit is dat er een aantal mensen zijn die de macht hebben en die dat ook kunnen beïnvloeden

I: Ja

R: Dus dat, dat hele, zeg maar, ze noemen het ook wel het afbreken van de sterke zwarte man

I: Ja

R: Want de sterke zwarte man dat is wat hiphop is, weet je. En als je dat gaat afbreken en mannen in jurken gaat, gaat, gaat lopen en mannen in vrouwenschoenen en mannen in *fuck* dit, dat

I: Ja, ja

R: Je weet toch, dat is het afbreken van een sterk ideaal en weet je, zo zit ik er meer in weet je. Ik heb niks tegen, tegen, weet je, mannen die, je weet toch, tegen homofilie of zo weet je, daar heb ik helemaal niks tegen

I: Ja, ja

R: Maar ik heb het wel, ik heb, kijk, hiphop is mijn leven

I: Ja

R: Dus ik vind het, weet je, ik ben, ik ben zelf, ik ben zelf, weet je, daarom ook eigenlijk wel, ik vind het jammer want het breekt, het breekt een cultuur af

I: Ja

R: Maar het is ook misschien een verrijking van een cultuur. Weet je, zo kan je het ook zien.
Fuck it als er iemand in een jurk wilt lopen

I: Ja

R: Weet je, het maakt me eigenlijk niks uit maar toch ook wel, weet je wel

I: Ja, ja

R: Het is zo'n *fucking* tweestrijd, want omdat, ja, het ontwikkelt maar niet altijd ten goede van

I: Ja

R: Van de cultuur of zo weet je. Ja, voor mij is hiphop straatcultuur en, en als dat, als dat als een *fucking* , weet je, gewoon de, zeg maar gewoon de, een beetje in de uitverkoop wordt gegooid weet je

I: Ja

R: Om YouTube hits en om weet ik veel te bereiken of, of misschien om een, om een *fucking* succes te hebben weet je

I: Ja

R: Om dat succes te bereiken is het eigenlijk weet je. Veel rappers die lopen tegen een plafond aan

I: Ja

R: Omdat ze gewoon niet worden gesteund door de echte machtige mensen, maar de echte machtige mensen zijn ook alleen maar uit op massa succes

I: Ja

R: Weet je. Dus iets in de, in de, in de, iets verkopen aan de massa, hen, bijvoorbeeld hier in Nederland. Hier is de massa blank, weet je. De, de, zeg maar de kopende klant

I: Ja

R: Is een, is een, dat zijn blanke mensen, weet je. Zwarte jongeren en allochtonen die kopen geen muziek meer

I: Ja

R: Of, weet je, dus. En wat het, wat, wat dat met zich meebrengt is dat er een, dat er, kijk, zeg maar voor de, voor de blanke markt moeten er blanke artiesten zijn

I: Ja, ja

R: Want de blanke massa gaat geen, gaat niet massaal een nummer van een zwarte man kopen. Snap je, het is nog heel erg

I: Ja

R: Weet je, rassenkwesties die leven nog heel erg. Heel erg. Dat kan je ontkennen of daar kan je omheen lullen of *whatever the fuck*, maar het feit, feite, weet je, die, die liggen er gewoon. En laatst was Mr. Propz¹⁰⁰ in De Wereld Draait Door¹⁰¹

I: Ja

R: En toen dacht ik van “oké, oké”. Weet je. Nu, laat, laat mensen alsjeblieft inzien dat Mr. Propz weet je, gewoon de

I: Ja

R: De beste Nederlandse artiest is weet je. Op het gebied van hiphop

I: Ja

R: Weet je. En laten we niet doen alsof, alsof The Opposites¹⁰² de beste zijn

I: Ja, ja

R: Laten we alsjeblieft niet doen dat, dat Gers Pardoel¹⁰³ de beste is. Nee. Weet je. Niemand, niemand die van hiphop luistert of die van hiphop houdt, die luistert naar Gers Pardoel. Gers Pardoel is gewoon een popartiest die in een hiphopjasje wordt gestoken

I: Ja

R: Of nog geeneens, hij pakt een beetje van zijn hiphop

I: Ja

R: En hij wordt verkocht als rapper. En zo, bam, pakt hij, pakt hij de massa

¹⁰⁰ Vanaf 1999 actieve Nederlandse rapper, afkomstig uit Zoetermeer

¹⁰¹ Vanaf 2005 vijf maal per week uitgezonden live televisieprogramma, waarin nieuws, informatie en entertainment aan bod komen

¹⁰² Vanaf 2004 actief Nederlandstalig hiphopduo, afkomstig uit Noord-Holland

¹⁰³ Vanaf 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Nijmegen

I: Ja

R: Weet je. Maar bijvoorbeeld een Mr. Propz, die, die, die onomstotelijk de beste Nederlandse artiest is in dit genre

I: Ja

R: Die heeft nog geen massasucces. Die heeft nog geen Gouden platen, niks

I: Nee

R: Terwijl hij de beste is. Maar hoe komt dat dan? Weet je, daar zit ik altijd naar te kijken. Van, hoe komt het dat er geen, in Nederland geen, geen grote zwarte rappers zijn

I: Ja

R: Hoe komt dat? Rap komt uit de Bijlmer, weet je. Nederlandse rap komt uit de Bijlmer. De bakermat van Nederlandse hiphop ligt in de Bijlmer. Ligt in, in Rotterdam-Zuid¹⁰⁴

I: Ja

R: Ligt in de zwarte wijken van, van Nederland. Daar komt het vandaan. En de Bijlmer is de grootste wijk en als je naar Rotterdam gaat hebben ze hun buurten

I: Ja

R: En daar komt het vandaan. Want wij waren de eersten die met hiphop in aanraking zijn gekomen en wij zijn de eersten die het in Nederland hebben gedaan. En, dus, snap je, in, in die zin, weet je. Is het, ja, weet je, er zijn, wat je ervan vindt weet je, dat, er zijn heel veel aspecten die meespelen hieraan

I: Ja

R: Je merkt het al aan hoe ik erin zit een beetje. Maar, ja

I: En dan is het wel, net als Dret & Krulle¹⁰⁵ wonnen een paar jaar terug natuurlijk de Grote Prijs¹⁰⁶

R: Ja

¹⁰⁴ De verzameling zuidelijk gelegen deelgemeenten horende bij Rotterdam

¹⁰⁵ Vanaf 2005 actief Nederlandstalig hiphopduo, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹⁰⁶ Verwijzing naar de Grote Prijs Van Nederland, een vanaf 1983 jaarlijks in de categorieën bands, hiphop en singer-songwriter uitgereikte prijs voor jong muzikaal talent

I: En dan verwacht je ineens heel veel en dan komt er qua groot succes uiteindelijk heel weinig

R: Ja

I: Hoe komt het dan? Is het de artiest zelf dan in dit geval, of is het iets meer, dat de markt er inderdaad niet klaar voor is of zo?

R: Het is niet dat de markt er niet klaar voor is, het is dat, dat de, kijk je hebt, je hebt als artiest heb je een aantal segmenten zeg maar

I: Ja

R: Waar je succesvol in moet zijn. Je hebt de, de optredens en dat zijn de, de zalen, dat zijn de poppodia en dat zijn de festivals

I: Ja

R: Je hebt in, je hebt bijvoorbeeld de media, weet je. Succesvol, je kan succesvol in de media worden gezet. Als je bijvoorbeeld met Gaétan¹⁰⁷ werkt

I: Ja

R: Weet je, Gaétan is de media *guy*. Als je met hem werkt dan zit je in al die programma's. Je hebt, je hebt natuurlijk ook *sponsorships*, weet je. Contracten die je kan afsluiten met oké, maar dan is de vraag waarom zijn die artiesten niet zo succesvol geworden als een Gers Pardoel? Of als een Opposites? Of als een weet ik veel wat. Dan zou je dat in al die aspecten kunnen, kunnen

I: Ja

R: Kunnen terugvinden. Het zijn artiesten natuurlijk zelf, die, die gewoon rauwe talenten zijn. Gewoon en niet de professionele artiesten, ze hebben niet de professionele begeleiding, degene die, die ze ondersteunt, dat is geen bedrijf met een machine die al, al tig jaar meeloopt en het netwerk heeft. Die al tig jaar mee, of die wordt opgebouwd en waar op een gegeven moment alle deuren openstaan. Weet je. Dat is gewoon ja, in Nederland heeft TopNotch gewoon de monopolie en het is gewoon klaar

I: Ja

¹⁰⁷ Verwijzing naar Gaétan van de Sande en zijn bedrijf Gaétan Consultancy, een Nederlands op muzikanten, jongeren en straatcultuur gericht adviesbureau opgericht in 2010

R: Weet je, dat is gewoon, ja. Dat, ja, dat, daar doe je niks tegen of, weet je

I: Frustreert het je wel, of?

R: Het frustrereert me helemaal niet

I: Oké

R: Want wij, weet je, wij zijn meer gefocust, wij zijn sowieso gefocust op Zuidoost en op heel andere dingen dan alleen maar hiphop, weet je. Ik vind het heel belangrijk om, om goede hiphop uit te brengen. Om het kwalitatief goed uit te brengen. En, maar ik, ik zit helemaal niet in dat hele commerciële

I: Ja

R: Want dat is voor mij *bullshit*

I: Oké

R: Dat is, dat is de grootste *bullshit* die er is. Want dat is allemaal, dat is allemaal gewoon, dat is een, een illusie weet je. Een illusie. Alles is *fake*

I: Ja

R: Weet je. Daar houd ik me niet, daar houd ik me niet mee bezig

I: Ja

R: Dat is, dat is als een, weet je. Als je dat, als je dat gaat nastreven dan, ja, dan maak je jezelf gek want dat lukt niet. Je kan dat niet nastreven. Want het is een illusie die je voorhouden. Het is een fata morgana. Je gaat, je weet toch, je gaat streven naar iets wat er niet is

I: Ja

R: Weet je, want misschien heb je het gehoord van bijvoorbeeld de YouTube hits van Universal¹⁰⁸. Daar hebben ze iets van, van, van dertig miljard views hebben ze teruggetrokken, gewoon van

I: Ja

¹⁰⁸ Verwijzing naar Universal als wereldwijd opererende platenmaatschappij, opgericht in 1934. TopNotch maakt onder andere deel uit van deze maatschappij

R: Omdat het allemaal fraude bleek te zijn. Of van Universal of één van die grote labels, weet je. Dat is gewoon, cijfers worden gemanipuleerd. CD's worden opgekocht, downloads worden zelf opgekocht. Dat is, het is allemaal al, het zit in het systeem gewoon, weet je

I: Ja

R: Je weet toch, er zit een heel systeem achter en als leek kijk je daarnaar en dan denk je van 'hey, shit man, die gasten *fucking* tachtig miljoen views in één dag'

I: Ja

R: Nee, dat heeft hij niet gehad. Die hits zijn gekocht gewoon. Dat is gewoon business. Snap je, dus voor mij frustriert dat niet. Ik ben heel goed, op goede voet met Kees de Koning¹⁰⁹. Ik heb veel respect voor en hij heeft ook respect voor mij. En dat, dat vind ik heel goed, want dat is een hele goede

I: Ja

R: Goede verstandhouding. En wij zijn onafhankelijk en we zijn naast hiphop in de buurt bezig met de stichting, met de politiek, dus we zijn op andere vlakken bezig weet je. Dat, dat maakt ons, dat onderscheidt ons van de rest. En ik denk dat je als, wil jij succesvol zijn hier, in dit, in deze *motherfucking* wereld dan moet jij je onderscheiden van de rest

I: Ja

R: En ben jij alleen een rapper, of ben jij alleen een label met rappers en jij probeert het heel, dat hele, in dat circus wat, wat, wat de hiphopgame heet, probeer je succesvol te zijn, en echt succesvol, niet *fake*, dan, en je wilt niet binnen een jaar failliet zijn

I: Ja, ja

R: Nou, ik wil wel zien hoe je dat volhoudt

I: Ja

R: Weet je

I: Ja, dat is

¹⁰⁹ Onder meer oprichter en directeur van Nederland's grootste op hiphop gerichte platenmaatschappij TopNotch

R: Voordat je dat contract ondertekent met TopNotch. Daar maakt iedereen die stap van “hey, het is niet gelukt”. Ze botsen telkens tegen dat plafond van

I: Ja

R: Oké en dat deed, je weet toch

I: Ja

R: Dan teken je met de duivel. Dat zeggen ze

I: Ja. Ontmoet je via buurtwerk dan ook de mensen waarmee je muziek gaat maken?
Uiteindelijk zeg maar?

R: Ja, ja

I: Dat is

R: Kijk, ik ben, ben begonnen met mijn buurjongen

I: Ja

R: Die woonde gewoon beneden bij mij en die, die liet me een keer wat, wat shit horen wat zij had opgenomen

I: Ja

R: Dat vond ik veruit het beste wat ik ooit had gehoord hier in Nederlandstalig

I: Ja

R: Dus toen ben ik met hun aan de slag gegaan. En dat, dat was, dat was Rotjoch¹¹⁰ en, Rotjoch was toen nog een rapper

I: Ja, ja

R: Van de groep Furiouz¹¹¹ en weet je, dus samen met zijn partner Zed Dibiase¹¹², *rest in peace*, hij is overleden. Dus samen met Zed, samen met Blaze¹¹³, Joey¹¹⁴, weet je, dat zijn, daarmee hebben wij de eerste, het eerste album opgenomen

¹¹⁰ Nederlandstalige rapper, presentator en oprichter van 101Barz

¹¹¹ Verwijzing naar Furiouz Entertainment, een in de tweede helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw opgericht hiphopcollectief

¹¹² Mede-oprichter van Furiouz Entertainment. Eind 2010 overleden aan gezondheidscomplicaties

¹¹³ Verwijzing naar de Nederlandse rapper Blaze Blaze, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹¹⁴ Verwijzing naar een vooralsnog onbekende hiphopartiest, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

I: Ja

R: Weet je. En, ja, natuurlijk man, hier in de buurt, we zitten nu in de H-buurt¹¹⁵

I: Ja

R: Nou, dat is, dat is, daar komt heel Green Gang¹¹⁶ komt uit de H-buurt. Gikkels¹¹⁷ komt uit de H-buurt. Nu zit iedereen zit bijna hier in Heesterveld¹¹⁸

I: Ja

R: Omdat dat een *creative community* is, weet je. Nu zit de, Ziggi¹¹⁹ zit hier, Tsunamos¹²⁰ zit hier, iedereen zit hier weet je. Dus de H-buurt is nu echt een *hotspot* geworden. Maar ik bedoel, in Kraaiennest¹²¹ heb je *fucking* veel rappers, in Gein¹²² heb je *fucking* veel rappers, in elke buurt hier. Kijk, Zuidoost is anders dan alle andere wijken

I: Ja, ja

R: Ik bedoel, hiphop is voor ons onze leven weet je. En niet vanaf gisteren

I: Nee, inderdaad

R: En niet vanaf, je weet toch, niet vanaf Tupac¹²³

I: Ja

R: Weet je, toen hiphop en onder al die Marokkanen, weet je. Populair werd. Dus dat is, dat is het verschil dus, ja, weet je. Met het, via dat, via mijn, gewoon uit de buurt gewoon ken ik eigenlijk al die artiesten

I: En ben je wel bezig ook met hiphop ook uit andere delen van Nederland, of is het echt puur Zuidoost?

R: Ja, kijk, nu programmeer ik ook mijn eigen festival

¹¹⁵ Één van de acht buurten in de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹¹⁶ Sinds 2008 actieve Nederlandse rapgroep, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹¹⁷ Sinds 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹¹⁸ De locatie en woonplaats van de respondent, bestaande uit een serie lage flatgebouwen in de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹¹⁹ Verwijzing naar Ziggi Recado, een sinds 2004 actieve Nederlandse reggaeartiest

¹²⁰ Verwijzing naar een vooralsnog onbekende hiphopartiest

¹²¹ Een voormalig winkelcentrum in de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹²² Één van de ten zuiden van de acht Amsterdamse Bijlmer buurten gelegen buurt, tevens horende tot stadsdeel Zuidoost

¹²³ In de eerste helft van de jaren '90 van de vorige eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York. Tevens wereldwijd best verkopende rapartiest allertijden

I: Ja, natuurlijk, ja

R: En daarmee, weet je, programmeer ik ook, ja, gewoon artiesten die

I: Ja

R: Die, die, die van buiten, buiten Amsterdam komen

I: Ja

R: En dat zijn artiesten die ik respecteer voor de *craft*

I: Ja

R: Die ze, je weet toch, want daar gaat het mij om. Als jij de, de, de *craft*, het vakmanschap van hiphop, als je dat respecteert dan heb je voor mij, weet je, een Fresku¹²⁴ is nu *headliner* bijvoorbeeld

I: Ja

R: Fresku is iemand die onder, die begrijpt het heel goed. Weet je en dat is een artiest die ik heel erg respecteer dus

I: Top. Ik zag gisteren inderdaad de flyers ook liggen in de metro hier zo

R: Oké, ja

I: Volgens mij verspreid het zich wel aardig

R: Is alweer volgende week zaterdag, dus

I: Ja

R: We zijn nu aan de slag

I: Top. En het gaat volgens mij wel goedkomen, maar het

R: Volgens mij ook

I: Hoe, nog even over, nou gays en zo, hoe zou het, als één of andere, iemand die zich niet in jurken, niet met, weet je wel, een echt daadwerkelijke macho, hoe zou het gaan als die

R: Kees¹²⁵ begrijpt het trouwens ook hoor

¹²⁴ Vanaf 2006 actieve Nederlandstalige rapartiest, afkomstig uit Eindhoven

I: Ja?

R: Kees begrijpt hiphop, ja

I: Ja. Hoe zou je, hoe zou, ja, hoe zou dat daar, hoe zou dat zijn denk je?

R: Wat?

I: Als één of andere, iemand die wel gewoon macho is, als hij ook gay

R: Macho maar wel gay?

I: Ja. Of uit de kast zou komen van “ik val op gasten”

R: Dat kan niet. De enigste macho's die ik ken die gay zijn

I: Ja

R: Zijn vrouwen. Hey, dat zijn, dat zijn vrouwen die zijn stoerder dan menig man

I: Ja

R: Weet je. Maar macho en gay, weet je, dat, ik denk dat dat, weet je, dat is een beetje. Je kan niet gay zijn als een andere man je in je kont aan het neuken is, dat, dat kan niet¹²⁶

I: Ja

R: Hoe macho wil je zijn. Hoe stoer kan je zijn dan? Weet je. Hoe stoer kan je zijn. Maar dat is, weet je, het is over, kijk in Nederland is er wel een tijdje geweest toen was Lee Stuart¹²⁷.

Lee Stuart was een hoofdredacteur van State Magazine

I: Ja

R: En die heeft echt, weet je, die, die was altijd bezig met, met zeg maar het, beetje, ja. Wat, de emancipatie van, van, van de, van hiphop of weet ik veel hoe hij het noemde. Maar in ieder geval, hij probeerde echt die gay shit zeg maar

I: Ja

¹²⁵ Verwijzing naar Kees de Koning. Onder meer oprichter en directeur van Nederland's grootste op hiphop gerichte platenmaatschappij TopNotch

¹²⁶ Respondent verspreekt zich: het woord 'gay' moet hier 'macho' zijn

¹²⁷ Van 2008 tot 2010 hoofdredacteur van de Nederlandstalig hiphopgerelateerde bloggingwebsite State Magazine

R: Gewoon bespreekbaar te maken. Wat ook, wat ook gewoon goed is, want, weet je, je weet toch. We zijn allemaal maar gewoon mensen. Maar hij, dat, hij was daar heel actief mee bezig en met, ook op de site weet je, dingen posten van, weet ik veel, toen was de eerste gay rapper of zo, weet ik veel, dat soort shit. En hij heeft daar echt zeg maar zijn missie voor gemaakt

I: Ja

R: En is gefaald. Want, weet je

I: Ja

R: *Nobody tried to hear that shit* of zo, weet je. Iedereen had zoiets van, “hey, houd op”. Je weet toch, het is wel leuk en aardig

I: Ja

R: Vriendjes met Sef¹²⁸ en dit en dat, en die, die gay, gay rappers of zo, weet je

I: Ja

R: En, maar, ja, dat is het gewoon een beetje weet je. Er zijn gewoon, gasten die gewoon gay zijn of zo. Of, weet je, ja toch

I: Ja, ja

R: Nou ja, ze zijn gewoon gay en ze houden van hiphop en ze zitten hier in de Nederlandse hiphopscene. Oké. *What the fuck*, weet je

I: Ja, ja

R: Ik bedoel, ik zal niks van je uitbrengen of zo, weet je. Maar, ja, *what the fuck* man, doe je *fucking* ding weet je

I: Ja. En dat, ja, de positie van vrouwen in de, want je hebt Melodee¹²⁹ dus als *headliner* onder andere?

R: Ja

I: En daar zit, ik bedoel, ik kan misschien vijf vrouwen opnoemen die iets doen

R: Ja

¹²⁸ Nederlandstalige rapper en zanger, actief sinds 2004 en afkomstig uit Amsterdam

¹²⁹ Nederlandse rapper, actief sinds eind jaren '90 van de twintigste eeuw en afkomstig uit Amsterdam

I: Hoe, hoe denk je dat dat komt?

R: Hoe dat komt?

I: Ja. Of doen er gewoon geen één vrouw muziek?

R: Kijk, weet je wat het is? Over het algemeen is het een wonder dat mensen nog actief zijn in de Nederlandse hiphopscene. Want er valt helemaal geen *fuck* te verdienen

I: Ja

R: Alleen grote artiesten die verdienen geld. Dus dat is, dat is meteen ook je antwoord op, op, dat is het antwoord op je vraag

I: Ja

R: Er zijn niet veel vrouwen, omdat die vrouwen voor hun *fucking* kids moeten zorgen. Die moeten, die hebben hun dinges, weet je, hun carrière. En de beste rappers, de beste vrouwelijker rappers dat zijn Rosa Ana¹³⁰ en Melodee

I: Ja

R: Weet je. En de rest, ja, die zijn gewoon niet goed weet je

I: Ja

R: Die zijn gewoon niet goed. En die worden wel gepusht, net als dinges, hoe heet ze. Die de Grote Prijs van Nederland had gewonnen¹³¹

I: Ja, ik weet, ja, ik weet wie je bedoelt maar

R: Hoe heet ze nou? Nou. Oké. Dat, dat zegt al veel. Maar goed, weet je, zij werd gepusht, dinges deed haar management volgens mij. Gaétan

I: Ja

R: En ja, dan, dan, weet je. Zie je dat wel allemaal, maar haar raps zijn niet zo *tight*. Of, haar, ja

I: Ja, ja

¹³⁰ Sinds 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

¹³¹ Er wordt bedoeld op de sinds 2006 actieve Zanillya, geboren in Duitsland maar opgegroeid in Amsterdam

R: Je weet toch, snap je wat ik bedoel? Dus dan, dan kom je dat weer tegen van, oké, weet je, het gaat, het gaat niet om de *craft* van, van het, of het vakmanschap. Maar het gaat om wie staat achter je, en wie maakt welke deuren voor je open

I: Ja, ja

R: Dat, dat is die hele shit gewoon. Dat is een beetje die industrieshit

I: Ja, ja

R: Je weet toch. En ik ben toch meer, daarom, daarom distantieer ik me daarvan. Weet je, ik word wel gezien als een industrie *insider* of iemand, maar ik ben ook iemand die vecht tegen het systeem, je weet toch, en zelf een systeem op heeft gebouwd

I: Ja

R: Maar, weet je, ik ben, ik heb echt, krijgt echt een, weet je gewoon. Ja, de zenuwen, of niet de zenuwen van, ik word gewoon misselijk van die hele industrie shit weet je

I: Ja

R: Want het is allemaal zo *fake*, je weet toch. Juist omdat het de nadruk niet ligt op het, op het, je weet toch, op het vakmanschap

I: Ja, ja

R: Kijk, bijvoorbeeld zo'n, zo'n Ronnie Flex¹³² bijvoorbeeld

I: Ja

R: Nou, dat is echt de slechtste rapper die ik ooit heb gezien en gehoord. Ik wou dat ik hem nooit had gehoord

I: Ja

R: Gewoon zo slecht vind ik het. Maar dat maakt niet uit

I: Ja

R: Want er staat een label achter hem en die, die gast, die, die bereikt zeg maar die kids die nu beginnen te luisteren naar muziek

I: Ja

¹³² Sinds 2006 actieve Nederlandstalige rapper, zanger en producent, afkomstig uit Capelle aan den IJssel

R: Die kinderen hebben geen referentiekaders

I: Ja, inderdaad

R: Die kinderen kennen geen KRS-One geluisterd, ze hebben niet naar Public Enemy geluisterd. Ze hebben niet naar Ice Cube geluisterd. Ze hebben niet naar Scarface¹³³ geluisterd

I: Ja

R: Ze weten niet *what the fuck* echte hiphop is

I: Ja

R: Snap je wat ik bedoel? En dat is mijn *fucking* probleem met deze hele kut industrie. Ze respecteren niet the *fucking* vakmanschap van hiphop. Ze respecteren niet de cultuur van hiphop

I: Ja

R: Weet je. En, en, weet je, ja. Dat maakt me een beetje pissig soms weet je. Want dan, dan komt dus, zie je allemaal van die, van die, het komt een beetje uit Amerika ook. Weet je, met dat Lil B¹³⁴ en dat soort dingen

I: Ja, ja

R: Dat is gewoon kankertroep gewoon, weet je, maar oké. Het, er zijn mensen die, die zich aangetrokken voelen tot die troep, ja, ik bedoel, de massa koopt troep weet je, dat is gewoon ook een feit

I: Ja

R: Een, een, zo'n, zo'n, hoe heet hij, die Bauer, Frans Bauers¹³⁵, weet je, die, die verkoopt gewoon *fucking* miljoenen man, die gast is een mongool ouwe¹³⁶

I: TopNotch gaat Ronnie Flex inderdaad superhard pushen dit jaar

R: Weet ik

I: De nieuwe Gers Pardoel zeg maar

¹³³ Onderdeel van de sinds 2008 actieve Nederlandse rapgroep Green Gang, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

¹³⁴ Sinds 2004 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

¹³⁵ Verwijzing naar Frans Bauer, sinds 1994 actieve Nederlandstalige volkszanger en presentator

¹³⁶ Op dit punt in het gesprek neemt de respondent een overgaande telefoon op en begint een gesprek

R: Ja. Maar dat is ook iets, weet je, van, oké, dat is geen, het is nog geeneens hiphop meer

I: Ja

R: Dus ik hoef me er ook niet druk om te maken. Of, weet je, het is geen hiphop. Maar het wordt wel zo gepusht en dan via de kanalen, via de hiphopkanalen weet je. Dus je wordt er wel mee geconfronteerd

I: Ja, ja, dat is waar. Je gaat het toch op State en zo zien überhaupt en alle andere

R: Ja. En wat ik me dan ook, waar ik me dan ook aan, aan kan ergeren, want het is allemaal vriendjespolitiek, is dat al die vriendjes, al die kontenlikkers van TopNotch

I: Ja

R: Die gaan het allemaal pushen alsof het de *fucking dopeste* shit ever is

I: Ja, ja, ja

R: Terwijl het de grootste onzin is die ik ooit heb gehoord. En ik vind het nog kwalijker dat hij het, dat hij al die kids, ze verpesten die kids gewoon weet je. Want die luisteren naar die troep

I: Ja. Ja dat is waar ze nu mee opgroeien inderdaad

R: Ja

I: Het is echt

R: Dus hier die toekomstige rappers, die hebben dat

I: Ja

R: Gewoon als referentiekader. Ja, je ziet het, je ziet al die kinderen die nu, die nu clipjes maken

I: Ja, ja

R: Die gaan, die, die doen al die troep na weet je

I: Ja, merk je dat verschil nu al zeg maar?

R: Ja, natuurlijk. Die hele generatie, die met die swag¹³⁷ shit

I: Ja, ja

R: Swag, swag, swag

I: Ja

R: Weet je, kijk. Wij zijn, weet je, Dret¹³⁸ zei het goed. Dret zei: “We hebben geen, we hebben geen swag. We hebben geen swag. We hebben stijl. En de enigste stijl die hier is, is Bijlmer Style”. Dus dat is ons, maar, weet je, het is, het is gewoon van, het is jammer. Het is jammer

I: Ja

R: Ik vind het jammer

I: Nou, ja

R: Wat doe je eraan?

I: Ja, je moet toch

R: Je moet zelf het goede voorbeeld geven weet je, wij doen het, wij doen gewoon toffe dingen en, nou ja, hopelijk, hopelijk

I: Kan je lang blijven?

R: Inspireren we kids om, om, om wel weet je, je weet toch

I: Ja

R: Om, om dieper te gaan en om dan dat oppervlakte

I: Ja, ja inderdaad, als iemand echt geïnteresseerd is dan komt dat wel zeg maar

R: Ja, ja

I: Je gaat toch

R: Ja

¹³⁷ Een informele kleding- en levensstijl, bekend sinds medio jaren '60 van de twintigste eeuw. Sinds de 21^e eeuw met regelmaat gebonden aan een dan opkomende generatie Amerikaanse rappers

¹³⁸ Helft van het sinds 2005 actieve Nederlandstalige hiphopduo Dret & Krulle, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

I: Verder kijken dan

R: Ja, precies man, precies. En ja, je moet, je moet toch zelf het goede voorbeeld geven. Ik bedoel, weet je, ik ben, ik heb zo mijn meningen over dingen en, maar ja, weet je, niemand, niemand heeft daar een boodschap aan

I: Ja

R: Hoeven ze dat, hoeft dat, hoeft ook helemaal niet en is ook volkomen logisch want iedereen heeft een mening

I: Ja

R: Iedereen heeft een mening, maar ik vind wel, van als je een mening hebt, laat dan zien hoe het wel moet dan

I: Ja. Nee, inderdaad

R: Ja, toch?

I: Ja

R: Oké

I: Ja, bedankt

R: Ja

Interview met: Pim Lauwerier (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: horeca establishment te Amsterdam

Afgenomen: 9 april 2013

Transcriptie: 12 mei 2013

I: Fijn dat je mee wilde werken

R: Ja, tuurlijk

I: Ik hoop dat het geen punt is als ik het opneem trouwens?

R: Nee, nee, nee. Ik hoop dat het

I: Ja

R: Voor geluid dat het

I: Ik ook, maar het was net nog veel drukker dus ik ben al lang blij dat het ietsje rustiger is

R: Ja, ja, ja

I: Het is sowieso lastig om hier een rustige plaats te vinden in Amsterdam natuurlijk

R: Want woon je hier ook?

I: Nee, bij Rotterdam. En jij, Amersfoort gewoon?

R: Ja, in Amersfoort

I: Je moest hier ook nog zijn vandaag

R: Ja, heel toevallig. Dus vandaar, komt ook super goed uit. Dat scheelt weer iets

I: Nou, mooi. Ik ga eerst even kort uitleggen wat de bedoeling is zeg maar

R: Ja

I: Het onderzoek draait om hiphop, de receptie van seksuele diversiteit in hiphopcultuur. En dan echt toegespitst op Nederland. Omdat het voor Amerika, er is wel onderzoek naar maar

niet heel veel, omdat de Amerikaanse samenleving verschilt nogal van de Nederlandse samenleving

R: Dus die

I: Dus het is een beetje een beginnend onderzoek zeg maar. Het is ook bedoeld om later verder op te

R: Weer meer, ja, ja

I: Dus ik ga zoveel mogelijk open vragen proberen te stellen en proberen door te vragen en zo

R: Ja, ja, ja

I: Of dat goed lukt is nog een tweede natuurlijk

R: Precies

I: Maar ik ga het proberen

R: Ja. Want je wilt gewoon een beeld scheppen van hoe het is ontstaan eigenlijk?

I: Ja. Het beeld wordt geschapen door expertinterviews

R: Ja

I: Dus niet door rappers of fans

R: Maar meer de mensen die daar

I: Ja

R: Er mee

I: Er tussen zitten zeg maar. Dat is ook vrij makkelijk in theorie in te bedden natuurlijk

R: Ja

I: Omdat dat, zij eigenlijk soort van beslissen wat er terecht komt bij de fans

R: Ja, ja precies. De tussenpersonen

I: Ja

R: Nou, cool

I: Het idee is ook een beetje dat, omdat Nederland zo klein is zeg maar, dat de tussenpersoon vaak ook een fan is voor een bepaald deel

R: Ja

I: En daar ook veel benaderbaarder door wordt

R: Ja, ja precies

I: Zeg maar, dus

R: Minder een houding toe

I: Ja

R: Ja

I: Als je wilt eten of drinken of zo¹³⁹

R: Ja, ja ik doe dat gewoon hoor, komt wel goed

I: Oké. Ik heb eerst gewoon een paar basis vragen die je meer gewoon op jezelf kan toespitsen

R: Ja

I: Dus, nou ja, kan je jouw functies bij Noah's Ark en TopNotch en Wat Anders omschrijven?

R: Ja. Ik werk trouwens inmiddels niet meer bij TopNotch

I: Oké

R: Daar ben ik sinds kort, sinds kort, nou alweer een half jaar gestopt

I: Oké

R: Maar ik werk bij Noah's Ark en daar doe ik de productie, PR, ja, besluitvorming, het is nogal breed omdat we maar met z'n tweeën zijn. Dus het gaat van artiestenbegeleiding tot beslissen wat, hoe de muziek moet klinken

I: Ja

R: Beetje die vorm. En heel erg het aansturen van clipmakers en partnermensen en meer in de productie, techniek. Dat voornamelijk bij Noah's Ark. Dan heb je natuurlijk de *social media* en persberichten schrijven, dat soort dingen. En bij Wat Anders, bij de radioshow, daar doe ik

¹³⁹ De respondent heeft gebak en een kop koffie gekocht

meer de, ook het regelen van de gasten en het vooronderzoek. Dus research doen van dat is eigenlijk gebeurd de afgelopen weken, welke nummers zijn er uitgekomen, wat is relevant

I: Ja, ja

R: Wat niet

I: Inderdaad

R: Dus eigenlijk dat, voornamelijk

I: Dan heb je bij Noah's Ark wel veel verantwoordelijkheden zeg maar, een breed pakket

R: Ja, best wel, ja, we zijn maar met z'n tweeën dus

I: Ja

R: Er is een hele duidelijke taakverdeling

I: Jou en Jiggy¹⁴⁰ denk ik?

R: Ja, precies. Dus, ja, echt best wel veel verantwoordelijkheden ja, precies

I: Wel tof op zich?

R: Ja, zeker, heb echt veel geluk wat dat betreft

I: Zeker nu er weinig te doen is, überhaupt bij labels en zo zeg maar

R: Ik ben echt super blij met waar ik nu ben, ja, zeker

I: Kan me voorstellen ja. Want Noah's Ark valt onder TopNotch, of, ja, toch?

R: Ja, het is sinds

I: Officieel toch

R: 1 januari vorig jaar valt het inderdaad onder TopNotch Universal. En, dus ik heb nog steeds heel veel met de mensen bij TopNotch te maken

I: Ja

R: Alleen nu vanuit een Noah's Ark perspectief en niet meer vanuit TopNotch perspectief

¹⁴⁰ Verwijzing naar Jiggy Djé, een sinds 1997 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amesfoort. Richtte in 2006 het Nederlandse hiphopgerelateerde platenlabel Noah's Ark op

I: Ja. Ik had het even op je LinkedIn gezocht zeg maar, wat je

R: Oh, ja, ik doe daar verder niks mee, maar

I: Vandaar ook de TopNotch info weet je

R: Ja, ja, ja

I: Want hoelang ben je nu werkzaam bij Noah's Ark?

R: Ik ben daar begonnen met stagelopen, ik denk dat dat nu vier, vier en een half jaar geleden is. En eigenlijk direct daarna ben ik gaan werken daar

I: Ja

R: Dus toen, ja, ik denk drie, drie dagen in de week. Dus ik werk daar ook parttime

I: Ja

R: Dus vier jaar werk ik er nu

I: Was je ook de eerste parttime medewerker?

R: Ja en nog steeds

I: Dat is wel echt tof hoor

R: Ja, ja, ja zeker, ja. Ik heb het ook echt zien groeien weet je wel. Van, ja, van gewoon dat het een organisatie was maar niet zo'n georganiseerde organisatie

I: Ja

R: Naar echt een goedlopend

I: Ja, want volgens mij dit jaar ook en afgelopen jaar met Kraantje¹⁴¹ en zo

R: Ja, met Kraantje en Hef¹⁴², dat gaat echt heel goed nu

I: Ja. Ik, ik werk in een CD winkel en met name Hef's album daar hebben we echt veel verkocht

R: Ja?

I: Ja, vaak mensen van "Waarom heb je het niet dan?"

¹⁴¹ Verwijzing naar Kraantje Pappie, een sinds 2007 actieve Nederlandstalige rapper, opgegroeid in Groningen

¹⁴² Sinds de tweede helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Hoogvliet

R: Ja, bij welke muziekwinkel?

I: Een Free Record Shop, maar op Amsterdam Centraal¹⁴³, maar die is nu dicht. Die was ook altijd heel druk, heel veel, met heel veel hiphoppers ook

R: Ja, ja, ja natuurlijk iedereen die er langs komt, heel veel inloop

I: Ja, ja

R: Want eerst werkte je ook bij Expreszo¹⁴⁴, toch?

I: Ja, klopt. En dat is vrijwilligerswerk

R: Ja

I: Maar ik ben daar nu mee gestopt, want het is, koste denk ik een kleine veertig uur per week. En nu met afstuderen is dat

R: Ja, ja, ja

I: Beetje te druk

R: Dat is nog best wel veel, veel tijd dan ook

I: Ja, ja. Ja ook, wat je zegt, heel breed pakket aan taken

R: Ja

I: Dus dat maakt het ook wel interessant zeg maar. Veel geleerd en zo

R: Maar gewoon niet te doen qua tijd

I: Nee, eigenlijk niet, nee. Ook vorig jaar mijn Bachelor heel amper gehaald zeg maar daar door, dus dat is iets te spannend

R: Ja, ja, ja. Jammer man

I: Ja. Het heeft wel veel leuke contacten en zo gebracht, dus ja

R: Ja, dat geloof ik

I: Ja. Ja, de derde vraag, dus hoe ben je terecht gekomen bij Noah's Ark en bij Wat Anders en zo, maar dat heb je eigenlijk al

¹⁴³ Verwijzing naar treinstation Amsterdam Centraal

¹⁴⁴ Sinds 1988 uitgegeven Nederlandstalige magazine gericht op lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender jongeren

R: Ja

I: En de radio, hoe is dat dan?

R: Ja, eigenlijk ook weer via-via. Een soort van via Noah's Ark, via Jiggy, dat, ze hadden iemand nodig en ik dat, wilde wel weer wat extra bijverdienen

I: Ja, precies

R: Het was heel goed, ja, heel logisch ook trouwens, TopNotch was ook heel, ging ook weer via-via. Ik was op vakantie in Indonesië en tijdens mijn vakantie kreeg ik een mailtje dat ik daar kon werken als ik wilde. Dus, ja, echt heel bizar. Maar

I: Hoe zit dat met Wat Anders eigenlijk, valt het onder BNN¹⁴⁵ gewoon of?

R: Nee, het viel even onder BNN, nu valt het onder FunX¹⁴⁶

I: Oké

R: En, ja, daar zitten we nu dan, ja ik werk er sinds kort, maar het zit er nu denk ik drie kwart jaar, weer onder FunX, ja

I: Ja, heb wel even gezocht wat BNN en zo allemaal doet, maar die zitten in heel veel dingetjes klein zeg maar, er bij

R: Klopt, ja, die

I: Dus dat was wel gek

R: Ja, BNN heeft heel veel van die zijprojecten

I: Dus dat was wel gek, als, heb vrijdag een gesprek met Roshan

R: Ja

I: Van Barz

R: Ja, van 101

I: Dus ben ook wel benieuwd, want had ook echt verder geen idee wat daar allemaal, ja, wat hij allemaal doet, wat daar bij hoort zeg maar

¹⁴⁵ Sinds 1997 actieve Nederlandse publieke omroep, met een doelgroep van 13 tot 34 jaar

¹⁴⁶ Sinds 2002 actief Nederlands publiek radiostation, met een doelgroep van 15 tot 35 jaar en in het speciaal gericht op allochtone jongeren

R: Ja, volgens mij heeft hij best wel een brede

I: Ja

R: Meer, je ziet hem wel eens video's editen en de contacten er van

I: Ja

R: En noem maar op, dat is wel, dat is wel leuk

I: Ja. Echt wel tof. Dan is het blijkbaar ook zo, soort van klein dat iedereen elkaar kent

R: Ja, ja, ja

I: Dat is wel grappig

R: Ja, precies. Ik ken hem ook alleen van

I: Ja, telefoon

R: Het bellen en de mail gewoon

I: Ja. Dan wat dieper op de hiphopcultuur, wat is hiphopcultuur nou voor jou?

R: Voor mij persoonlijk?

I: Ja

R: Ja, super breed natuurlijk

I: Ja, daarom

R: Ja, natuurlijk de muziek, maar dat als een soort van basis

I: Ja

R: Voor mij dan. Maar dat, ja, en eigenlijk alle, ja, de echte cultuur zeg maar daar hoort zeg maar wat mij betreft ook de kleding en de taal en de hele benadering van mensen zeg maar, alleen al de begroetingen, weet je wel, de hand

I: Ja

R: De *handshakes* die altijd fout gaan. En ja, eigenlijk, de hele soort, ja, algemene houding gewoon. Eigenlijk voornamelijk

I: Ja

R: En dat wordt dan uitgedragen door taal en muziek die je luistert en de kleding die je draagt. Maar voor mij heeft het de basis in de muziek. Maar ik ben denk ik ook iets breder binnen de hiphop dan dat een ander er in zit

I: Je bent denk ik ook heel erg toegespitst op muziek, met je werk natuurlijk

R: Ja, precies. Maar ik, zeg maar, ik draag net zo lief een skinny jeans

I: Ja, ja

R: Ik hoef niet per se een capuchon trui te dragen

I: Nee, nee

R: Om me hiphop voor te doen zeg maar

I: Is het, is het niet dan niet gek zeg maar om te merken dat die hiphop kledingstijl en wat je zegt, de gebaren en zo dat het heel erg terugkomt in mainstream cultuur tegenwoordig?

R: In wat voor cultuur?

I: In *mainstream* cultuur, zeg maar vooral in pop en zo

R: Ja, ja, maar ik zie dat wel weer als een soort positief

I: Ja, ja

R: Ding, voor hiphop in ieder geval, dat het blijkbaar zo breed geaccepteerd is dat we inmiddels zo'n groot draagvlak hebben dat het normaal is dat Ali B¹⁴⁷ een boks¹⁴⁸ geeft aan de koningin

I: Ja

R: En dat, dat mijn vader het woord "chill" gebruikt en dat soort dingen weet je wel. Dat vind ik juist wel mooi. Alleen, ja, het wordt natuurlijk wel eens een soort verkeerd uitgedragen, wat hele puristen dan weer irritant vinden. Ik denk dat dat alleen maar goed is, voor de hele cultuur *an sich*, dat het, ja, gewoon een groot draagvlak heeft

I: Vind je dat er veel van die puristen zijn in Nederland?

R: Nou, de hele oude gewoon. De oude garde. En die, volgens mij heb je dat met alles wel, maar in hiphop, weet je wel, de vinyl liefhebbers

¹⁴⁷ Sinds 1999 actieve Nederlandstalige rapper en presentator, afkomstig uit Zaanstad

¹⁴⁸ Groetgebaar van onbekende oorsprong, maar vaak geassocieerd met straatcultuur

I: Ja

R: En de, ja, die houden van de stoffige hiphop en vroeger was alles beter mentaliteit en zo

I: Ja, ja

R: Wat in mijn mening sowieso een beetje, ja, nog steeds een mentaliteit is wat, is niet zo, je moet een beetje progressief zijn wat mij betreft

I: Ja. Noah's Ark geeft ook niks uit op vinyl verder?

R: Nee, alleen als het, er is wel een sprake van dat we denken van "is dat misschien leuk, om het te doen?" Maar niet zo van, "we moeten dit doen voor de liefhebbers". Meer als het past bij een bepaald project, zoals Kohfie Konnect¹⁴⁹

I: Ja, dat dacht ik inderdaad, die is volgens mij wel op

R: Ja, maar dat is ook meer echt zo'n stoffige hiphopplaat

I: Ja

R: Van, dit is echte hiphop dus dat hoor je op plaat te hebben en. Weet je. Dat hebben we toen ook uitgebracht in een juten zak

I: Ja

R: Gewoon er echt iets speciaals van gemaakt. Maar dat doen we niet standaard

I: Zijn die Kohfie Konnect platen nog te koop trouwens?

R: Ja

I: Dat is ook zoiets, dat wil ik al zolang aanschaffen zeg maar, maar dat komt er nooit van

R: Ja, ja, ja

I: Omdat het allemaal ouder wordt vergeet je het

R: Ja, precies. Dat wordt ook wat minder gepusht

I: Ja

R: Je zal het wat minder vaak voorbij horen komen

¹⁴⁹ In 2008 actieve Nederlandstalige hiphopgroep

I: Ja, dat was ook inderdaad, vrij kort werd het, het stond er en het was gewoon weg zeg maar. Heel tijdelijk. Best gek, ik bedoel

R: Ja, dat is grappig, dat hebben we wel bewust gedaan om het ook voor de liefhebbers zeg maar

I: Ja

R: Omdat het zo echt hiphop is, dachten we, als we het nou blijven pushen dan, weet je wel

I: Ja

R: Dan komt het over alsof we het commercieel proberen te brengen en proberen te verkopen en zo. Terwijl nu is het voor de liefhebbers echt zo'n, weet je. Alleen de liefhebbers weten er van

I: Ja

R: En de jeugd van nu die weet er niet van. Hoewel ze misschien wel heel tof vinden

I: Dat is wel grappig toch. Ik kom uit Zeeland eigenlijk

R: Ja

I: Daar zit een DJ, hij is volgens mij in de dertig ondertussen, doet echt alleen maar hiphopdingen inderdaad, ziet zichzelf ook echt als zo'n oude hiphopper zeg maar

R: Ja, ja, ja

I: Hij was ook over die plaat echt helemaal lyrisch

R: Ja?

I: Wel grappig inderdaad

R: Ja, dan is dat inderdaad

I: Dat dat echt zo klein blijft hangen inderdaad

R: Ja, grappig. Leuk

I: Ja. We hebben het net even al een paar keer gezegd ook dat Nederland, dat hiphop in Nederland vrij klein is

R: Ja

I: Maar hoe zie je dat zelf, of dat zo is, of?

R: Ja. Maar dat is ook best wel omdat ik, zeg maar, natuurlijk altijd met dezelfde mensen te maken hebt

I: Ja

R: Zeg maar, ik heb niet zoveel, zeg maar als je de artiest zou vragen zou hij zeggen dat het groter is

I: Ja

R: Want die reist drie keer in de week, twee drie keer in de week van podia naar podia waar het als het goed is een beetje druk is. Terwijl ik mail met dezelfde mensen en ik bel met dezelfde mensen. En, ja en dus heb ik, ik zit er minder echt in als in de fan of wat dan ook

I: Ja

R: Maar ik denk dat het eigenlijk best wel groot, zeg maar de muziek en het draagvlak voor de muziek, dat dat echt heel groot is

I: Ja

R: Ook gezien zo'n Opposites¹⁵⁰ videoclip

I: Ja

R: Die dan nu al bijna aan een miljoen views zit

I: Bizar inderdaad

R: Na anderhalve week, weet je wel. En gewoon dat Giel Beelen¹⁵¹ die heeft, is een groot fan en bij De Wereld Draait Door¹⁵² zie je geregeld hiphop langskomen. Alleen het zijn wel, het is die kleine vijver waaruit de artiesten worden gevist. En die wordt nu wel breed neergezet. Dus de echte hiphopkern zeg maar, die is heel klein alleen de muzikliefhebbers beginnen steeds meer ook van hiphop te houden

I: Heb je ook wel het gevoel inderdaad dat als mensen, mensen artiesten als Kraantje checken dat ze dan ook verder in de Noah's Ark gaan?

¹⁵⁰ Vanaf 2004 actief Nederlandstalig hiphopduo, afkomstig uit Noord-Holland

¹⁵¹ Sinds de tweede helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw actieve DJ en presentator, afkomstig uit Haarlem

¹⁵² Vanaf 2005 vijf maal per week uitgezonden live televisieprogramma, waarin nieuws, informatie en entertainment aan bod komen

R: Nee, nee, maar dat is volgens mij zo gewoon omdat die artiesten, die krijgen iets voorgeschoteld, een videoclipje

I: Ja, ja inderdaad

R: Zoals ‘Waar Is Kraan’¹⁵³ dan in zijn geval, en die denken dan “dit is tof” en dan gaan zoeken op Kraantje Pappie op YouTube. En die komen dan eerder Kraantje Pappie nummers tegen dan dat ze uit gaan zoeken van welk label of weet je wel

I: Dat is wel bizar eigenlijk, tenminste, ik vind toch wel meestal met kleine labels

R: Ja

I: Best wel, dat je dan verder gaat checken wat ze nog meer doen zeg maar

R: Ja

I: Wat voor muziek

R: Ja, maar ik denk dat dat dus heel erg van de liefhebber afhangt. Van wil je weten wat daar achter zit. Want het is heel grappig, bij Rock Werchter¹⁵⁴ waren we vorig jaar. Toen stond Kraantje Pappie daar, in België dus

I: Ja

R: En dan stonden we daar in de zaal en dan hoor je dus heel veel mensen dat nummer meerappen en zeggen “Ark, ark, de ark is binnen”

I: Ja

R: En niemand weet wat het is

I: Nee, precies

R: Zeg maar, en wij staan daar tussen die mensen zo van “wow, hoe vet is dit”

I: Ja

R: Maar ondertussen inderdaad super jammer dat niet mensen denken van, weet je wel, “Noah’s ark, ik draag een trui of ik check die Hef zijn muziek” of wat dan ook. Maar, ja, weet je. Jammer is het wel. Maar ik vind het niet heel gek of zo

¹⁵³ In 2012 uitgebrachte debuutsingle van de Nederlandstalige rapper Kraantje Pappie

¹⁵⁴ Sinds 1975 jaarlijks georganiseerd Belgisch muziekfestival te Werchter

I: Nee, inderdaad. Ja, het is toch wel, ook artiesten die helemaal niet veel platen per se verkopen, verkopen wel op een festival heel goed inderdaad of in lokale zaaltjes eigenlijk dan waar niemand verder hiphop luistert, maar het is gewoon de naam Hef dus we gaan kijken

R: Ja, ja, ja

I: Het is gewoon grappig hoe zoiets werkt

R: Ja, zeker

I: Dus, ja. Omdat het zo, omdat je veel met dezelfde mensen werkt en zo, is er dan ook een soort van, kan je dan het zakelijk en het persoonlijke gescheiden houden, of?

R: Ja, dat is wel lastig, weet je. In sommige gevallen. In ieder geval, ja, het is, bijvoorbeeld met Jiggy dan

I: Ja

R: Voor mij specifiek, dat is natuurlijk een collega

I: Ja

R: Mijn werkgever

I: Ja, ook niet onbelangrijk inderdaad

R: Een vriend

I: Ja

R: Weet je wel. Dus het is, ja je hebt vaak gewoon heel veel verschillende rollen. En dan is hij ook nog eens een artiest van het label waar ik weer werk. En hetzelfde geldt natuurlijk met, ja, andere gasten of zo. Je komt ze ook tegen op een feestje

I: Ja

R: En dan ben je vrienden van elkaar, de volgende dag moet je iemand om een gunst vragen, of om een, weet ik wat. Dus dat is wel lastig. Maar ik denk dat het eigenlijk voornamelijk voordelen heeft. Dat je gewoon mensen kent die je moet kunnen bellen en het wijst zichzelf, en hiphop is natuurlijk ook gewoon een muziekindustrie *an sich*

I: Ja

R: Het is heel erg van, weet je wel, “ik was gisteren heel dronken”

I: Ja

R: Ja, hoe, dat is eerder een pluspunt

I: Ja

R: Dan, weet je, dan dat het een negatief ding is. Dus het is wel lastig, in bepaalde gevallen, maar ik denk eigenlijk dat het voornamelijk z'n positieve uitwerkingen heeft

I: Ja. Maakt het wel dat je extra, soms extra let zeg maar op je uitspraken of zo?

R: Ja, ja ik weet wel heel goed wat ik wel en niet moet zeggen of zo, zeg maar. En ook tegen wat voor mensen wel of niet. Gewoon, want je hebt natuurlijk, je bent allemaal fan van dezelfde muziek, alleen je hebt allemaal conflicterende belangen

I: Ja

R: En rollen en zo

I: Ja, inderdaad, ja

R: En bijvoorbeeld, ja, je moet gewoon niet, ook al heb je heel leuk nieuws te vertellen zeg maar, wat ik wel tegen mijn vader kan zeggen die het niet interesseert, kan ik niet weer tegen iemand die het wel interesseert, kan ik het beter niet

I: Ja

R: Snap je, en dat is soms wel lastig. Maar, ja, zolang je het een beetje weet wat je wel en niet kan maken, ja precies, zeg maar. Dan wordt het. Oh ja, en wat ik trouwens ook sinds kort doe, bedenk ik me nu opeens, is, ik schrijf ook recensies nu, voor State magazine¹⁵⁵

I: Ja, ik zag die, Justin Timberlake¹⁵⁶ volgens mij

R: Ja, klopt. En dat is dus ook weer zo'n via-via ding

I: Ja

R: Dat ik dacht van, "oké, dat lijkt me gewoon leuk, kan dat niet?" En dat kan

I: Ja, had je het nog nooit gedaan?

R: Nee, dus

¹⁵⁵ Sinds 2000 actieve Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website

¹⁵⁶ Sinds 1992 actieve zanger, acteur en producent, afkomstig uit de Amerikaanse stad Memphis

I: Volgens mij zit State redelijk in de lift nu

R: Ja, sinds Erik¹⁵⁷ met de nieuwe hoofdredacteur, is het in ieder geval weer veel actiever en hij trekt er wel aan

I: Wel fijn. Hij wilde niet meewerken

R: Nee?

I: Hij zei, hij heeft politicologie gestudeerd

R: Ja

I: Hij vindt het dan heel lastig om, nou wat je zegt, om dus die scheiding tussen persoonlijk en zakelijk te houden. Omdat je, vanuit wat je hebt geleerd zeg maar, zeker in zijn geval, heel snel dingen roept die zakelijk zeg maar niet, niet kloppen zeg maar, maar het is

R: Ja, ja, ja

I: Bijvoorbeeld vrouwenrechten en zo. Hij zei “ja, ik luister gerust naar nummers waarin ze vijftig keer *bitch* roepen, terwijl ik heus wel weet dat dat niet kan”

R: Ja, ja, ja. Maar dat is toch juist, maar dat kan je toch juist ook soort verdedigen toch

I: Ja toch, dat vond ik

R: Nu juist, vind ik. Ik vind als je dat doet, dan moet je dat juist soort van, als je daar, al helemaal als je er verstand van heb

I: Ja, ja, ja

R: Dan kan je gewoon zeggen “ja, ik doe dat”, maar, ja, met jouw communicatie er bij, maar *whatever*. Hij moet het zelf weten, zelf weten

I: Ja, zeker. Heb je wel het idee dat, nou ja, met dat soort nummers erbij, dat mannelijk wel belangrijk is in hiphop?

R: Ja

I: Ja

R: Ja, of tenminste, het is echt super macho gewoon allemaal

¹⁵⁷ Verwijzing naar Erik Zwennes, sinds 2012 hoofdredacteur van State Magazine

I: Ja

R: En, weet je, ik bedoel dat, ja, het is gewoon een super macho cultuur en ook borstklopperij en haantjesgedrag. Onderdeel van de elementen¹⁵⁸ van hiphop volgens mij. En, ja, het is onderdeel van de charme, of tenminste, het is onderdeel van de cultuur en dat heeft ook weer z'n charme. Zeg maar, dat iemand zo veel te zelfverzekerd is en veel te, ja, expliciet in wat hij zegt en zo. En het heeft ook een slechte kant natuurlijk. Maar ik, het hoort er sowieso bij, die, dat haantjesgedrag en het machogedrag. Dat is wel evident

I: Heb je enig idee waar dat vandaan komt?

R: Nou, ja, als soort van vrijgevochten muziekstroming kan ik me voorstellen dat als het ontstaan is uit een soort tegengeluid, dat je sowieso een bepaalde houding hebt van agressiviteit of in ieder geval van "hey, ik moet mijn beweging", of in ieder geval een bepaalde soort geldingsdrang. Van "hey, luister, weet je, ik heb dit en dit te zeggen en hoe jij het zegt is niet allemaal goed" en blablabla. En, ja, ik wel, ik weet natuurlijk niet hoe het precies was in de jaren negentig of de jaren tachtig. Maar, het ging natuurlijk van super erg dancemuziek hiphop, weet je wel, van de strakke pakken en de *flashy* lichten naar, naar de meer stoere en gangster dingen en het wordt natuurlijk steeds weer voortgeborduurd op hetgeen er is gebeurd. En ik denk in een tijd dat het best wel, dat het echt super macho was, de oude garde die gewoon echt van die stoffige dingen hielden. Dat daar gewoon heel erg op voortgeborduurd is en dat dat toen een beetje ingebed is. Weet je wel, de stoerheid is onderdeel en als je dat niet doet, dan ben je een mietje

I: Ja

R: En dan hoor je er niet bij en dan kan je jezelf niet verdedigen. Ook natuurlijk ook met de *battles*¹⁵⁹ er bij en dat soort dingen. Heeft natuurlijk ook wel bijgedragen in het hele ding. Voor de strijd lust en dingen

I: Ja. Is *battles*, leeft dat nu nog of?

R: Nou ja, je hebt de *punch out battles*¹⁶⁰ nu, binnen Nederland. En er is denk ik een selecte groep die dat wel heel tof vindt, maar dat is wel echt een selecte groep

¹⁵⁸ Verwijzing naar de klassieke vier elementen van hiphop, te weten DJ'ing, rap, breakdance en graffiti

¹⁵⁹ Fenomeen binnen rap waarbij twee rappers competeren met raps gericht op het zwartmaken van de ander

¹⁶⁰ Een organisatie die sinds onbekend moment Nederlandstalige *battles* verzorgt, zowel online als offline op diverse evenementen

I: Want ik, volgens mij, in één van Kraantje's nummers roept hij dat, dat hoor je en dan denk ik van, volgens mij, daar hoor je verder nooit iets van, dat is echt helemaal weg of zo

R: Ja, volgens mij was dat gewoon *8 Mile*¹⁶¹

I: Ja, dat is inderdaad, ja

R: Die periode, de nasleep daarvan en toen daarna was het weer van “oké, we hebben iedereen weer belachelijk gemaakt”

I: Ja

R: “Laten we weer gewoon het hebben over *social* lobbyisten *movement* en weer vrienden zijn van elkaar en samenwerken”

I: Ja. Je hebt dus ook wel het idee dat machogedrag wat meer op de achtergrond raakt nu?

R: Ja, ik denk wel dat zeg maar met de komst van *swag*¹⁶²

I: Ja

R: Zeg maar, dat gewoon, dat er het ook gewoon weer tof is om, zeg maar het gaat nog steeds om wat tof is en wat *fashion*, weet je wel, dat is nog steeds zo maar het heeft wel een *shifting* gemaakt van capuchontrui en boos kijken naar weet je wel, gekleurd haar en panterprint en dan is dat cool

I: Ja, inderdaad

R: Of zo. Dus, ja het heeft weer een verschuiving gemaakt. Het stoer zijn heeft nu een heel andere vorm of zo

I: Ja

R: Denk ik

I: Heb je het gevoel dat er soort van ruimte is voor seksuele diversiteit, nou ja, netjes woord voor homo's natuurlijk eigenlijk, binnen Nederlandse hiphop?

R: Ja, ik denk het, ja, vind ik een beetje moeilijk te zeggen. Zeg maar, ik denk binnen Nederlandse hiphop als je kijkt naar, naar artiesten en de mensen die erin werken zeg maar

¹⁶¹ In 2002 uitgebrachte hiphopfilm, zich afspelende in de Amerikaanse stad Detroit

¹⁶² Een informele kleding- en levensstijl, bekend sinds medio jaren '60 van de twintigste eeuw. Sinds de 21^e eeuw met regelmaat gebonden aan een dan opkomende generatie Amerikaanse rappers

I: Ja

R: Dat zijn over het algemeen wat, hoe zeg ik dit goed, ik denk dat er zeker ruimte voor is en dat, ik denk gewoon dat een bepaald gedeelte van de hiphopgroep en met name van luisteraars en van fans, dat die heel erg, ja ik wil ze zeker niet, hoe zeg je dat nou politiek correct

I: Ja, maakt niet uit

R: Nee, nee, nou kijk, zij zijn gewoon. Ik denk dat als je kijkt naar de samenleving en als je kijkt naar welk gedeelte, waarschijnlijk de onderste laag die nog beetje vast zit in, weet je wel, kan niet en vroeger was alles beter en PVV¹⁶³ is een top partij en buitenlanders moeten we niet en homoseksualiteit is onmenselijk of weet ik veel wat

I: Ja, ja

R: Dat diezelfde groep, die heeft er een hekel aan, alleen ik denk dat heel veel mensen en ik denk niet zozeer dat dat met hiphop te maken heeft maar meer gewoon met de sociale positie in de maatschappij, dat daar zeker ruimte voor is. Dus dat er niemand is die denkt van “hey, een homofiel, wat gay” zeg maar

I: Ja, ja

R: Maar, wat ik zag, gisteren toevallig weer dat Poetin¹⁶⁴ weer in Nederland was, ik zag Sef¹⁶⁵ er bijvoorbeeld over *tweeten* dat het goed is dat mensen weer de straat op gaan en zich daar tegen afzetten en zo en ik denk gewoon dat heel veel mensen dat ondersteunen. En dat dat dezelfde mensen zijn die dingen ook weer “gay” noemen

I: Ja, ja

R: Snap je? Dus ik denk gewoon dat de, dat er ook een heel groot verschil is tussen homoseksualiteit en de, ja, het stijltje dat mensen hebben waarbij ook dus de bewoording van “gay” of “hij is een flikker”, dat ze niet bedoelen van hij is homofiel

I: Nee, inderdaad

R: Maar “hij is een mietje”

¹⁶³ Sinds 2006 actieve Nederlandse politieke partij

¹⁶⁴ Van 2000 tot 2008 en sinds 2012 president van Rusland. Bracht in 2013 een bezoek aan Nederland, waarbij grootschalige protesten zichtbaar waren vanwege Poetin's politieke voornemen om onder meer praten over homoseksualiteit strafbaar te stellen in Rusland

¹⁶⁵ Nederlandstalige rapper en zanger, actief sinds 2004 en afkomstig uit Amsterdam

I: Ja

R: Of een, weet je wel, hetzelfde als die kankerdiscussie. Bedoel je kanker als een ziekte, ik wens jou de ziekte, of bedoel je kanker als, ik gebruik het als vloek en dat is het

I: En hoe is, hoe gaat dat denk je als een artiest echt gaat rappen over mannen in plaats van?

R: Als iemand

I: Iemand in plaats van, kijk, chickie, lekkere gast roept of zo?

R: Ja, ja

I: Even in hele slechte hiphoptaal gezegd

R: Ja, nou ja, ik denk wel dat mensen daar misschien van gaan opkijken

I: Ja

R: En dat er ook wel een, ja, soort van *stir*, dat er mensen, een soort van wervelwind zou zijn, dat mensen denken van “wow, waar the fuck heeft hij het over? Wat is dit?” blablabla. Ja, ik denk dat het voor heel veel heel heftig gaat zijn, zeg maar, ook dat ze het zullen afvallen in eerste instantie. Maar ik denk dat dat ook weer meer te maken heeft dus met het macho, met de houding, dan met dat ze daadwerkelijk het verafschuwen dat iemand homofiel is

I: Ja

R: Maar het is, ja, ik, ik ben heel benieuwd hoe dat inderdaad zou gaan

I: Ja, wat zou je zelf vinden als één of andere super goede, maar wel homoseksuele rapper inderdaad op zou gaan staan?

R: Als hij goede muziek maakt, maakt hij goede muziek. Maar dat is sowieso onze, soort, kwaliteit staat voorop

I: Ja, tuurlijk

R: En ja, wij moeten het natuurlijk in de markt zetten. Dus als we het goed zouden kunnen brengen, zeg maar, dan zou dat natuurlijk interessant zijn. Hoewel we, ja, zeg maar, we zijn natuurlijk niet ook een label wat, wat dan zou zeggen “we hebben een homofiele rapper getekend”

I: Ja

R: Maar “we hebben een goede rapper getekend”. En dat iemand dan homofiel is, dan is dat bijzaak. Maar ik ben, ja, ik ben heel benieuwd hoe dat zou kunnen zijn. Want ik moet dan gelijk denken aan Frank Ocean¹⁶⁶ natuurlijk

I: Ja en dat heeft heel goed uitgepakt

R: Ik denk dat niemand, niemand daar van is soort afgekeerd omdat hij een homofiel is en dat alleen maar meer mensen zoiets hebben van “wat tof”

I: Ja

R: Weet je wel, hij durft ervoor uit te komen en ja, ook de support die hij heeft gekregen van rappers en zo. Is volgens mij alleen maar positief

I: Ja, zeker, ja

R: Dus ik denk, het moet geen punt zijn. Dat is het voornaamste en dat is natuurlijk heel moeilijk om dat voor andere mensen te bepalen of zo. Maar, ja, het, zeg maar het zou geen punt moeten zijn dat iemand die homofiel is, als hij rapt of

I: Ja

R: Weet je wel, het heeft er niks mee te maken. Maar het

I: Maar omdat rap natuurlijk wel expliciet gaat over wat je doet, over wat je bezighoudt

R: Ja, ja, ja klopt

I: Het gaat hoe dan ook terugkomen zeg maar

R: Ja, zeker. Ja, ik denk, het zou heel, het lijkt mij heel interessant vooral. Zeg maar als soort case om mee te maken hoe erop gereageerd wordt. Maar ik denk, ik vind het heel moeilijk om in te schatten hoe, hoe men daar tegenover staat. Hoe men dat soort gaat waarderen zeg maar. Vanuit de industrie weet ik dat het heel breed opgepakt zou worden en hoe fans daarop zullen reageren dat weet ik niet. Vind ik moeilijk om te bedenken

I: Denk wel dat je veel, veel media aandacht hebt gelijk

R: Dat sowieso

I: Zeker als je ergens zegt of roept ergens, het blijkt, kom je daar

¹⁶⁶ Sinds 2007 actieve hiphopgerelateerde zanger, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

R: Ja

I: Nou, het kan zijn goede kanten hebben natuurlijk

R: Ja, ja, ja zeker

I: Ja, bij Frank Ocean ook natuurlijk

R: Ja, zeker. Ik zing net zo goed zijn liedjes mee. Ook al gaat het dan over dat ik verliefd zou zijn op een gast

I: Ja

R: Maar, ja. Ik weet niet. Ik ben hier heel, ja, ik zou het heel interessant vinden om het wel te zien hoe men daar, of men daar al klaar voor is zeg maar. Dus. Idealiter zou gewoon iemand die mensen al heel erg waarderen, dat die uit de kast zou komen. Dat mensen dan zoiets hebben van “ah, oké”

I: Ja, inderdaad, ja

R: “Maakt niet uit”. Ja

I: Ja. En juist als een van jullie artiesten die bij wijze van spreken juist heel erg anti homoseksualiteit zou zijn en dat ook heel erg, weet je wel, zou ventileren zeg maar? Hoe zou je daar mee omgaan?

R: Nou, ik denk wel dat wij hem dan wel, op hem zullen wijzen van dat moet je niet doen. En wij zijn niet iemand, zeg maar wij zijn geen ouders op opvoeders weet je wel

I: Nee, daarom

R: Net als weet je, bij bepaalde artiesten die vrouwonvriendelijke dingen zeggen. Wij zeggen wel van “zou je dat wel doen?” Soort van, weet ik veel, je gooit misschien je eigen glazen in. Anderzijds is dat misschien ook weer de persoon die hij is en wij zijn niet het label die mensen gaat zeggen van “hey, weet je wel, misschien moet je iets anders vinden”. Want ja, ja, daarvoor zijn we niet in de positie weet je wel

I: Ja, goed

R: We zijn allemaal mensen en als jij vindt wat jij vindt dan moet jij kunnen vinden wat jij vindt. Maar, maar ja, als iemand natuurlijk haat uitdraagt of zo, dan, dan gaan we daar zeker

wel wat van zeggen. En de meest haatdragende dingen zullen ook niet worden uitgebracht. Maar als ik bedenk wat nu artiesten wel eens zeggen, ja, weet je wel, wij zijn niet streng

I: Nee, inderdaad

R: Of iemand zegt van “ik neuk drie bitches”. Dan gaan we niet zeggen, zou je daar niet “ik vrij met drie meisjes” van maken of wat dan ook, weet je wel

I: Ja

R: Juist dat expliciete en dat randje hoort er wel bij. Maar ja, als iets echt haatdragend wordt en vooral met de soort lading wat iemand heeft, de voorbeeldfunctie, dan als iets haatdragend wordt dan kan het natuurlijk niet

I: Net als Steen¹⁶⁷, weet je wel

R: Ja, ja, ja

I: Die in één van de BNN programma's helemaal los ging

R: Ja, ja

I: Hoe zou dat werken dan bij jullie?

R: Dat zou niet

I: Zetten jullie hem zeg maar dan gewoon er uit?

R: Ja, zeg maar, ik denk wel. Kijk, in eerste instantie zou hij nooit getekend zijn

I: Nee, dat kan ik me enigszins voorstellen inderdaad

R: Want je wilt gewoon voorkomen dat je dit soort problemen zult hebben

I: Ja

R: Maar, ja, ik denk dat in zo'n situatie dat ik wel in ieder geval even heel goed gepraat moet worden, van hoe iemand zich gedraagt en of het ook wenselijk is

I: Ja. We hebben natuurlijk vorig jaar was die reggaeartiest Sizzla¹⁶⁸ naar Nederland, ik weet niet of je dat enigszins hebt gevolgd?

R: Ja, moet je me even

¹⁶⁷ Sinds 2002 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Utrecht

¹⁶⁸ Sinds 1990 actieve reggaezanger, afkomstig uit de Jamaicaanse stad Kingston

I: Hij speelde toen onder meer in de Melkweg¹⁶⁹ en in de Heidegger¹⁷⁰ in Rotterdam

R: Oh, ja

I: Nou, hij echt, in volgens mij een stuk of twintig nummers riep van “ik schiet homo’s door hun hoofd en ‘ik begraaf ze”

R: Ja, ja, ja

I: Echt heel haatdragend. Nou, uiteindelijk zijn die concerten niet gecancelled maar wel enorm veel protest. Maar het is dan, het is dan een reggaeartiest, maar als het een hiphopartiest zou zijn? Hoe zou je daar dan tegenaan kijken zeg maar?

R: Nou ja

I: Zo, al die protesten en of het gecancelled zou worden

R: Ja, ik vind sowieso dat je dat niet zou moeten vinden in eerste instantie

I: Ja

R: Ja, ik vind het, kijk als ik iets echt haatdragend is

I: Ja

R: En vooral haat zaaiend, dat andere mensen worden aangespoord om ook te haten, dat vind ik een kwalijke zaak. Als jij vindt wat jij vindt

I: Ja

R: Vind ik dat je dat moet kunnen vinden

I: Ja, is wel een belangrijke scheiding inderdaad die twee

R: Ja, soort van, kijk, als jij zegt dat, dat homo’s door hun hoofd moet worden geschoten of dat jij dat doet, dan denk ik “wat ben jij voor idioot?” Snap je, en dan, voor

I: Het is nogal wat anders dan zeggen “homo’s zijn kut”, zeg maar, het is een hele andere

R: Ja. Ik vind dat als jij vrouwonvriendelijk bent of wat dan ook, en je maakt goede muziek, weet je, ik rap ook vaak genoeg dingen mee, onbewust, weet je, ik wil niet weten wat ik allemaal letterlijk mee rap

¹⁶⁹ Vanaf 1970 geopend cultureel centrum en poppodium te Amsterdam

¹⁷⁰ In 2011 en 2012 geopend poppodium te Rotterdam

I: Ja

R: Zonder dat ik dat vind, weet je wel. En, maar als je inderdaad iets uitdraagt of echt mensen overtuigd van iets waar ik op tegen ben, of haat zaaiend bent, ja. Ik vind het aan de mensen zelf maar je kan natuurlijk niet verwachten dat ze dat hele

I: Ja

R: Soort PVV discussieding, waar ik heel vaak soort de moeilijkheid van inzie, dat, je kan niet voor mensen beslissen

I: Ja

R: En mensen moeten hun eigen keuzes maken met wat ze wel of niet vinden kunnen. Ik vind het persoonlijk niet kunnen. Als iemand zo iets zegt en ik vind het aan de organisatie, dan moeten die dat wel of niet doen. Ik denk dat ik het persoonlijk niet zou willen. Gewoon vanwege, weet je, het slechte imago wat je krijgt en noem maar op

I: Ja

R: En gewoon dat je zo iets niet wilt supporten. In eerste instantie. Maar als mensen dit graag willen horen

I: Ja

R: Dan, ja, ik vind, ik vind het een hele moeilijke van wat kan

I: Ja

R: Weet je wel, wat is ethisch verantwoord en wat niet. Snap je. Ik ben sowieso wat vrij opgevoed, waardoor ik, dat juist extra lastig is, van alles kan

I: Ja

R: In mijn, mijn hoofd. Ja, maar sommige dingen zijn heel slecht, maar, weet je wel, waar ligt de grens tussen iemand anders verbieden om iets te vinden. Maar ik zou dat nooit supporten. En ik zou eerder daar staan van "dit kan je niet maken", maar meer om mensen dan van het tegendeel te bewijzen en niet om hun te zeggen dat ze dat niet mogen vinden

I: Ja, inderdaad, ja

R: Maar meer om de andere kant te belichten

I: Ja

R: Maar, ja, dus, ik zou daar niet heengaan en ik zou het ook nooit supporten. Maar ik zou het ook weer niet verbieden. Meer als de Melkweg dat organiseert, het is hun verantwoordelijkheid, ik vind het geen slimme zet. Maar als zij dat doen en ze hebben er over nagedacht, dan moeten ze dat doen

I: Ja, dat snap ik

R: Ja. Maar, ik, ik vind, ja, hoe vindt jij? Als ik dat mag vragen

I: Ja, ik vind het ook, ik heb toen meegeholpen met *research* doen voor het COC¹⁷¹. En ik vond het vooral heel, heel raar om te ontdekken dat wat de Melkweg aanvoerde als argumentatie, intern zeg maar voordat het naar buiten werd gebracht, dat het gewoon niet klopte

R: Omdat het

I: Dat ze gewoon zei, de Melkweg zei: “hij heeft in 2007 iets ondertekend dat hij dat niet meer doet, dat hij die nummers niet meer zingt, dus daar gaan we vanuit. De nummers zijn in Nederland niet meer gezongen sindsdien”. En dat klopt gewoon niet. Er staan gewoon filmpjes op YouTube waarop je duidelijk hoort dat het niet klopt

R: Ja, ja

I: En dat je echt aan de zaal zelf en aan de tijd zeg maar ziet, dat het ook echt er na is

R: Ja, ja

I: En dat is dat wel, dat ik denk van

R: Dat is gewoon laf

I: Ja. En dat de Melkweg, die heeft toen vervolgens gezegd van “als jullie hiermee naar buiten treden praten we nooit meer met jullie”. En dat was het antwoord

R: Ja?

I: Ja, gewoon einde discussie zeg maar

R: Wow

¹⁷¹ Sinds 1946 actieve belangenorganisatie voor homoseksuelen, lesbiennes, biseksuelen en transgenders, gevestigd te Amsterdam

I: Ja, ik had zoiets van “wow”, inderdaad

R: Dat is

I: Ja, heel gek inderdaad. Ik heb veel als concertrecensent gewerkt, er bij zeg maar

R: Ja

I: En het contact met de Melkweg was altijd super. Echt heel goed. En dan ben je daarmee bezig en toen dacht ik echt van “misschien moet ik mijn naam hier even weghalen”

R: Ja, ja, ja. Omdat je misschien anders wordt tegengewerkt

I: Ja. Dan krijg je op het andere vlak ook weer discussies

R: Vind ik echt heel gek

I: Het verbaasde me ook heel erg, van zo’n professionele organisatie

R: Ja. Maar denk je dat dat is omdat ze soort van tevoren geen rekening mee hadden gehouden

I: Ja

R: En dat ze dachten van “shit. We worden nu keihard aangevallen en we kunnen dit gewoon eigenlijk niet verantwoorden en dus”

I: Ik denk inderdaad dat, die reggae dingen lopen vaak vrij goed. Dus ik denk dat het gewoon geboekt werd met de gedachte “lekker veel kaartjes verkopen”

R: Ja, ja

I: En vervolgens gewoon helemaal, helemaal niet over nagedacht zeg maar. Bijvoorbeeld ook, Jamaicaans is ook helemaal niet te verstaan als je niet de teksten leest

R: Ja, ja

I: En op het moment dat er dan discussie komt schiet je natuurlijk vrij snel in de verdediging. De eerste informatie die, waarin staat dat hij dat niet meer zou doen, dat is wat je snel tot je beschikking hebt dus dat is wat je zegt, zeg maar

R: Ja, precies

I: Ja. Wel een rare, raar moment. Toen de Melkweg zo tegen ging werken, ga je juist zelf harder zoiets hebben van “cancel het”

R: Ja, ja, ja precies

I: Dat

R: Ja, tuurlijk

I: Het is inderdaad, ja. Voor mij is de grens inderdaad ook wat je zegt een beetje, oproepen tot moord of tot haat

R: Ja

I: Is iets heel anders dan zeggen dat je het stom vindt, dat je het kut vindt

R: Ja, ja precies

I: Dus. Dat is gewoon strafbaar. Hier zeg maar

R: Ja, ja, ja

I: Zeg maar. En dat is eigenlijk inderdaad wel de grens. Dan had ik inderdaad ook gezegd van 'las het af'. Maar meer dat de Melkweg dat inderdaad zelf moet beslissen. Want je kan niet als autoriteit zeggen van "dit mag niet"

R: "Dit kan niet, dit kunnen jullie niet maken", nee precies

I: Nee

R: Het is niet de Melkweg die het zegt, maar iets wat zij ook boeken en daarom

I: En je kan van tevoren nooit zeker weten dat hij het nu ook gaat doen. Dus je kan niet van tevoren zeggen van we arresteren hem of wat dan ook

R: Nee precies, hij moet eerst de daad plegen voordat, precies. Gekke kwestie ook

I: Ja, heel raar moment

R: Ja

I: Maar ook wel, vanuit de literatuur die ik tot nu toe heb hiervoor, is heel veel is ook gelinkt aan reggae en zo, dus vandaar dat ik

R: Omdat zij

I: Vanwege de macho achtergrond ook

R: Ja, ja

I: Dus dit is wel

R: Ja, maar ik denk, ik denk sowieso dat het, zeg maar in bepaalde culturen en ik weet sowieso Antilliaanse culturen en gewoon waar homoseksualiteit überhaupt een taboe is

I: Ja

R: Zeg maar daar komt het natuurlijk ook uit voort en ik denk ook inderdaad in Jamaica

I: Ja

R: En ik weet niet hoe de cultuur daar in elkaar zit, maar volgens mij moet je daar ook niet

I: Nee, dat is niet echt

R: Nee. En ik denk dat daar fundamenteel iets fouts inzit en dat het dan zeg maar zijn doorslag heeft in de muziek wat zij maken. Dat is bijna niet meer dan logisch

I: Ja

R: En nog steeds natuurlijk verkeerd. Maar voor hetzelfde geldt gaan ze voor de vrouwonvriendelijkheid

I: Ja

R: Maar, dus, ja. Het is een veel moeilijker probleem. En ik vind het muziek bijvoorbeeld, vind ik het heel moeilijk om teksten van die muziek te onderscheiden

I: Ja

R: Zeg maar, geldt ook voor, geldt eigenlijk voor alles. Voor alle soorten muziek

I: Ja

R: En alle, weet je, zelfde als de hippie liedjes die mijn ouders luisteren. Snap je, ik, dat zou je, "Lucy In the Sky with Diamonds"¹⁷²

I: Ja

R: Ik weet mijn vader heeft nooit LSD gebruikt

I: Nee

¹⁷² Single van het in 1967 uitgebrachte album *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*, van The Beatles. Er wordt vaak gespeculeerd dat het nummer over het gebruik van de drug LSD gaat

R: En mijn moeder ook nooit. En, dus, dus dan vind ik dat ook geen goed liedje vanwege dat maar gewoon vanwege het hele liedje et cetera. Maar weet je, ik vind het altijd heel lastig

I: Het is wel een goede vergelijking inderdaad. Ja

R: Ja, ik vind het moeilijk van, weet je, een boek zou ik niet zo snel lezen over, als Eminem¹⁷³ een boek zou schrijven over hoe hij zijn ex vermoordt

I: Ja

R: Dan zou ik denken van “yo, je bent gek in je hoofd”. Terwijl als hij een liedje schrijft, dan denk ik, “wow, dit is één van de gekste, mooiste liefdesliedjes”

I: Ja, zeker

R: “Waarin je zo extreem houdt van je ex vriendin dat je haar wilt vermoorden”. Op de meest brute wijze. Vind ik dat heel mooi, terwijl, het is een *psycho*

I: Ja

R: Weet je wel

I: Ja, zeker

R: Het is ook net de invalshoek die je hebt natuurlijk

I: Ja. Eminem is natuurlijk ook wel één van de artiesten die er zeker op vrouwen- en homorechten heel erg uitpikt is

R: Ja

I: Inderdaad met de *Marshall Mathers LP*¹⁷⁴, toen die Grammy's¹⁷⁵ kreeg, dat mensen toen al, terwijl dat tien jaar geleden is

R: Ja, ja

I: Zeiden van “dit kan niet, vrouwonvriendelijk”. Terwijl, zeker als je de teksten goed leest, de helft van de teksten is gewoon van eerst vrouwonvriendelijk en daarna weer iets van valt wel mee zeg maar

¹⁷³ Sinds de eerste helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw actieve rapper, producer en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad Detroit

¹⁷⁴ In 2000 uitgebrachte derde studioalbum van Eminem

¹⁷⁵ Sinds 1959 jaarlijks uitgereikte Amerikaanse prijzen op het gebied van muziek

R: Ja, ja

I: Het is heel dual of zo

R: Ja, de moraal die erin zit is

I: Ja

R: Is anders dan het, de platte tekst zeg maar. Of tenminste, in veel gevallen. Hij heeft ook

I: Ja, zeker

R: Ontzettend veel zelf spottende liedjes, terwijl hij vindt zichzelf toch wel super goed. Zeg maar

I: Hoop je dat Eminem nog naar Nederland komt deze zomer?

R: Ja, lijkt me heel, ik heb hem nooit live gezien

I: Nee

R: Het lijkt me wel heel vet om dat live te zien

I: Ik ga wel naar Pukkelpop¹⁷⁶

R: Ja? Vet

I: Dat is wel ook, ik ga eigenlijk elk jaar, maar toen hij zou komen werd dat natuurlijk afgelast door die storm, twee jaar terug

R: Ja, precies

I: En dat was wel, ja. Buitenom het hele stormgebeuren, baalde ik daar wel zo gigantisch van dat ik hem niet meer kon zien

R: Ja, ja, ja

I: Dus, ben wel blij dat het nu wel goedkomt of zo

R: Ja, dat hij nu alsnog terugkomt

I: Ja, want het is wel zo'n artiest, denk dat als het naar de Ziggo Dome¹⁷⁷ of zo zou komen, zou het zo negentig euro kosten

¹⁷⁶ Sinds 1985 bijna jaarlijks georganiseerd Belgisch muziekfestival te Kiewit

¹⁷⁷ Sinds 2012 geopende concertarena te Amsterdam

R: Ja, precies. Beetje veel van

I: Dan wordt het zeker voor mij als student zeg maar dan ineens heel veel geld

R: Ja, ja. Sowieso, ik, die prijzen af en toe, voor die kaarten

I: Ja

R: Dat slaat helemaal nergens op. Echt, hoe haal je het in je hoofd. Dat is zo leip. Vooral als je dat vergelijkt met wat een festival kost en wat je daar relatief voor terugkrijgt

I: Ja. Ik geloof 170 euro en dan heb je Eminem, Neill Young¹⁷⁸, nou, drie dagen vol met alles

R: Met alles, ja. En nog camping er bij en alles

I: Is wel heel iets anders

R: Maar wat vind jij dan zelf bijvoorbeeld van een Eminem en wat hij uitdraagt?

I: Nou, ik luisterde het vroeger zeg maar altijd zonder over na te denken. En nu dat ik er zoveel mee bezig ben geweest, dan komt er wel een punt waarop ik dacht “oh, maar ik ben het hier echt niet mee eens zeg maar, moet je het dan wel supporten?” Maar ja, dan komt er weer een liedje voorbij op *shuffle* en ik vind het echt vet

R: Ja, ja

I: Zeker als je, omdat hij zeker de afgelopen paar jaar heel veel dingen heeft gedaan. Weet je. Heel erg zeggen van, “het is meer iets om tegenaan te trappen zeg maar dan dat ik het daadwerkelijk vind, als ik zoiets zeg”

R: Ja, ja

I: En dat, ik vind op één of andere manier toch wel weer tof zeg maar. Net als Tyler, The Creator¹⁷⁹ die natuurlijk ook zoveel *shit* over zich heen had

R: Ja

I: Omdat dat toch zo’n *attitude* heeft van “wat maakt, dat je hier boos om wordt is jullie probleem zeg maar. Dat geeft alleen maar aan hoe *close minded* je bent”

R: Ja, ja

¹⁷⁸ Sinds 1960 actieve zanger en gitarist, afkomstig uit de Canadese stad Toronto

¹⁷⁹ Sinds 2006 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

I: Ik vind het dan heel bijzonder, soort van, dat zulke mensen, net als Eminem ook, op momenten dat het er echt toe doet, dat dan wel gewoon blijkt van “hey, het is wel oké hoor”

R: Ja, ja, ja

I: Dat vind ik wel, net als met dat Tyler daarna, nadat Frank Ocean uit de kast kwam

R: Precies

I: Zei van “dat vind ik wel knap van hem”

R: Ja, ja

I: Gewoon zo van support zeg maar, terwijl ik denk van dan, ja, dat verstomt dan al dat geschreeuw zeg maar

R: Ja, zeker, zeker

I: En wat je zegt, de tekst en muziek los van elkaar maar als de muziek vet is dan maakt de tekst al minder uit. Dus dan ga je toch veel minder, of veel meer, als je een nummer vet vindt terwijl de tekst kut is, dan blijft dat nummer vet

R: Ja, ja precies, ja. Zeker. Ja, en, ja, ik geloof gewoon heel erg in dat de, zeg maar mensen maken geen liedjes of schrijven geen liedjes over wat ze, of het merendeel in ieder geval, niet over wat ze echt vinden of weet ik veel. De, de bewoording die ze gebruiken. Mensen denken niet na als ze

I: Nee

R: Over elk woord en hoe dat, mensen hun perceptie is op dat woord of dat ze. Ik denk dat veel mensen, die bijvoorbeeld zeggen dat ze dingen gay vinden of zo of iemand een flikker noemen. Maar als je daar wat van zegt, dat ze dan denken van “ja, maar ik bedoel het niet zo”

I: Ja, inderdaad

R: En dat, ja, dat is, ja, dat hele ding van hoeveel waarde. Zeg maar een woord krijgt waarde door wat je er aan geeft

I: Het is gewoon betekenisgeving inderdaad

R: Ja, precies. En ik heb bijvoorbeeld laatst de moeder van een heel goede vriend en vriendin van mij is overleden aan kanker

I: Ja

R: En hij vloekt ook op kanker. En, weet je, hij zit nu ook in een soort moreel dilemma. Het is de ziekte, hij bedoelt niet de ziekte en hij heeft altijd gezegd van “ja, boeien, ik bedoel daar niet de ziekte mee”

I: Ja, inderdaad

R: En nu, elke keer als hij het zegt, heeft het, linkt het aan het overleiden van zijn moeder. En dus is hij zich er bewust van. En dus is hij elke keer zo van “shit, ik ben mezelf nu steeds aan het herinneren aan dat feit”. Terwijl voorheen dacht hij daar heel anders over. En dat is gewoon, je kan nooit voor andere mensen bepalen hoe zij iets interpreteren

I: Ja

R: En daarom kan je er eigenlijk ook weer geen rekening mee houden

I: Ik vind ook, net als woorden als kanker, ik probeer het zelf niet te gebruiken ook om wat er aan hangt

R: Ja

I: Maar het is ook, mijn laptop ging kapot en het eerste wat ik dacht was “kanker”. Maar vooral omdat het, omdat je het nooit gebruikt heeft het extra

R: Extra waarde

I: Extra hard

R: Ja, ja

I: Dus iets, iets wat je dan zegt als je echt boos bent zeg maar

R: Ja, ja precies

I: En dan. Terwijl gelijk daarna denk je van “waarom zeg ik dit”

R: Ja

I: Het wordt ineens een taboe of zo ook vooral om te gebruiken

R: Ja

I: Terwijl die betekenis van gewoon boos zijn hangt er wel aan zeg maar

R: Ja, precies. Maar die betekenis van gewoon boos zijn hangt er wel aan, maar de betekenis van de ziekte weer helemaal niet

I: Nee, op dat moment als je het zegt juist helemaal niet zeg maar

R: De gewichtigheid

I: Ja

R: Zou worden, zou verdwijnen zodra, zodra je op TV Mathijs van Nieuwkerk¹⁸⁰ dat hoort vloeken, in plaats van “ik maak ik een foutje”. Weet je wel, hoe ik nu zeg dat iets kut is waar mijn vader bij zit, had ik vroeger niet kunnen zeggen aan tafel. Weet je wel en nu zegt hij ook dat iets kut is, als hij iets kut vindt dus. Dat is gewoon omdat het een geaccepteerd, geaccepteerd woord

I: Ik denk wel dat het daarin, woorden met homo, gay, mietje en zo, flikker, dat het wel daarin achterloopt zeg maar tegenover woorden die aan etniciteit of zo gelinkt zijn

R: Hoe bedoel je?

I: Nou, als je, “neger” in Nederland valt wel mee maar als je het in Amerika zegt is het erg. Maar het is wel veel geaccepteerder

R: Ja, ja

I: Dat moet nog veel meer, de sociale acceptatie moet nog groeien of zo

R: Van het woord?

I: Van homo's, waardoor sterke en slechte woorden zeg maar

R: Ja, ja, dat homo's zeg maar zelf bedoel je steeds meer open moeten staan voor de betekenis van het woord, of dat

I: Nou, dat er juist meer vanuit de maatschappij soort van

R: Ja

I: Een soort besef nog moet groeien dat het niet iets is om mee te schelden of zo

R: Ja, ja

¹⁸⁰ Sinds 1984 actieve presentator, momenteel onder meer verbonden aan De Wereld Draait Door, een vanaf 2005 vijf maal per week uitgezonden live televisieprogramma, waarin nieuws, informatie en entertainment aan bod komen

I: Niet dat ik dat per se zelf vind, maar gewoon het verschil hoeveel waarde er aan wordt gehecht zeg maar, dat is wel

R: Maar als je, want hoe vind je het zelf dan als iemand?

I: Ja, lastig eigenlijk. Want puur vanuit werk en achtergrond zou ik zeggen van “dit is, dat moet je niet doen”

R: Ja

I: Maar er zijn super veel homo's, en zeker jongeren, die zeggen dat dingen gay zijn of flikker

R: Ja, ja

I: Die juist, zeg maar zelf en voor hen heeft het dus die waarde ook verloren

R: Ja

I: Dus. Wat je zegt, ik kan niet voor iemand anders zeg maar oordelen wat je wel of niet moet doen

R: Maar dus en dan bedoel ik voor jezelf, jij zou het zelf niet zeggen?

I: Nee, maar ik denk dat het komt doordat ik het ook nooit gezegd heb

R: Je hoeft niet je gedrag te veranderen

I: Afleren is veel lastiger

R: Ja. Ja, want ik, ja. Ik vind dat ook altijd wel gewoon gek. Maar ik heb ook niet een, weet je wel, ik heb niet een woord waarvan ik dan denk van “shit, nu wijs je me op iets”

I: Ja

R: Zeg maar inhammen of zo. Als iemand zo zou, “hey, die inhamkoffie is echt smerig”, weet je wel

I: Ja, nee inderdaad

R: Dan zou, als iemand dat de hele tijd zou zeggen en ik zou een soort inhammen krijgen, dan zou ik waarschijnlijk ook denken van “shit man”

I: Ja

R: Waarschijnlijk hoor, maar ik weet dus helemaal niet inderdaad hoe die perceptie is

I: Ja

R: Ja, ik vind dat zo moeilijk om voor iemand te zeggen van, weet je wel, “maak je niet druk, zo is het niet bedoeld”. Maar ook weer om, ja, het is zo’n

I: Ja, ik kan

R: Het is gewoon een lastig iets of zo

I: Ik kan me wel goed voorstellen dat als je op de middelbare school zit, een jaar of veertien bent en daar over na zit te denken, dat als mensen dan de hele tijd zeggen van gay en homo, dat het dan wel storend is

R: Ja, ja

I: En daarom vind ik het juist zo gek dat heel veel mensen van mijn leeftijd, die zelf homo zijn, wel zeggen van gay. Dat het dan blijkbaar toch gewoon erin geslopen is qua

R: Ja, ja

I: Je hoort het zoveel om je heen, dat je het dan toch gaat gebruiken

R: Ja, precies. Ja, dat, maar ja, dat is waar, natuurlijk in de soort middelbare school, die periode

I: Ja

R: Waar je het dan waarschijnlijk heel confronterend vindt, want ik weet niet hoe dat, ik kan me voorstellen dat het een verschil is wanneer je het nog soort van algemeen bekend moet maken en het een soort van taboe is binnen, binnen de leeftijdscategorie ja

I: Ik denk dat het heel, op mijn middelbare school gebeurde het niet zo met dat woord. Maar, ik weet wel dat je heel snel denkt dat iets over jou gaat

R: Ja, ja

I: En dat mensen dan door hebben, dat ze dat dan doorhebben, dat ze dat bedoelen. Terwijl dat helemaal niet zo is

R: Ja, ja, maar omdat je daar dan soort extra op let, extra gevoelig op bent voor

I: Ja, inderdaad. Ik denk dat dat wel lastig kan zijn, in die leeftijdscategorie

R: Ja

I: Nou ja. Je kan moeilijk zeggen van “hey, je mag het pas vanaf je achttiende gebruiken”

R: Dat kan je ook niet echt van mensen verwachten nee. Nee

I: Ik denk dat het daarom ook wel belangrijk is, dat je wel rond die leeftijd of zo leert wat het woord inhoudt zeg maar. Dat het niet alleen maar scheldwoord is, maar dat je wel weet wat het betekent

R: Ja. En vind je dat ouders dat dan dus eigenlijk zouden moeten meegeven, of school?

I: Ja

R: Want ik heb vaak het idee namelijk dat als een autoriteit, dus een school, iets zegt, want kijk, ouders kunnen niet, die kunnen je echt in de ogen aankijken en zeggen “luisteren, stel je voor dat en dat”. Terwijl ik weet, van mijn middelbare school, als een leraar iets zegt en al helemaal als het iets moreels is, dat je dan “oh ja, mogen we niet met iets gooien?”

I: Ja, inderdaad

R: “Is goed” en dan draaien en je keert je om. Weet je wel. Dat dat er

I: Ja. Dat is wel, ik denk, dat is wel heel belangrijk nu dat het juist niet moreel gezegd wordt. Juist omdat het zeker ook qua achtergrond thuis en zo dat het heel belangrijk is dat mensen zelf

R: Ja

I: Dat mensen zelf vormen wat ze vinden. Maar ik denk wel dat het er, en dat is nu dus ook verplicht gesteld, dat bij seksuele voorlichting op school, dat er dus niet alleen wordt gezegd van “je kan seks hebben met een man als je een meisje bent”, maar ook “je kan seks hebben met een meisje als je een meisje bent”

R: Ja, ja

I: En dat is ook waar verder geen waardeoordeel aan wordt gehangen

R: Maar gewoon dat

I: Het wordt puur benoemd dat het bestaat

R: Ja, ja

I: Ik denk dat dat wel, dat dat een beetje de soort van middenweg is die je moet

R: Ja

I: Je kan mensen inderdaad geen mening opleggen

R: Ja, precies. Nee dat, nee maar, dat, maar ik heb er natuurlijk helemaal geen verstand van en ben nog helemaal niet bezig met opvoeden of zo, maar dat is inderdaad denk ik wel een goede. Ik weet ook een buurmeisje van mij is ook lesbienne en die heeft daar altijd heel, soort open over en die zegt ook, die noemt zichzelf ook een pot en weet ik veel, maar ik weet ook weer van haar, ze had bijvoorbeeld laatst voor een schoolopdracht dus ook een opdracht gedaan waarin ze een soort *stop-motion* filmpje had gemaakt over de acceptatie van homofilie. En toen dacht ik ook van, van “doe jij nou stoerder dan”, soort van “kan me niks schelen, ik ben pot dit en dat”. Maar, soort, ja. Ik vind het altijd moeilijk om me in te leven en hetzelfde geldt voor buitenlanders en hoe, weet je, ik kan niet zeggen dat discriminatie niet bestaat

I: Nee, inderdaad

R: Dus dat het in Nederland niet voor komt. Want degene, hoe iemand zijn perceptie is, als iemand zich gediscrimineerd voelt, wordt hij gediscrimineerd

I: Ja

R: En dat, dat vind ik ook in dit verhaal dus zo moeilijk. Van, weet je wel, ik kan niet voor iemand beslissen wanneer iets over de grens gaat want de grens is per persoon heel verschillend of zo. Maar, ja, die algemene acceptatie gewoon. Dat is wel moeilijk

I: Ik vond het, ja. Wel grappig dat jij zei over hiphop, dat juist de mensen die het misschien niet accepteren die, ja, PVV-stemmende homohaters zijn

R: Ja

I: Terwijl juist, dat is ook een enorm vooroordeel, maar waarbij ik juist het gevoel heb, dat het juist vanuit de, nou ja, meer de etnische verleden

R: Ja, ja

I: En dan wel de onderlaag daar achter natuurlijk. Maar dat daar juist niet de acceptatie zich profileert

R: Ja, ja precies. Ja, dat kan ik me ook heel goed voorstellen hoor. En dat denk ik ook dat dat, want het is ook wel iets enorm cultureels

I: Het is ook wel enorm geschapen beeld natuurlijk door media en zo

R: Ja, maar ik denk ook wel nu je het zegt, weet je wel, je gaat er vanuit dat die. Weet je, in de Antillen is macho gewoon, je moet dat zijn als man gewoon

I: Ja

R: En dus, weet je wel

I: Ja

R: Hoe niet macho is het dan als je dan op mannen valt

I: Ja

R: In hun ogen. En hetzelfde geldt voor Marokkanen. Ik weet dat het bij hen

I: Ja

R: Je moet gewoon een beetje ondeugend zijn. En je moet, weet je wel, als mannetje moet je, moet je gewoon, gewoon, dat wil niet zeggen dat pesten, weet je, dat dat wordt aangemoedigd

I: Ja

R: Maar ik weet van mijn Marokkaanse vrienden dat, dat zij zoiets hebben van, weet je wel, doe vooral iets ondeugends. Want dat hoort er bij en een jongetje hoort een beetje kattenkwaad uit te halen. En dat heeft denk ik ook wel te maken met het macho voorbeeld

I: Ja

R: In dat, een cultureel ding. Maar inderdaad, dat is waar dat sowieso, de onderlaag vergelijken met PVV stemmers en zo dat kan niet, zo zeg ik niet, wat ik ben

I: Nee, maar ik ben het wel met je eens, als je zeg maar

R: Ja, ja. Maar gewoon de, de, de kortzichtige van de

I: Ja

R: Op sociale gelijkheid. Laat ik het zo zeggen

I: Ja

R: En daar zit inderdaad, in bepaalde culturen, etnische culturen, een, een gewoon, de wat simpelere denkende

I: Ja, dat is inderdaad gewoon, denk voor een behoorlijk deel, een stuk ongeïnformeedheid, weet je wel

R: Ja

I: En daar komt gewoon niet bij, bijvoorbeeld de gedachte “alle homoseksuelen zijn, zijn mietjes”. Terwijl wat je zegt, als er één of andere hele stoere gast, die al bekend, zo bekend staat uit de kast zou komen, dan zou je denken “oh, je bent homo? Nou ja, je blijft een stoere gast”

R: Ja, ja precies, precies

I: Dus dat, ja

R: En ik denk, kijk ik weet niet, soort van wie er allemaal bijvoorbeeld in de sportwereld of in de muziekwereld allemaal eigenlijk homofiel zijn en die daar niet voor uit komen, maar ik denk bijvoorbeeld als, de bekendste, er moet, er moeten er echt wel wat rondlopen

I: Ja

R: Van de mensen van wie je het niet verwacht zeg maar. En dat, zij zijn juist de mensen die in mijn ogen dat hele taboe kunnen doorbreken

I: Ja, inderdaad. Zij zijn wel de mensen die de verandering kunnen brengen inderdaad

R: Ja, gewoon, omdat zij, weet je wel, juist degene die buiten het stereotype vallen wat mensen, weet je wel, als beeld hebben. Ik denk als een topvoetballer, waarvan jongentjes posters hebben, als die uit de kast komt, ik denk dat dat heel gunstig is. Weet je. En het liefst, liefst ook nog een buitenlandse

I: Ja, ja inderdaad

R: Dat zou helemaal mooi zijn. Ja

I: Het zou mooi zijn als dat nog een keer gebeurt, zeg maar, binnenkort of zo. Nu wordt er heel veel aandacht aan besteed

R: Ja

I: Het zou mooi zijn als iemand het gevoel krijgt dat het oké is om uit de kast te komen

R: Ja, precies

I: Dat het dat resultaat heeft

R: Heb jij het idee dat, hoe er een *shifting* in de perceptie van homoseksualiteit is? Zeg maar of het meer geaccepteerd is dan een aantal jaar geleden of dat het juist, want er is inderdaad wel veel aandacht voor

I: Ik denk dat, ja, dat, ik denk dat het meer geaccepteerd is om er aandacht aan te besteden überhaupt, dus dat is wel, maar of het meer geaccepteerd is in het algemeen. Uit, nou ja, je hebt van die SCP onderzoeken en zo blijkt echt van niet

R: Ja

I: Dat het echt achteruit gaat, niet veel, maar wel achteruit. En dat is heel raar om te merken

R: Ja

I: Dat het achteruit gaat maar er meer aandacht aan wordt besteed. Maar ik denk ook dat het een soort golfbeweging is. Dat is wel, naar beneden gaan van de acceptatie ook nodig hebben. Daardoor, dat betekent dat je een grote groep mensen hebt bereikt zeg maar, met je informatie, met je boodschap

R: Ja, ja

I: Dus. Woorden, je krijgt misschien meer negatieven eerder, maar hoe meer mensen het kennen hoe meer

R: Ja ja, ja

I: Maar dat zou uiteindelijk als gevolg moeten hebben dat het beter gaat

R: Ja, ja, ja. Je moet het eerst erkennen

I: Ja

R: Dat het er is

I: Ja

R: Voordat je er iets aan verandert. Ja. Dat is grappig

I: Maar ik denk inderdaad, met mensen als Frank Ocean, vind ik wel heel bijzonder of zo hoe daarop gereageerd werd

R: Ja

I: Ik moet zeggen dat ik één van de heel veel mensen was die dacht “wie is Frank Ocean? en toen pas zijn muziek ging luisteren, juist naar aanleiding van die blogpost¹⁸¹

R: Ja

I: En dat, maar ik weet, nou, dus in die Free Record Shop waar ik werkte, dat ik heel veel mensen kreeg die, en dat waren dan met name Antilliaanse mensen en zo, die dan die plaat kochten, in groepjes, en dan zeiden van “oh, heb je gehoord dat hij homo is?” Zeg maar, heel, “eerst even zijn muziek luisteren”

R: Ja

I: Dat vond ik wel gek

R: Precies

I: Of ja, gek, dat verbaasde me wel, op een positieve manier inderdaad

R: Precies

I: Ja

R: Ja, precies, dat het meer een gegeven is dan een

I: Ja. Ik heb wel het gevoel dat, nu zeker, wat je zegt qua uitspraken of zo, dat mensen dat als Russel Simmons¹⁸² en Jay-Z¹⁸³

R: Ja, ja

I: Dat mensen wel, “als zij zeggen dat het oké is dan zal het wel oké zijn”

R: Ja, ja precies. Ja. Ja wat dat betreft zijn mensen gewoon best wel bang, gewoon om te zeggen wat ze vinden of denken. En dat is echt zonde. Of ja, vooral in dit soort dingen, dat je niet durft gewoon te zeggen van

I: Denk ik ja, voor veel mensen gewoon nog niet echt te zeggen van, een mening over hebben gevormd of zo. En dan is het heel makkelijk om te zeggen van “is niet oké”

R: Ja, precies. Dat is altijd makkelijker

¹⁸¹ De Amerikaanse zanger Frank Ocean kwam in 2012 uit de kast als biseksueel middels een blogpost op zijn persoonlijke website

¹⁸² Mede-oprichter van hiphoplabe Def Jam, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

¹⁸³ Sinds de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

I: Ja

R: Maar, weet je eigenlijk hoe het dan komt dat die acceptatie terugloopt of waar dat?

I: Nee

R: Of onder welke groep dat terugloopt of?

I: De acceptatie is het laagst onder, dus, niet-westerse immigranten en onder jongeren

R: Ja

I: En bij jongeren was iedereen helemaal zo van “oh, waarom?”, dacht ook gewoon, denk überhaupt, pubers zijn überhaupt niet de meest accepterende mensen

R: Nee, nee

I: Gewoon alles wat anders is, is kut zeg maar

R: Ja, ja precies

I: Dus ik denk dat daardoor gewoon, dat dat de cijfers een beetje vertekend

R: Gewoon door de puber, ja

I: Maar ik denk ook gewoon omdat er nu veel wetgeving verandert, veel aandacht voor is inderdaad, dat mensen het eerder uitspreken als ze het slecht of er niet mee eens zijn. Maar op het moment dat er geen aandacht aan wordt besteed dan hoor je het niet

R: Nee

I: Dus dat is wel, je hoort die negatieve stem nu harder inderdaad. Terwijl het niet per se meer mensen zijn

R: Nee, nee. Maar als je mensen een keuze oplegt dat ze dan

I: Ja

R: Ja. Dat vind ik heel, ik denk gewoon dat, ook als ik dan kijk naar vrienden of weet ik veel. Echt veel mensen die niet, zeggen eigenlijk hele, zeg maar ik zeg ook wel eens, noem mensen een *bitch*

I: Ja

R: Weet je wel, of dat iets gay is zonder dat ik er waarde aan hecht. Maar dat is grappig, op het moment dat ik me bedenk, weet je, ik woon nu nog in een studentenhuis en op het moment dat ik mijn buurmeisje die dan lesbisch is

I: Ja

R: Als daar dan, als ik kijk naar wat ze zeggen en vervolgens wat ze doen, dat daar zo'n groot verschil in zit. Dat het eigenlijk heel raar is dat ze, ja, dat er überhaupt zo gesproken wordt

I: Ja

R: Zeg maar dat er zo, en dat geldt überhaupt wel met alles, dat er veel, en dat denk ik sowieso wel het probleem is. Die hele *judgemental*. Dat iedereen, die heeft een mening over iets, zonder dat ze echt een mening hebben over iets

I: Ja, inderdaad

R: Ja, dat, zeg maar, als ik alleen al bedenk, vroeger, hoeveel mensen, over muziek of over iemand die langs loopt of weet je wel, iets doms zien op internet, en dan ja, wel posten

I: Ja

R: En dan plaats van dat ze denken van "ja, oké". Maakt me niet uit dat mensen dat doen, maar van mensen gelijk, denk dat dat sowieso wel een probleem is dat mensen super *judgemental* zijn

I: Ik vind het wel heel, heel positief dat nu, ik heb nu twee jaar een vriendin en ik denk daar nooit meer over na

R: Gewoon dat het een vriendin is, zeg maar

I: Ja. En dat vind ik wel, dat, nou ja, dat beseft ik dus laatst, dat ik dacht van "oh, wacht, ik loop nu gewoon hand in hand en denk daar verder niet over na"

R: Dat is

I: Denk daar echt niet meer over na zeg maar. En dat is dan wel, dat is heel fijn

R: Ja, ja

I: Dat dat gewoon kan zeg maar

R: Dat je je dat beseft, dat je ergens niet

I: Het is wel tof, het is dan wel raar, een beetje hoe het moet zeg maar

R: Ja, ja

I: Dat is dan een heel raar teken of zo, dat het niet overal zo is

R: Ja, ja omdat het gebaseerd is op een gevoel of op een, eigenlijk dat wanneer je iets onbewust weer wordt dan gaat het de goede kant op

I: Ja, inderdaad

R: En waar is het, waar woon je ook alweer?

I: Ik woon in Capelle aan den IJssel, dus dat is boven Rotterdam

R: Ja

I: Niet de beste wijk, maar

R: En ondervind je daar wel eens, heb je zelf bijvoorbeeld wel eens, een soort dat je denkt van, weet ik veel, “ik word gediscrimineerd”?

I: Nee, dat niet, er wordt wel eens iets geroepen of zo maar ik moet ook zeggen dat wij zelf, gaan het ook een beetje ontwijken zeg maar. We gaan ook nooit, lopen in de wijk zelf nooit hand in hand. Dus dan ben je het ineens wel bewust

R: Ja, ja

I: Maar ik denk dat je door veel mensen, het blijft roepen, zeg maar. Dus het blijft even tegenover degene die naast je zit in je auto of weet ik veel, mee op je scooter of wat, even bewijzen dat jij de coolste bent

R: Ja, ja

I: En de verdere, heb ik niet zoveel last van verder

R: Nee

I: Maar ik kan me wel voorstellen dat dat wel, als je echt aangevallen bent bijvoorbeeld, dat je je dan veel, dat je dan wel zoiets hebt van “oh, eng”. Dat je dan

R: Ja, tuurlijk

I: Veel gestresssetter dan

R: Ja, precies

I: Ja. Maar ik ben wel, ja, ik hoor gelukkig niet zo vaak dat zoiets gebeurt. Maar het is wel, het is wel raar dat dan meerdere mensen in je omgeving zoiets hebben meegemaakt

R: Ja

I: Nu ken ik wel veel mensen die natuurlijk

R: Die, ja

I: Dat is wel een raar, raar gegeven

R: Ja, precies. Een slecht gegeven gewoon. Mensen zijn echt veel minder tolerant dan dat ik soms denk

I: Ik denk ook wel aan, hoe je in je hoofd bent zeg maar, dus dat is soms ook leuk aan rapnummers die hele grof zijn, iedereen denkt wel eens zoiets zeg maar

R: Van dat het heel grof is?

I: Iedereen heeft wel eens een gedachte van “yo, dat is een *bitch*”

R: Ja, ja

I: Maar je spreekt het niet uit

R: Nee

I: Je hebt daar heel veel, zeker in de, die wat minder nadenkend iets zijn zeg maar, die hun gevoel veel minder uitfilteren zeg maar

R: Ja, ja

I: Dus ik denk dat dat wel, ja

R: Ja, precies, ja. Ik denk, ik merk wel dat heel veel op dat moment, dat soort dingen vergiftigt wel je denkpatroon en vooral je niet denkende patroon. Zeg maar hoe je, ik ben onbewust, ik let op mijn vocabulaire maar vroeger was ik heel erg, juist heel erg welbespraakt en, en door heel veel hiphop te luisteren en heel erg met die mensen ga je gewoon, weet je, wordt dat je, je

I: Ja

R: Je vocabulaire wordt gewoon moeilijk. Daar komen die woorden in gesponnen en komen echt non-stop voorbij gewoon

I: Ja, dat is inderdaad. In die winkel op Centraal¹⁸⁴, op den duur zeg je tegen elke klant, jongen, “man”. Ik werk nu in Krimpen aan den IJssel, dus echt een heel rustige straat, hele netten mensen

R: Ja

I: Nou ja, ik zei laatst “hoi” tegen een klant en zij: ‘hoi? Je hoort goedemorgen te zeggen tegen iemand die je winkel binnenkomt’. Maar dat is dan heel, dan besef je wat taal met je doet zeg maar

R: Ja, ja

I: Gewoon als je iets veel hoort, je neemt het hoe dan ook wel over

R: Ja, precies. Ik ben voor dat, dus bij oude mensen, vind ik het altijd extra leuk om extra, een soort van beleef te doen. Gewoon om hun, hun beeld weet je, zeg maar. Maar als ik, ik weet dat ik soms mezelf hoor praten als, of hoor vloeken, juist de ontstane dingen, dat ik denk van “wow”

I: Ja

R: Oh, trouwens, dat is nu die nieuwe zijweggetje, gelovigen, hoe zit het daar mee nu?

I: Er zijn wel gelovigen in van die, een soort van organisaties die zeggen van “ik ben christen, maar homo, dus het is oké” weet je wel

R: Ja, ja

I: Maar juist in het christendom, de paus zegt nu vet veel, nou ja, die vorige gast dan

R: Ja

I: En dat heeft volgens mij met name in Afrika en zo zijn uitwerking

R: Gewoon omdat hij daar veel meer, en veel strengere gelovigen?

I: Hij heeft bijvoorbeeld, er is in Oeganda, de vrouw die daar aan het roer staat zeg maar, die wil een wet invoeren dat homo’s vermoord kunnen worden omdat ze homo zijn

¹⁸⁴ De interviewer verwijst hier naar het voormalige Free Record Shop filiaal op het treinstation Amsterdam Centraal

R: Wat?

I: Dus dat is best wel heftig

R: Dat is, ja, ja, ja

I: Terwijl de paus heeft die, die vrouw gewoon, een maand voordat hij wegging heeft hij haar gezegd. En dat is dan een super groot signaal zeg maar naar die mensen

R: Ja, ja

I: En dat, dat vind ik wel, ik ben christelijk opgevoed

R: Ja

I: Maar de afgelopen paar jaar, en ik denk met mij heel veel mensen, weet je wel, terwijl je eerst denkt van “nou ja, ik geloof niet in God” maar voor je familie ga je dan wel mee naar de kerk, je hebt er wel respect voor zeg maar

R: Ja, ja

I: Terwijl dit soort, door dat het ineens zo op de spits gedreven wordt ga je jezelf er tegen gedragen

R: Ja, ja

I: Maar juist denk ik doordat het zoveel, positieve wetgeving wordt gemaakt en zo gaan al die kerkelijk leiders, maar ook vanuit het islamitische geloof en zo, gaat iedereen juist veel meer, tegenspraak

R: Ja, ja

I: Ze laten zich horen. Dat is wel iets dat wel soort van naast de algemene acceptatie staat

R: Ja, laten we het hopen. Ik ben dus net de bijbel aan het lezen ook, om meer te snappen waar eigenlijk heel veel, ja, van de sociale en weet ik veel, verhoudingen uit bestaan

I: Ja

R: Dat een beetje maar ik blijf het wel echt

I: Ja, ik blijf het wel echt super bizar vinden dat in de bijbel super veel afgekeurd wordt en zelfs in het hoofdstuk waar homoseksualiteit afgekeurd wordt, gewoon, weet je wel, “baard afscheren, nou je wordt gestenigd” en daar zit een paus zonder baard

R: Ja, ja, ja precies, daar zit iets bijzonder raars in. Vol op, ja

I: Dat is heel raar

R: Maar als ik nu, de huidige paus is weer veel milder dan Benedictus¹⁸⁵

I: Ja, volgens mij wel. Ik ben wel soort van benieuwd of zo naar zijn toespraken en zo

R: Ja, ja, ja

I: Het blijft wel fascinerend, überhaupt het geloof

R: Ja

I: Bijzonder of zo. Maar ja, als het mensen kracht kan geven ook, überhaupt, als ze homo zijn en zich gesterkt voelen door hun geloof, ik denk dan is het alleen maar goed

R: Ja, dat is wel. Maar het ding, dat is gewoon de tweestrijd van het geloof, van de twee kanten. Aan de ene kant het geloof

I: Je kan het op zoveel manieren uitleggen inderdaad

R: En de hoopgeving en ja, dus dat is het punt, maar inderdaad die kortzichtigheid, daar doen veel mensen aan mee en waarom?

I: Ben je gelovig?

R: Nee, helemaal niet en daarom, zeg maar mijn ouders waren katholiek opgevoed en die hebben ons helemaal vrij gelaten en die gingen zelf ook niet meer naar de kerk. En dus heb ik er eigenlijk dus helemaal niks van meegekregen en dat vind ik ook wel weer heel jammer, in het besef van, weet je wel, het is waar heel veel dingen op gebaseerd zijn. Alleen al alle kerkjes die we op vakantie ingingen, weet je wel, Mariabeelden waren voor mij niet meer dan een beeld, weet je wel. En ja, ik wil daar wel gewoon meer van snappen. Van een paar mensen die daar ideeën vandaan halen of zo iets

I: Het geeft ook wel waarde of zo. Ik bedoel, ik ben twee en een half jaar terug in Israël geweest

R: Ja

I: Met een soort persreis, met allemaal mensen die nooit, weet je wel, die waren niet gelovig en gewoon omdat je dan ineens weer een stukje, ook die Bijbelse verdieping en dan heeft dat

¹⁸⁵ Verwijzing naar paus Benedictus XVI, van 2005 tot 2013 geestelijk leider van de Katholieke kerk

veel meer, dan is dat veel bijzonderder. Terwijl iemand anders denkt “oh, Olijfberg, dat is gewoon een berg” weet je wel

R: Ja, ja, ja

I: Terwijl dat heel, zoiets heeft dan veel meer waarde of zo

R: Ja, tuurlijk

I: Dat is toch wel, toch wel een positief iets uiteindelijk

R: En ik denk ook zeker dat er echt wel veel positief uit te halen is ook. Het is heel afhankelijk van je eigen interpretatie en dat vind ik moeilijk omdat het verkeerd, je kan het heel verkeerd uitdragen

I: Ja

R: Hoewel natuurlijk, niks is verkeerd en niks is goed of zo. Maar, ja, zo heeft het ook z'n goede kanten

I: Ja

R: Ja

Interview met: Rogier Smalhout (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: kantine nabij het kantoor van de respondent te Amsterdam

Afgenomen: 10 april 2013

Transcriptie: 28 april 2013

I: Ah, het is de derde verdieping

R: Sowieso op de derde is het kantoor, maar omdat hier heel veel mensen tegelijk, meestal leidt dat af, wordt het beneden, zijn ze aan het werk maar dat maakt niet zoveel uit

I: Ja, inderdaad. Is een stuk makkelijker inderdaad

R: Dus

I: Ja

R: Ik heb het even snel bekeken wat je had

I: Ja, zal ik het nog even een beetje toelichten qua waar het over gaat?

R: Een klein beetje is goed, ja

I: Nou, het gaat om mijn masterscriptie en het onderwerp is seksuele diversiteit in hiphopcultuur. En dat, nou, er zijn wel Amerikaanse onderzoeken over maar in Nederland niet echt veel. Terwijl Nederlandse cultuur in het algemeen best wel verschilt van Amerikaanse cultuur. Dus het idee is door expertinterviews met de mensen die tussen de rapper en de fan staan, dat je dan een soort eerste beeld kan creëren van wat dat inhoudt. En¹⁸⁶ dat, het is dus vooral een beetje explorerend zeg maar. Dus een wat breder beeld, doorvragen, weet je wel.

R: Ja

I: Het is echt een soort eerste beeld scheppen eigenlijk. Dus, ja

R: Interessant. En wie heb je al, wie benader je daar allemaal voor?

I: Ik heb gisteren met Pim van Noah's Ark gezeten

¹⁸⁶ Op dit punt in het gesprek bestellen interviewer en respondent beiden een kop thee

R: Die ken ik niet persoonlijk, maar wel bekend van natuurlijk Noah's Ark ook

I: En ik zou eigenlijk vanochtend met Dave van Hiphop In Je Smoel, maar hij was ziek. Dus dat komt volgende week. En dan vrijdag met Farid, van TopNotch

R: Ah

I: En met Roshan, van 101Barz

R: Ken ik ook ja

I: En volgende week met Aruna, van het Hiphophuis

R: Oké, dus echt veel

I: Een beetje zo breed mogelijk

R: Een breed spectrum

I: Ja. Dus ik moet daarna nog één iemand eigenlijk hebben, dus. Even kijken wie dat wordt

R: Even kijken of ik er nog eentje voor je weet

I: Ik heb ook nog

R: Nou, je bent wel behoorlijk, goed zit je in de, ja

I: Ik probeer Puna¹⁸⁷ nog te pakken te krijgen, maar dat gaat wat lastig

R: Oh ja, Thomas¹⁸⁸, ja

I: En Erik van State¹⁸⁹ wil niet meewerken

R: Nee? Waarom niet?

I: Hij zei, "ja, ik heb politicologie gestudeerd, dus dat wordt qua persoonlijk en zakelijk wat lastig"

R: Ja, oké, oké, Ik snap het, maar ja, ja, precies

I: Ja

R: Ja, nou, goed, oké. Cool

¹⁸⁷ Verwijzing naar de Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website Puna.nl, online sinds 2006

¹⁸⁸ Verwijzing naar Thomas Abera, medeoprichter van Puna.nl

¹⁸⁹ Verwijzing naar State Magazine, een in 2000 opgerichte Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website

I: Even zien wat het wordt. Als ik iets wat ik echt nog bij hem wil toetsen dan

R: Ik ben benieuwd wat iedereen zegt

I: Ja. Dus gisteren eerste gesprek met Pim. Het is wel heel leuk om wat meer te horen zeg maar. Want je hebt zeg maar

R: Probeer de rapper zelf dan ook? Of is dat juist niet handig?

I: Nee, omdat het nu, zeg maar een soort eerste onderzoek is nu, en dan, nou, ik hoop dat ik of iemand anders later wel kan toetsen aan rappers

R: Ja. En waarom heb je hier voor gekozen?

I: Nou, omdat ik heb zelf hier voor drie jaar voor een homoblad gewerkt, dat vond ik heel leuk maar door scriptie en tijdgebrek gestopt en, muziek recenseren en concerten bezoeken is wat ik er verder bij deed zeg maar, en, dus dit is een mooie combinatie

R: Hiphop is ook wel, wel een persoonlijke voorkeur?

I: Ja. Het is een beetje hiphop en punkmuziek. Het is een beetje een gekke combi, maar

R: Nou, ik weet niet of je dat al gehoord hebt, maar gay hiphop is echt mega in opkomst

I: Ja, ja. Dus

R: Dus dat is, wat dat betreft heb je een goede timing

I: Ja

R: Of juist niet

I: Ja, ik ben wel benieuwd. Ik zit volgende week ook nog met Saul van Stapele, die, en die zei toen ik het vroeg van dat hij bezig is met een onderzoek artikel daar over

R: Ja

I: Dus zo

R: Ja, je kan ook Job de Wit¹⁹⁰ checken, die

I: Ja

¹⁹⁰ Sinds 1993 actieve Nederlandse journalist en DJ. Momenteel actief als hoofdredacteur van DJBroadcast magazine, eerder onder meer hoofdredacteur van State Magazine

R: Of Sander Kerkhof¹⁹¹. Sander Kerkhof was ook in Texas waar alle, waar echt South By South West¹⁹² was, die waar echt vier gay rappers waren. Maar ik weet niet of het alleen over gay gaat, ook gewoon over seksualiteit toch?

I: Ja, klopt, ja. Het is uiteindelijk wel een beetje een nette manier om, het gaat uiteindelijk over gay zijn

R: Ja, oké. Nou, *bring it on* zou ik zeggen

I: Eerst een beetje wat algemene vragen

R: Maar antwoord ik inderdaad dan nog, misschien goed om nog even, antwoord ik dan vanuit Appelsap of vanuit mijn persoonlijke als Rogier van die ook Appelsap doet?

I: Ja, persoonlijk inderdaad

R: Ja, oké

I: Dus dat. Namens Appelsap is een beetje lastig. Ik weet ook niet hoeveel werknemers jullie hebben?

R: Nou, we zijn met drie partners, maar

I: Inderdaad

R: Nee, dat snap je, het is een beetje persoonlijk

I: Ja, tuurlijk. Nou, hoe is Appelsap opgericht überhaupt?

R: We waren de, we zijn nog steeds met dezelfde groep. Drie vrienden. Ik en nog twee jongens, Joris Methorst en Wiecher Troost, en we woonden daar in Oost¹⁹³. Toen we in '99¹⁹⁴, Sorry. We woonden in Oost met z'n drieën, in '99 kwamen we daar wonen dus in een soort, soort studentenhuis. We luisterden gewoon naar hiphop en we wilden, we woonden net in Amsterdam en we wilden eigenlijk heel graag iets doen daarmee. En we kwamen bij Fat Beats¹⁹⁵ en zo en daar leerden we ook mensen kennen. Dat is een platenzaakje, die ook weer in New York zat dus die zat heel dicht, nauwe banden met New York hiphop. En eigenlijk,

¹⁹¹ Nederlandse journalist en DJ, actief sinds onbekende tijd

¹⁹² Sinds 1987 jaarlijks terugkerend muziek- en kunstfestival, gehouden in en rond de Amerikaanse stad Austin

¹⁹³ Verwijzing naar het oostelijke gedeelte van Amsterdam

¹⁹⁴ Respondent neemt de overgaande telefoon op en vraagt of hij op een later moment terug kan bellen

¹⁹⁵ In hiphop gespecialiseerde platenzaak, met twee Amerikaanse en één Nederlands filiaal. Dit filiaal, te Amsterdam, was geopend van 1996 tot en met 2007

het gebeurde dat moment met hiphop allemaal in Amsterdam een beetje met de Duivel¹⁹⁶ en we wilden daar ook graag onderdeel van zijn. En toen zijn we eigenlijk gewoon een soort *blockjam* begonnen in Oosterpark¹⁹⁷. Eigenlijk zonder dat we wisten wat we echt moesten doen. En begonnen we gewoon op een dag, met vergunning aanvragen, die kregen we en toen, toen was Appelsap een feit zeg maar. Dus zo is het begonnen

I: Er is vorig jaar natuurlijk een tijdje geweest dat het misschien niet meer naar Oosterpark zou gaan toch? Maar het gaat nu gelukkig gewoon door

R: Ja, we gaan gewoon

I: En wat is jouw functie zeg maar binnen dat, de drie-eenheid?

R: Nou, ik ben dus de zogeheten *creative director*. Dus ik houd me bezig met de hele uitstraling van het festival. En de communicatie, en de, dus je hebt de marketing en de PR en, maar ook de programmering.

I: Ja

R: Dus eigenlijk alles wat een beetje qua communicatie en creatief zeg maar, visuele identiteit. Dat. Maar daar ben ik verantwoordelijk voor

I: Want Appelsap is nu toch ook, nou ja, buitenom hiphop is er ook meer dance nu, toch?

R: Ja, je hebt, ik noem het zelf niet echt dance maar ik snap waarom je dat zegt

I: Ja, tenminste, ik, ja

R: Ja, het is echt, ja, het is wel een beetje dance. Maar het is, een tweede stage doen we met Colors¹⁹⁸ samen. Een Amsterdamse organisatie. En die hebben we in 2011 volgens mij voor het eerst gevraagd om er bij te komen. Zo is dat eigenlijk gegroeid. Dat kwam eigenlijk wel heel erg vanuit hiphopgasten een paar jaar geleden, die aangaven meer house opzochten, om gewoon, omdat hiphop eigenlijk een beetje saai werd, van die, ja, op een gegeven moment was het heel erg van die instrumentale hiphopbeats. Iedereen begon het een beetje saai te vinden en vanuit die, die gedachte, daarom zit er nog wel een soort hiphop achtergrond in, hoewel je die nu bijna niet meer terug herkent. Het wordt wel steeds house-iër. Wij proberen ook wel met hun echt te programmeren van wat, nou ja vanuit hiphop. Nu komt bijvoorbeeld

¹⁹⁶ Vanaf 1992 geopend hiphopcafé en bar te Amsterdam

¹⁹⁷ Stadspark te Amsterdam

¹⁹⁸ Sinds 2010 actief DJ- en feestcollectief, gespecialiseerd in house en aanverwante muziekgenres. Actief te Amsterdam

dit jaar een, dat mag ik nog niet zeggen maar, een soort grote, grote gast uit Chicago die eigenlijk ook heel erg vanuit de soort ghetto house hiphop komt, dus een soort pionier op dat gebied. Dus dat wordt wel heel *sick*. Dus we proberen wel steeds zoveel mogelijk vanuit hiphop gevoel te programmeren. Maar op een gegeven moment smelt het nu toch zo, allemaal zo samen, dat je, ik bedoel we programmeren meer op gevoel van wat we vet vinden dan echt hoe het stijltje heet of zo

I: En dat werkt blijkbaar wel, dus ik neem aan van

R: Ja, ja. Ja, ik weet niet precies wat het is wat werkt, maar ik bedoel we, ik bedoel we, het werkt inderdaad. Dat is het. Het gaat ook prima ja

I: Ja, weer een super brede vraag, maar wat is, hoe zou jij hiphopcultuur uitleggen? Wat is het voor jou?

R: Het is wel grappig omdat, wij hebben natuurlijk vele fases meegemaakt alweer in, sinds we begonnen. Ook in Nederland, maar ook in de perceptie van in Nederland ten opzichte van Amerika zeg maar. Dat alles daar een beetje gekopieerd wordt steeds en dan nieuwe generaties et cetera. Maar wat ik wel grappig vind is dat we nog steeds doen wat toen hiphop begonnen is ook gebeurde, dat van, hoe het echt begonnen is, is gewoon van DJ's die gewoon nog van allerlei soorten muziek een soort eigen cultuur maakten en een soort

I: Ja

R: Stukjes muziek daarvan pakten en ze probeerden eigenlijk hun eigen cultuur te maken van bestaande dingen en zo. Ook wel mode, er wordt heel veel nu, zeg maar als ik zou studeren nu en ik zou een scriptie maken dan zou het waarschijnlijk gaan over de haat van oude hiphoppers naar nieuwe hiphop die gewoon eeuwig durend is en die elke generatie zich vernieuwd, van nieuwe mensen is, in de jaren negentig wordt er gehaat op wat er in de jaren, weet je, wat er in de jaren tachtig op de jaren negentig en zo gaat het steeds maar door. Toen Puff Daddy¹⁹⁹ voor het eerst kwam vond iedereen het kut terwijl nu kijkt iedereen terug "ja, toen, Puff Daddy, toen met Biggie²⁰⁰, met alle, dat was tenminste nog acceptabel". Met alle gouden kettings die zij hadden en weet je wel, dus het gaat nog steeds opnieuw door. Maar ik

¹⁹⁹ Verwijzing naar Sean Combs, een sinds 1989 actieve rapper, producer en acteur. Afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

²⁰⁰ Verwijzing naar The Notorious B.I.G., een van 1992 tot 1997 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York. In 1997 vermoord

zie het eigenlijk als een soort eeuwige versie van straatcultuur waar gewoon heel creatief steeds vernieuwing wordt gezocht

I: Ja

R: En ik bedoel het kruipt nu allemaal dichterbij elkaar maar voor mij is het gewoon nog precies hetzelfde eigenlijk. Gewoon *open minded*, creatief, breed, *fashionable* straatcultuur. Dat eigenlijk

I: Oké, mooie definitie. Vind ik wel grappig want Pim wees er gisteren inderdaad ook als een van de eerste dingen op, de soort van haat tussen oudere en nieuwe hiphoppers

R: Ja, het is echt, ik ben eigenlijk van plan om een keer een, misschien een stuk over te schrijven. Als ik een keer tijd voor zou hebben

I: Ja

R: Maar ik heb toevallig laatst, stuitte ik ook op een soort, ook wel een aardig blog van iemand die op [egotriple.com](http://www.egotriple.com)²⁰¹ of zo, een oud soort hiphopding, van een oude hiphopper die, volgens mij J-Zone²⁰² of zo? Nou goed, oude gast, die ken ik ook nog, vroeger een paar platen van gekocht en zo. En die is nu echt veertig, vijf, volgens mij drieënveertig of zo, en die heeft gewoon, ja, die komt gewoon, hiphop helemaal stoer en hij, hij had nu, zo oud dat hij zoiets had van “oké, nu zie ik eigenlijk wat, wat er gebeurt zeg maar”. Waar hij eigenlijk gewoon net als vroeger onze ouders geworden die vonden de Gap Band²⁰³ en soul acts tof en nu. Eigenlijk zijn wij nu met hiphop hetzelfde aan het worden. We zijn gewoon oude, zeurende mensen, zonder dat we dat zelf door hebben, denken van “dat is echt hiphop”, nee, hiphop is gewoon van jongeren weet je wel. Het is gewoon net als punk, of

I: Ja

R: Er is geen, er is geen regels, er zijn geen, heel dom dat. Wij hebben ook best wel lang zo, maar wij zijn met Appelsap wel juist geprobeerd om gewoon open te staan voor nieuwe ontwikkelingen door muziek. En dat moet je ook blijven doen zeg maar

I: Appelsap profileert zich daar heel erg mee, toch? Met nieuwe acts

²⁰¹ Correcte webadres: <http://www.egotriple.com>, een hiphopperelateerde blogging website

²⁰² Vanaf de tweede helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw actieve rapper en schrijver, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York City. Het artikel waar de respondent over spreekt is hier te lezen: <http://www.egotriple.com/rap-generation-gap-j-zone/>

²⁰³ Vanaf de tweede helft van de jaren '60 van de twintigste eeuw actieve funkband, afkomstig uit de Amerikaanse staat Oklahoma

R: Ja, ja. Absoluut. We

I: Zat ook echt vanochtend op jullie Facebook nog even te kijken en namen als Kendrick Lamar²⁰⁴ inderdaad

R: Ja

I: Dat is toch, denk je toch van “oh ja”. Achteraf super vet

R: Ja, ja. Nee, dat is af en toe moeilijk, omdat je gewoon best wel vroeg bent met dingen. Maar ja, dat is alleen maar, het is gewoon heel leuk. Al helemaal als die acts echt groot worden. En dat is een goed voorbeeld van een *guy* die echt, niemand, tenminste, die was nog nooit uit Amerika geweest gewoon, gewoon uit de ghetto geplukt. Die gast was ook helemaal zenuwachtig als hij hier zou komen, moest een bodyguard, nee hoor

I: Dat krijg je

R: Wel grappig

I: Heb je wel, hoor je later nog wel eens wat van zo'n artiest? Nou ja, weet je wel, een soort herinnering

R: Nou, zij, Kendrick Lamar is wel een sympathieke gast. Die weet ook echt dat Appelsap het eerste ding in Europa was en die, wij hebben wel goed contact met het management ook. Want we hadden hem weer, we wilden hem weer dit jaar boeken maar hij is gewoon te duur. Hij is, zei van “ja, ik wil het wel doen, maar ben al geboekt voor North Sea Jazz²⁰⁵, voor Lowlands²⁰⁶, voor echt grote bedragen zeg maar. Dus dat, maar goed, als hij dat, als dat niet zo zou zijn zouden we hem denk ik nog wel kunnen boeken. En hij vindt ons wel tof en af en toe hoor je dat ook wel

I: Nou, het gaat uiteindelijk ook een beetje om je contacten toch? Zeg maar, de persoonlijke contacten, is wel heel prettig

R: Ja, absoluut, maar goed. Uiteindelijk blijft het wel gewoon zaken en in Amerika al helemaal weet je

I: Ja

²⁰⁴ Sinds 2003 actieve rapper, afkomstig uit de west-Amerikaanse stad Compton

²⁰⁵ Sinds 1976 jaarlijks terugkerend muziekfestival. Tot en met 2005 georganiseerd te Den Haag, vanaf 2006 tot heden te Rotterdam

²⁰⁶ Sinds 1993 jaarlijks terugkerend muziek- en kunstfestival, georganiseerd te Biddinghuizen

R: Is gewoon business

I: En vind je dat, denk je dat Nederlandse hiphop echt zoveel kleiner is dan in Amerika?

R: Sorry?

I: Dat Nederlandse hiphopcultuur echt zoveel kleiner is hier zeg maar dan dat in Amerika?

R: Ja, dat denk ik wel ja. Ik denk dat elke, sowieso natuurlijk, sowieso kleiner, maar in verhouding is het ook denk ik kleiner ja. Ik denk dat het, in Amerika is hiphop gewoon de nummer één qua muziek, boven country en western. Volgens mij hebben we in 2010 voor het eerst, iets eerder misschien, gingen we voor het eerst er overheen. Ja dat is gewoon, ja dat is niet te vergelijken. Er wonen zoveel donkere mensen in Amerika

I: Ja

R: En het is gewoon ook, op al die *colleges* en zo, hiphop is *huge* weet je. Het zou, het zou wel groter kunnen worden maar niet zo groot als in verhouding tot Amerika

I: Ja, verwacht je wel dat zoiets komt? Of kan het überhaupt qua bevolking zeg maar niet?

R: Nou, ik denk dat het wel iets groter, nou ja, het is een lastig, misschien wel iets meer groei ook met, qua markt, qua *Opposites*²⁰⁷ en *De Jeugd Van Tegenwoordig*²⁰⁸ en ook wel zelfs een *Hydraboyz*²⁰⁹ die best wel bekend is geworden. *Ali B Op Volle Touren*²¹⁰ weet je wel, die, je ziet wel, het kan denk ik nog wel groeien. Maar, ja, ik denk dat het wel kan. Maar het heeft ook gewoon te maken met de, wanneer is *Gers Pardoel*²¹¹, is dat nog hiphop? Dat is een beetje de vraag. Hij is gewoon, hij rapt wel, maar de vraag is of het, of het nog met hiphopcultuur heel veel te maken heeft. Aan de ene kant moet, kan je zeggen dat het toch voor hem, ik zat in de jury van de *State Awards*²¹² en toen hadden we het daar ook over, of we nou, aan de ene kant is het gewoon hiphop en is het wel vet dat hij zo ver er mee is gekomen. Het is gewoon net zo goed hiphop als een hele moeilijke *underground* ding, aan de andere kant, wanneer is het gewoon alleen nog maar rappen en is de hele cultuur of de hele, is dat het niet meer? Dus

²⁰⁷ Vanaf 2004 actief Nederlandstalig hiphopduo, afkomstig uit Noord-Holland

²⁰⁸ Vanaf 2005 actieve Nederlandstalige hiphopgroep, opgericht te Amsterdam

²⁰⁹ Vanaf de tweede helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Nederlandse rapgroep, afkomstig uit de Amsterdamse Bijlmer wijk

²¹⁰ Vanaf 2011 uitgezonden televisieprogramma, gepresenteerd door de sinds 1999 actieve uit Zaanstad Nederlandse rapper en presentator Ali B

²¹¹ Vanaf 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Nijmegen

²¹² Vanaf 2008 jaarlijks uitgereikte serie prijzen voor de beste hiphop- en urbanartiesten van Nederland

ja, ik denk dat het wel iets groter gaat worden, maar het is ook Nederland, het is sowieso klein, bedoel

I: Ja, ja dat is zeker waar. Heb, heb je dan ook niet een beetje het gevaar zeg maar dat je, nou wat je net al zei aan het begin van het interview, dat je persoonlijke en zakelijke ja, wereld zeg maar, ook omdat je ook een hiphopfan bent, dat het een beetje door elkaar gaat lopen?

R: Nou het loopt sowieso door elkaar. Je kan nooit, ik ben niet, geen zakenman weet je. Ik ben, wij allemaal helaas niet

I: Ja

R: We zijn eigenlijk als, we doen, we verdienen niet heel veel geld met Appelsap. Het is wel de bedoeling dat we dat ooit een keer gaan doen. Maar ik bedoel we, wat we vooral leuk vinden is heel veel, we, aandacht, media aandacht genereren. Gewoon heel goed ons merk neerzetten en een heel goed festival organiseren. Maar het is niet dat we heel zakelijke beslissingen maken. Ook misschien een andere act boeken, of, ik bedoel dan, ja, dan zou ik een zaal, een heel grote zaal af kunnen huren en allemaal heel grote bekende acts kunnen boeken en dan weet je zeker dat je het vol trekt en dan verdien je gewoon geld

I: Ja, tenminste, ja vorig jaar met Cause festival²¹³ natuurlijk, dat was wel

R: Ja, het kan ook mis gaan

I: Ja, inderdaad, het kan, ik had gedacht ook met die namen

R: Ja, het is grappig dat je dat zegt, het is ook niet per se dat dan gezegd is dat je dan wel heel makkelijk heel rijk wordt want je moet het wel, je moet het wel goed aanpakken natuurlijk

I: Ja

R: Maar goed, dat is een, een soort dunne lijn. Maar we proberen wel iets zakelijker te worden maar we zijn het nog niet

I: Houd je ook wel eens wat voor je qua persoonlijke mening, omdat, met mensen die je kent die ergens anders over denken?

R: Die anders over dingen denken?

²¹³ In 2012 te Amsterdam georganiseerd hiphopfestival, wat uiteindelijk vanwege sterk tegenvallende kaartverkoop uitweek naar een kleinere locatie. De organisatie is sinds 2012 tevens actief met het boeken van allerhande hiphopgerelateerde concerten en komt voort uit het Nederlandse Friendly Fire bookingskantoor

I: Ja, die, nou, dingen zien, ook toegespitst op dit onderwerp bijvoorbeeld, ergens een mening over hebt, houd het dan wel eens in dat je binnen die hiphopcultuur misschien niet zo makkelijk daar iets over zegt? Of juist wel?

R: Nou, ik probeer geen mensen te beledigen, maar verder niet nee. Ik steek mijn mening niet achter stoelen of banken. Maar goed, ik heb niet zo'n publieke rol dat ik heel erg in dat soort discussies of zo zit. Maar ik, en meestal kies je er eerder voor om dingen gewoon niet zelf op te zoeken of te benoemen, maar als iemand mij vraagt wat ik van die en die persoon vind of wat ik van die, van dat en dat vind, heb ik zelden dat ik uit politieke redenen

I: Ja

R: Mijn mond houd. Maar ik geloof, ik bedoel het heeft twee, twee kanten want het is natuurlijk wel stoer om overal een mening over te hebben en hoe ouder je wordt, leer je om twee redenen dat het soms beter is om dat niet te doen. Ten eerste omdat je nog wel eens van mening kan veranderen, omdat je ouder wordt. Ten tweede omdat je gewoon later met die, met andere mensen bepaalde mensen gewoon nog zaken moet doen

I: Ja

R: Het is niet altijd heel per se, heel slim om, soort van hele grote mond te hebben. Maar goed. Als ik, ik heb wel een redelijke mening over dingen dus meestal zeg ik het alsnog wel gewoon

I: En dat grote, grote mond überhaupt en macho hoort wel een beetje bij hiphop

R: Bij hiphop?

I: Ja

R: Ja, ja maar dat is vooral naar de buitenwereld toe want aan de achterkant zijn het allemaal hele lieve, schattige jongens. En ook de rappers, maar ook wij organisatoren en ook wij, ik ken echt niemand die echt bijdehand doet

I: Is het dan, op zich, zou je dan zeggen dat het belangrijk is om, wel inderdaad wat je zegt, naar de buitenwereld toe je, ja, een heel opgepompte

R: Als artiest of als? Nou, ik denk wel dat het een beetje belangrijk is maar het is wel grappig dat in Nederland het klimaat is geschapen, ook door dat hele knuffelgedoe van Ali B en zo, maar dat, dat je, iedereen weet wel een beetje in Nederland dat het niet echt is. En het is vaak

ook niet echt en daarom wordt het spelletje net wat meer, wat lossier gespeeld door die rappers. Dus die doen het wel, vooral om de aandacht te krijgen, om ergens te komen. Zodra ze ergens zijn, veel makkelijker zichzelf loslaten. Terwijl in Amerika heb je natuurlijk, moet je de hele tijd maar de beste en de betere zijn en die managers die om je heen hangen zijn allemaal kut en je, ik bedoel het gaat alleen maar over geld en over wijven. Over, en in Nederland hoef je dat niet vol te houden. Dus ik denk dat het wel belangrijk is voor die gasten om daar een soort van *street basis* te hebben qua stoerheid. Maar eigenlijk zie je het bij al die Ali B, zodra Ali B erbij komt en ze gewoon op TV komen kunnen ze het gewoon laten varen. En dan is het ook niet eens erg

I: Nee, inderdaad

R: En, ja, dat, dat betekent niet dat ze *credibility* verliezen

I: Ja

R: Het is gewoon Nederland is een heel andere cultuur en een heel ander land wat dat betreft. En bijna een soort van heel treurig als je echt heel stoer gaat doen. En dat maar blijft volhouden. Dan word je eerder denk ik weggezet als een soort triest persoon, van ja dat is eigenlijk helemaal niet stoer. Vind ik wel een goede ontwikkeling op zich. Ik zou willen dat Amerikanen wat meer zo waren

I: Denk je dat je daardoor ook, nou, überhaupt, denk je dat er ruimte is voor gay zijn bijvoorbeeld binnen hiphopcultuur in Nederland?

R: Ja, denk ik wel ja. Ja. Ik denk ook dat het niet lang zal duren voordat het gewoon gaat gebeuren. Maar ik vind het vooral interessant, maar dat is ook Nederland loopt wel echt achter Amerika aan qua hiphop

I: Ja

R: Je kan het gewoon zo de tendens zo één op één, Osdorp Posse²¹⁴ – N.W.A.²¹⁵, Brainpower²¹⁶ – KRS-One²¹⁷, je kan het zo, alles wordt gewoon, behalve De Jeugd Van

²¹⁴ Vanaf 1989 tot 2009 actieve Nederlandstalige hiphopgroep, afkomstig uit Amsterdam

²¹⁵ In de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve hiphopgroep, afkomstig uit de West-Amerikaanse stad Compton

²¹⁶ Sinds 1998 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Alphen aan den Rijn

²¹⁷ Vanaf de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

Tegenwoordig is alles gewoon geïnspireerd. Zelfs de Opposites gaan ook op Dr. Dre²¹⁸ en Snoop²¹⁹ weet je wel. Het is gewoon allemaal één op één te vergelijken dus ik weet zeker dat de eerste gay rapper gewoon straks komt en gasten, zo echt *open minded* gasten zoals Ali B en Opposites en De Jeugd van Tegenwoordig, die hebben al de weg geplaveid voor de eerste gay rapper denk ik

I: Ja

R: In Nederland maakt het geen reet uit

I: Ik heb inderdaad vorig jaar interviews gedaan voor ons met Typhoon²²⁰, Kraantje²²¹ en Sef²²², over dit onderwerp ook, en zij zeiden inderdaad ook alle drie van, weet je wel, wat je zegt in de nummers moet wel iets, nou, Typhoon dan niet maar de andere twee wel, net als “flikker” of zo, maar dat, verder, het is allemaal oké zeg maar

R: Ja

I: Geen

R: Er is bijna niemand en iedereen die, dat is gewoon hoe, het laatste groepje ghetto rappers ook behalve een Hydraboys zullen er niet zo snel toejuichen, al hoewel, ik denk dat het ook wel meevalt. Ze zullen het misschien voor een soort van stoerheid een beetje volhouden maar zij rappen er ook niet over. Niemand in Nederland, zelfs die echte straatgasten, die rappen niet over, over gays heel. Het is gewoon niet zo’n *issue* weet je. En het is volgens mij meer zo van, als je al niet helemaal comfortabel mee bent dat het dan is van “ja, ik hoef er niet over te rappen”, “ik hoef er niks over te zeggen”, “ik heb er geen mening over”, “ik hoef er niks mee”, maar “hij mag lekker doen wat hij wilt”

I: Moet je in Nederland ook een, wel een beetje het gevaar ondertussen dat je een enorme bak gezeik over je heen krijgt als je er iets over zegt, ik bedoel, ja, Steen²²³ een paar jaar terug maar Kempfi²²⁴ ook vorig jaar bij BNN bijvoorbeeld. Dat hij gelijk

²¹⁸ Vanaf de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper en producent, afkomstig uit de Amerikaanse stad Los-Angeles

²¹⁹ Verwijzing naar Snoop Dogg, een sinds 1992 actieve rapper afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

²²⁰ Sinds 2000 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit 't Harde

²²¹ Verwijzing naar Kraantje Pappie, een sinds 2007 actieve Nederlandstalige rapper, opgegroeid in Groningen

²²² Nederlandstalige rapper en zanger, actief sinds 2004 en afkomstig uit Amsterdam

²²³ Sinds 2002 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Utrecht

²²⁴ Van 2006 tot en met 2012 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Helmond

R: Ja, maar dat kan ook alleen maar goed zijn. Ik bedoel, dat kan ook alleen maar reden zijn om, niet om heel erg te, als jij bekend staat als die gay, anti-gay rapper dan gaat het niet, dat werkt niet ook. Dat is gewoon dom

I: Ja

R: En iedereen gaat je dan dom vinden. Alle programmeurs, het is zo'n kleine wereld weet je

I: Ja

R: En dan nogmaals, het heeft gewoon met die cultuur ingebakken. Die Amerikanen zijn zo anders. Echt niet normaal. Daarom is het ook, Nederland die letterlijk kopieert gewoon de cultuur maar pakken niet alles ervan. Het zijn gewoon Nederlanders en een heel ander, daarom heten wij Appelsap en daarom, hier gewoon, het is, het is niet, hoe zij hiphop beleven is, is zelfs de jaren negentig, *the golden era*, die gasten zijn eigenlijk gewoon een beetje, wisten wij toen niet want er was geen Twitter of, of, of ik was wat jonger en ik had die gasten nog nooit ontmoet. Maar nu ik al die gasten heb ontmoet de afgelopen tien jaar, het zijn allemaal een beetje sukkels gewoon. Ja, niet *educated*, echt komen gewoon uit arme gezinnen, kunnen ze ook niks aan doen. En kunnen gewoon rappen, maar zijn voor de rest echt *losers* gewoon, eigenlijk. En als je hen ontmoet dan zie je gewoon echt een heel erge clash met "oké, dus, je bent dan nu wel heel bekend maar je wilt echt niks anders dan McDonalds eten. Je wilt dat, het is gewoon echt zo. En dat is gewoon super dom want als je elke dag McDonalds gaat eten"

I: Ja

R: En in Nederland, volgens mij denkt niemand, zelfs niet in de Bijlmer²²⁵, is dat zo

I: Nee, inderdaad

R: Weet je, het is gewoon, nou goed, dat is misschien nog een beetje Kentucky Fried Chicken maar het is gewoon niet te vergelijken. Daarom denk ik dat het gewoon, dat het gewoon, ja ik bedoel ik wil niet zeggen dat het alom geaccepteerd is en dat het. Maar ik denk dat het geen probleem is. Als, als het maar niet tèn is weet je wel. Het is net als, net als met vrouwelijke rappers of met, noem eens iets anders, iets af, zeg maar wat niet de norm is natuurlijk

²²⁵ Verwijzing naar de Amsterdamse Bijlmer wijk

mannelijke rap en die, het is goed dat die er zijn maar er is eigenlijk niemand die, geen één die echt heel goed is. Ja, misschien Melodee²²⁶ een beetje

I: Dat is ook de eerste naam die ik echt zo zou weten zeg maar

R: Ja. En het gaat, dan is het leuk dat je vrouw bent

I: ja

R: Of dan is het leuk dat je homo bent, maar je moet wel gewoon goed, je moet wel gewoon *fresh*, echt *fresh* zijn en bijvoorbeeld nu die Mykki Blanco²²⁷ of zo, heb je dat een beetje gecheckt? Die nu Amerikaanse?

I: Ja, ik heb het wel even, ja

R: Die echt, je hebt echt een rijtje van vier, hoe heet ze nou, ja die

I: Ja, Azaelia Banks²²⁸?

R: Nee, maar ook echt gay, ook echt trans, trans

I: Ja, ik

R: Je moet het even opzoeken

I: Er zitten een paar

R: Mykki Blanco is gewoon heel vet weet je, mensen vinden dat gewoon echt vet. Ja, er gaan heel weinig mensen zeggen van “ja”, net als De Jeugd weet je, je kan het gewoon niet het is wel anders en je hebt een paar haters misschien aan het begin, vanuit “het is geen hiphop”, maar het is gewoon goed weet je en dan kan je er niet omheen. Denk dat dat het enige is wat, als er een gay rapper komt, dat die dan gewoon goed moet zijn. Ik denk dat dat het belangrijkste is

I: En wat zou je doen als, tenminste, zou je ook gewoon, als er op Appelsap een vette artiest zouden, zich zouden aanbieden die juist wel heel erg anti-homo zijn, zou je dat wel boeken ongeacht de boodschap?

R: Nou kijk, je hebt twee dingen. Je hebt natuurlijk als je echt profileert als anti-homo, zoals bijvoorbeeld bepaalde reggae artiesten

²²⁶ Nederlandse rapper, actief sinds eind jaren '90 van de twintigste eeuw en afkomstig uit Amsterdam

²²⁷ Sinds 2011 actieve rapper en poëet, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

²²⁸ Sinds 2008 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

I: Ja, ja

R: Dat zou, ja, dan hebben we de luxe dat we dat niet, ja, dat, dat zou ik niet zo snel kiezen. Maar als zij gewoon, wel eens in hun raps zoiets zeggen en het is gewoon een dip zetten of zo, gewoon domme New Yorkse gasten, dan zou ik ze wel boeken ja. Maar als ze echt bekend zouden staan om, erom anti-homo zou ik het niet doen

I: Want je had, inderdaad wat je zegt van die reggae artiesten, vorig jaar natuurlijk Sizzla²²⁹ en zo

R: Ja

I: Waar toen enorm gezeik over was. Wat vind je er dan van?

R: Ja, ik vind het moeilijk, vind het heel moeilijk. Ik vind, het zou eigenlijk heel, ja, eigenlijk, ik keur eigenlijk ook die andere dingen waar ze over rappen niet goed weet je wel. Ik keur ook niet moorden en, maar je ziet het ook aan de clips weet je wel, die, die hebben, het zou me niks verbazen als die mensen hebben vermoord

I: Ja, ja

R: Dat zijn gewoon echt, echt drugsdealers uit de diepe ghetto van Virginia weet je, dat is gewoon echt, je hoort ook aan hun album dat het gewoon geen grappenmaker is. Dat is, is gewoon hun shit gewoon. Ik weet niet of ze echt mensen vermoorden maar het zou me niks verbazen

I: Nee, inderdaad

R: En, ja dat drugs dealen en over, ik bedoel, eigenlijk vind ik het misschien, ja het is moreel allemaal een beetje, al dat, al dat ongebreidelde geld verdienen, neuken, dat is net zo, daar ben ik eigenlijk net zo op tegen. Maar voor dat, maar dat is dan nog wel echt interessant hoor, gewoon morele verantwoordelijkheid. Ik denk dat wij daar wel mee wegkomen omdat, omdat dus mensen die naar ons toekomen wel weten dat het een beetje, het is nog wel iets intelligent publiek, die snappen wel dat het lachen is om even een middagje om een soort van

I: Ja

R: Niet op iedere slak zout te doen. Ik vind het wel een goede, ja, ik ben er nooit zo mee bezig, moraal bezig weet je, qua artiesten boeken. Maar wat zou je, maar ik zou ja, ik zou,

²²⁹ Sinds 1990 actieve reggaezanger, afkomstig uit de Jamaicaanse stad Kingston

maar ik, ik, ik merk niet zo heel veel homo hatende teksten in de laatste tijd hiphop waar ik naar luister of die ik vet vind

I: Het valt volgens mij ook redelijk mee in vergelijking zeker

R: Ja, helemaal dan de hoek, het zou dan één artiest misschien zijn, zo'n French Montana²³⁰ van vorig jaar bijvoorbeeld, die, die zal ongetwijfeld heel bang zijn voor homo's en, en, maar ja, die, volgens mij, nou ja, het is ook een beetje een houding of zo. Je moet, je krijgt het er wel bij als je een hiphopartiest of *any* artiest boekt weet je wel. Kijk als een, als zo'n Sizzla of weet ik veel wie echt de hele tijd maar nummers heeft die echt zijn gebaseerd op *bom bai bai*, *batty boy killah*²³¹ weet je wel, dan, dan zou ik het, zou ik er niet echt achter staan. Maar ja, dan moet je dus eigenlijk elke artiest gaan uitzoeken wat zijn persoonlijke mening is. En dat vind ik, ja, dat vind ik eigenlijk ook overdreven. Je kan ook, ik bedoel, je kan ook, misschien is die ene gast wel kinderverkrachter of zo, ja dat daar kan ik me niet mee bezig, of een pedofiel

I: Inderdaad

R: Weet je, daar kan ik me niet mee bezig houden. Ik, en gelukkig komt dat niet voor in hiphop dat zo, tegenwoordig al helemaal, nou goed wij neigen ook wel een beetje naar die wat vrolijkere kant zeg maar. En die wat, wat volwassenere kant, maar af en toe kan er wel eens wat tussen zitten

I: Want merk je dat ook aan je publiek, dat het echt meer een mix is tussen, nou ja, zeg maar fans van Hydroboys en meer de algemeen muzikfan die denkt van festival, ja

R: Ja, maar die clash op Appelsap is juist wel tof

I: Ja

R: Volgens mij is het ook goed dat die mensen bij elkaar op een festival komen. Die kunnen daar dan ook zien van "hey", er is ook gewoon een Danny Brown²³² of zo die, die een soort van, of Theophilus London²³³, die, zij zijn niet gay maar hij is wel anders en *open minded* en die communiceren een andere boodschap. Dus dan, dan, ik denk dat dat heel goed is voor het publiek, de wisselwerking tussen twee groepen. Ja, en er zullen altijd gekken zijn die tegen

²³⁰ Sinds 2002 actieve rapper, afkomstig uit de Marokkaanse stad Raat en opgegroeid in de Amerikaanse stad New York

²³¹ Verwijzing naar Jamaicaanse straattaal, waarbij *batty boy* staat voor homoseksuele man

²³² Sinds 2003 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad Detroit

²³³ Sinds 2007 actieve rapper, producent en model, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

homo's of tegen, en zo, dat houd je niet tegen door, ik ben er niet zo mee bezig als ik het festival programmeer of zo

I: Nee inderdaad, nee, dat kan ik me ook voorstellen

R: Ik probeer ook zo min mogelijk daar over na te denken. Om het feit dat ik het gewoon persoonlijk niet belangrijk vind wat mensen, ik bedoel, qua vinden of op welk geslacht ze vallen, *whatever*. Ik houd daar niet zo'n rekening mee. Misschien wel goed om wel eens over na te denken, als je echt, nou ja, dan nogmaals, dan is het zo hypocriet, van ja je hebt het wel over mensen kapot schieten, maar dan mag hij niet één zin zeggen over dat hij vindt dat homo's vies zijn of zo. Dat mag hij vinden van mij

I: Ja, ja inderdaad. Stel dat je iemand hebt geboekt en die zegt een week later in de media heel, die gaat echt helemaal los over dat hij echt een hekel heeft aan

R: Nou goed, hij mag toch een hekel hebben aan homo's?

I: Ja

R: Dat, goed, als het echt opruiend wordt en als artiest, dan zou ik me er niet comfortabel bij voelen. Maar ik ben gelukkig nog nooit echt in die positie geweest, ik heb ook niet echt iets over gehoord. En dat is het goede van Nederland hoor

I: Ja, goed teken

R: Ja, ja er is natuurlijk heel veel shit aan de hand maar. Ik zit te denken over hiphoptracks of over hiphop die echt de laatste tijd over

I: Zeker van de laatste jaren, nou ja, weet je, Tyler the Creator²³⁴ is veel om te doen geweest, maar dat is ook meer

R: Maar dat is ook Frank Ocean²³⁵ toen tuurlijk die homo was, is in Amerika veel goede dingen wat dat betreft. En, en het wordt gewoon, trekt ook wat meer naar de fashionkant toe, wat hiphop, je hebt twee kanten natuurlijk. Je zal altijd een soort van echte rauwe, we willen gewoon hiphop, boombap. Op een gegeven moment, de muziek ontwikkeld ook gewoon door naar een zoveel intellectueler niveau en dan, dan kom je dus uit bij Theophilus London die

²³⁴ Sinds 2006 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

²³⁵ Sinds 2007 actieve hiphopgerelateerde zanger, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

lekker met ‘Acapella’²³⁶ en allemaal in die fashionwereld zit, en daar, dat is alleen maar pro-gay zeg maar

I: Ja, inderdaad, ja

R: En die hele, die cultuur en ook die Mykki Blanco en nog een paar nieuwe gasten. Denk dat het ook gewoon en Amerika is nu ook klaar er voor. Het zal gewoon op gaan pikken en het is geen achterhoedegevecht hoop ik

I: Ja

R: Weet je, van de Marokkanen of zo die er nu nog tegen zijn die moeten op een gegeven moment ook erkennen dat het niet meer te, gewoon normaal is weet je

I: Ja, inderdaad

²³⁶ In 2012 uitgebracht nummer van rapartiest Theophilus London

Interview met: Saul van Stapele (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: een terras te Den Haag

Afgenomen: 6 mei 2013

Transcriptie: 14 mei 2013

R: Als je, ik kan soms heel warrig formuleren dus als je quotes of zo nodig hebt dan is het altijd handig om ze nog even te laten lezen

I: Prima

R: En soms dan kan ik ze dan ineens goed, ietsje helderder maken of zo

I: Tot nu toe heb ik enorm gemerkt met het uitwerken van de interviews dat op het moment dat degene waarmee ik praat inderdaad heel warrig is en veel herhaling, dat je dat zelf ook gewoon gaat doen

R: Ja

I: Dat is heel gek om te merken

R: Ja het is ook, ik ben niet voor niks schrijver geworden natuurlijk want dat vind ik veel fijner dan formuleren. Maar ik merk het wel eens van dan heb je lange interviews gehad, van een uur of zo en dan is het, dan denk je “dat heb ik wel gezegd, maar volgens mij kan ik dat beter zeggen”

I: Ja

R: Dat is niet, ja, omdat het dan beter klopt en zeker bij scripties is dat wel, wel fijn

I: Ja

R: Maar goed

I: Ja, nee ik ga, ja, inderdaad de hele transcriptie voeg ik wel bij in de officiële versie. En verder laat ik het inderdaad wel gewoon checken en

R: Ja

I: Op quotes en zo, want ja, dat is wel zo netjes inderdaad

R: Is wel handig

I: Ziet er ook wel zo mooi, goed uit

R: Ja

I: In een stuk. Dus, nou ja, de, het stuk gaat dus over seksuele diversiteit in Nederlandse hiphop. Omdat er in Nederland niet zoveel onderzoek naar is, eigenlijk geen

R: Nee

I: Is het de bedoeling dat het een beetje een soort explorerend verhaal wordt

R: Ja

I: Dus, ja, gewoon vertellen wat je zelf vindt maar ook wat hiphop voor jou is, hoe je het ziet. En dan is het soort van de bedoeling, dat zou ik zelf heel leuk vinden als ik af, als de scriptie afgerond is, een keer de uitkomsten gaan checken met fans en met rappers

R: Ja, ja

I: Dat je het zo verder gaat uitbouwen

R: Oké, cool

I: Dus, want ik heb tot nu toe inderdaad veel met bloggers, met Farid bijvoorbeeld van TopNotch ook, Pim van Noah's Ark. Dus dan heb je een breed, breed vlak van de tussenlaag zeg maar

R: Ja

I: Dus, heel fijn dat je mee wilt werken

R: Ja, nee, sowieso

I: Dus, wat, zou je eerst soort van kunnen omschrijven wat je doet? Voor, qua schrijfwerk?

R: Ja, ik, ik schrijf al heel lang over popjournalistiek en ik denk voor zo'n tachtig procent over hiphop. Het varieert een beetje, maar dat is wel duidelijk de basis ook. Verder ook veel stromingen die er heel dicht tegenaan zitten. Dus R&B, dancehall en ook wel dance de laatste tijd, omdat er wat meer dance is die duidelijke hiphopwortels heeft. Of eigenlijk Caribische wortels

I: Ja, ja

R: Ja, hiphop heeft natuurlijk ook wel Caribische wortels, dus. Alles wat daar een beetje vandaan komt, en soul, dat is een beetje mijn hoek. En daarnaast straatcultuur. Dat is dan, zeg maar dat is niet per se de muzikale kant. En dat is eigenlijk, doe ik dat nu sinds, ik denk, nou, ik denk dat ik in 1995 begonnen ben. Voor de Haagse Courant²³⁷ heb ik daar wel wat dingetjes gedaan, maar toen deed ik eigenlijk heel veel

I: Ja

R: Ik was stagiair en later medewerker van de kunstredactie, dus ik deed gewoon van alles. En soms zat dat erbij omdat ik dat een beetje pushte, maar nog niet heel veel. En ik deed, ik begin, ben volgens mij vlak na de moord op Tupac²³⁸ in september '96 begonnen bij het R&B tijdschrift Xces²³⁹. En dat heeft denk ik een, zijn acht keer, acht issues uitgekomen. En nou, denk dat ik daar anderhalf jaar of zo, dat zal in mijn LinkedIn wel, en ik kon daar alle hiphop doen. Dus dat was tof, dat was echt een *urban* magazine

I: Ja

R: En ik was toen nog student, School voor de Journalistiek, en ik, ja, ik had echt vrij spel op het gebied van hiphop. Dus ik schreef het halve blad gewoon vol, en recensies en, daar is het voor mij echt begonnen. Via een cursus Popjournalistiek op de School voor de Journalistiek ben ik toen bij Oor²⁴⁰ gekomen. Eerst een tijdje nee gezegd omdat ik, ja, heel leuk, het ging, ik vond dat *urban* magazine eigenlijk, dat paste beter bij me. Terwijl Oor natuurlijk eigenlijk veel groter en veel gevestigder was. Maar ik vond dat heel interessant en heb dat altijd heel interessant gevonden, om heel direct die doelgroep te bereiken. Dat is nog steeds een issue. Dat is gewoon lastig, omdat zo'n blad er niet. En daarna heb ik met heel veel plezier bij Oor gewerkt. Ik kon daar ook best wel veel doen op hiphopgebied. Dat was de tijd dat je nog kon reizen

I: Ja

R: Dus ik zat ineens heel veel in New York, om gewoon hele toffe rappers te interviewen

I: Ja, ja

²³⁷ Vanaf tot 1864 tot en met 2005 te Den Haag en omstreken uitgegeven dagblad

²³⁸ In de eerste helft van de jaren '90 van de vorige eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York. Tevens wereldwijd best verkopende rapartiest allertijden

²³⁹ Van 1996 tot en met 1997 uitgegeven Nederlands muziektijdschrift

²⁴⁰ Sinds 1971 uitgegeven Nederlandstalig muziektijdschrift

R: Dat was wel echt heel erg kicken. En ik begon toen ook al, ik heb in dezelfde tijd stage gelopen bij Revu²⁴¹. Daar deed ik wat meer, ja, de, de andere kant eigenlijk. Dus ik ging op reportage met graffitispuiters

I: Ja

R: Langs de treinen. En ik schreef mijn eerste verhaal over de Crips²⁴², hier in Den Haag

I: Ja

R: Ja, daar deed ik ook weer een heleboel andere dingen, over Antilliaanse jongens en gewoon hun hele achtergrond. Veel achtergrondingen en reportages. Kon ik toen ook nog voor naar Curaçao trouwens, was echt wel

I: Goede tijd

R: Ja, ik heb wel een paar jaar van de goede journalistiek nog meegemaakt. En, en uiteindelijk vroegen ze bij, toen ik af ging studeren vroegen ze bij Revu of ik de muziekverhalen die ze in Oor lazten niet ook voor Revu wilde doen. En ze boden me een vaste baan aan, dus dat, ja, dat vond ik wel een, dat vond ik wel iets om een tijdje te doen

I: Ja

R: En dat heb ik vier jaar gedaan. Ik was officieel nieuwsredacteur en deed dus daarnaast veel entertainment. Dat duurde dus wel even voordat ik dat echt opgebouwd had

I: Ja

R: En, nou ja, in 2003 dacht ik, ik wil eigenlijk nog veel meer doen wat ik zelf wil en nog wat minder, ik had toen net het boek Van Brooklyn Naar Breukelen²⁴³ uitgebracht

I: Ja

R: In 2002, op initiatief van Kees, Kees de Koning²⁴⁴ en het Nederlands Popinstituut²⁴⁵. En, nou ja, ik wilde een boek uitbrengen, daar was ik ook al mee bezig, over Crips. Dus toen heb

²⁴¹ Verwijzing naar Nieuwe Revu, een sinds 1968 wekelijks uitgegeven Nederlandstalig tijdschrift

²⁴² Sinds 1969 actieve straatbende, van origine afkomstig uit de Amerikaanse steden Compton en Los Angeles. Sinds de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw ook actief in Nederland, van origine in Den Haag en Rotterdam

²⁴³ In 2002 uitgegeven bundel waarin de historie van hiphop in Nederland besproken wordt, geschreven door Saul van Staplele

²⁴⁴ Onder meer oprichter en directeur van Nederland's grootste op hiphop gerichte platenmaatschappij TopNotch

²⁴⁵ Van 1975 tot 2008 actieve Nederlandse organisatie ter bevordering van Nederlandse popmuziek

ik vrij genomen, ja, een half jaar echt fulltime, ik heb in totaal zeven jaar research gedaan naar die jongens, dat in een half jaar afgerond. En ik denk dat ik vrij kort daarna, kijk, ik ben toen gaan freelancen dus

I: Ja

R: En vrij kort daar na bij NRC²⁴⁶ ben terechtgekomen. Dus in oktober 2004 en dat is inmiddels mijn belangrijkste opdrachtgever

I: Ja

R: En daar ook dus, ja, popmuziek

I: Dus ook vooral hiphop?

R: Ja, het is breder, dus ook vooral hiphop, R&B, eigenlijk dat rijtje wat ik net opnoemde

I: Ja

R: Zeg maar, alles wat wortels in hiphop, soul, reggae, beetje die kant op

I: Want hoe ben je dan in die muziek gerold? Vanuit je studententijd?

R: Nou, het was eigenlijk, mijn eerste, de meest blanke middelklasse milieu om in hiphop, met hiphop in aanraking te komen. Dat was denk ik, twaalf en toen had mijn vader een documentaire opgenomen die hij in de VPRO Gids²⁴⁷ had gezien, uitgelicht zien staan, en dat was Big Fun In The Big Town²⁴⁸ van Bram van Spunteren²⁴⁹. Nou, dat is een hele essentiële documentaire, voor, ook voor wat meer mensen

I: Ja

R: Ook voor de scene hier, maar voor mij ook. Omdat je daar ineens voor het eerst, zag LL Cool J²⁵⁰ freestylen, ik zag [naam onverstaaanbaar] beatboxen, Doug E. Fresh²⁵¹, ik zag Grandmaster Flash²⁵² scratchen, ik heb, in één keer kreeg ik alles en ook nog zeg maar de *struggle* en mensen begonnen over crack te praten. Had ik ook nog nooit van gehoord, weet

²⁴⁶ Verwijzing naar NRC Handelsblad, een sinds 1970 uitgegeven Nederlandstalig dagblad

²⁴⁷ Sinds 1974 wekelijks uitgegeven televisiegids, horende bij de Nederlandse VPRO omroep

²⁴⁸ In 1986 uitgegeven documentaire over de hiphopcultuur in de Amerikaanse stad New York

²⁴⁹ Sinds 1986 actieve Nederlandse documentaire en filmmaker

²⁵⁰ Sinds 1984 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse staat New York

²⁵¹ Sinds de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve beatboxer, rapper en producer, afkomstig van Barbados

²⁵² Sinds de eerste helft van de jaren '70 van de twintigste eeuw actieve DJ, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

je, gewoon dat je ineens een heel beeld krijgt van een cultuur die ik ontzettend spannend maar ook creatief vond. En het is niet zo dat ik vanaf dat moment een soort hiphop *goof* was of zo want ik was ook nog heel jong en ik heb ook nog wel veel andere, ook wel andere dingen uitprobeerde. Het had nog helemaal fout kunnen gaan zeg maar. Nou ja, ik denk dat ik eind jaren tachtig, denk dat ik zo rond, N.W.A.²⁵³ is voor mij wel heel belangrijk geweest. Eigenlijk een soort schakelpunt waardoor ik, daar enorm door werd getroffen en dat heeft eigenlijk ook, ja, ik bedoel, dat speelt nog steeds een rol. Weet je

I: Ja

R: Dat is ook een reden dat ik gangcultuur en straatcultuur heel interessant vind. En eigenlijk dat, had ik er nooit aan gedacht om daarover te schrijven. Maar toen ik op de School voor de Journalistiek zat had ik zeg maar na een jaar alle, nou ja, gemeenteraadsdingetjes en dat soort dingen weet je, gewoon, ja, het handwerk

I: Ja

R: Kreeg ik van iemand de tip, ik weet niet eens meer wie. En die zei: “je moet vooral schrijven over dingen die je zelf interessant vindt”. En ik had daar nooit over nagedacht. Want er was op dat moment eigenlijk ook nauwelijks hiphopjournalistiek. Er zijn, wat woorden had je zo nu en dan, onder andere Kees en wel wat andere die wel wat deden. Maar in de mainstream media was het echt vrij afwezig. Dus het was niet echt waarvan ik dacht dat het een carrièremove zou worden. Maar ik wilde het wel heel graag doen en ja, daarvoor viel ik mijn zusje lastig, weet je

I: Ja

R: Dan vertelde ik haar hoe belangrijk iemand als KRS-One²⁵⁴ was of zo. Tot ze, tot ze zich los worstelde en uit de kamer vluchtte. Dus, ja, dat, en dat ben ik dus uiteindelijk gaan doen

I: Nou, dat heeft goed uitgepakt dan

R: Ja, uiteindelijk is dat wel, ja. En het dus, ja, vooral met, omdat Xces ineens, het grappige is Xces was helemaal geen succes. Dat draaide wel een tijdje en ik kon daar wel gewoon heel veel doen. Ik zat, was natuurlijk eerstejaars student

²⁵³ In de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve hiphopgroep, afkomstig uit de West-Amerikaanse stad Compton

²⁵⁴ Vanaf de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

I: Ja

R: En ik had me bij Snoop Dogg²⁵⁵ in zijn hotelkamer gebluft omdat, ik had geen interviewafspraken maar omdat hij was voor zijn andere afspraak niet op komen dagen, dus toen heb ik daar in het hotel gedaan tegen de staf alsof ik van de Vibe²⁵⁶ was en gewoon gezegd “ja, we moeten de cover, dit dat”. Gewoon echt enorm lopen bluffen. Dat mag, als je jong bent en hij zich ook niet aan zijn afspraak houdt. Dat was voor mij natuurlijk, hij had net zijn tweede plaat uit en net een paar maanden, ja, na Tupac. Dus ja, Death Row²⁵⁷ was zeg maar, dat zat middenin alles en dan zit je ineens met zo iemand te praten. Dat was voor mij wel echt een begin van “oké, dan wil ik de rest ook spreken”

I: Ja

R: Dat is eigenlijk wel gelukt ook, ja

I: Dus dat, kan je nu nog, heb je nu nog steeds die soort van spanning als je jonge artiesten spreekt?

R: Nee, ik denk eigenlijk zelfs dat ik toen ook niet zo'n spanning had. Maar dat had ook met verdovende middelen te maken

I: Oké, ja

R: Dat, waren Snoop en ik zeg maar samen wel, ja, dat scheidt ook een band of zo. Maar, nee, ik ben niet zo. Ik heb eigenlijk nooit echt, mijn spanning zit veel meer in het schrijven

I: Ja

R: Van het moet goed zijn en je wilt iets afleveren en, ja, je moet ook steeds maar weer je opdrachtgevers overtuigen. Dat het, dit is relevant, dit is belangrijk. Maar gewoon, ja, praten met iemand vind ik leuk en praten waarvan ik de muziek interessant vind. Dat is wel een uitgangspunt, ik ga niet naar iemand toe waar ik niks vanaf weet of dat me echt niet boeit. Soms wel naar iemand waar van ik de muziek niet per se wat vind, maar waar ik om een andere reden

I: Ja

²⁵⁵ Sinds 1992 actieve rapper afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

²⁵⁶ Sinds 1993 met regelmaat uitgebracht Amerikaans hiphopgerelateerd muziekmagazine, momenteel verschijnt Vibe tweemaandelijks

²⁵⁷ Verwijzing naar Death Row Records, een sinds 1991 actief Amerikaans hiphopgerelateerd platenlabel

R: Boeiend vind. Maar, nee, er zit in het interview zelf nooit zoveel spanning. Het is uiteindelijk ook gewoon een gesprek en het is een, ook, ja, een sport om mensen te overtuigen dat jij niet de zoveelste lul met domme vragen bent. Maar dat je, dus ja, je moet iets proberen waardoor ze er ineens wel zin in krijgen. Want het is natuurlijk voor hun ook niet, ja, ze doen het een paar keer per dag vaak

I: Ja, ja

R: Ze hebben er vaak helemaal geen zin in. En soms kom je daar ook niet doorheen en dan is het ook wel weer grappig of zo, weet je wel

I: Ja

R: Dan zit je gewoon tegen een soort muur van arrogantie en sterrendom aan te praten. Dat is ook, op dat moment enorm vernederend maar achteraf kan je er wel weer een stukje over schrijven dus

I: Ja

R: Ik heb wel altijd het laatste woord, dat is het mooie van schrijven

I: Dat is fijn inderdaad. Zijn er stukken waar je speciaal trots op bent achteraf? Buitenom je boeken neem ik aan?

R: Ja. Dat is, ik denk dat, wat dat betreft is die reportages over de Crips, los van de boeken. Omdat dat, er is wel veel over, nog steeds, er wordt wel veel over bericht en dat is vaak vanuit een hele sensationele invalshoek. En ik schuw de sensatie niet. Sterker nog, ik denk dat als het gaat om beelden die geschept worden, dat mijn verhalen soms met de heftigste beelden naar buiten zijn gebracht. Maar mijn invalshoek is altijd veel meer de sociale, maatschappelijke kant geweest

I: Ja

R: Omdat ik dat veel boeiender vind dan dat mensen de wet overtreden, of, ja, geld verdienen door op een bepaalde manier geweld te gebruiken. Dat weet je dan, daar kan je niet heel lang over praten eigenlijk. Want daar kiest ook niemand uiteindelijk voor. Of de één heeft een reden, heeft het gevoel dat hij er niet voor gekozen heeft. En dit zijn natuurlijk vaak wat oudere mannen inmiddels die ook gewoon voor een *lifestyle* kiezen en voor een cultuur. Er zit echt een levenswijze in

I: Ja

R: En ik vind het heel boeiend hoe dat werkt. Hoe die reputatie, hoe die buurt en de familie. Er is nu een jongen, een vriend van me, aan de Erasmus²⁵⁸ bezig. Op basis van dat boek is hij in contact gekomen. Hij is nu zelf alweer jarenlang diepteonderzoek in die buurt aan het doen. En dat vind ik heel erg tof

I: Ja

R: Ik vind het heel erg tof om te zien hoe zoiets verder, en dat gaat verder dan muziek weet je. Dat gaat echt om, ik ken die jongens ook al zeventien jaar weet je wel

I: Ja

R: Ik heb hen, hun kinderen zijn zeg maar, niet helemaal letterlijk maar bij wijze van spreken net zo oud als dat zij waren

I: Ja

R: Dus ik kan niet wachten tot ze zestig zijn. Behalve dat ik dan ook zo oud ben. Maar dat is, en, op het gebied van hiphop is het. De mooiste momenten zijn als je net even wat meer kan brengen dan, of als je wat meer kan vertellen. Weet je, ik heb een keer over Biggie²⁵⁹ een verhaal geschreven waarin ik heel erg uitlegde waarom ik een ontzettend grote kunstenaar vind. En daar ook wat citaten van zijn moeder aan toegevoegd die ik telefonisch had geïnterviewd. En dat is ook weer zo'n voorbeeld van een heel sensationeel verhaal, waar, je hoort dat er ook bij. Het is een reconstructie van zijn laatste dag, zijn laatste momenten. Maar aan de andere kant zijn er ook mensen naar me toe gekomen die niet van hiphop houden, die niet zijn muziek luisteren, van "oké, het is niet alleen maar een domme, lompe gangster"

I: Ja

R: Of, ja eigenlijk, is hij veel, veel meer, weet je, zijn zijn teksten veel interessanter en gelaagder. Weet je, is hij echt een hele grote. Ik vind hem echt een hele grote. Het is moeilijk om hem dan nu tegen de rest af te zetten omdat hij natuurlijk maar heel kort geleefd heeft. Maar ik denk dat, op dat soort momenten, ja, kan je iets bijdragen. En dat geldt ook voor ja, dat kan ook gelden voor als er hier een schietpartij is

²⁵⁸ In 1913 te Rotterdam opgerichte Universiteit

²⁵⁹ Verwijzing naar The Notorious B.I.G., een van 1992 tot 1997 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York. In 1997 vermoord

I: Ja

R: Net even een gezicht geven aan iemand die anders alleen maar, ja, weet je wel. “Jongen van twintig in de Bijlmer²⁶⁰ geëxecuteerd”

I: Ja

R: Weet je. Je hoort vaak niet heel veel, maar dat komt ook omdat mensen ergens niet kunnen komen of iemand gewoon niet kennen. En als je voor, best wel een mooi voorbeeld, vorige week denk ik, stond er een grote foto in Telegraaf²⁶¹ van een jongen hier, die was opgepakt, een Crip. En daar stond Opstelten²⁶² naast, want die was toevallig op werkbezoek hier, voor een theater. Geloof ik, maar dat wordt van tevoren wel gecheckt

I: Ja

R: Als die, maar, en dan zie je dus die jongen en die staat daar echt heel stoer met een blinddoek op, arrestatieteam, alles. En dan zie je die minister ernaast, het verhaal lees je en dan: “hey, ik ken die jongen”. Weet je wel, ik heb die jongen gesproken, hij heeft een boek geschreven wat ik heb gelezen, weet je, ik ben veel meer, fragmenten van gelezen

I: Ja, ja

R: Dus, ik zie hem als volstrekt iets anders dan wat daar, dat betekent niet dat hij, weet je wel, alleen maar nette dingen doet of zo

I: Nee, inderdaad, ja

R: Maar dat betekent dat het gewoon veel complexer is. En dat vind ik interessant, om zo nu en dan. En qua muziek is het, ja, is het gewoon tof als je een goed verhaal hebt weet je wel. Als je, ik heb ooit in Detroit zeg maar de hele scene kunnen, zeg maar, met Ilja Meefout²⁶³, de fotograaf, waar Eminem²⁶⁴ vandaan komt

I: Ja

R: Gewoon helemaal beschreven en een aantal mensen geïnterviewd. Weet je, dat is gewoon, ja, dat is gewoon toffer dan het interview met Eminem zelf wat je doet

²⁶⁰ Verwijzing naar de Amsterdamse Bijlmer wijk

²⁶¹ Dagblad met de grootste oplage van Nederland, uitgegeven sinds 1893

²⁶² Sinds 2010 actief binnen het Nederlandse kabinet als Minister van Veiligheid en Justitie

²⁶³ Sinds 2005 actieve Nederlandse fotograaf

²⁶⁴ Sinds de eerste helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw actieve rapper, producer en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad Detroit

I: Ja

R: En dat geldt ook hier in Nederland. Gewoon om ontwikkelingen bij te houden en te presenteren. Dus ja, ik weet niet, het gaat, het is voor mij niet zo zeer, behalve dat het ook een soort doel is om een aantal mensen gewoon gesproken te hebben

I: Ja

R: Weet je, mensen als Jay-Z²⁶⁵ of 50 Cent²⁶⁶, of

I: Ja, dat is wel

R: Ik mocht ooit naar Jamaica voor een reportage, ik bedoel, ja, daar ben ik niet trots op, maar dat was wel kicken

I: Ja

R: Ja, dus het is heel, ja. Maar ik vind heel veel leuk, maar

I: Ja

R: Verhalen waarin je iemand kan laten praten, of vanuit Amerika of hier, die net iets te vaak iets te vaak als een cliché in de media komt. En dan gewoon als persoon. Want ja, ik bedoel, voor mij is hij geen cliché, want daar, daar

I: Ja

R: Dan ben ik ook een cliché. Dan zijn we allemaal clichés. Dus dat

I: Vorig jaar ook wel een mooi, toen die jongen uit de Bijlmer vermoord was

R: Ja

I: Toen heb je daar ook wel een stuk over geschreven

R: Ja

I: Dat is inderdaad een goed voorbeeld van, je geeft iemand een gezicht. Terwijl wat je zegt, als je het leest, dan denk je “oh, nou ja, het zal wel”, zeg maar

R: Ja, het is een krantenberichtje

²⁶⁵ Sinds de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

²⁶⁶ Sinds 1996 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

I: Ja

R: En het heftigste is nu nog, zijn, hij heeft mij samen met een vriend van hem twee jaar eerder voor een reportage in Nieuwe Revu ook rondgeleid, samen met Ilja Meefout

I: Ja

R: In Gein²⁶⁷ en ook, ten eerste kregen we daar reacties ook op van “Gein, dat is wel heftig”. Wat ik natuurlijk ook wel vaker heb gehad, weet je, “jongens spelen ghetto’tje”, of “het is allemaal niet zo”

I: Ja

R: Maar hij is dood en een half jaar later is die andere jongen ook doodgegaan. Die was al gewond aan zijn, die had al een schotwond, maar die is daar later aan. En ja, weet je, dat, dat is

I: Ja

R: Dat is een realiteit. En met de meeste mensen weten ook wel dat er criminaliteit is, dat er. Maar toch, als je het ze laat zien, dan zijn ze

I: Ja

R: Zijn mensen al heel snel van “ja, kom op” en “het is Nederland” en

I: Ja, “het zal wel” inderdaad

R: En los van het feit dat het vaak zit toch de onderstroom eronder van “hier hoef je niet in een gang te zitten”. Ja, dat hoef je in Compton²⁶⁸ ook niet

I: Ja

R: Dat hoef je zelfs in een krottenwijk in Afrika of Zuid-Amerika niet. Daar komen ook advocaten vandaan, weet je. Of dokters. Maar dat, het is wel vanuit een andere situatie dan de gemiddelde persoon die die *comments* plaatst

I: Ja, ja zeker. Dat is een mooie manier om het inzichtelijk te maken een soort van. Het wat verduidelijken zeg maar

R: Ja

²⁶⁷ Onderdeel van de Amsterdamse Bijlmer wijk

²⁶⁸ Ten zuiden van Los Angeles gelegen Amerikaanse stad

I: We hadden het net even over hiphop, maar wat is hiphop voor jou überhaupt? Hoe zou je het zelf vanuit je persoon omschrijven?

R: Ja. Dat de meest gestelde vraag het moeilijkst te beantwoorden

I: Ja, sorry

R: Nee, nee, dat hoort bij, ja, ik zie het heel erg, wat voor mij een essentie is, weet je, je kan een soort standaard definitie geven maar voor mij de essentie is meer, is de doe-het-zelf cultuur is. Die nog uit de South-Bronx²⁶⁹ en met een Caribische wortels en dat hele stukje kan je wel opzoeken

I: Ja, ja zeker

R: Dat weet je ook wel. Maar weet je, voor mij, dat, dat wat ik het spannendst vind er aan is de manier waarop het mensen emancipeert. Maar dan bedoel ik niet alleen op, alleen maar een soort van ouderwetse vorm van emancipatie, maar iedereen. Weet je, het emancipeert mij ook

I: Ja

R: Het leert mij om niet voor een baas te gaan werken en te gaan freelancen. Mijn eigen ding neer te zetten. Want ik ben mijn eigen medium. En het leert een artiest om niet te wachten tot een museum hem toelaat maar gewoon de muur van het museum vol te kladden

I: Ja

R: Weet je wel. Dat, dat is eigenlijk wat ik het interessantste aspect ervan vind. En daar komt dan bij het mediagedeelte, dat er verhalen, omdat je het zelf doet, dat je een ander soort verhalen krijgt

I: Ja

R: Dat inspireert mij dus als journalist ook weer om naar een ander soort verhalen op zoek te gaan. En die, daardoor krijg, ja, heb ik vanaf een bepaalde leeftijd verhalen gehoord die ik anders niet zou horen of zo

I: Ja

²⁶⁹ Zuidelijke buurt van de New Yorkse Bronx wijk

R: Dan ging ik de autobiografie van Malcolm X²⁷⁰ lezen omdat Spike Lee²⁷¹ hem ook noemde, noem maar op, weet je, een cliché voorbeeld maar er zijn natuurlijk veel van dat soort. Dat je weet wat bepaalde mensen betekenen of dat je, waarom weet ik heel veel van Rodney King²⁷²? Ik kom niet uit Los Angeles

I: Ja

R: Maar het is wel een essentieel, hele essentiële gebeurtenis. Net zoals dat soort dingen nu gebeuren. Weet je, die, ik weet meer van Katrina²⁷³ door hiphop

I: Ja

R: En dan net die serie²⁷⁴, maar in principe weet ik, dat heeft mij heel erg gevoed daarover. Ik ken de woede al

I: Ja

R: Dat is niet wat je op het NOS²⁷⁵ journaal ziet. Dat is misschien ook niet zo gek, of misschien één keer in een reportage, dat dat soort dingen gaan dan veel meer een rol spelen. En dat, ja, daar zit ergens voor mij, ja, behalve dat het heel tof is en artistiek enorm, ja, een soort, ik bedoel je kan er alle kanten mee op. Dat is natuurlijk ook mooi. Weet je, je hebt helemaal geen

I: Ja

R: Je kan putten uit alle muziek, je kan, ja. Je kan zingen, ik bedoel, als, weet je, als je Propz²⁷⁶ hoort zingen op die nieuwe single, 'Waves'²⁷⁷, dat is gewoon pure hiphop. Maar het is ook blues. En uiteindelijk is het ook wel allemaal, weet je, het is ook allemaal één boom

I: Ja

R: Omdat hij het doet is het hiphop. Want dat hoor je gewoon. Maar dat kan ik niet uitleggen

²⁷⁰ In 1965 vermoorde Amerikaanse politicus en activist voor de rechten van afro-Amerikanen

²⁷¹ Sinds 1977 actieve regisseur, acteur en activist, afkomstig uit de Amerikaanse stad Atlanta

²⁷² In 1993 slachtoffer van politiegeweld in de Amerikaanse stad Los Angeles

²⁷³ In 2005 in het zuidoosten van de Verenigde Staten toegeslagen orkaan, met 1.833 dodelijke slachtoffers als gevolg

²⁷⁴ De respondent verwijst hier naar de Amerikaanse televisieserie Treme, sinds 2010 uitgezonden door de omroep HBO en met de gevolgen van orkaan Katrina in de Amerikaanse stad New Orleans als onderwerp

²⁷⁵ Sinds 1969 actieve Nederlandse Omroep Stichting

²⁷⁶ Verwijzing naar Mr. Propz, een vanaf 1999 actieve Nederlandse rapper, afkomstig uit Zoetermeer

²⁷⁷ In 2013 uitgebrachte single van Mr. Propz

I: Wordt dat, heb je het gevoel dat hiphop ook qua positie groeit in Nederland? Over de afgelopen tien jaar bijvoorbeeld? Net zoals het R&B tijdschrift is nu verdwenen dan, en sindsdien, je werkt in hiphop als schrijver dus er is ruimte voor

R: Ja

I: Maar wordt dat meer, of?

R: Niet zo heel veel. Nee, ja, kijk, maar dat zijn natuurlijk. Je komt natuurlijk in een, je kan de ruimte voor tijdschriften niet. Want er zit natuurlijk een heel media en muziekindustrie verhaal, die altijd in ontzettend zwaar weer zitten op dit moment. Dus, nee, het is veel groter geworden. Tien jaar is wel ongeveer, wat, tien jaar geleden is zeg maar de explosie geweest

I: Ja, ja

R: En, ja, daar komen veel meer artiesten die nu, ik hoef van heel veel rappers ook niet meer uit te leggen wie het zijn

I: Ja

R: Tegelijkertijd zijn er nog steeds een heleboel stereotypes, vooroordelen en er zijn heel veel mensen die het niet voor vol aanzien

I: Ja

R: En zo vinden nog steeds mensen het gek dat ik over hiphop schrijf, zoals iemand anders over opera schrijft of zo, zo heel serieus. Maar ja, dat doe ik ook expres omdat ik wil dat mensen het, de cultuur ervan zien

I: Ja

R: Dus dan richt je je wat minder op de doelgroep, meer op het wat grotere publiek. Er is enorm veel nog te winnen, maar, ja, het groeit natuurlijk enorm. Er zijn gewoon, er zijn nu een stuk meer rappers die ervan kunnen leven en nog steeds een stuk minder dan dat mensen zouden denken

I: Ja

R: Maar, ik

I: Ik zat inderdaad na te denken van, in eerdere interviews over na aan het denken. Dat we tot tien, vijftien mensen kwamen die er misschien van kunnen leven in Nederland

R; Ja

I: Niet meer dan dat

R: Nee, maar ik weet ook niet, dat geldt natuurlijk voor veel meer dingen. Er zijn ook niet heel veel jazzmuzikanten die er fulltime van kunnen leven. Ik denk ook niet heel veel rockmuzikanten

I: Nee, zeker

R: De enige echt commerciële scene op dit moment is de dance. Maar ja, dat, zijn er eigenlijk ook niet heel veel meer dan vijftien denk ik die er echt goed van kunnen leven. Maar er zijn, DJ's zijn een beetje een slag apart

I: Ja

R: Omdat die natuurlijk gewoon het, zeg maar, waar ze terecht kunnen om wat te verdienen. Dat ligt ook een beetje aan hoe hoog of laag hun eigen lat ligt. Er zijn veel meer clubs of discotheken dan popzalen weet je, waar je dat kan. Er zijn altijd overal feestjes

I: Ja

R: En uiteindelijk ook iemand die platen opzet. Maar voor artiesten is het, ja, overal lastig. Er zal altijd maar een kleine

I: Ja

R: Weet ook niet of dat zo erg is. Weet je, daar zijn ook niet zo heel veel schrijvers die er fulltime van kunnen leven weet je

I: Ja

R: Dus dat. En ja, veel rappers lossen dat dan weer op met workshops, dat is een soort van hele schaduwconomie apart. Hoe dat ooit is ontstaan weet ik ook niet. Maar er is blijkbaar wel veel animo voor. En sommige zijn ook heel goed. Maar, ja, of gewoon andere klussen

I: Ja

R: Of gewoon een baantje, allemaal dat soort dingen

I: Inderdaad gewoon er bij

R: Dat. En dat hoeft ook niet echt, denk, ja. Als het leuk, als een echt goede muzikant of een echt goede kunstenaar zich daar helemaal op kan focussen. Het probleem is ook al zo oud als

I: Ja, inderdaad, ja. Want jij hebt dan inderdaad wel een half jaar vrij kunnen nemen om een boek te schrijven en ik neem aan dat je Witte Panters²⁷⁸ tussendoor geschreven heb

R: Ja, ja, ja, maar ik zie, ik heb toen ook wel een beetje wat, maar ik. Ja, dat was gewoon het moment dat ik net stopte met mijn werk

I: Ja

R: Dus ik had wat gespaard. En ik woonde op mezelf, in een sociaal huurpand in de Schilderswijk²⁷⁹, weet je wel. Ik had, ja, nee, was toen net weg, maar ik hoefde niet zoveel, ik had niet zoveel inkomsten. Maar ik had al wel een beetje, ik ben al wel gaan opbouwen aan mijn. Het duurt sowieso een half jaar tussen dat je je baan opzegt en je freelancepraktijk een beetje gaat lopen. En in die periode ben ik gewoon, ja, op straat gaan hangen met jongens. Omdat ik dat heel graag wilde doen

I: Ja

R: En, maar dat, nee dat zou nu zeker niet kunnen. Maar, ja. Misschien voor een bepaald non-fictie boek wel hoor. Daar zijn soort, dat is toch weer andere. En nee. Ik doe het erbij. Maar ik zie het ook niet als iets wat ik er naast of, ik heb gewoon een aantal dingen die ik doe. En ik heb een aantal uren per dag waarop ik kan schrijven

I: Ja

R: En de ene keer is dat aan mijn roman en de andere keer is dat aan een artikel voor NRC of, en ik weet ook niet of ik, kijk. Als je een fulltime, het is wel fijn als je geen economische druk heb. Maar ik denk dat ik ook als ik geen economische druk heb, ook reportages zou willen schrijven. Of achtergrondverhalen. Dus misschien zou de balans iets anders zijn, maar, ja. Ik vind het ook wel leuk om het allemaal te doen. En ik doe het niet voor niks zo

I: Nee

R: Zolang met heel veel plezier. Ik vind het gewoon heel leuk om erover te vertellen

I: En hoe zijn de reacties geweest op Witte Panters?

²⁷⁸ In 2012 uitgebrachte Nederlandstalige roman, geschreven door Saul van Staple

²⁷⁹ Verwijzing naar de Schilderwijk wijk te Den Haag

R: Goed

I: Goed?

R: Ja

I: Mooi

R: Ik heb een paar leuke recensies gekregen. En, ja, ik was daar wel, je weet, je kan van tevoren toch niet zo inschatten

I: Ja, inderdaad

R: Maar was er wel, was er wel blij mee. En ook via Twitter en Facebook gewoon, ook van collega's en zo, ja

I: Dat is altijd fijn inderdaad

R: Ja, gewoon dat je weet, ja. Dat het gewoon een beetje wordt opgepikt

I: Ja

R: En ik heb zelf vooral zoiets van, ik ben al lang weer in mijn hoofd bij de volgende. Ik vind het gewoon heel leuk om te doen en ik ben blij dat ik, dat kan, op een, dat ik daar niet van afhankelijk ben

I: Nee

R: Dat lijkt me heel zwaar als je, want dan gaan er heel andere dingen spelen. Terwijl ik vooral iets heb van ik wil gewoon schrijven en ik wil promoten en aan de man brengen

I: Ja

R: En dan zien we wel. Weet je wel. En dat, ja, voorlopig bevalt dat me wel ja

I: En hoe, in het, onder andere in het boek, maar überhaupt in de hiphopcultuur, een groot stereotype is dat hele macho ding

R: Ja

I: Heb je het gevoel dat dat nog steeds leeft?

R: Ja, tuurlijk

I: Ja

R: In, het ligt er heel erg aan waar je gaat kijken. Je hebt natuurlijk de, je hebt een soort nieuwe generatie in Amerika en ook wel hier die veel minder macho zijn. Maar, en het begin van hiphop is eigenlijk ook veel minder macho. Maar je hebt natuurlijk vanaf, nou ja, zeg maar de, het heeft heel erg lang de overhand gehad

I: Ja

R: Met een paar, je hebt wel een paar van die cruciale momenten. *The Chronic*²⁸⁰ was een heel belangrijk moment

I: Ja

R: Ook *Get Rich Or Die Tryin*²⁸¹ ook, als je dat jaar uitkwam

I: Ja, inderdaad

R: Had je een soort van vrolijke, nou ja, wat je nu eigenlijk kan, wel uit kan brengen. Als je zo'n plaat toen had uitgebracht was je gewoon van de aarde weggeveegd

I: Ja

R: Dat was gewoon vervaagd. Was gewoon het jaar van 50 Cent en G-Unit²⁸² en rappen in je kogelvrije vest. En het is natuurlijk nog steeds. Je hebt, dat is heel interessant om die discussie nu te zien met bedrijven die hun sponsoringen opzeggen met Lil Wayne²⁸³ en Rick Ross²⁸⁴

I: Ja

R: Van wie dacht jij dat je aan het sponsoren was?

I: Ja

R: Weet je wel, dat is krankzinnig. Je wilt wel, zeg maar dat kapitalistische succes

I: Ja

R: Weet je, maar aan de andere kant, je kan volgens mij zo nog dertig van die zinnen gaan mailen

I: Ja, precies

²⁸⁰ In 1992 uitgebracht debuutalbum van rapper Dr. Dre

²⁸¹ In 2003 uitgebracht debuutalbum van rapper 50 Cent

²⁸² Sinds 2000 actieve hiphopgroep, anno 2013 bestaande uit rappers 50 Cent, Lloyd Banks en Tony Yayo. Afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

²⁸³ Sinds 1994 actieve rapper en producent, afkomstig uit de Amerikaanse stad New Orleans

²⁸⁴ Sinds 2001 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Mississippi

R: Als ik een *snitch* zou zijn. En zeker van Rick Ross. Kom op. Dat, er is echt helemaal niks *meer in character* dan dat hij er ook nog even een verkrachting tussendoor gooit

I: Ja

R: Waarom niet. Ja, hij is toch gewoon, de allergrootste gangster klootzak

I: Dat is inderdaad

R: Lompe, dingen die gewoon met helemaal niemand rekening houdt

I: Ja

R: Alleen met zichzelf. Dat is zijn hele verhaal. Dus, ja. Maar goed, dat, waar waren we

I: Ja, in hiphop zeker, dat soort berichten over die sponsordeals bijvoorbeeld. Omdat het nu ook op mainstream websites komt, denk ik dat het hiphop, voor mensen die het niet iets mee te maken hebben misschien wel in een slecht daglicht zet. “Oh, weer een rapper die iets”

R: Ja, maar dat is het, dat is altijd zo geweest

I: Ja

R: Dat, ik vind het ook helemaal niet erg. Ik heb zoiets van, de, dat hiphop een slecht imago heeft dat is voor sommige mensen vervelend. Vooral voor de mensen die er commercieel van afhankelijk zijn

I: Ja, zeker

R: Ik werk al mijn hele leven om een genuanceerd beeld van hiphop te geven en wat meer diepgang, maar het kan me echt niet boeien dat bepaalde mensen denken dat het, want ja, dat is nu eenmaal zo

I: Ja

R: Weet je. Gisteren maakten een paar mensen zich boos omdat iemand op Twitter had gezegd: “Waarom staan er rappers op Bevrijdingsfestivals? Het is agressieve non muziek”, of zo. Dan denk ik, ja, dan staat Dio²⁸⁵ op het Bevrijdingsfestival, weet je wel. Ik bedoel, daar hoef ik niet eens meer op te reageren. Als je het gewoon niet weet, ja, dan tuurlijk. Je hebt een mening. Vroeger zou je dat in de kroeg zetten, nu zet je het op Twitter

²⁸⁵ Sinds de eerste helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

I: Ja, dat is waar

R: Dat maakt je mening niet relevanter of zo. Maar, ja, ik denk, sommige discussies zouden vroeger in veel kleinere kring, het terugspoelen van een tekst, “wat zeg je nu”, weet je wel. Dat gebeurde vroeger in, ja, in je vriendenkring

I: Ja, ja

R: En soms kwam er ook wel iets wat dan een veel groter ding werd, maar dat was dan altijd in de scene. En nu wordt dat inderdaad, weet je, dan gaat The Guardian²⁸⁶ zich er tegenaan bemoeien en dan gaat. Dat is aan de ene kant positief, want ja, het is dus op een grotere schaal is er aandacht voor

I: Ja

R: Alleen soms is het een beetje lastig omdat mensen, niet per se The Guardian hoor, ik noem maar wat

I: Ja, inderdaad, ja

R: Omdat mensen er dan over schrijven zonder dat ze het kunnen plaatsen. Of zonder dat ze, je zag dat, met die, toen Kanye²⁸⁷ over die, heb je dat gevolgd? Toen die *rant*, van die

I: Ja

R: “*I ain’t fucking with that suit and tie*”. Gewoon een hiphopmetafoor die door bijna iedereen verkeerd is opgepakt. Ja, dat kan

I: Ja

R: Ik vind het ook niet zo erg, denk dat Kanye het ook niet zo erg vindt

I: Ja, hij sowieso inderdaad

R: Weet je, *whatever*. Alleen, ja, het is altijd fijn als er mensen zijn, dat geldt voor elk onderwerp, die genoeg van iets weten. Je hoeft geen specialist te zijn, maar die er in elk geval genoeg van weten om het een beetje te kunnen plaatsen. En dat geldt in dit geval ook. Ik vind Rick Ross en Lil Wayne ook echt hypocriet, weet je wel, ik bedoel. Het werkt, ze zijn aan beide kanten gewoon hypocriet en wat dat betreft passen ze perfect bij elkaar

²⁸⁶ Sinds 1821 uitgegeven Brits dagblad

²⁸⁷ Verwijzing naar Kanye West, een vanaf 1996 actieve rapper, muzikant, producer en designer, afkomstig uit de Amerikaanse stad Chicago

I: Ja. Ik vond het ook vooral wel, dat Lil Wayne voor Mountain Dew²⁸⁸. Ik denk, ze hebben Tyler, The Creator²⁸⁹ als nieuwe, of ja, soort van nieuwe, ik denk, als je dan over, weet je wel, het ene mag niet en het andere wel

R: Maar Tyler, The Creator is ook, die commercials zijn ingetrokken

I: Ja, zijn die uiteindelijk ingetrokken?

R: Ja, want dat is precies, Tyler, The Creator doet wat Tyler, The Creator doet

I: Ja

R: Ze zijn allemaal precies wat ze normaal

I: Ja

R: Dus als je dat niet wilt, dan moet je gewoon, er zijn altijd ook artiesten die, die wel kunnen

I: Ja

R: Weet je wel, die gewoon, die ook wat makkelijker in dat plaatje passen. Die heb je in Nederland ook. En dan ga je daarmee werken. En dan moeten andere rappers ook niet zeuren dat die net wat meer geld verdienen, want die lui, ja, dat is hun ding of zo. En als jij dat niet wilt, nou, *more power to you*. Weet je wel. Dat is een beetje

I: En is het omdat het, nou, je zegt “meer ruimte voor minder macho dingen nu”

R: Ja

I: Is, iets meer naar het onderwerp van het onderzoek, daardoor ook meer ruimte voor seksuele diversiteit? Bijvoorbeeld meer feminien gedrag?

R: Ja, ik, wat heel belangrijk is denk ik, is om een verschil te maken tussen internationaal en nationaal

I: Ja, ja

R: Vaak Amerikaans en Nederlands, om te beginnen. Omdat in Amerika zie je die, zie je een aantal hele duidelijke tendensen en dat vind ik heel interessant. In Nederland is het veel minder zichtbaar, dat komt onder andere omdat bepaalde dingen hier niet meer

²⁸⁸ Amerikaanse frisdrank, sinds 1940 op de markt en momenteel verkrijgbaar in veertien verschillende varianten

²⁸⁹ Sinds 2006 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

I: Ja

R: Officieel bestreden hoeven te worden, of veroverd te hoeven worden. Het homohuwelijk is een beetje het vaste punt en wij vergissen ons hier soms wel, ik had namelijk, ik heb namelijk wel eens wat over getweet omdat ik het echt heel interessant vond dat 50 Cent en Jay-Z zich uit hadden gesproken voor het homohuwelijk. Kreeg ik heel veel reacties op, “ja, je doet helemaal alsof het revolutionair is, terwijl het de normaalste zaak van de wereld is”. Maar het is niet de normaalste zaak van de wereld. Het is, ik bedoel, weet je, in Frankrijk is het net een maand geleden weet je

I: Ja

R: Het is gewoon nog in het allergrootste gedeelte van de wereld gewoon een *hot item*, weet je wel

I: Ja, absoluut

R: Of helemaal geen item, maar

I: Nee, nee

R: Helemaal niet

I: Ja

R: Dus als er dan mensen, zeker die voor wie de machocultuur een fundament is. 50 Cent is wat dat betreft het beste voorbeeld

I: Ja

R: Dat zij zich daar voor uitspreken is dat een onwijs grote stap. Net zoals het dat, ik bedoel, Obama is de grootste stap hoor, maar

I: Ja

R: Dat zij allemaal achter hem gaan staan is echt, dat vind ik heel interessant. En je ziet inderdaad dat dingen verschuiven. Er verschuift een soort, dat, je had twee weken geleden had je Danny Brown²⁹⁰

I: Ja

²⁹⁰ ²⁹⁰ Sinds 2003 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad Detroit

R: Die al een heel ander, die in elk geval geen macho uitstraling heeft, maar die had, die was oraal bevredigd op het podium. Ik weet niet of je dat gezien hebt

I: Nee, nee

R: Door een meisje. En dat belande een beetje in het nieuws als “rapper laat zich oraal bevredigen op het podium”. Toen heeft een vrouw volgens mij, dat weet ik niet eens zeker, zou je even moeten checken, die mee is op tour. Zij heeft een heel blog geschreven, van “nee, hij is aangerand”. Want dat meisje heeft gewoon zijn broek naar beneden getrokken op het podium. En hij is ook echt naar achteren gesprongen, van “dit wil ik helemaal niet”. En dat is iets, ja, eigenlijk, je moet dat, zou dat zien jaar tien jaar geleden ook zo zijn, alleen zou dat beeld niet zo snel naar voren komen

I: Ja

R: Weet je, dus dat er een soort, dat er überhaupt een discussie is over, ja, maar wat, waarom zou je dat zo moeten zien weet je

I: Ja

R: Je kan het ook omdraaien. Dus ja, nee, ik denk dat er, dat er zeker meer ruimte is voor seksuele diversiteit. Je hebt natuurlijk ook gewoon artiesten die

I: Ja

R: Die dat nadrukkelijk. En je ziet het in, weet je, A\$ap Rocky²⁹¹ is één van de hotste rappers van dit moment

I: Ja

R: En je zou in een macho context enorm veel risico nemen door de hele tijd te benaderen, want hij benadert het echt vaak, zeker voor iemand die duidelijk zegt “ik ben hetero”, dat hij daar zo’n punt van maakt en dat dat gewoon helemaal geen effect heeft op zijn succes

I: Ja

R: En dus eerder gewoon heel veel mensen aan het denken zet. Nou ja, dat kan nu en ik weet niet of dat in 2003 goed had uitgepakt

I: Nee, inderdaad

²⁹¹ Vanaf 2007 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

R: Dat, verder is het vrij, ja, ik denk dat Kanye een hele belangrijke rol heeft gespeeld. Gewoon door, omdat hij eigenlijk, hij heeft hiphop wel weer echt even een andere kant op gestuurd qua kleurrijkheid, mode, weet je. Andere invalshoeken

I: Ja

R: Kwetsbaarheid. Wat eigenlijk niet hetzelfde is

I: Nee, ja

R: Maar het helpt wel om ruimte te creëren. Dat is, ja, ik weet het niet. Ik denk dat Frank Ocean²⁹² wel belangrijk is maar dat valt er een beetje buiten. Dat is natuurlijk gezien als de eerste rapper die uit de kast kwam

I: Ja

R: Maar het is geen rapper

I: Nee

R: Maar wel weer de reacties op hem en dat ze achter hem zijn gestaan en. Dat hij dan in Odd Future²⁹³ zit en dat Tyler als een homohater wordt gezien, dat vind ik dan mooi. Weet je, want dat is precies hetzelfde als met Eminem²⁹⁴. Dat is ook homohater, maar hij had een karakter. En dat karakter is irritant. Een soort van *white trash motherfucker* en natuurlijk had Slim Shady²⁹⁵ een hekel aan homo's, anders klopte het karakter niet

I: Ja, ja inderdaad

R: Ik bedoel, ja, hij sloeg zijn vrouw in elkaar

I: Ja

R: Hij dronk een fles wodka bij het ontbijt. Maar omdat nu allemaal één op één op de uitvoerende artiest te zetten, dat is ook weer zoiets. Dat is eigenlijk een beetje wat ze in Amerika vaak vanuit de homobeweging vaak wordt gedaan. Van de protesten zijn volgens mij heel erg verkeerd gericht. Op mensen die eigenlijk helemaal niet, ja, nou ja, hij heeft dat natuurlijk ook laten zien

²⁹² Sinds 2007 actieve hiphopgerelateerde zanger, afkomstig uit de Amerikaanse staat Californië

²⁹³ Verwijzing naar Odd Future Wolf Gang Kill Them All. Een sinds 2007 actieve hiphopgroep, bestaande uit een wisselende samenstelling en afkomstig uit de Amerikaanse stad Los Angeles

²⁹⁴ Sinds de eerste helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw actieve rapper, producer en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad Detroit

²⁹⁵ Door rapper Eminem gecreëerd fictief personage

I: Ja

R: Met de Elton John²⁹⁶ ceremonie en al die. Ja, en het is. Ik heb toen, ik heb Deadlee²⁹⁷ geïnterviewd. Die ken jij?

I: Ja

R: Hij is een rapper, hij noemde zichzelf, één van zijn nummers is ‘Gay Gangster’

I: Ja, ik weet inderdaad

R: Hij is niet heel erg belangrijk, meer een soort, hij maakt er ook een soort gimmick van en zonder die gimmick zou hij niet zo populair zijn denk ik. Of niet, zonder die gimmick zouden wij niet weten wie hij is

I: Ja, inderdaad

R: Maar, ik, hij was, hij is juist iemand die, hij zei ook van, weet je, “ik zeg ook tegen mijn vrienden *faggot*”. Want dat is gewoon een soort

I: Ja

R: Normaal woord, eigenlijk. Een soort niche. Net zoals je bepaalde scheldwoorden met ziekten niet iemand

I: Ja, inderdaad

R: Een ziekte toewent. Of, weet je, het zit allemaal wat genuanceerder

I: Ja

R: En zoals een bitch niet altijd een vrouw is. Waardoor mensen al heel lang denken dat hiphop seksistischer is dan het is. Ik zeg niet dat het seksistisch is, maar, weet je, het feit dat een rapper twintig keer “bitch” achter elkaar zegt, hoeft niks te betekenen. Weet je wel, dat. En ik vond hem wel interessant, omdat hij zei, hij voelt zich aan de ene kant helemaal niet geaccepteerd. Hij heeft doodsbedreigingen gehad en zo, omdat hij dus naar buiten is gekomen als gay rapper. Maar aan de andere kant kon hij ook niks anders. Hij zei, “dit is, ik ben ook een Latino die ook door de politie in elkaar geslagen wordt en gangsterrap is de enige muziek die mijn taal spreekt”

²⁹⁶ Sinds de eerste helft van de jaren '60 van de twintigste eeuw actieve zanger en componist

²⁹⁷ Vanaf de eerste helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Amerikaanse rapper, van onbekende afkomst

I: Ja, ja

R: Weet je wel, dat is wel. Dus ik vond hem wel, wat dat betreft wel een interessant voorbeeld daarvan. Dan hoewel hij het dus een beetje, ja, dat hij relevanter wordt gemaakt door zijn etiket zeg maar

I: Ik vond het wel grappig, Roshan van 101Barz, die zei, twee weken terug met hem gesproken, hij zei uiteindelijk wel van als een rapper rapt dat hij een man leuk vindt, dat hij het toch niet zou plaatsen op 101Barz. Omdat gewoon vanuit de, dat het niet aan zou slaan bij de doelgroep

R: Ja

I: Denk je dat het in Nederland nog zo strak verdeeld is?

R: Het zou kunnen. Ja, ik denk, kijk. Het ligt ook een beetje aan, kijk. Ik vind het lastig want ik zou zeggen 101Barz heeft, is publieke omroep dus die heeft ook een bepaalde verantwoordelijkheid. Maar aan de andere kant, weet je, het is niet zo gek dat je voorzichtig stappen zet

I: Ja

R: Weet je, want. We hebben het helemaal in het begin over hiphop is straatcultuur met Caribische wortels

I: Ja, ja

R: En zowel, weet je, ik bedoel, als jij uit Caribisch gebied komt of je ouders of zo, dan wordt je heel wat anders opgeleid dan Jan-Jaap²⁹⁸

I: Ja

R: Weet je wel?

I: Ja, ja

R: Dus dan heb je ook een heel ander beeld van dat soort praktijken. Namelijk het beeld wat op een heel groot gedeelte onze planeet nog bestaat

I: Ja

²⁹⁸ Fictief hoofdpersoon uit de in 2012 uitgegeven roman Witte Panters

R: En dus ook bij mensen in Nederland van wie in Caribisch gebied, ja. En op het moment, gaat het in de straatcultuur, in de straatcultuur is het belangrijk dat je, is je reputatie essentieel

I: Ja

R: Soms zelfs kan het levensgevaarlijk zijn om een slechte reputatie te hebben

I: Ja

R: Dus daarin wordt homoseksualiteit gebruikt als argument om iemand zwakker voor te stellen dan hij is. Dat zijn hele lange geschiedenissen

I: Ja

R: Er zijn nog wel meer voorbeelden, ik wil het ook niet alleen maar beperken tot. Maar twee voorbeelden van waar het een hele lange geschiedenis heeft, waar je niet van de één op de andere dag afstand van kan nemen omdat wij nu eenmaal vinden dat dat moet

I: Nee, inderdaad

R: Soms moet je mensen ook de tijd geven om ergens te komen. Dat betekent niet dat ik dus vind, ik vind wel dat je gewoon een rapper moet plaatsen als die

I: Nee, absoluut

R: Maar dat er soms, dat het, dat het gevoelig kan liggen in de hiphopscene heeft meer redenen dan allemaal, nou ja, weet je wel, *gaybashers* zouden zijn of zo. En ik heb ook onze, ik heb bij een discussie gezeten van het COC²⁹⁹ in Utrecht. Ging ook over dit onderwerp. En je merkte zowel in het panel als in de zaal dat het heel veel emoties opriep

I: Ja

R: En, nou ja, je weet dat voorbeeld van Steen³⁰⁰ denk ik?

I: Ja

R: Die bij URBNN³⁰¹ ziedend weg is gegaan. Kijk, dat is, ja, God, dat is wel echt overdreven. Maar

I: Ja

²⁹⁹ Sinds 1946 actieve belangenorganisatie voor homoseksuelen, lesbiennes, biseksuelen en transgenders, gevestigd te Amsterdam

³⁰⁰ Sinds 2002 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Utrecht

³⁰¹ In 2007 en 2008 door omroep BNN uitgezonden programma, gericht op jongeren en straatcultuur

R: Zie je, je kan ook nadenken, dan moet je ook gaan nadenken, wat is dan de slimste manier om iets te gaan bereiken. Weet je. Om, en dan denk ik dus, stappen die daar, ik zou het wel prettig vinden als, ik heb het er ook wel eens met rappers over gehad. Van nadrukkelijker stelling nemen heeft zeker wel zin. Aan de andere kant zeggen die dan ook: “ja maar, als ik”, weet je, we wonen in Nederland

I: Ja

R: Weet je, het is heel gek als ik, weet je, “ik ben pro-homohuwelijk” zou zeggen. Weet je, dat is gewoon de wet

I: Ja

R: Ik bedoel, dus dat, dat maakt het hier natuurlijk wat lastiger. Dat er niet een hele duidelijke case is waaromheen je een soort, wat je kan gebruiken om een stelling te nemen. Los van het feit dat je ook niet van alle artiesten hoeft te verwachten dat ze stelling nemen. Ik bedoel, ja, ze zijn ook gewoon artiesten en ze hebben niet meer en ook niet minder verantwoordelijkheden dan normale mensen

I: Nee, precies

R: En dat denk ik ook, ja, het grootste gedeelte van de mensen in Nederland

I: Ja

R: Laat zich hier niet duidelijk over uit

I: Nee

R: Of

I: Het is wel opvallend, want als je kijkt naar de laatste paar jaar, dan wordt, loopt de acceptatie onder jongeren wel terug

R: Ja?

I: Dat vond ik wel, zeker gezien ook inderdaad een paar jaar terug een aantal rappers, waaronder Dio inderdaad, juist hebben uitgesproken voor acceptatie voor homo's

R: Ja

I: En dat het dan toch, ja, dat het toch niet blijft hangen of zo. Dat het toch weer even terug glijdt naar een wat onveiliger klimaat

R: Vind ik heel moeilijk ook. Kijk, het probleem is dat, omdat we het over hiphop hebben

I: Ja

R: Dat, ik zou niet weten wat daar de oorzaak van is

I: Nee

R: Omdat er zoveel mogelijke, ik bedoel, er zijn heel veel mensen die denken dat het met religie te maken heeft. Het kan ook een hele andere oorzaak zijn. Dus dat is heel lastig om, en of hiphop daar een rol in speelt, ja, het kan. Maar ja, daar heb ik ook geen aanwijzing voor

I: Ja, inderdaad

R: Net zomin als ik, er zijn best mensen die naar rap luisteren en denken dat ze grote *G*'s³⁰² zijn

I: Ja

R: Maar er zijn nog veel meer mensen die dat niet doen, weet je wel. Dus ik vind dat ook altijd lastig. Dat je een oorzaak gevolg is ontzettend ingewikkeld begrip. Maar, en dus een verantwoordelijkheid neerleggen bij artiesten vind ik ook vaak, dus een verantwoordelijkheid die verder gaat dan normale

I: Ja, ja

R: Weet je wel, niet oproepen tot haat of, of

I: Nee, inderdaad

R: Of geweld. Maar ja, weet je, ik, wat ik ook heb gezegd eerder, ik vind hiphop interessant omdat het mij, ja, het is laagdrempelig

I: Ja

R: Mensen vertellen mij een verhaal wat ik misschien nog niet gehoord heb. Dan wil ik weten hoe die jongen op de straat zijn ding denkt. Dat is heel zwartwit

I: Nee, inderdaad

R: Je hebt in Nederland zeker veel diverser. Maar, als ik wil weten hoe hij denkt moet ik hem niet gaan vertellen wat hij moet denken

³⁰² Verwijzing naar het woord gangsters

I: Nee, inderdaad, ja

R: Maar dan mag je dit niet vinden en dat niet, want dat hebben we met z'n allen afgesproken

I: Ja

R: En dat, dat maakt het een beetje, dat maakt het soms wat complexer of zo. Van, ik vind dat, er zijn ook genoeg mensen die een heel raar beeld van blanken hebben. Net zoals er heel veel blanken zijn die een heel raar beeld hebben van Marokkanen, of zo, weet je

I: Ja

R: Dat, maar vertel dat dan maar gewoon. Ook in je kunst, want dan weet ik het in elk geval. Weet je, dan weet ik hoe je denk en dan, als ik dan een beetje in gesprek kom dan weet ik in elk geval met je achtergrond en dat soort dingen

I: Ja. Ben je daar wel eens tegenaan gelopen? Dat je soort van, ja, niet een probleem, maar je bent blank en dat dat toch zo werd opgevat van

R: Nou ja, het meest extreme voorbeeld, kijk niet, het valt het bij mij wel mee omdat ik wat, weet je, ik doe het wel heel lang

I: Ja, ja

R: En ik, als je weet waar je het over hebt in muziekindustrie, of dat is in hiphop of dat is

I: Ja

R: Dat helpt, zeg maar. Maar goed, ik heb met, dat heb ik met Amerikanen niet bijvoorbeeld. Die weten natuurlijk helemaal niet wie ze tegenover zich hebben. Ik heb met Lil Wayne wel eens, die werd heel boos omdat ik zijn ghetto achtergrond, zijn gangster achtergrond in twijfel trok

I: Ja

R: En terecht. Want hij is op zijn zevende geadopteerd door een multimiljonair. En dan krijg je een soort van, hij gaat mij dan een soort van, "jij weet niet wat ik allemaal mee". Ik had hem een soort van compliment gegeven, wat eigenlijk kritiek was. Best wel slim. Maar ik zei van, "voor iemand die op zo'n jonge leeftijd geadopteerd is door een heel rijk persoon, kan jij heel goed vanuit de eerste persoon vertellen over het gangsterleven". Dan werd hij heel boos. Maar dan is het natuurlijk van "jij bent een blanke", "je weet er helemaal niks van". En dan is natuurlijk ook omdat, het is gewoon een spel. Weet je, als hij, en dat moeten ze overeind

houden. En dan denk ik van ja, ik vind het, wat ik nogal leeft in die scene, ik bedoel, wat breder wel aanwezig is, is van als je blank bent dan, wat in mijn roman ook een beetje voortkomt, “dan wordt je geboren met een gouden lepel in je bek en dan moet je verder je mond houden”. Dat is natuurlijk gewoon niet waar

I: Nee

R: Ik bedoel, dat is zulke nonsens. Los van alle feiten over discriminatie en verschillen die er zijn in mogelijkheden ken ik ontzettend veel blanken en die zie ik dan ook dag in, dag uit worstelen met het leven. Dat kan soms wel lastig zijn. Dat je denkt, “ja, kom op, dat is gewoon net zo’n dom cliché”

I: Ja

R: Aan domme cliché’s hebben we allemaal niks

I: Nee. Dat zijn er denk ik nog best wel veel inderdaad

R: Ja

I: Ja. Nee, ja, ik hoop dat de cliché’s gaan afnemen uiteindelijk

R: Ja. Ik denk, dat geloof ik ook wel

I: Ja

R: Ik denk ook waar dat, die ontwikkeling die er nu is die gaat wel verder of zo. Je krijgt, het helpt vaak ook gewoon door mensen te zien, dus wat dat betreft zou het fijn zijn. Ik bedoel, als er een rapper is die nadrukkelijk uit de kast komt

I: Ja

R: Ik dwing niemand om uit de kast te komen, want, ja, dat is ook weer iedereen zijn eigen, zijn eigen zaak. Maar dan kan het helpen. Zeker als het iemand is die behoorlijk succesvol is

I: Ja

R: En ook duidelijk laat zien dat hij mensen raakt. Het zou nog toffer zijn als dat een Amerikaan is voorlopig, want volgens mij.³⁰³ Maar goed. Juist dat, ik geloof dat Kanye echt keihard hetero is

I: Ja

³⁰³ Op dit punt in het gesprek maakt de respondent een opmerking over een voorbij lopend persoon

R: Juist omdat hij zeg maar in een, en dat 50 Cent dan, dat lijkt me wel mooi. Als dat nou eigenlijk, goed. Dat is, dat is mijn ideale scenario

I: Wat voor effect zou het hebben op zijn carrière, als er ineens inderdaad zo'n *move* zou komen?

R: Ja, dat, ik heb geen idee. Kijk³⁰⁴

I: Sorry

R: Ja, goed, het is gewoon mijn stad en jij komt mensen tegen

I: Ja, ja

R: Dat is wel weer. Nee, ik weet niet wat dat voor effect zou hebben. Kijk, hij is natuurlijk nu niet, het is geen 2003 meer en hij is ook niet meer zo'n hele grote. Het zal, er is nog wel een hele grote groep die dan zeg maar, hij is wel één van de weinige rappers die echt een *street-credibility* heeft

I: Ja

R: Maar dat maakt het, hij hoeft niet eens zelf, zijn moeder was lesbisch. Dat verhaal, hij heeft mij letterlijk ooit in een interview gezegd van, dat hij dat pas op die plaat met *Game*³⁰⁵ heeft gezegd omdat mensen een bepaald beeld van hem hebben. Wat heel gek is. Want ja, dan denk je "ja, dat is"

I: Ja

R: "Ook een hint", weet je wel. Maar voor hem is dat, hij verkoopt het karakter 50 Cent en daar past dat niet bij. Dat past niet in dat project. En bij *Game* kon hij dan wat meer zijn kwetsbare kant laten zien of zo. En uiteindelijk was hij daar dan weer heel trots op. Want hij zei: "dan kunnen weer veel meer mensen zich met mij identificeren". Hij is echt, hij denkt echt heel erg

I: Ja

R: Effectief kapitalistisch zeg maar. En met succes

I: Ja, absoluut, inderdaad

³⁰⁴ Op dit punt in het gesprek loopt een kennis van de interviewer langs, die haar aanspreekt

³⁰⁵ Sinds 2002 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad Compton

R: Maar, kijk, het feit dat hij zoals alle rappers heel veel van zijn moeder houdt en zijn moeder ook een gangster was, of in elk geval dealer. Maar wel een lesbische dealer. Dat is, dat is interessant. Dat maakt, het haalt in elk geval weer even één dingetje weg. Van “oké, dat is dus”

I: Ja

R: Dat kan je dan niet meer zo zwartwit bekijken zeg maar. Dat is met Omar³⁰⁶ ook, van The Wire³⁰⁷, weet je. Het favoriete, bijna van iedereen het favoriete karakter. Gewoon de grootste gangster in die hele serie

I: Ja

R: In de meest zwarte serie ooit. De meest straatcultuur georiënteerde serie ooit. Dus dat is interessant, dat zet je aan het denken. En ik denk als dat soort dingen, weet je

I: Ja

R: En dat gaat vanzelf. Want dat is onderdeel van het leven en dat is ook een complexe cultuur waarin zoveel stemmen in te horen zijn. Dus, ja, ik geloof dat dat steeds verder. Maar er zal ook altijd een groep zijn, net zoals dat in de samenleving is, die daar niks van moet hebben. Weet je wel. En ik heb ook wel eens gesproken ook, weet niet of je dat gelezen, volgens mij was dat voor L’HOMO³⁰⁸, maar goed. Volgens mij was hij ook voor een R&B groep, maar toen had ik ook een beetje dit onderwerp beschreven. Maar toen zei hij ook van “ja, maar als ik dit, door de”, hij was zelf homo maar hij zei: “ik draai geen hiphop als ik door de Regulierdwardsstraat³⁰⁹ rijdt, want dan wordt ik gewoon verketterd”

I: Ja

R: Dus, ja, er is ook zeg maar. Ik ken trouwens wel veel mensen die homo zijn en van hiphop houden hoor

I: Ja, ja

R: Of ja, veel, maar

I: Ja

³⁰⁶ Fictioneel karakter in de Amerikaanse televisieserie The Wire, geportretteerd door de acteur Michael Williams

³⁰⁷ Amerikaanse televisieserie, van 2002 tot en met 2008 uitgezonden door omroep HBO

³⁰⁸ Sinds 2009 jaarlijks uitgegeven speciale editie van het Nederlandstalige tijdschrift Linda

³⁰⁹ Straat te Amsterdam, bekend vanwege de ruime hoeveelheid gay uitgaansgelegenheden

R: Maar voor sommigen is dat ook weer een ding, of zo. Want dan is er ook daar weer een soort stereotype van. Dit is zo, je moet trouwens Joost van Bellen³¹⁰ even interviewen

I: Is wel een goede

R: Ja, want hij is echt, ik heb hem laatst

I: Ook met die blogs en zo

R: Hij is heel fanatiek daarover. Ook via Twitter. En ik denk ook dat hij wel ook veel heeft meegemaakt, dus daar ook wel goede redenen voor heeft. Maar tegelijkertijd ook minder, ik had hem, ik heb hem ook ergens iets laten zien. Maar dit is ook wat er nu gebeurt en dit is ook belangrijk, maar, ja, volgens mij is het uiteindelijk nog wel zo dat niet zozeer de homoseksuele artiesten dat dat niet zozeer belangrijk is. Maar meer die mensen die die steun voor het homohuwelijk

I: Ja

R: Frank Ocean, zo'n meisje die ineens, weet je, zo'n verhaal van

I: Ja

R: Van een andere kant laten zien. Van "ja, maar weet je, hij is zelf aangerand". Ja, dat dat de manier is om er

I: Dat soort momenten inderdaad, *turning points* uiteindelijk

R: Ja, weet je. Als jij één keer denkt van een rapper die orale seks krijgt op het podium, zou dat ook wel eens niet kunnen willen

I: Ja

R: Dat is, ja, dat is echt, ga je weer over nadenken. Weet je wel. En luister je, zit, zit je al maanden te luisteren naar een prachtig liedje van Frank Ocean

I: Ja

R: Ik, er zijn echt mensen die dat lastig vinden

I: Ja

³¹⁰ Sinds 1985 actieve DJ, afkomstig uit Leiden

R: Dat snap ik ook wel weer. Van ja, als jij de hele tijd denkt dat hij het over een meisje heeft en dan heeft hij het ineens over een jongen, dat verandert het hele beeld. Weet je wel. Dat maakt het ook wel weer interessant

I: Ja, ik vond het inderdaad wel, op de Free Record Shop³¹¹ wel grappig om te merken dat toen die plaat uitkwam, zeker op Amsterdam veel Caribische mensen

R: Ja

I: Komen in groepjes binnen. Inderdaad die Frank Ocean plaats en dan zegt iemand: “heb je gelezen, hij is homo”. En dan een ander: “wow, echt?” En dan toch die plaat kopen en luisteren om te kijken of ze het ergens in terug horen zeg maar

R: Ja, ja

I: Dat is wel, ik vind het, vond het heel grappig om te merken dat in die kleine gesprekjes wel, je merkt toch een soort van “oh”. En dan vervolgens een soort, dat ze benieuwd zijn zeg maar ernaar. Of het ergens weet je, in te horen is, ja

R: Het blijkt dan minder een eenduidige reactie dan iedere

I: Ja, het schrikt niet af zeg maar

R: Nee. En bij sommigen wel

I: Ja

R: Maar ja, dat is dan, dat houd je altijd

I: En dat blijft denk ik bij elke subgroep houden zeg maar. Tenminste, er zullen altijd neonazi's blijven en altijd

R: Ja

I: Ja

R: Nou ja, en het is gewoon, het is ook gewoon de geschiedenis van

I: Ja

R: We zijn nu eenmaal wat dat betreft progressief. En er zijn ook mensen die, ik ken ook mensen die hun geaardheid in het buitenland moeten verbergen weet je. Terwijl ze daar ook

³¹¹ Van 1971 tot en met 2013 actieve Nederlandse winkelketen, gericht op de verkoop van muziek, films, spelen en boeken

belangrijke dingen doen. Maar je kan niet, je kan er nog niet vanuit gaan dat het ook, dat iedereen al is waar je wilt dat ze zijn. En dat draait, dat heeft niet zoveel met hiphop te maken maar dat komt wel ook in hiphop naar voren

I: Denk je dat dat progressieve van Nederland, het verschil is met bijvoorbeeld Amerika waar wel echt een gay hiphopscene is, dat kan je hier bijna niet voorstellen, omdat dat de samenleving zo

R: Ja. Nou, op zich zou het wel kunnen want je hebt ook gewoon een gayscene hier

I: Ja

R: Ik weet trouwens helemaal niet of die er niet is. Ik denk dus dat dat, je hebt, hiphop is in Amerika zo groot

I: Ja

R: En zo fundamenteel onderdeel van de hele samenleving

I: Ja

R: Dat het veel logischer is dat je, nou ja, dan is die jongen uit Compton wel een goed voorbeeld. Weet je, daar is hiphop gewoon de soundtrack. Weet je, het is ook logischer dat je opzoek gaat naar, hier ga je dan misschien sneller kiezen voor wat anders omdat je denkt dat, “daar hoef ik niet bij te horen”, weet je wel. Maar ik weet niet of dat zo is. Ik denk dat als je artiesten, ik denk ook dat er genoeg mensen in de scene ook wel weten dat, met iemand werken die gay zijn en zeker in de industrie is dat veel nadrukkelijker aanwezig

I: Ja

R: Geldt ook in Amerika. Belangrijkste reden dat Jay-Z³¹² zich zo vroeg daarvoor uitspreekt is omdat hij natuurlijk gewoon, weet je, hij is een zakenman

I: Ja

R: Hij heeft er gewoon helemaal geen belang bij, weet je. Hij is ook heel erg pro-joods

I: Ja

³¹² Sinds de tweede helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

R: Weet je wel, terwijl er genoeg rappers zijn die doen alsof daar, anti-semitische *bullshit* over vertellen. Maar ja, dat, voor een zakenman is dat helemaal niet slim. Die wil gewoon met die mensen samen kunnen werken. En, dat is denk ik in Amerika wordt dat heel cruciaal. Als steeds meer mensen gaan zien van ja maar, wij moeten, het is gewoon, het is commercieel. Dat is het systeem nu eenmaal

I: Ja, zeker

R: Commercieel beter om, om met zoveel mogelijk mensen door één deur te kunnen. En dat is ook omdat het dus, het komt steeds verder af te staan van die straatcultuur. Weet je, al die jonge artiesten van nu die hebben net zo weinig met de straatcultuur als Jan-Jaap, weet je

I: Ja, ja

R: Minder nog, ze hebben niks mee, dus, die groeien ook in middenklasse en *suburbs* dus het cliché van, van de rappers als, hoe zeg je dat? Dat beeld wat heel lang heel erg is opgepompt van een soort van Tony Montana³¹³-werkelijkheid is tuurlijk sowieso altijd maar voor een kleine groep weggelegd. En, ja, als dat zo, als dat gewoon helemaal niks meer met je leven te maken heeft dan verandert dat ook. Dus je kan, ik zie dat nu ook met maatschappijkritiek. Die zijn er wel, maar veel minder

I: Ja

R: Het is gewoon veel minder duidelijk tegen wie je, als jij eind jaren tachtig in Compton woonde en er komen, weet je, er komt een tank je kamer binnenrijden omdat je buurman heeft gezegd dat er crack verkocht wordt, dan wordt je wel boos

I: Ja

R: Ja, als dat niet gebeurt en je vindt de president een toffe peer

I: Ja

R: Weet je wel, dan krijg je een ander soort, nou ja. Enzovoort

I: En de hele, hele invalshoek is verandert

R: Ja, niet voor iedereen

I: Ja

³¹³ Fictioneel karakter uit de in 1983 uitgebrachte film Scarface, geportretteerd door Al Pacino

R: Ik heb ooit dat, op Jamaica hoef je deze discussie helemaal niet te voeren

I: Nee, inderdaad

R: En Jamaica is nog steeds belangrijk voor, en je zal ook hier met bepaalde mensen echt hier niet over hoeven te praten. Alleen zeg maar de vraag of dat nou zo belangrijk is. Ja, op Jamaica wel, maar omdat je dus niet iedereen in je kamp hoeft te hebben of zo

I: Nee, inderdaad

R: Dat

I: Denk dat het uiteindelijk misschien wel gewoon het belangrijkste is om duidelijk te maken dat iets bestaat dan dat het, dan om je mening er over te verkondigen

R: Ja

I: Die moet iedereen toch voor zichzelf kunnen vormen

R: Ja

I: Met alle beschikbare informatie dan

R: Ja. Ja, maar daar kan op zich, kijk die muziek wel bij helpen. Omdat net zo goed als ik op een jonge leeftijd me ging verdiepen in allemaal dingen die ver weg gebeurden, kan dat op die manier ook

I: Ja

R: En dan helpt het als er mensen uitgesproken zijn

I: Ja

R: Maar ja, daarom is dat voorbeeld van 50 en zijn moeder wel goed want stel je voor dat 50 daar een heel nummer over zou maken

I: Ja

R: Of een hele, weet je, wat voor vrouw was dat en waar koos ze, dat het net zo spannend wordt als dat verhaal over, weet ik veel, één of andere ghetto *legend*

I: Ja

R: Zij is ook een ghetto *legend*. Nu in elk geval wel. Ik zou dat wel interessant vinden, dat je dus, dat zij de, het karakter wordt waar je in zo'n nummer helemaal mee identificeert. Dat kan wel in zo'n nummer iets

I: Ja

R: Maar goed, 50 Cent luisterde nooit naar mij

I: Toch jammer inderdaad. Ik vind het inderdaad wel grappig wat je zegt, dat *Get Rich Or Die Trying* ' echt zo'n soort mijlpaal was

R: Ja

I: Ik weet ook voor mezelf inderdaad, nou ja, je krijgt dingen als 'Sprakwater'³¹⁴ en 'Dansplaat'³¹⁵ natuurlijk, de basis, op de basisschool was dat. En dan, inderdaad, 50 Cent

R: Ja

I: En dan heb je gelijk dus, ik had gelijk zoiets van "Oh, Amerikaanse hiphop is helemaal gangster", zeg maar

R: Ja

I: Wat natuurlijk een veel breder spectrum is. Maar ik denk dat dat voor heel veel mensen van mijn generatie echt zo'n, omdat het zo groot in de bladen overal en, "is negen keer neergeschoten" en

R: Ja, dat heeft hij ook helemaal uitvergroot natuurlijk en. Maar goed, dat was met *The Chronic* ook zo hoor, die tijd

I: Ja

R: Weet je, het is gewoon een heel essentieel onderdeel van die cultuur

I: Ja, inderdaad, soort wortel, ding

R: Ja. Even checken hoor, ik moet zo. Yes

I: Nou, mooi

R: Ja?

³¹⁴ In 1995 uitgebrachte single van de Nederlandstalige rapper Extince

³¹⁵ In 2002 uitgebrachte single van de Nederlandstalige rapper Brainpower

I: Hartstikke bedankt

R: Oké

Interview met: Roshan Tewarie (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: horeca establishment te Utrecht

Afgenomen: 12 april 2013

Transcriptie: 2 mei 2013

Opvallend: opname van gesprek pas mogelijk bij gezamenlijke aankomst in horeca establishment. Aan weergeven gesprek gaan ongeveer tien minuten kennismakingsgesprek vooraf, waarna het gesprek op Ronnie Flex³¹⁶ komt

I: Zo

R: Ja?

I: Werkt ook

R: Nou, en, nou goed. Hij heeft dus wel heel veel, hij is weg geboet en bakken vol met kritiek gehad want dat was ja, ze heetten Jupiter Negers³¹⁷, het waren niet eens negers

I: Nee, inderdaad

R: Weet je, hij is dan zelf Moluks of zo geloof ik en, nou, heeft hij allemaal kritiek op gehad. Ik had ook, moet je eigenlijk even kijken op YouTube, dat heet de Ey! Contest³¹⁸. En dan moet je Jupiter Negers en dan die van Sugacane³¹⁹. Moet je maar eens doen. Cane heeft ze helemaal kapot gemaakt tijdens de jury. Ey! Contest was een soort Grote Prijs van Nederland³²⁰ voor rappers en Sugacane zat in de jury. Nou, die gasten werden helemaal afgemaakt. Dus, weet je, hij heeft wel, hij heeft dus zeg maar wel heel goed geleerd van de kritiek die hij gekregen heeft en weet je. Want qua, qua beats maken hoef je die jongen niks uit te leggen. Dat is zonde van de moeite. Maar hij is zich daarna op zang in zo'n groot tempo gaan ontwikkelen

³¹⁶ Sinds 2006 actieve Nederlandstalige rapper, zanger en producent, afkomstig uit Capelle aan den IJssel

³¹⁷ Vanaf 2009 tot onbekend moment actief Nederlandstalig hiphoptrio, afkomstig uit Capelle aan den IJssel

³¹⁸ In 2009 en 2010 door 101Barz georganiseerde hiphopwedstrijd

³¹⁹ Verwijzing naar Redlight Boogie, echte naam Eugene Voorn, een sinds 1984 actieve rapper en acteur. Afkomstig uit Amsterdam

³²⁰ Een vanaf 1983 jaarlijks in de categorieën bands, hiphop en singer-songwriter uitgereikte prijs voor jong muzikaal talent

I: Ja

R: Dat hij nu gewoon, weet je, ik weet uit eerste, uit de eerste hand dat hij, TopNotch heeft hem getekend toch

I: Ja

R: Ik, ik weet, van die gasten, dat TopNotch hem zeg maar ziet als de nieuwe Gers Pardoel³²¹. Zo gaan ze hem ook naar buiten presenteren. Hij heeft meteen een hele machine nu achter zich, waardoor hij waarschijnlijk, nou, wat is het, ik weet niet of dit jaar zijn album nog uitkomt? Beetje oktober of zo, rond oktober?

I: Ja

R: Ik denk, ik denk dat hij wel een bepaalde soort van *buzz* gaat hebben. Die, die, ja. Wel bepaalde dingen kan doen. Een nummer van Gers Pardoel had hij ook geproduceerd

I: Ja

R: Is ook goud gegaan, dus

I: Ja

R: Dat is die uitzonderingsgroep

I: Tof dat het zo kan lopen ook, inderdaad

R: Ja, zo kan het ook lopen

I: Ja. Is het omdat je zo, bij zoveel dingen betrokken bent zeg maar, is het soms niet moeilijk om dan het zakelijke, wat je eigenlijk voor je werk inderdaad, en persoonlijke liefde voor hiphop, om dat een beetje

R: Nee, nee, nee, nee. Absoluut niet. Want ik, kijk ik, het ding is. Weet je. Het is allemaal, het is, ik snap wat je bedoelt want het is allemaal een beetje een soort van scene van “yo, hey man”

I: Ja

R: “*What’s up* man, alles goed” en dat soort dingen. Maar uiteindelijk weet je, uiteindelijk ben ik degene die er op aangekeken gaat worden, op een bepaald programma

³²¹ Vanaf 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Nijmegen

I: Ja

R: Weet je. Dus ik ben altijd daar, klinkt het tof, pak jij heel veel views op YouTube, en, en zou dit eventueel kunnen aanslaan? En dan nog altijd, wie zit hier op te wachten?

I: Ja, ja

R: Dat is ook een hele belangrijke. Ik, kan een hele goede vriend van me zijn of *whatever*, ik heb ook heel veel vrienden in mijn omgeving die, die ook allemaal met nummers bezig zijn. Maar die zijn echt niet allemaal tof weet je

I: Nee, inderdaad

R: Dus je moet wel een bepaalde soort van zakelijke en, en moet je wel gescheiden houden. Want anders gaat het niet werken

I: En

R: Wil je nog wat drinken trouwens?

I: Nee, dankje³²². Goed wakker worden?

R: Ik ben wel wakker, maar lange nacht

I: Ha, je had zelf gezegd elf uur, dus het

R: Ja, ja, ja, ja klopt, klopt, klopt, klopt. Nee, ik kom niet uit mijn bed nu

I: Oké

R: Nee maar, snap je? Het is wel een

I: Ja

R: Een het is gewoon nodig

I: Ja

R: Anders dan raak je het overzicht gewoon helemaal kwijt en, en ja, weet je. Dat gaat gewoon niet werken

I: Ja

R: Soms moet je, moet je gewoon die klootzak zijn. Die vervelende *guy* moet je zijn

³²² Op dit punt in het gesprek bestelt de respondent een kop koffie

I: Ja

R: Maar dat heb je niet alleen met dit werk. Dat heb je bij

I: Ja

R: Dat heb je bij je, dat heb je bij alles wat je doet, weet je. Ik bedoel, ja, dat ontkom, ontkom je gewoon niet

I: Nee, inderdaad. Nee dat. Ja. Het is net. Het onderwerp is uiteindelijk, gaat het ook over seksuele diversiteit. Mijn onderzoek. En zou je een soort van aan kunnen geven, wat het belang van mannelijkheid is binnen hiphop?

R: Binnen hiphop?

I: Er is natuurlijk echt een reputatie van macho

R: Je kan het, je kan het mannelijkheid noemen. Maar ik denk dat het belangrijkste is, bepaalde *credibility*. Dat is, dat dat het belangrijkste is. Tuurlijk, het is een door mannen gedomineerd genre. Maar het komt ook, hiphop komt ook van de straat

I: Ja

R: Weet je. Het is een ruig, een ruig genre om het zo te zeggen. Daar komt het vandaan, zo is het ontstaan weet je. En dat is³²³ en dat moest ook wel, want, het is gekomen dat we, wij kwamen nergens binnen in discotheken

I: Ja

R: Dus moesten we ons eigen feestje voeren en dat was op straat. En daar kwamen ook gewoon straatgasten dan op af. Dus, ja, bepaalde soort van *credible*. Dat, dat heb je gewoon nodig. En dat zijn vaak, zijn dat gewoon mannen

I: Ja

R: Ik bedoel, er zijn niet zoveel vrouwen die nog laat 's avonds op straat hangen of, of, of *whatever*. Dus in dat opzicht snap ik je vraag, maar dat is wel belangrijk

I: Ja

R: Dat is die, dat is gewoon heel belangrijk. Maar dat betekent niet dat je per se een kerel hoeft te zijn om *credible* over te komen weet je

³²³ De respondent neemt het bestelde kopje koffie aan

I: Ja

R: En om, er zijn ook chicks die dat, dat doen

I: En is dat, maakt dat die, nou ja. Geloofwaardigheid, maakt het dat het wel erbij moet of maakt het voor die seksuele diversiteit, voor bijvoorbeeld gay zijn

R: Binnen de hiphop scene ligt dat gewoon heel gevoelig

I: Ja

R: Dat is gewoon, is gewoon, ja. Dat is gewoon zo. Hiphoppers houden niet van gay muziek of vinden snel, heel snel dingen gay of *faggot* of *whatever*

I: Ja, ja, ja

R: Dat is gewoon, dat is niet speciaal alleen de hiphop scene hoor. Dat is een best wel breed spectrum van de samenleving is nog steeds, is dat zo

I: Ja, ja

R: Binnen de hiphop scene, ja, is dat gewoon, dat leeft gewoon. Ik weet niet, ik kan mijn vinger er niet op leggen maar dat is gewoon een, een bepaalde, een bepaald taboe in hiphop. En ik weet niet, je bent, je bent zelf ben je homoseksueel?

I: Ja, ja

R: Ja, ik weet niet hoe dat, hoe jij dat ervaart of zo, maar ik, vind bijvoorbeeld ik, ik zou dat best wel vreemd vinden

I: Ja

R: Als ineens nu 50 Cent³²⁴ naar buiten zou komen

I: Ja, dat

R: “Eigenlijk ben ik al gewoon tien jaar gay”. Hoe, hoe zou jij dat, zou jij dat zeg maar, jij bent ook zo, zo, van die geaardheid. Zou jij dat niet raar vinden, of zou je, zou je denken van “dacht ik al” of

I: Nee. Het zou me enorm verbazen

R: Ja

³²⁴ Sinds 1996 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

I: Nou ja, ik zou het heel vet vinden als er ruimte voor is en ik denk ook dat dat er in bepaalde soorten hiphop, dat, is het er ook wel. Maar wat je zegt, het is ineens heel, het zou heel verrassend zijn bijna

R: Ja

I: Als iemand, ja, er echt daadwerkelijk over zou rappen bijvoorbeeld

R: Ja, ja

I: En dan is, ik weet niet, het hele, hoe lullig het ook is. Het hele gangsterimago is dan ineens niet meer in stand te houden

R: Kijk, dat, dat is weer, het is heel vreemd om uit te leggen hoor, begrijp me niet verkeerd, weet je

I: Nee

R: Ik heb helemaal niks tegen, tegen dingen

I: Nee

R: Weet ik veel, iedereen moet, weet je, dat. Ik weet precies hoe het is dat, als je, bijvoorbeeld, als ik vroeger geweigerd werd bij een discotheek omdat ik een petje had of sportschoenen had weet je

I: Ja

R: Dat, het is gewoon heel vervelend als mensen voor jou gaan bepalen van “jij komt niet binnen” of “jij mag dit niet”

I: Ja

R: Omdat jij niet jezelf kan zijn. Dat snap ik helemaal en *whatever* weet je. Maar goed, vooruit, een bepaalde soort van *credibility* vervalt wel meteen. Misschien komt het wel omdat er geen stoere homo's zijn. Of wat

I: Ja, het is, ja

R: Of geen stoere, misschien is dat het, het hele ding, weet je. Ik bedoel ik, ik, ja, ik kan mijn vinger er niet op leggen maar ik denk dat er, dat er binnen de hiphop scene heel weinig ruimte voor is

I: Ja

R: En, en ik zit nu in mijn hoofd ook na te denken van waar zou nou, waar zou een gay rapper nou over rappen

I: Ja

R: Dus niet over bitches en vrouwen, die moeten ineens rappen over hoeveel boys en over hoeveel

I: Ja, ja

R: Ik weet niet of daar iemand op zit te wachten. Om dat te horen zeg maar. Snap je wat ik bedoel?

I: Ja, ja zeker, dat

R: Dus dat is een beetje, een beetje krom misschien

I: Ja

R: Maar er is ook een, in Amerika, is er een, State TV³²⁵ heeft daar een paar jaar geleden, heb je dat gezien toevallig?

I: Ja, ik heb er inderdaad

R: Die heeft ook weer, een heel item heeft die er over gemaakt

I: Ja

R: En ik weet nog, ik was bij die uitzending, was ik bij. En nou alle rappers in de zaal die, die waren er, die vonden het niet zo cool hoor. Die, die vonden het echt niet zo cool

I: Ja, ja

R: Maar dat was ook echt heel *awkward* om te zien. Die gozer die zat gewoon een beetje te rappen over hoeveel gasten die aan het pijpen was en wat. Het was gewoon heel raar om te horen zeg maar, in een rap *tune*, zeg maar

I: Nee inderdaad, ja

³²⁵ In samenwerking met de Nederlandse omroep BNN door State Magazine geproduceerd televisieprogramma, uitgezonden in 2008

R: Dus ja, dat is, ja. Ik denk dat er weinig ruimte voor is. En dat dat meer aan de acceptatie ligt dan aan iets anders

I: Ja, vind het wel grappig, ik had woensdag een gesprek met Rogier van Appelsap

R: Ja

I: En hij zei inderdaad ook van “eigenlijk zou het ideaal zijn als iemand die, inderdaad, het level van 50 cent heeft zeg maar”

R: Ja

I: “Als zo iemand uit de kast zou komen”. Want dan pas zou je een soort van “Oh, wacht, maar je kan wel die geloofwaardigheid hebben en gay zijn”

R: Ja

I: Maar er mee starten is heel

R: Maar ik denk, ik denk op het moment dat 50 dat zou doen

I: Ja, dan

R: Dan is het afgelopen

I: Zou het? Ja

R: Weet je. En dan, dan gaat, dan gaat alles wat hij opgebouwd heeft ook ineens vervallen. Ik denk niet dat die acceptatie ineens van “oh, zie”, ik denk niet dat de reacties zijn van “oh, zie je wel, het kan wel”. Denk zeker van “ah, shit man, dus je hebt alles gelogen?” zeg maar. Denk dat dat meer de, de reactie zou zijn. En dat is ja, dat is gewoon hoe het is, dat is hoe mensen denken. Dat is net, ja, met discriminatie. Zo is het gewoon

I: Ja

R: Die discriminatie denken mensen helaas. Acceptatie is niet

I: Als iemand een, nummers naar 101³²⁶ zou zenden en het zou echt, echt goed gedaan zijn, maar het zou wel gay zijn?

R: Ik denk niet dat ik het zou posten

I: Nee?

³²⁶ Verwijzing naar 101Barz

R: Nee. Ik zeg dat nu bij voorbaat

I: Ja

R: Maar ik zeg niet dat als je, als je gay bent dat je niet bij 101Barz mag komen. Als je goed bent

I: Ja

R: Dan is dat gewoon helemaal tof en *whatever*. Maar als iemand alleen maar gay teksten zou, zou, zou *pushen* en dat soort dingen

I: Ja

R: Dan zou ik het niet, zou ik het niet online zetten. Maar andersom, als iemand mij alleen maar teksten zou sturen van heel expliciet zeg maar, met alleen maar van “ik, ik neuk wijven bla bla bla”, als er niet een bepaalde soort van *catchyness to* is, dan zou ik dat ook niet posten. Weet je. Ik bedoel van hetzelfde met racistische shit weet je. Één keer hebben we Steen³²⁷ en Spinal³²⁸ in de studio gehad. Nou, dat vond ik al

I: Ja

R: Ver over het randje heen eigenlijk. Ik doe dat niet meer. Ik ben niet meer, weet je, dat hebben we één keer gedaan. Leuk, *whatever*, maar dat doen we niet meer. Ik vind het niet cool

I: Nee, want die, ze hadden laatst, ben ze toevallig op gaan zoeken en die zijn nog steeds wel bezig

R: Ja

I: Maar ik denk, maar waar, bij podiums is voor, heel veel mensen zeggen “nee, dat doen we niet meer”

R: Nee, nee

I: Inderdaad. Wel bijzonder, dus dan toch

R: Maar dat is zo niche

³²⁷ Sinds 2002 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Utrecht

³²⁸ Sinds de eerste helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Zoetermeer

I: Ja

R: Weet je, dat, dat, dat ja. En ik denk ook niet dat je moet, uiteindelijk moet je op zo'n platform ook rekening houden met je, met je doelgroep en met je kijkers

I: Ja

R: En ik weet gewoon dat wij gewoon, dat de kijkers van ons dat echt niet cool gaan vinden

I: Ja

R: En het is voor je artiest ook niet cool

I: Nee, inderdaad

R: Ik bedoel, dan moet je gewoon niet doen

I: En word je wel eens persoonlijk aangesproken op wat je plaatst?

R: Ja, ja

I: Ja

R: Gebeld, gemaïld, *whatever* man. Tuurlijk, zeker

I: Ben je daar dan ook, soort van, nou wat je zegt als je geen gay, iemand die daar echt expliciet de hele tijd over zou praten dat je die niet zou plaatsen

R: Heb je het bijvoorbeeld over gay, of over de

I: Nee, dit was algemeen, ja. Maar ben je daar bang voor als je zo'n, als je zoiets wel zou plaatsen dat het dan ook, weet je wel. Is dat een reden om het niet te doen?

R: Als ik het zou doen ja?

I: Als je zoiets, zoiets

R: Als ik het zou plaatsen? Iets gays zou plaatsen dan?

I: Ja, is het een reden, dat je aangesproken wordt door mensen is dat een reden om het niet te doen?

R: Oh, nee, nee

I: Nee?

R: Nee, maar, dat, dat is van dat zakelijke en dat privé, dat moet je niet, nou, daar maak ik me niet zo druk over

I: Nee

R: Ik bedoel, nee. Dit is gewoon puur logica

I: Ja

R: Maar ik doe dit ook al een tijdje, dus dat is gewoon meer van ik weet gewoon wat de reacties zullen zijn. De, daar hoef je geen onderzoek voor te hebben

I: Nee, inderdaad, ja

R: Weten je wat de reacties zullen zijn, en ik weet dat gewoon hoe dat, hoe dat gaat weet je. Ik bedoel. De hiphop scene is gewoon zo homofob, weet je, of dat nou goed of slecht is dat zullen e dan maar in het midden laten, maar die scene is gewoon zo homofob. Ja, je bent gewoon heel snel, van “nee, je bent gay man als je dat doet”

I: Ja

R: “Hij draagt nou skinny jeans man, hij is gay”. Op televisie, “hij loopt op Uggs nu, hij is gay”. “Echt een diepe V-hals, hij is gay”. Ja, weet je

I: Ja

R: Alles, alles wat nep is wordt geassocieerd met gay zijn

I: Ja

R: Binnen de hiphop scene. Dus als jij dan vrijwillig gay gaat zijn, dan ben je dus vrijwillig nep binnen de hiphop scene. Snap je wat ik bedoel?

I: Ja, ja, ja

R: Dat is, dat is, dat is, zo werkt dat. Op de een of andere manier. Dat is gewoon al, al, want bijvoorbeeld skinny jeans, ik snap het ook niet. Ik bedoel, in de jaren tachtig liep iedereen gewoon met, met zulke broeken of zo. Of *whatever*

I: Ja

R: Weet je

I: Ja, dat, ja. Dat verandert ook

R: Maar ik denk ook wel dat, je denkt ook wel dat naarmate mensen ouder worden dan, weet je, *live* en *let live*. Dan boeit het mensen ook niet echt meer

I: Ja

R: Dat is wel, weet je, voor mij ook en voor heel veel andere mensen in hiphop en de hele muziek. Het is ons, ons wereldje weet je, daar moet je niet zomaar aankomen. Daar moet je niet, weet je, dan, daar ben je wel een soort van *protective* over

I: Ja

R: Dus

I: Nou, goed

R: Ja

I: Nou, dat was wel ongeveer de laatste vraag eigenlijk

R: Heb je die documentaire trouwens gekeken, die, die ik je gestuurd had³²⁹?

I: Nee, ik ben er nog niet aan toegekomen. Dus daar had ik een beetje dit weekend vrij voor. Maar ik ben heel benieuwd ja

R: Je moet even kijken, want dat, dat, dat was meteen het eerste waarvan ik dacht van “goh”. Toen ik je mail zag over je scriptie moest ik meteen aan die documentaire denken

I: Ja

R: Dat is een, het gaat over een, volgens mij is het een oude Amerikaanse *footballplayer*. Tenminste, in *college* heeft hij heel veel gespeeld. En die woont, is heel erg gefascineerd door, ja, door het wereldje hiphop

I: Ja

R: Dat is gewoon echt zijn ding, daar luistert hij naar. Maar hij heeft hele interessante vragen, die binnen de hiphop scene, die hij krom vond, had hij aangekaart. Bekende rappers gaat hij naartoe om het daarover te hebben. En hij heeft het bijvoorbeeld over homoseksualiteit, heeft hij het over. En, hoe noem je dat, het denigreren van vrouwen

I: Ja

³²⁹ De respondent doelt op de in 2006 uitgebrachte documentaire *Hip-Hop: Beyond Beats And Rhymes*, geregisseerd door Byron Hurt

R: En hij had nog iets. Hij had nog iets, hij heeft nog één of twee dingen die die in die documentaire had, waarvan je denkt van “wouw man, hey, dat is wel soort van shit die niemand eigenlijk behandelt”

I: Ja

R: Dus dat is heel grappig als hij, hoe je, wat hij bijvoorbeeld in die documentaire zegt, is, nou, in de hiphop scene, die is zo homofoob of *whatever* maar er zijn heel veel dingen die eigenlijk gewoon best wel gay zijn

I: Ja

R: Weet je. Ik bedoel, *bros over hoes*, je weet toch, ik, ik ga meer met mijn *boys* over dan met mijn vrouw bijvoorbeeld

I: Ja, ja

R: Of dat hele, je, je onderbroek boven je broekzak, dat hele, dat komt uit de gevangenis weet je. Dat je, je mag geen riem dus dan hangt je broek laag. En hoe lager jij je broek hangt, dat is gewoon meer code voor die homo's van “yo, luister dan, ik ben *down* voor hetzelfde, kom maar even langs”

I: Ja, ja

R: Weet je, dat

I: Ja

R: Allemaal van dat soort dingen. Al die, die hele tatoeage *game*, dat zijn gewoon allemaal, allemaal codes. Gevangenis codetalen voor “yo, let's get it on” zeg maar

I: Ja

R: En waar hij ook nog mee komt, dat is, dat gaat hij dan doen. Gaat hij naar een, een, naar een groep, drie gasten. Die zijn gewoon in het normale leven zijn het gewoon, *dudes* gewoon

I: Ja, ja

R: Stoere gasten. Maar er is gewoon een bepaalde soort van hiphop weekend in Atlanta en dan gaan ze alle drie, dan kunnen ze eindelijk vrij zijn. Gaan ze als drie travestieten, gaan ze naar gewoon, daar heen en dan gaan ze gewoon alleen maar gewoon gekke shit gaan ze doen. En hij, en dan gaat hij, dan legt hij ze dus bijvoorbeeld dat blaadje voor. Van 50 Cent

bijvoorbeeld of van Ja Rule³³⁰, die zit dan helemaal gespierd *above* zit hij op de voorkant van, van Vibe magazine³³¹ en die denkt van “cool, ik ben stoer”, maar ondertussen, al die gays, die kijken dan weer van “oh, lekker hoor”

I: Ja, ja, ja

R: Dat is best wel een, ja, hij komt met heel veel vragen komt hij in die documentaire, wat, wat, ik denk dat je er wel wat aan kan hebben

I: Ja

R: Ik denk dat je er heel veel, misschien wel met je vervolgonderzoek

I: Ja

R: Of ik weet niet hoeveel interviews je nu nog moet gaan doen?

I: Ik moet er nu nog vijf doen

R: Je moet er nog vijf doen?

I: Ja

R: Kijk hem even dit weekend zou ik zeggen

I: Ja

R: Ik denk dat je er wel wat, wat, wat aan kan hebben

I: Denk ik wel. Ik zit dinsdag met Saul van Stapele, die schrijver

R: Doe hem de groeten

I: Is goed

R: Doe hem de groeten

I: Gelijk opschrijven

R: Vraag hem of hij die Hennessy fles³³² nog heeft mee kunnen nemen bij dat TopNotch feestje afgelopen week

³³⁰ Sinds 1994 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

³³¹ Sinds 1993 met regelmaat uitgebracht Amerikaans hiphopgerelateerd muziekmagazine, momenteel verschijnt Vibe tweemaandelijks

³³² Verwijzing naar Hennessy cognac

I: Hij zei zelf inderdaad ook, blijkbaar is hij ook met zo'n artikel over dit bezig. Maar dan op Amerika gericht

R: Ja

I: Dus ik was wel, ben ook wel benieuwd zeg maar hoe dit, hoe hij er dan nu, nu hij ook onderzoek er over doet, hoe hij er tegen aan kijkt

R: Ja

I: Ga het merken

R: Maar wie moet je nog meer doen dan?

I: Ik moet Dave, van Hiphop In Je Smoel

R: Ja

I: En Farid, van TopNotch

R: Ja

I: Aruna, van het Hiphophuis in Rotterdam

R: Ja

I: En dan nog één iemand

R: Oké

I: Daar ben ik nog even mee, ik wilde, ik wilde eigenlijk van Puna³³³

R: Ja

I: Maar dat krijg ik niet echt een reply ergens op. En State³³⁴ wil niet meewerken, dus, nog een journalist of schrijver, nog, zoiets

R: Oké

I: Dat is een beetje de. Misschien Job de Wit

R: Ja, Job de Wit zou een hele goede zijn

I: Nog even achteraan gaan

³³³ Verwijzing naar de Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website Puna.nl, online sinds 2006

³³⁴ Verwijzing naar State Magazine, een in 2000 opgerichte Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website

R: Ja, ik denk dat je de meeste nu wel hebt, toch?

I: Ja

R: En ik denk dat je, misschien dat je Robert, Robert Coblijn zeg maar kan checken. Van, van die Bijlmer Style *movement* zeg maar

I: Ja

R: Dan heb je echt een hele stoere Bijlmergozer³³⁵, die met dit wel mee zou gaan. Dus, ja, moet je maar checken

I: Ja, bedankt

R: Ja

I: Is goed

R: Kan hem zo nog wel even voor je checken als je dat wilt hoor? Nu ik er toch ben

I: Ja, heb je toevallig een nummer?

R: Ja, misschien wel. Kijken of ik zijn nummer heb. Even kijken hoor. Moet je nog veel doen vandaag?

I: Wat zeg je?

R: Moet je nog veel doen vandaag?

I: Nee, ik ga zo, ik had eigenlijk vanmiddag met Farid afgesproken maar hij is ziek

R: Ja

I: Dus ik ga naar mijn ouders, die wonen in Zeeland, dus dat is nog een reisje

R: Robert zijn nummer is [nummer]

I: Oké, nou, bedankt

R: Moet je maar even checken, moet je maar even kijken wat, of hij zin heeft

I: Ja, is goed. Het zou mooi zijn als het rond is helemaal

R: Wanneer moet je het, wanneer moet je het inleveren?

³³⁵ Verwijzing naar de Amsterdamse Bijlmer wijk

I: De interviews moeten binnen twee weken, moeten de komende twee weken helemaal klaar zijn zeg maar. En dan moet ik het 1 juni inleveren

R: Juni

I: Dus dat duurt echt nog even. Maar moet wel, er zit natuurlijk ook een theoretisch deel aan. En dat moet dan ook helemaal af zijn

R: Hoe ga je dat eigenlijk doen? Want dit is niet echt, er is nog niet echt een theorie in deze, of wel?

I: Nou, er zijn heel veel, er zijn wel, nou ja heel veel, er zijn wat Amerikaanse onderzoeken naar

R: Ja

I: En ook weer wat culturele onderzoeken, dus in het algemeen naar cultuur en zo, om dat een beetje toe te passen

R: Ja, oké

I: Dus, en dan, nou dit is, er zijn wat theorieën dat, omdat er in hiphop heel veel mannen zijn

R: Ja

I: Dat als je, soort van, dat omdat er zoveel mannen zijn, ga je, dat er gezocht wordt naar vrouwelijke eigenschappen binnen de groep, die dan als zwak worden bestempeld. Dus, homo's dan bijvoorbeeld

R: Ja, ja, ja

I: Dat het, dat het daarom zo werkt zeg maar

R: Ja

I: Dus dat zijn allemaal een beetje uitgewerkte, dat dat dan misschien de reden is en dat dat

R: Ja, maar weet je wat het ook is. Ik vind het heel raar, maar ik ben al, ik ben al vier, vijf jaar, ik denk dat ik om de, om de drie, vier weken weet je, bezig ben om gasten uit te nodigen

I: Ja

R: En items te doen. Dan zit ik altijd van "shit man, het wordt tijd voor een dope chick nodig". Gewoon puur

I: Ja

R: Puur omdat, omdat

I: Het is zo lastig

R: Ik wil dat gewoon, gewoon weet je, een toffe chick. Maar ik kom amper niet, ik kom nooit verder dan Melodia³³⁶

I: Ja

R: En, hoe heet dat, er is nog een naam

I: Er is toch Nina³³⁷ of zo, die

R: Ja, Nina, en, wie heb je nog meer? Ben de naam even kwijt

I: Kijk, want daar houdt mijn kennis gewoon op, na die twee zeg maar

R: Ja, ja, ja en Rosa Ana³³⁸, volgens mij heb je die ook nog. En je hebt Krumble³³⁹ heb je, Marokkaanse chick heb je ook nog. Jane Doe³⁴⁰ heb je dan

I: Ja

R: Dat is een DJ. En dat, ja, en dan wordt het heel lastig joh. En dat is, ik heb me ook wel eens afgevraagd hoor, maar chicks stappen nooit op mij af

I: Nee

R: Of van “hey, ik”

I: Ja

R: “Ik ben MC, *female* dit, *whatever*, en ik wil wat komen doen bij jou”. Terwijl *boys* komen alleen maar naar me toe, van “hey, ik wil rappen, luister mijn muziek, luister me dat”

I: Ja, ja, ja

R: En dat is misschien ook, misschien is dat ook wel een vrouwelijk iets hoor. Dat ze, dat ze wat meer, iets

³³⁶ Verwijzing naar Melodee, een Nederlandse rapper. Actief sinds eind jaren '90 van de twintigste eeuw en afkomstig uit Amsterdam

³³⁷ Sinds 2005 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

³³⁸ Sinds 2009 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Amsterdam

³³⁹ Tot op heden onbekende Nederlandse rapper

³⁴⁰ Sinds 1999 actieve Nederlandse DJ, afkomstig uit Amsterdam

I: Wat bescheidender ja?

R: Dat ze niet in de wereld durven te pakken gewoon, weet je, “dit ben ik”, weet je

I: Ja

R: En dat, dat, ja dat merk ik ook om me heen. Want ik, ik kan me ook in ieder geval geen, ik moet eerlijk zeggen ik vind Melodia vind ik wel goed, Melodee ja, Melodee is ook wel goed sowieso. Rosa Ana, vind ik niet zo super dope. Maar goed, weet je, het is wel een chick, ze kan, ze kan wel degelijk rappen

I: Ja

R: Dan heb je, wie nog meer. Nina, Nina is een hele toffe bijzonderheid, gewoon een hele goede muzikante weet je, maar niet, die rapt ook niet echt super veel meer. Weet je

I: Ja

R: Dus de keuze is gewoon heel, heel, heel beperkt

I: Ja

R: Ik vind, ik vind dat wel jammer. En Aisha³⁴¹ heb je ook nog natuurlijk

I: Ja

R: Aisha is wel dan de, kijk, bijvoorbeeld Aisha dat is wel weer een type dan die gewoon “bam, aller er uit zo”, stoere chick die gewoon van “ja, boeien” wat, weet je. Maar verder

I: Ja, nu ook met die interviews inderdaad. Aruna van het Hiphophuis is de enige vrouw

R: Ja

I: En zij is directrice daar, maar ik geloof inderdaad, wat je zegt, twee derde, driekwart, zijn mannen die dat doen daar verder

R: Ja, ja, ja

I: Het is wel

R: Want ik, ik ken hun wel persoonlijk. Met Benny en Maikel³⁴²

I: Ja

³⁴¹ Nederlandstalige rapper, actief sinds onbekend moment

³⁴² Medewerkers van het Hiphophuis te Rotterdam

R: En zo, toch. En wat anderen

I: Inderdaad

R: Hakan³⁴³, wat dikkere gast geloof ik

I: Ja

R: Ik heb ooit een, ooit een korte breakdance documentaire heb ik geschoten. En toen dat, heb ik heel veel met die gasten van het Hiphophuis

I: Ja

R: Weet je, dan heb ik ook hun erbij betrokken. Ik

I: Ben wel, ja, heel benieuwd. Omdat het bij hun zeg maar wat meer ook echt om de dans gaat natuurlijk

R: ja

I: Dus dat is weer een heel andere hoek, dus dat is wel

R: Maar zij, kijk, in de dans heb je dan wel weer

I: Ja

R: Veel meer vrouwen die hun ding doen

I: Ja

R: Dus

I: Dus dat is wel een leuke, weet je, een leuke toevoeging denk ik zeg maar

R: Ja. Ja weet je, ja, ik. Gaaf man, als je wat vrouwen ontdekt

I: Ja

R: Dan laat je het maar weten

I: Nee, is goed

R: Ik

I: Ja, sowieso, als het, als het af is dan stuur ik het gewoon ook even rond natuurlijk

³⁴³ Medewerker van het Hiphophuis te Rotterdam

R: Ja, tof man

I: Ik ga even kijken of ik er iets van een artikel, gewoon überhaupt over, uit kan halen. Want

R: Ja, ja

I: Nou ja, een scriptie zelf is ook, daar zitten ook pagina's saai, "een interview werkt zo" bij zeg maar

R: Ja, ja, ja

I: Dat wil je niet lezen zeg maar

R: Nee, ik snap wat je bedoelt

I: Dus dat

R: Ja, ik hoop dat je wat aan mijn interview het

I: Ik denk het zeker, ik hoop dat hij niet al heel erg lang stilstond

R: Ik wou zeggen, nou, als je nog wat dingen nodig hebt of zo, moet je maar even mailen of bellen

I: Ja

R: Dan kan je altijd nog wel even een reactie van mij er bij krijgen weet je. Doe ik niet zo moeilijk, ik heb zelf ook mijn scriptie toch, dat is het hele ding, ik heb zelf ook mijn scriptie moeten doen. Moet zeggen van "ja, eigenlijk ook wel vet als iemand je gewoon even helpt" weet je

I: Ja

R: Voor mij is dat niet zo veel moeite

I: Ja. Maar, waar heb je het over gedaan?

R: Mijn scriptie, over Barz³⁴⁴ zelf man, ja. Ik heb het over mezelf heb ik het gedaan. Om maar even bijvoorbeeld, wat had ik, een interview met de manager van, de Benelux *contentmanager* van YouTube, de directeur Media, media bijvoorbeeld. Allemaal andere gasten

I: Ja

³⁴⁴ Verwijzing naar 101Barz

R: Die, die ook lastig te bereiken waren

I: Ja, ja

R: Veel moeten vragen van, weet je, toen ik dat ding binnen kreeg van Nadia³⁴⁵ dacht ik “weet je, ik weet hoe het is”

I: Ja, ja

R: Hoeveel moeite je zit te doen, *fuck it* man, kom, ik doe het gewoon

I: Ja, na het, voor *Expreszo*³⁴⁶ dus wel vaker contact met BNN³⁴⁷ gehad. En ik dacht, dan probeer ik het gewoon via deze weg

R: Ja, nou, super. Zo hoort het ook toch?

I: Ja

R: Contacten gebruiken. Nou, mooi

³⁴⁵ Degene die de initiële interviewaanvraag beantwoordde

³⁴⁶ Sinds 1988 uitgegeven Nederlandstalige magazine gericht op lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender jongeren

³⁴⁷ Sinds 1997 actieve Nederlandse publieke omroep, met een doelgroep van 13 tot 34 jaar

Interview met: Dave Vanderheijden (R)

Afgenomen en getranscribeerd door: Maartje Buise (I)

Locatie: kantoor van respondent te Rotterdam

Afgenomen: 24 april 2013

Transcriptie: 30 april 2013

I: Vind je het oké als ik opneem?

R: Ja, nee, vind ik zeker oké. Ja, ik vind het wel nog even interessant om ook nog even wat dingetjes over jou te weten en, qua onderzoek en wat je voor ogen hebt en dat soort dingen

I: Ja

R: Voor dat we echt beginnen

I: Ja, *sure*. Nou, ik ben dus Maartje. Ik heb hier voor, voordat ik dit onderzoek ging doen, drie jaar als hoofdredacteur van *Expreszo* gewerkt

R: Oké

I: Tijdschrift voor homojongeren

R: Juist

I: En, nou, daar al een beetje interviews met rappers gedaan en zo, vind het zelf heel leuk. Nou nu, nu ga ik afstuderen op media en journalistiek. En, nou, het onderzoek gaat dus over seksuele diversiteit in hiphop en omdat het in Nederland nog niet echt gedaan is, is het een beetje verkennend onderzoek zeg maar

R: Ja

I: Dus ik wil vooral met de mensen die tussen de artiest en de fan inzitten praten. En dan kan het later een keer gecheckt worden aan de artiest en aan de fan

R: Ja, ja, ja, ja, ja

I: Dus, ja, dat is een beetje het idee

R: Oké

I: En ik ben niet echt, niet echt opzoek naar politiek correcte antwoorden en zo

R: Nee

I: Ja, dat mag ik ook niet verwachten denk ik

R: Nee

I: Maar, dus, ja, dat is een beetje het idee en als het, als het uitgewerkt wordt en zo, alles wordt wel gewoon eerst gecheckt met de respondenten voordat het ergens

R: Ja, ja, prima inderdaad. En dat je het dan alleen voor je opleiding daar ook publiceert, of ga je het ook echt gewoon voor iedereen publiceren, dat iedereen het ook echt kan lezen?

I: Het lijkt me leuk om er wel een soort artikel uit te kunnen halen zeg maar. Want een scriptie is zelf natuurlijk vrij droog. Er zitten heel veel pagina's methoden en zo in

R: Ja, klopt

I: Terwijl wat er uiteindelijk uitkomt best interessant kan zijn en daar kom je niet aan toe als je gewoon zo'n boek krijgt

R: Ja, zo'n heel pak krijgt

I: Ja, dus, ja

R: Oké, want waarom ik het vraag is, ik weet niet of je dat weet maar we hebben op onze site, hebben we een kennis, kenniscentrum gedeelte. Waar, ja, om de zoveel tijd komen daar ook scripties over hiphop bij

I: Ja

R: En ik werk altijd dolgraag mee aan dit soort dingen. Ook mede ook omdat ik dan ook wil kijken van "goh"

I: Ja

R: "Kunnen we die scriptie daar ook weer aan toevoegen?" Want ik wil eigenlijk, er komen nog wel een lading scripties ook aan, maar eigenlijk wil ik gewoon dat al die scripties, gewoon

I: Ja

R: Via die plek gewoon te downloaden zijn. Omdat ik namelijk, toen ik zelf afstudeerde, een jaar of acht geleden, had ik ook een scriptie over hiphop. En had ik zoiets van “nou, weet je, misschien dat het best interessant kan zijn ook voor anderen, die scriptie”. Het ging over, ja over hiphop workshops. Want pak, pak hem beet acht jaar geleden waren er best wel veel hiphop workshops

I: Ja

R: Maar die waren er opeens uit het niets. Weet je wel. En ik had het idee van, zijn er wel lesmethodes, zijn er wel zus, zijn er wel zo

I: Ja

R: Dus daar is toen eigenlijk een blauwdruk voor een hiphop workshop uitgerold, na een stuk of dertig interviews en allerlei workshops bijwonen

I: Ja

R: Dus heb ik die toen gepubliceerd en daar bleek dus heel veel vraag naar te zijn. Want hij is toen, ik heb toen het ding online gezet, en ik heb gezegd van als je de gehele scriptie wil, dan moet je me even mailen. Gewoon puur eens om te kijken van hoeveel vraag er nou naar is. Dus toen waren er over de honderd mensen die hem echt hebben opgevraagd. Dat vond ik best wel veel, ja. Dus daarom ben ik eigenlijk vanaf dat moment ook begonnen om dus eigenlijk andere scripties ook te bundelen omdat, het is zo zonde als die

I: Ja

R: Interessante scripties waar iedereen mee bezig is, ergens in de la verdwijnen

I: Ja

R: Weet je wel. En dat vind ik met dit onderwerp ook

I: Nee is ook, ja

R: Dus houd dat zeker even in gedachten

I: Nee

R: Ja

I: Het is ook gewoon, denk ik, zeker wat er in Nederland geschreven wordt, wat je zegt, het is onvindbaar uiteindelijk

R: Ja

I: Buitenom het kenniscentrum dus

R: Ja, klopt

I: Als je zoekt met *Google Scholar* en zo, je vindt alleen maar Engelse

R: Ja, maar ook als je naar de bieb, ook als je, ja stel, denk dat tegenwoordig niet zoveel mensen dat doen. Maar voor mijn literatuuronderzoek ging ik, ging ik echt nog, ging ik nog echt naar de bibliotheek

I: Ja

R: Wat ik online kon ik, kon ik inderdaad heel weinig vinden

I: Ja

R: Dus ik hoopte dat er misschien toch best wel veel publicaties nog waren op te vragen. Maar die waren ook echt op één hand te tellen. Dus dan denk ik van ja, dat is een beetje zonde, want iedereen schrijft er over, en steeds meer mensen schrijven er over, en dan is het jammer dat dat dan niet bewaard blijft. Weet je wel

I: En ja, iedereen zegt ook inderdaad, in zijn soort van relevantie, van “oh ja, dan is het nuttig voor komende generaties”, en vervolgens is het wat je zegt, gewoon niet te vinden

R: Ja, exact, dat bedoel ik. Nou ja

I: Ja

R: Daar ga ik heel graag verandering in brengen. Dus houd het in gedachten en het zou wat mij betreft ook nog kunnen wat jij bijvoorbeeld zegt, als je bijvoorbeeld, daar bijvoorbeeld nog een bepaald artikel voor zou schrijven. Weet je wel. En dan als mensen geïnteresseerd zijn, en dan doorlinken naar de scriptie kan bijvoorbeeld ook, weet je wel, dus

I: Ja, nee ja, lijkt me leuk

R: Houd maar in gedachten

I: Is goed. Ik heb inderdaad buitenom dit gesprek ook best wel leuke mensen uiteindelijk. Net als Farid van TopNotch, Pim van Noah's Ark

R: Precies

I: Saul van Stapele volgende week

R: Juist

I: Het zijn best wel mensen die

R: Ja, dat zijn, dat zijn echt de goede mensen hoor die je daarvoor dan ook inderdaad vraagt

I: Ja, ze doen wel, heel blij mee dat het zo lukt zeg maar

R: Ja, ja prima

I: Ja

R: Ja, fijn

I: Nou, top

R: Ja

I: Nou, eerst een beetje basis introductie zeg maar. Hoe zou je Hiphop In Je Smoel omschrijven, wat is het voor je?

R: Ja, nou ja, we zijn een online hiphop platform. Zo zeggen, zo noem ik het altijd

I: Ja

R: Omdat we, hè, we bestaan sinds 1999 en we zijn eigenlijk, eigenlijk ben ik helemaal in mijn eentje begonnen er mee

I: Ja

R: Omdat ik, ik reisde stad en land af om, om eigenlijk hiphop feestjes te checken. Op dat moment was internet *upcoming* en ja er waren wel twee websites, Artikel 12³⁴⁸ en The Boombap³⁴⁹, die waren online maar die waren beiden Engelstalig en heel erg gericht op Amsterdam. En ik had zoiets van ja, volgens mij gebeurt er veel meer dan alleen in Amsterdam. Dus toen dacht ik van ja, het zou tof zijn als er dan een, hè, een online plek komt dan eigenlijk waar, ja, waar mensen het laatste nieuws kunnen vinden, recensies, noem het maar op. Dus daar is dat idee toen uitgerold. Op een gegeven moment, ja, groeide en groeide het verder, het ontwikkelde als een gek. Toen, ja, toen eigenlijk rond ons vijfjarig bestaan, toen dachten we echt van ja, het was nu zo ver gegroeid, we zijn eigenlijk veel meer dan

³⁴⁸ Verwijzing naar Art12, een van 1994 tot en met 2001 actieve Nederlandse hiphopgerelateerde website

³⁴⁹ Van 1995 tot en met 2010 actieve Nederlandse hiphop gerelateerde website

eigenlijk een online magazine, dus. Toen is, toen hebben we eigenlijk duidelijk ook die switch gemaakt naar online platform. En na het organiseren van talloze feestjes en festivals en uiteindelijk ook een publicatie onder de noemer Smoelwerk³⁵⁰

I: Ja

R: Hebben we, ja, hebben we nu anno 2013 een compleet nieuwe website, waar ook heel erg dat online platform heel erg terugkomt door middel van de Dropzone

I: Ja

R: Op de Dropzone kunnen mensen, het is eigenlijk een online podium, waar talentvolle artiesten eigenlijk hun, zichzelf, in de etalage kunnen zetten. Dus met een videoclip, met een nummer, *whatever*. Nou ja, en we zijn dus nu bezig, dat is het allernieuwste wapenfeit, is eigenlijk om die dingen die online gebeuren door te vertalen naar fysiek podium. Dus de mensen presenteren zich eerst fysiek, of online, en dan daarna gaan ze ook echt optreden op een podium. Dus, ja, dat is een beetje in een notendop waar, ja, waar we voor staan

I: Tof. Want is het, het fysieke podium, komt dat ook in Rotterdam? Wordt het ook hier

R: Ja, we hebben vorige week, twee weken geleden, hebben we de eerste editie gedaan. Dat gebeurt onder de noemer Dropzone Live en dat vond plaats onder, bij Newschool Rules, een internationaal hiphop R&B evenement, wat in Rotterdam plaatsvond. En daar hebben we de eerste editie gedaan en daar hebben we acht mensen hebben, acht acts hebben daar opgetreden. Nou ja, we hebben nu bijvoorbeeld ook, we, we houden dus echt competities

I: Ja

R: Daarvoor. En we hebben nu bijvoorbeeld ook, je hebt Keizerrijk³⁵¹ festival in Deventer, dat vind volgende maand plaats, daar bijvoorbeeld ook een podium plek weggegeven door middel van de Dropzone. En die is gisteren bekend gemaakt. En zo zijn we eigenlijk continu bezig om die Dropzone uit te bouwen. Omdat ik ja, gewoon vind, en dat heeft niet zoveel met dit onderzoek te maken

I: Nee, nee

³⁵⁰ In 2009 uitgebrachte documentaire en boek, met de ontwikkeling van hiphop in Nederland van 1999 tot en met 2009 als onderwerp

³⁵¹ Sinds 2011 jaarlijks georganiseerd hiphopfestival te Deventer

R: Omdat ik gewoon vind dat, er zijn heel veel artiesten, maar in de artiest, veel hiphop artiesten werken vind ik niet hard genoeg zeg maar om, om er te willen komen

I: Ja

R: Ze willen er te weinig voor doen. Vind ik. En door middel hiervan proberen we eigenlijk mensen, ja, artiesten te *triggeren* zeg maar om, ja, om zich gewoon, om de energie, om er meer energie in te stoppen dan dat ze nu doen

I: En dat werkt goed dus?

R: Ja, vind ik wel, ik bedoel

I: Ja

R: Als je gewoon ziet, we hebben bijna om de twee, drie weken wel een competitie. En er komen iedere keer weer nieuwe deelnemers op af. Dus, ja

I: Dat is wel vet

R: Dus dat is heel cool, ja

I: Want zijn het dan ook en soort *battles*³⁵², zeg maar, eigenlijk?

R: Het zijn geen *battles*, iedereen upload gewoon zijn eigen track of videoclip, dat is maar net ook de voorwaarde die we hanteren

I: Ja

R: De ene keer, ja, is het gewoon, mogen ze het helemaal zelf weten. De andere keer kaderen we het een beetje af. We zeggen bijvoorbeeld van nou, weet je, je mag alleen live materiaal uploaden

I: Ja

R: De andere keer is het van joh, upload gewoon je, je videoclip. Of audio, dat kan ook. En dan, ja, wij maken dan als redactie een voorselectie. En die voorselectie die staat dan online. En dan mag het publiek mag zelf bepalen door middel van stemmen, ja, wie er wint

I: Ja

³⁵² Fenomeen binnen rap waarbij twee rappers competeren met raps gericht op het zwartmaken van de ander

R: Het is niet echt een *battle*, ik bedoel het is niet dat dat ze tegen elkaar gaan *shinen* of wat dan ook

I: Nee inderdaad, maar

R: Maar, ik vind het wel aardig om, dat wij als het ware als redactie, zeg maar, onze stempel drukken en anderzijds dat de, dat de act in kwestie ook publiek moet mobiliseren. Dus dat werkt dan eigenlijk twee kanten op. Dus, ja

I: Ja, tof

R: Ja

I: Want is er ook dat hele, dat hele, je zegt dat het eerst een soort online magazine was

R: Ja

I: Merk je wel dat je daar dan concurrentie hebt gekregen van State³⁵³ en Puna³⁵⁴ en zo?

R: Ja. Tuurlijk. Kijk, in het begin zag ik het heel erg als concurrentie

I: Ja

R: Was het heel erg, want ja, kijk je moet het eigenlijk zien, kijk toen wij begonnen was hiphop ook helemaal niet populair. Dus wij hebben het echt helemaal zien veranderen van echt *underground* stroming tot echt hele populaire stroming. En, tuurlijk, in het begin dacht je echt van “Jezus”, weet je, wij, wij hebben gewoon echt, we hebben ons echt hard moeten maken voor dingen. En State en Puna die stappen, die stappen in het moment in zeg maar dat het populair is. En het is natuurlijk veel makkelijker om dan dingen voor elkaar te krijgen. Snap je wat ik bedoel?

I: Ja

R: Dus dat was in het begin wel, ja, was dat best wel een frustratie. Best wel zo van “Ja, *get the fuck outta here*”

I: Ja

R: Beetje dat, beetje dat idee. Maar nu, ja nu zoveel jaar later, kijk, ben ik gewoon blij met, met iedere, ieder initiatief dat zich sterk maakt voor hiphop. En ik vind wel dat wij wel iets

³⁵³ Verwijzing naar State Magazine, een in 2000 opgerichte Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website

³⁵⁴ Verwijzing naar de Nederlandstalige hiphopgerelateerde blogging website Puna.nl, online sinds 2006

heel anders doen dan Puna en State hoor. Dus in dat opzicht zie ik het niet meer als concurrentie

I: Nee

R: Dus

I: Je bent, ben je de enige vaste medewerker, of?

R: Ja, ik ben natuurlijk de oprichter

I: Ja

R: En we werken, dat is denk ik ook een heel groot verschil met, met de twee partijen die je net noemt. Zij hebben best wel een budget, nou wij, wij hebben gewoon weinig tot geen budget. Dus wij werken ook bijna alleen maar met vrijwilligers. Ja, eigenlijk gewoon met fotografen, journalisten die gewoon, die gewoon echt liefde voor hiphop hebben en daar gewoon heel graag hun energie en tijd in willen steken. En ik ben inderdaad degene die het allemaal aanstuurt. En ja, die uiteindelijk ook iedere dag, iedere dag de site vult en

I: Ja

R: En bezig is om nieuwe projecten te ontwikkelen. Maar ja, goed, weet je, we bestaan inmiddels volgend jaar alweer vijftien jaar

I: Ja

R: Dus, dus in dat opzicht. Nee, maar ik bedoel, je merkt wel gewoon dat, dat er nog steeds rek en ontwikkeling inzit. En zolang dat het geval is

I: Ja

R: Weet je, ook al zijn het kleine stapjes af en toe, dan is het gewoon, dan is het gewoon prima. En, ja, het is ook gewoon zo. Kijk, dat heb ik altijd al gezegd van, ook in andere interviews, van, in ieder geval puur persoonlijk, zodra, zolang ik iets leuk vind blijf ik het ook gewoon doen

I: Ja

R: Dus als ik het niet meer leuk vind, ja, dan kan ik ook met dingen stoppen. Dat wil niet zeggen dat de site stopt, maar dan kan ik stoppen. Maar goed, dat, dat is nu niet, nu nog lang niet aan de orde in ieder geval

I: En door welk, op welk moment heb je dan soort van de stap gezet en gezegd “ik ga hier gewoon fulltime voor, mijn inkomen uithalen”?

R: Ja, die. Nou ja, dat is eigenlijk nu nieuw

I: Ja

R: Dat is, dat is eigenlijk net. Ja, eigenlijk echt een maand geleden. Omdat, ik heb altijd, dit heb ik altijd er bij gedaan

I: Ja

R: Ik heb acht jaar lang gewerkt als projectcoördinator bij, ja, de grootste kunst- en cultuurinstelling van Nederland, in Rotterdam bij de SKVR³⁵⁵. En wegens bezuinigingen was ik een van de mensen die weg moesten. En ja, toen heb ik eigenlijk gezegd van ja, oké, dan is dit, dan is nu gewoon het moment daar om er gewoon fulltime voor te gaan. Nou ja dat is per 1 april gebeurd. Dus dat, ja, is heel vers allemaal. Dus, dus ik ga gewoon vanaf nu. Tuurlijk in de tussentijd ook nog vader geworden

I: Ja, daarom, een spannende tijd

R: Dus ik en nu even mijn ritme aan het vinden

I: Ja

R: Maar zodra dat, zodra dat gewoon aan de hand is, zodra ik dat heb, dan gaan we hier gewoon fulltime mee aan de slag. En er liggen gewoon een heleboel toffe plannen in de kast nog, die ooit zijn bedacht maar waar we, die we nooit hebben kunnen uitvoeren omdat er gewoon tijdgebrek was. Nou ja, en nu, nu is in ieder geval één iemand, in de vorm van mezelf dan, die daar fulltime mee aan de slag kan gaan. En dan, dan gaan we wel zien wat het ons brengt

I: Tof

R: Ja

I: Wel een, nou ja, spannende zet inderdaad. Maar wel even

³⁵⁵ Sinds 1984 actieve Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam

R: Ja, nee, maar wel een enorme uitdaging weet je. Ik ben wel echt iemand die daar altijd zo enorm veel energie uit, uit kan halen. Wat ik doe, als je bedenkt dat we Smoelwerk, ik weet niet, heb je het document gezien? Het boek en zo?

I: Nee, ik zag het net liggen, het is wel, benieuwd ernaar verder

R: Ja. Heb je het hier zien liggen?

I: Ja

R: Oké. Ik zal het je dadelijk even laten zien

I: Is goed

R: Het is een boek van vierhonderd pagina's. En er is een documentaire, die ook nog steeds op Holland Doc³⁵⁶ te zien is, online. Er zit ook nog een CD bij. En toentertijd is, is dat allemaal gebundeld tot één pakket en daar heeft, hebben we ook nog een festival³⁵⁷ georganiseerd

I: Ja

R: Waar eigenlijk al die artiesten van de afgelopen tien jaar ook samen kwamen om op te treden. Nou, moet je dus dat even, dat verhaal, moet je eens even naast het verhaal dat we alleen maar met vrijwilligers werken

I: Ja, dat is wel

R: Weet je wel, dus zijn daar gewoon twee jaar lang mee bezig geweest, maar we hebben het wel voor elkaar gekregen

I: Ja

R: Weet je wel, dus dat bedoel ik ook met, weet je, met een uitdaging en zo. En nou, dat, nu liggen er ook alweer plannen voor volgend jaar

I: Ja

R: En dan gaan we gewoon kijken wat, of we dat ook weer kunnen realiseren. Dus dat, ja, zijn gewoon leuke dingen

³⁵⁶ Sinds 2005 actief Nederlands themakanaal voor documentaires

³⁵⁷ Verwijzing naar Smoelwerk festival, een éénmalig Nederlands hiphopfestival georganiseerd in 2009 te Rotterdam

I: En wel enorm loon naar werken ook, als er uiteindelijk echt zo'n product is zeg maar

R: Ja, ja want het is gewoon tot op heden nog steeds eigenlijk het enige echte naslagwerk

I: Ja

R: Ik bedoel, tuurlijk, je hebt wel een aantal boeken die zijn verschenen, maar, het is, weet je, dit is gewoon echt ook wat ik zeg. Met, het is een heel dik boek, waar heel veel in staat en het is nog steeds relevant

I: Ja

R: Weet je wel. Ondanks dat het in 2009 is verschenen. De meeste mensen die erin staan, zijn nog steeds bezig

I: Ja

R: Nou, er zit een documentaire bij, zo'n documentaire was ook nog nooit, nog nooit gemaakt

I: Nee

R: Nou ja, dan heb je ook nog, weet je, het, het CD verhaal, waar allemaal exclusieve nummers opstaan ook van artiesten. Ja, we zijn daar gewoon enorm trots op en ja, weet je. Het is gewoon mooi als je dat, als je dat ineens in je handen hebt. Van oké, weet je, daar

I: Daar deden we het voor

R: Ja, daar deden we het voor inderdaad, ja

I: Want het is dan, is ook, Hiphop In je Smoel is ook echt volledig op Nederland gericht, toch?

R: Nee, nee, niet zozeer. We hebben zelfs, toen op een gegeven moment hadden we twee, drie mensen in de redactie die best wel, best wel internationaal ook gefocust waren. We hebben bijvoorbeeld dan een Turkse jongen, die, die in Nederland was komen wonen, maar die had zelf ook in een, in een hele bekende Turkse hiphopgroep gezeten. Die trad echt op voor twintigduizend mensen in Turkije

I: Ja

R: En die had, ja, die had gewoon, die sprak de Engelse taal gewoon heel goed. Weet je, echt op een heel hoog niveau ook

I: Ja

R: En ja, die zei op een gegeven moment ook “ja, ik wil wel gewoon, weet je wel, bepaalde stukken gewoon in het Engels publiceren”. En dan hadden we nog een meisje ook, die had heel veel connecties in New York en die schreef ook voor een online, een online magazine in New York. Dus toen zijn we op een gegeven moment ook, hiphopinyourface.com hebben we ook gehad

I: Ja

R: Weet je wel, er is op een gegeven moment, ja, toen die mensen andere dingen gingen doen, ja, hadden we daar geen nieuwe mensen voor. Dus dat heeft ook weer, dat is, toen ook helaas moeten stoppen. Maar, kijk in principe, per definitie, richten we ons gewoon op de ontwikkeling van hiphop, de actualiteit in hiphop

I: Ja

R: En het kunnen Amerikaanse acts zijn, maar, ja, kunnen natuurlijk ook gewoon Nederlandse, Belgische, gewoon Europese dingen kan ook

I: Ja

R: Maar het is grotendeels, nog steeds wel Amerika en Nederland, over het algemeen. En Europa is, ja, dat is ook nog steeds, dat is ook nog steeds een project wat toen helaas niet gelukt is

R: Ja

I: Maar we hadden toen ook ooit een project om, dat heette toen de *United States of Europe* heette dat toen. En om, om eigenlijk per land, ieder land heeft zijn eigen, heeft eigenlijk wel een online platform. Zoals wij dat in Nederland zijn, heeft ieder land eigenlijk wel in Europa, en eigenlijk willen we dat gaan bundelen zeg maar, tot ook weer een project. Maar dat is toen helaas ook niet gelukt. Maar, ja, weet je, om je een idee te geven waar we, waar we zoal mee bezig zijn. Maar het is vooral weet je, Nederland en Amerika op zich. Maar als we gewoon toffe dingen zien hoor

I: Ja

R: Uit andere landen dan, we zijn niet gebonden aan Amerika of Nederland hoor. Dus Als het tof is, is het tof en het kan ook uit Japan komen, of, dat maakt allemaal niet uit

I: Ik kan me voorstellen dat, TopNotch heeft nu natuurlijk ook Belgische acts getekend

R: Ja, klopt

I: Dat ze daar wel extra, bijvoorbeeld, promotie voor willen, en zo

R: Ja, nou ja, we hebben, ja, weet je. We hebben ook lange tijd, we hebben ook twee mensen uit Antwerpen hebben een tijd geleden in, hadden we in de redactie ook. Dus we hebben heel veel, heel veel Belgische hiphop al op onze site gehad. Eigenlijk was dat, ja, weet je, wij proberen altijd, altijd heel erg die *early adaptors* rol te vertolken zeg maar

I: Ja

R: En dat, dat is ons tot nu toe altijd heel erg goed gelukt. Ik bedoel Safi & Spreej³⁵⁸ bijvoorbeeld

I: Ja

R: Die nu hier zijn getekend, hadden wij vorig jaar op ons festival staan. Weet je wel. Het was eigenlijk een jaar, ongeveer, voordat zij, nou ja, er zat een half jaar tussen of zo, maar goed, we zien dat wel, we pakken dat soort dingen altijd snel op. En dat hadden we dus ook nog met de periode daarvoor, toen, toen ook dus in België, vooral dus in Vlaanderen begon hiphop zich heel erg te roeren. Waren er heel veel evenementen in Antwerpen en zo. En dat hadden we, echt mensen opzitten die daar, die daar ook echt verslag van deden en zo. En, ja, en België had toen ook nog geen online platform

I: Nee, inderdaad

R: En, ja, nu is het een beetje vaag want er zijn wel een aantal sites maar steeds het idee dat er dan, dat er dan over een maand is er weer een site weg en dan komt er weer een nieuwe site voor in de plek en er is nog geen echt stabiele site die, die het al tien jaar lang volhoudt of zo

I: Nee, inderdaad

R: Dat heeft België nu nog niet. Maar dat, maar dat zal ongetwijfeld nu wel komen. Dat kan haast niet anders, want, ja, hiphop is enorm populair

I: Ja

R: In België ook

³⁵⁸ Sinds de tweede helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actief hiphop duo, afkomstig uit de Belgische stad Gent

I: En merk je ook dat die populariteit groeit, hier in Nederland en België en zo verder?

R: Ja, zeker

I: Ja

R: Ja, kijk, het is niet altijd de hiphop die ik zelf tof vind. Maar je ziet wel dat dat, ja, als je van die stomme voorbeelden erbij pakt waaruit je het kan leiden, als je gewoon ziet dat er voor een Koningslied³⁵⁹ gewoon vijf rappers meedoen

I: Ja

R: Ja, dat is tien jaar geleden, dan was dat echt onmogelijk. Weet je wel, echt onmogelijk. En ik bedoel, daar heeft natuurlijk Ali B³⁶⁰ met zijn TV programma³⁶¹ natuurlijk hele belangrijke, ja, hele belangrijke rol in gehad. Weet je wel. En ja, wat ik wel heel tof programma vind hoor, maar ik vind wel, ja, er zijn een heleboel acts nu die heel erg populair zijn, waarvan ik wel echt denk van “ja jongens, is dit nog hiphop?”. Of zo

I: Ja

R: Weet je wel, ze rappen, maar, ja, weet je, als je luistert naar de producties en zo, dan, dan

I: Ja

R: Dan is het meer popmuziek voor mij dan, dan dat het hiphop is of zo

I: En hoe zou je hiphop zelf omschrijven? Zeg maar, wat is hiphop voor jou?

R: Ja. Wat hiphop voor, ja, wat je zegt, wat is hiphop voor mij, want ik bedoel. Kijk, een paar geleden was, of ik denk tien jaar, of vijftien jaar geleden dan had je, had iedereen dezelfde definitie van hiphop. Dat was heel erg gebaseerd op die, op die meerdere elementen³⁶² van hiphop. Waaruit hiphop ontstaan is. Maar, ja, nu is het gewoon, nu is die definitie, voor iedereen is die gewoon anders

I: Ja

R: En als je ziet dat, ik denk dat hiphop op dit moment puur een, ja vooral een muzikaal ding is. Weet je wel. Terwijl een aantal jaren terug, als je zei hiphop had je het ook over

³⁵⁹ In 2013 ter gelegenheid van de Nederlandse kroonwisseling uitgebracht nummer

³⁶⁰ Sinds 1999 actieve Nederlandstalige rapper en presentator, afkomstig uit Zaanstad

³⁶¹ Verwijzing naar Ali B Op Volle Touren, een vanaf 2011 uitgezonden televisieprogramma, gepresenteerd door de sinds 1999 actieve uit Zaanstad Nederlandse rapper en presentator Ali B

³⁶² Verwijzing naar de klassieke vier elementen van hiphop, te weten DJ'ing, rap, breakdance en graffiti

breakdance. Had je het over graffiti. Over *turntabelism* en zo, *beatmaking*, noem maar op. En nu is het toch vooral heel erg gericht op, hè, dus op beats maken, op raps, op, ja, DJ's is ook al, die bestaan ook bijna al niet meer. Dus dat is ook al een beetje vaag. En je ziet nu natuurlijk al die, je ziet nu verschillende subculturen worden met elkaar als het ware vermengd

I: Ja

R: Want hoe oud ben je, als ik vragen mag?

I: Ik ben tweeëntwintig

R: Je bent tweeëntwintig. Nou, ik gok, dat jij, dat zie ik natuurlijk, je hebt ook Lowlandsbandjes³⁶³ om, dus, weet je, dat is niet helemaal eerlijk, maar ik gok dat jij heel makkelijk bij wijze van spreken, je zou ook vanavond bij wijze van spreken naar een hiphopfeestje kunnen gaan en je zou bij wijze van morgen bijvoorbeeld naar een technofeest of naar een punkfeest kunnen gaan

I: Ja, klopt

R: Zo zit het hè?

I: Ja, absoluut ja

R: Ja, nou ja, dat is, dat is hoe het nu tegenwoordig zit. Ik denk dat je, er zijn nog maar heel weinig subculturen sowieso over die echt bestaan zeg maar, met een vaste hardcore of *core* groep of hoe je het ook wilt noemen. Nu, nu iedereen vermengt. Is niet erg, alleen wat moeilijk, wat ik wel moeilijk vind, als je het hebt over een doelgroep en zo, dat is heel moeilijk om nu te bepalen wat je doelgroep is

I: Ja

R: Want normaal gesproken, als je over straat liep, kon je zo tien mensen aanwijzen van "jij luistert naar hiphop, jij gaat ook naar feesten"

I: Ja

R: En nu zie je wel ook heel veel mensen die zich hiphop kleden, tussen aanhalingstekens, die mensen kopen helemaal geen hiphopalbums. Of die, die gaan ook nooit naar feesten en die

³⁶³ De respondent doelt op stoffen toegangsbandjes van het Nederlandse Lowlandsfestival

hebben geen idee weet je wel, wat er op hiphop gebied gebeurt, maar ze vinden gewoon de kledingstijl gewoon leuk. En dat, dat is wel, hè, ik zeg niet dat dat slecht is, maar

I: Nee

R: Maar het is moeilijk

I: Ja

R: Want je, het maakt het heel moeilijk tegenwoordig ook, daarom ook dat wij ons vooral, wij doen toch vooral wat we zelf tof vinden, ook waar we aandacht aan geven. Wij richten ons tegenwoordig ook veel meer op artiesten dan op hiphopliefhebbers. Omdat de hiphopliefhebber is nu heel moeilijk te definiëren

I: Ja

R: Weet je wel. En, maar goed, hiphop voor mij is, ja, is toch nog steeds, gewoon, ja, bovenop die release zitten. Weet je wel. Van wat er op hiphopgebied uitkomt, dat allemaal volgen en, en er wel op een bepaalde manier mee bezig zijn, met hiphop. En dat kan natuurlijk ook zijn, mensen die, mensen die met fotografie bezig zijn weet je wel, en die bijvoorbeeld al die graffiti vastleggen

I: Ja

R: Kunnen ook mensen zijn die heel erg bezig zijn met videoclipps en die allemaal videoclipps willen maken voor hiphopartiesten en noem het maar op. Dus het hoeft niet alleen maar aan de artiestenkant te zitten van mij. Maar, ja, weet je, die beleving

I: Ja

R: Ik mis af en toe een beetje, beetje die beleving en ja, ja je ziet gewoon rare dingen. Een stom voorbeeld: gisteren trad Mos Def³⁶⁴ op in de Melkweg³⁶⁵, nou vorige week had hij er al moeten optreden, toen, ik weet niet of je het hebt gehoord?

I: Ja, inderdaad, ja

R: Toen had hij zijn vlucht gemist. Nou, ik had van tevoren al geroepen tegen mensen van, “ga daar nou niet heen, want het is echt een baggerslechte show. Je betaalt je scheel, veertig euro voor niks”. Weet je wel. En in deze tijd is veertig euro, ja, als je dat over de balk gooit,

³⁶⁴ Sinds 1991 actieve rapper en acteur, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

³⁶⁵ Vanaf 1970 geopend cultureel centrum en poppodium te Amsterdam

een beetje zonde. Maar goed, mensen zijn daar toch naartoe gegaan gisteren. En het was inderdaad een superslecht optreden. Weet je wel. En dan denk ik, dan mis ik wel een beetje die hiphop *mindstate*, van, weet je. Iedereen pikt het maar of zo. Snap je wat ik bedoel

I: Ja

R: Ik bedoel, hiphop was voor mij tenminste ook altijd een soort, soort punk. Een beetje de zwarte punkbeweging geweest voor mij altijd. Weet je wel, als er iets gebeurde wat je niet cool vond, dan liet je dat merken weet je wel. Ik bedoel, artiesten die gewoon slechte optredens gaven, die werden gewoon bekogeld of van het podium afgetrokken. En nu is het gewoon zo van “oh, dit is een slechte show”, en dan gaan ze dat *tweeten*. Ja, weet je, dat is een beetje die beleving die ik heel erg mis

I: Ja

R: Weet je

I: Klopt

R: Ik vind hiphopliefhebbers zijn nu een beetje veranderd in, ja niet iedereen maar de meeste, zijn best wel veranderd in een beetje makke lammetjes. En die hebben zoiets van “ja, het zal wel. Volgende keer beter”

I: Ja

R: Ja, hallo

I: Ja, er zijn natuurlijk, naarmate het populairder wordt geven bepaalde artiesten ook gewoon meer shows in Nederland

R: Ja, klopt

I: Dus als een artiest slecht doet dan zie je hem volgende weer misschien wel

R: Ja, we zijn heel erg verwend he

I: Ja

R: Ik bedoel, Nederland is natuurlijk, is enorm verwend als het gaat, ik bedoel er is volgens mij nog, er is volgens mij bijna geen één hiphopartiest, die al actief bezig is, die nog nooit heeft opgetreden in Nederland. Dat zijn er misschien vijf of zo. Zoiets. Als je bijvoorbeeld

kijkt in, in Polen en in Tsjechië en zo, daar zijn mensen gewoon, daar is die beleving nog wel. Omdat, ten eerste die mensen hebben veel minder te besteden dan ons

I: Ja

R: Dus als zij al naar een show gaan, dan gaan ze ook echt *all out*. Dan hebben ze zoiets van “hey”, weet je wel, “we gaan echt hier een feestje bouwen”. En, en, ja zelden ook dat daar artiesten geen goede show geven want artiesten weten dat. Ze zijn ook getriggerd om daar een goede show te geven. Je ziet ook Nederlandse artiesten hè, die heel veel in die regio optreden. Dope D.O.D.³⁶⁶

I: Ja

R: Joe Kickass³⁶⁷, Melodee³⁶⁸, weet je, dat soort mensen, allemaal Engelstalig. Die, die treden daar op en die krijgen daar zoveel, zoveel goede respons. En ik ben zelf ook, nou, heel vaak al op een hiphopfestival in Tsjechië geweest, terugkerend hiphopfestival, Hiphop Kemp³⁶⁹, en als je gewoon ziet, mensen daar, die beleving, is gewoon, ja, dat is wat mij betreft hoe het ook gewoon hier zou moeten. Maar daar komt bijvoorbeeld een KRS-One³⁷⁰, komt daar bij wijze van spreken één keer per jaar

I: Ja

R: Hier komt hij vier keer per jaar. Nou, zo kan je het hele rijtje wel, wel

I: Ja, tuurlijk

R: Afgaan. En het is daar ook, omdat wegens tekort aan financiële middelen, is het daar ook nog steeds moeilijk, ook voor artiesten, om daar ook een album op te nemen. Ondanks de technologische ontwikkelingen. Maar daar hebben ze gewoon geen geld voor. Dus als een artiest daar een CD uitbrengt, dan heb, dan hebben die mensen al zoiets van, dan is het al een held

I: Ja

R: Of die CD nou goed of slecht is, dan is het al een held. Weet je wel. Je moet maar even het, hebben we net gepubliceerd, nu met Joe Kickass, die treedt heel veel op in Polen, en die zegt

³⁶⁶ Sinds 2006 actieve Nederlandse hiphopgroep, afkomstig uit Groningen

³⁶⁷ Sinds de tweede helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve Nederlandse rapper van onbekende herkomst

³⁶⁸ Nederlandse rapper, actief sinds eind jaren '90 van de twintigste eeuw en afkomstig uit Amsterdam

³⁶⁹ Vanaf 2002 jaarlijks georganiseerd hiphopfestival te Tsjechië

³⁷⁰ Vanaf de eerste helft van de jaren '80 van de twintigste eeuw actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

daar ook wel een paar interessante dingen over. Dus als je daar meer over wilt weten dan moet je vooral even lezen, wel interessant

I: Ja, nee, is goed

R: Maar dat is een beetje, ik denk dat wij heel erg verzadigd zijn, heel erg verwend zijn. Denk zeker als je ziet in de Melkweg

I: Ja

R: Daar komt volgens mij twee keer in de week wel een Amerikaanse artiest. Ja. Het is dope weet je, maar het is ook wel een beetje dat ik denk van, ja, mensen zijn ook niet meer echt kritisch of zo. Ze zijn wel kritisch, maar dan is het zo van, kritisch op internet. Maar niet kritisch op het moment zelf. Snap je wat ik bedoel?

I: Nee, ja, maar inderdaad

R: Iedereen laat het maar gebeuren

I: Ja

R: Zo van, “oh ja, was een slechte show, ja, shit”. Weet je, balen. Terwijl, ja. Dat was vijftien jaar geleden wel. Ik ben een keer bij Mobb Deep³⁷¹ geweest in Rotterdam. Die kaarten waren vijftig gulden of zestig gulden of zo en toen traden ze maar een kwartier op

I: Ja

R: En toen na een kwartier zei de organisatie “ja, dit en dat, dit was het optreden”. Nou, mensen werden helemaal gek. Mensen gingen het podium op, mensen gingen naar de, naar de kassa’s om hun geld terug te halen en, ja. Ja, dat is nu, op dit moment, zou je, kan je je nu niet meer voorstellen dat dat gebeurt

I: Nee, dat. Wat je zegt, iedereen stuurt een Twitter berichtje, “oh, dat was kut”

R: Ja

I: En dan klaar

R: En dan is het klaar. Volgende feestje. Ja

I: Je had het net ook even over etniciteit, daar komt hiphop, is het natuurlijk heel erg op gestoeld

³⁷¹ Sinds 1992 actief hiphopduo, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

R: Ja, ja zeker

I: Heb je, merk je dat, hoe is dat in Nederland zeg maar? Want Amerika heeft daar veel meer geschiedenis in

R: Ja. Ik denk dat ik sowieso van de mensen die je gaat spreken, dat ik denk ik de enige ben zo ongeveer, ja, ik weet natuurlijk niet wie je allemaal gaat spreken, maar in ieder geval van de mensen net, die je eerder noemde, denk ik dat ik de enige ben van die mensen in ieder geval die begonnen is, de meeste mensen beginnen met Amerikaanse hiphop

I: Ja

R: Te luisteren en te checken. Ik ben juist begonnen met nederhop te checken. Dus ik kwam, ja, in contact met Osdorp Posse³⁷² en al die acts die daaromheen hingen. En dat was natuurlijk een hele blanke aangelegenheid

I: Ja

R: Want kijk, hiphop, gewoon Amerikaanse hiphop, als jij jaren tachtig, jaren negentig naar Mobb Deep zou gaan in Rotterdam, dan was je de enige blanke

I: Ja

R: Weet je wel. Maar ik kwam dus in contact met, met nederhop. En dat, ja, omdat bijna al die rappers zelf blank waren, ook over het algemeen blank, dus het publiek was bijna ook allemaal blanken. Met, ja, het was natuurlijk ook super Hollands eigenlijk. Dat hele nederhop gebeuren. Er werd natuurlijk ook niet geweldig gerapt, het was ook geen geweldig hoog niveau. Weet je wel. Alleen dat moment was dat wel iets van, weet je, mensen gingen, mensen waren wel super *supportive*. Die CD's werden allemaal gekocht

I: Ja

R: Iedereen ging naar al die party's toe. Het was over het algemeen altijd best wel, het was best wel goed gevuld altijd. Nou ja, in ieder geval, dat was gewoon super blank. Weet je wel

I: Ja

R: Er kwam bijna nooit iemand van het, met een andere achtergrond tegen. En het waren ook bijna, bijna allemaal, allemaal mannen ook. Ik denk dat dat echt, die nederhop zeker, was denk ik wel achtennegentig procent man. Weet je wel, zeker weten ja

³⁷² Vanaf 1989 tot 2009 actieve Nederlandstalige hiphopgroep, afkomstig uit Amsterdam

I: Ja

R: En daarna ging ik pas eigenlijk die Amerikaanse dingen checken. Dus ik heb een beetje de omgekeerde route bewandeld. En toen ging ik dus inderdaad ook naar concerten van, van Amerikaanse artiesten ja. En toen merkte je wel, zeker, zeker in de grote steden, dus echt Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, dat soort steden, Utrecht, daar was het heel anders. Daar zag ik eigenlijk pas echt voor de eerste keer alle culturen bij elkaar, weet je wel. Marokkaans, Turks, Surinaams, Antilliaans, ook best wel veel vrouwen

I: Ja

R: Vooral wel, viel me wel altijd op aan Amsterdam en aan Rotterdam over het algemeen. En daar was het dus heel erg gemixt. En ik wist al wel natuurlijk dat hiphop ook echt, weet je wel

I: Ja

R: Voor een hele brede doelgroep was en heel erg toegankelijk ook was eigenlijk voor, dat ze niemand buitensluiten als het ware

I: Ja

R: Dat wist ik wel al maar toen zag ik het eigenlijk pas. En, ja, anno 2013 is dat eigenlijk nog steeds zo, alleen zie je nu inderdaad, ja, zie je toch steeds meer vrouwen

I: Ja

R: In het publiek dan he. Nog niet op het podium

I: Nee, inderdaad

R: Valt mij nog steeds op, sta ik wel van te kijken

I: Ja

R: Maar wel in de zaal, zie je wel al, ja, langzaam maar zeker komen er meer vrouwen ook naar hiphop

I: Ja

R: Dat heeft ook vooral te maken met waar we het net over hadden, dat je gewoon ziet van het is niet meer één subcultuur. Het is gewoon gemixt

I: Ja

R: Weet je. Dus dan kan het gewoon zijn, even heel stereotype nu doen, dan kan het gewoon zo zijn dat je ineens vijftien hockeymeisjes

I: Ja

R: Op Jordans³⁷³ bij een hiphopparty ziet. Weet je wel. Nou, dat was ook tien jaar geleden ondenkbaar. Weet je wel

I: Ja, dat is zo, zeg maar die, ik kom zelf uit de hardcore punk vooral

R: Ja, dat dat dacht ik ja

I: En gewoon, mijn vrienden ook, iedereen zei vorig jaar “oh, dat album van Kendrick Lamar³⁷⁴!”

R: Ja

I: Dat is natuurlijk best een populair voorbeeld

R: Ja, ja, ja, ja, ja

I: Maar iedereen is ook naar die shows geweest

R: Ja, dat bedoel ik

I: Dat is zo, grappig inderdaad

R: Dat is toch grappig hoe dat dan

I: Ja

R: En hoe kom jij dan in contact met zo'n Kendrick Lamar?

I: Ik

R: Hoe heb je daar dan van gehoord, hoe hebben je vrienden dan daar van gehoord? Want dat vind ik namelijk zo interessant

I: Ja. Ik ben het, denk zelf toen ik een jaar of tien was zat ik met het neefje van Extince³⁷⁵ in de klas. En hij had zoiets van “mijn neef is vet”

R: Ja, ja, ja

³⁷³ Verwijzing naar het Air Jordan schoenenmodel, gemaakt door Nike en uitgegeven sinds 1984

³⁷⁴ Sinds 2003 actieve rapper, afkomstig uit de west-Amerikaanse stad Compton

³⁷⁵ Sinds 1986 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Oosterhout

I: En ik had zoiets van “ik luister rockmuziek, dit is kut”

R: Ja, ja, ja

I: En toen kwam, weet je wel, Brainpower³⁷⁶’s ‘Dansplaat’³⁷⁷

R: Ja

I: ‘Sprakwater’³⁷⁸. Ja, en dat, stiekem is dan toch van leuk. Uiteindelijk naar Opgezwolle³⁷⁹ shows en zo geweest. En dan gaat het een beetje mengen

R: Ja

I: In die zin dus ook, hiphop weer. En met de komst van Twitter en zo juist al die media weer gaan volgen

R: Precies

I: En dan zie je zulke namen al snel langskomen

R: Ja, ja, ja. Leuk, ja

I: Dus dat is wel

R: Ja, dat vind ik gewoon grappig, ja

I: Grappig

R: Dat vind ik heel tof ook hoor. Maar ik vind het gewoon grappig hoe dat dan, hoe dat werkt. Zo blijf ik het bizar vinden, als je nu kijkt met, ik ben even zijn naam. Macklemore³⁸⁰ bijvoorbeeld

I: Ja

R: Wij zagen Macklemore afgelopen zomer en wij kenden Macklemore niet. Ben ik heel eerlijk in

I: Ja

³⁷⁶ Sinds 1998 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Alphen aan den Rijn

³⁷⁷ In 2002 uitgebrachte single van de Nederlandstalige rapper Brainpower

³⁷⁸ In 1995 uitgebrachte single van de Nederlandstalige rapper Extince

³⁷⁹ Van 2001 tot en met 2007 actief Nederlands hiphoptrio, afkomstig uit Zwolle

³⁸⁰³⁸⁰ Sinds 1999 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad Washington

R: Wij kenden Macklemore gewoon niet. En hij, hij sloot Hiphop Camp in Tsjechië af als headliner

I: Ja

R: En wij hadden zoiets van “*who the fuck is Macklemore*”. Weet je, “wie is Macklemore”. En toen hadden we wat gasten gesproken, van “ja, ja, dit en dat”. Dus oké, wij die show checken en waren best wel blij verrast. Niet alles vonden we even tof maar gewoon zijn hele verschijning en zijn showelement en zo waren echt tof. En toen heb ik, anderhalve maand later verkocht hij gewoon de Melkweg uit. En wij hadden zoiets van “huh, hoe dan?”

I: Ja

R: Maar ik, weet je wel, wij hadden daar helemaal. Wij hadden er zelf bijvoorbeeld ook nog bijna niks over geschreven. Andere media ook bijna nog niet. Dus dat vond ik wel opvallend, weet je

I: Grappig hoe dat dan werkt

R: Zo sterk is *social media* dus

I: Want inderdaad *The Heist*³⁸¹, toen een aantal goede reviews gehad. Maar die is in Nederland pas vorige maand volgens mij uitgebracht

R: Ja

I: Het is echt een, ik werk in een CD winkel gewoon als bijbaantje, en dan zie je dat we dat binnenkrijgen en ik denk, ‘dat is al lang uit, dat bestaat al lang’. En het verkoopt nu vet goed

R: Dat is inderdaad ook grappig want ik had inderdaad, die plaat was al een tijd uit

I: Ja

R: Ook via Spotify en zo. En, en Nu.nl die reviewden hem echt twee weken geleden of zo

I: Ja, daarom, ja

R: Toen reageerde ik ook van “jongens, die plaat is echt”, maar dan is hij inderdaad waarschijnlijk qua distributie

I: Ja

³⁸¹ In 2012 door Macklemore en DJ Lewis uitgebracht album

R: Is hij waarschijnlijk gewoon nu pas in Nederland

I: Ja, eind maart, inderdaad

R: Die fysieke CD dan. Ja, grappig

I: Gewoon vanwege ‘Thrift Shop’³⁸² dan inderdaad

R: Ja, inderdaad. Leuk. Grappig

I: Ja, leuk, hoe dat dan. En inderdaad, wie hem kopen zijn mensen waarvan je niet verwacht dat ze hiphop luisteren

R: Ja, dat bedoel ik. En dat, dat, ja, dat is wel interessant

I: Want, is het, nou ja, hiphop wordt ook vaak geassocieerd met machocultuur

R: Ja

I: Vind je, is dat nog steeds belangrijk denk je?

R: Ja, ik denk dat, dat je hiphop kan je nu echt, die kan je echt opsplitsen. In dat, dat kon je altijd al, maar nu zijn, ik heb pas gekscherend geroepen en dat, dat komt nu nog harder eigenlijk uit. Ik heb wel eens gezegd van “als ik een iPod meeneem met alle aanwezige hiphopstijlen”

I: Ja

R: “En ik ga naar een verjaardag, gewoon een familieverjaardag, dus ook waar je oma en waar je tantes en zo zijn. En neefs en nichtjes. Dan ben ik ervan overtuigd dat je voor iedere persoon op die verjaardag wel een nummer kan vinden die die tof vindt”. En ik denk dat dat gewoon, dat dat met de dag alleen maar realistischer wordt

I: Ja

R: Want ik denk dat hiphop nu zoveel, zoveel lagen heeft. Dat er voor iedereen wel iets tofs te vinden is. Dus ja, je hebt alleen de kant met machocultuur. Maar je hebt ook acts

I: Ja

R: Daar heeft, ja, dat is het tegenovergestelde

I: Ja

³⁸² In 2012 door Macklemore en DJ Lewis uitgebrachte single

R: Weet je wel. Je hebt gewoon acts, ik noem dat gekscherend wel eens “*rainbow rap*”. Dat is gewoon, bijna, dat is gewoon zo en zo popperig

I: Ja

R: Maar ja, het is wel, je kan dat nog kaderen onder hiphop inderdaad. Weet je wel. En ik denk dat dat nu, ja, dus ja, voor een bepaalde groep is het belangrijk. Maar ik denk niet meer voor, voor het hele, voor de hele lijn dat je kan zeggen van “hiphop is toch zeer macho”

I: Ja

R: Ik denk dat je wel dertig acts kan opnoemen die het tegenovergestelde zijn

I: Ja. En is het, is er daardoor ook ruimte ontstaan om bijvoorbeeld uit de kast te komen denk je?

R: Ja, ik denk het wel

I: Ja

R: Volgens mij, in Amerika heb je natuurlijk al talloze artiesten waarbij dat het geval is. En er wordt ook bij een hele boel acts nog gesuggereerd dat het zo is, maar die zeggen het dan nog niet

I: Ja

R: Ja, ik denk dat dat wel kan. Als ik kijk qua, ja, qua muziek, ik denk ook dat, ik denk ook wel dat mensen daar heus wel voor open staan

I: Ja

R: Want nogmaals de, kijk als je aan mij vraagt van, als je even terug kijkt naar de hiphopdoelgroep, toen die er nog was

I: Ja

R: Even, zoals je toen nog de punkdoelgroep had en de hardcoregroep. Dat waren best wel allemaal overzichtelijke subculturen

I: Ja

R: Weet je wel. De meeste mensen kende je ook. Maar ik denk als je vanuit die cultuur kijkt, van staan mensen, als je toen uit de kast was gekomen

I: Ja

R: Was denk ik bijna niet geaccepteerd. Denk ik. Als ik het zo moet inschatten. Ik denk nu omdat zoveel type mensen naar hiphopoptredens gaan, dat er ook genoeg mensen zijn die zo *open minded* zijn, die denken van “lekker boeien, als die persoon goede muziek maakt”. Weet je wel. Dus ik denk dat dat nu wel anders is

I: En als er zelf iemand voor de Dropzone bijvoorbeeld iets inzendt wat heel expliciet gay is, echt, maar wel goed gedaan

R: Geen probleem

I: Nee?

R: Nee joh

I: En als, komen er, zouden er slechte reacties komen denk je?

R: Zou kunnen. Ik denk dat er net als in de hele maatschappij, kijk hiphop is denk ik ook een afspiegeling van de maatschappij. Dus je hebt altijd wel mensen die zeggen van “homo, dit en dat”

I: Ja

R: Ja. Trieste reacties houd je denk ik toch wel. Maar ik denk niet dat het, dat het overwegend of overweldigend negatief zou worden. Dat denk ik niet. Kijk, wij zijn sowieso heel erg bezig met “is iets goed of niet?”

I: Ja

R: Weet je wel. En als, als iemand homo is of lesbisch of *whatever* en die maakt gewoon echt een gruwelijk album en een gruwelijke clip, ja. Dat is voor ons leidend, weet je wel

I: Ja

R: En de achtergrond of afkomst niet weet je wel. Dat geldt ook met achtergronden en niet, etniciteit zelfde verhaal. Weet je. Dat interesseert ons ook allemaal niet

I: Nee. En de andere kant, als iets juist super homofob is?

R: Ja, daar heb ik wel moeite mee

I: Ja

R: Kijk, ik heb, je hebt bijvoorbeeld, ik weet niet of je Jedi Mind Tricks³⁸³ kent?

I: Ja

R: Ja. Die voorman, Vinnie Paz, die, is een hele intelligente man. Een hele interessante man ook

I: Ja

R: Alleen, we hebben hem een keer heel uitgebreid geïnterviewd. Misschien ook wel eens de moeite om die eens op te zoeken. We hebben een video interview waarin we echt heel lang met hem hebben gezeten ook. En hij is op een gegeven moment bekeerd tot, tot de islam

I: Ja

R: En vanaf dat moment, ik zie hele rare dingen gewoon. Echt, dat je echt dacht van “hè?”

I: Ja

R: Dan zat je gewoon een heel tof nummer te luisteren, weet je wel, en dan zegt hij bijvoorbeeld, één van die bekende *lines* was volgens mij van “*I’ll slap you so hard you ain’t gay no more*”, of iets dergelijks

I: Ja

R: En toen dacht ik echt van “even serieus, wat is dit?”

I: Ja

R: Die man is helemaal de weg kwijt, weet je wel. En volgens mij hebben we daar ook nog op ingezoomd. En je zag ook een soort van, volgens mij toonde hij ook wel een soort van oprecht berouw van ja, in zo’n opwelling en zo. Kijk, het is wel zo dat, weet je, als je het echt hebt over die hardcore hiphopacts

I: Ja

R: Die dat wel vaak zo benoemen, dat ze het hebben over *fags* of zo

I: Ja

R: Weet je wel. Maar dat dat niet zozeer een, niet om homofobisch te zijn, maar dat is dan gewoon, weet je wel

³⁸³ Sinds de eerste helft van de jaren '90 van de twintigste eeuw actieve hiphopgroep, afkomstig uit de Amerikaanse stad Philadelphia. Bestaande uit rappers Vinnie Paz en Jus Allah en DJ Kwestion

I: Ja

R: Gewoon een uitspraak, weet je wel. En dat is niet zo van dat ze anti-homo of wat dan ook zijn, maar dat is dan gewoon, weet je, dat zeggen ze zo. Alleen bij hem was het wel gewoon zo. Hij had dat, bij hem was het zo vaak terugkerend en hij refereerde ook heel vaak naar de Koran en zo

I: Ja

R: Dat, in dat soort dingen. Dat ik echt dacht van “ja, jij bent gewoon echt van het padje af”, weet je wel

I: Ja

R: En, dus, ja, dus, daar hebben we, ja, goed, ik kan alleen voor mezelf spreken

I: Ja

R: En uiteindelijk bepaal ik ook wat er online komt en wat er niet online komt. En daar heb ik wel moeite mee, ja. Ik bedoel, dat is hetzelfde als met, met racistische dingen natuurlijk ook, ja, dat soort dingen kunnen gewoon niet

I: Ja

R: En daar zullen we nooit, ja, daar zullen we ook nooit een platform voor zijn. Stel dat iemand, stel dat hij bijvoorbeeld, Vinnie Paz, stel dat hij clips zou uitbrengen gewoon puur gericht daarop

I: Ja

R: Ja, weet je wel, dan zou ik, dat zouden we nooit publiceren weet je wel

I: Nee

R: Echt niet. Want Macklemore heeft natuurlijk ook een heel mooi nummer³⁸⁴

I: Ja

R: En hij was eigenlijk dat, die discussie hadden we een tijdje geleden binnen de redactie ook, dat hij was eigenlijk de eerste, het eerste nummer

I: Ja

³⁸⁴ De respondent verwijst naar ‘Same Love’, een in 2012 door Macklemore en DJ Lewis uitgebrachte single

R: Zo ver wij het ons herinneren

I: Het eerste populaire

R: Die dat echt bespreekbaar maakt. En daar ook echt voor uit kwam. Dus dat, dat vond ik wel heel mooi. En dat is een heel mooi nummer ook

I: Ja

R: En een goed nummer. Dus dan dacht ik ook van, weet je, ik snap ook niet dat, dat er niet meer mensen zijn, dat ze nog heel erg bang zijn om, om het daarover te hebben. Ik bedoel, het is toch gewoon, hiphop gaat naar mijn inzien nog steeds over wat er in de maatschappij gebeurt

I: Ja

R: Nou, dat is ook een onderdeel daarvan. Maar goed, ik vind het net zo raar, even een ander zijstraatje, ik vind het net zo raar dat als je nu die hele economische crisis bekijkt en het gaat gewoon echt heel slecht met een hoop mensen

I: Ja

R: Vind ik het nog steeds raar, dat ik op dit moment, van Nederlandse bodem, heel weinig hiphopacts kan opnoemen die het daar over hebben

I: Ja

R: Vind ik heel, vind ik echt

I: Ja, klopt, ja

R: Bizar. Zo is hiphop begonnen. Hiphop is begonnen omdat er problemen waren en omdat er, weet je, er waren gewoon maatschappelijke issues die naar buiten moesten worden gebracht. En hiphop was daar mooi een tool voor. En nu, ik hoor mensen rappen over dat ze zoveel geld op hun kamer hebben liggen, dat ik denk van “hoe dan?”

I: Ja

R: Weet je wel?

I: Het kan bijna niet in Nederland überhaupt

R: Nee, er zijn maar, ik denk dat er misschien inmiddels iets meer, maar ik denk dat er vijftien, vijftien á twintig hiphopartiesten puur van het artiest-zijn kunnen leven zeg maar in Nederland, op dit moment

I: Ja

R: En meer echt niet. Weet je wel. En als ze zeggen van wel, dan, ja, dan doen ze misschien illegale dingen of zo, weet je wel

I: Ja, ja inderdaad

R: Of ja, of ze werken gewoon bij of *whatever*. Maar echt puur van het artiest zijn leven, dat is echt maar een stuk of twintig mensen gegund. Dus ja, weet je, dus daarom dat ik, ik snap dat niet. Dat mensen nog heel erg in die, in die fantasiewereld leven. En hun ogen sluiten voor, ja, voor de werkelijkheid. Er zijn echt maar weinig, ik, ja, nu ik het er zo over heb vind ik het wel weer een goed item ook

I: Ja. Ja, wat je zegt ook, qua, überhaupt een soort protestrappers of zo

R: Ja

I: Ik zou überhaupt ook bijna niemand weten in Nederland nu

R: Nou ja, Fresku³⁸⁵

I: Ja

R: Is een van de weinige die

I: Maatschappelijk

R: Ja, maatschappelijk heel erg betrokken is en ook, dat ook heel erg, dat ook toegankelijk maakt. Je hebt bijvoorbeeld ook, die is dan wat onbekender, bijvoorbeeld Gillian³⁸⁶. Komt uit Rotterdam, een jongen. Die ook heel erg echt dat soort, dat soort teksten ook heeft. Nou ja, je hebt natuurlijk Manu³⁸⁷

I: Ja

R: Maar dat is weer meer, meer politiek. Maar, ja, ik zie ze ook bijna niet hoor

³⁸⁵ Sinds 2006 actieve Nederlandstalige rapartiest, afkomstig uit Eindhoven

³⁸⁶ Sinds onbekend moment actieve Nederlandse rapper, afkomstig uit Rotterdam

³⁸⁷ Sinds 2003 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Gouda

I: Nee

R: Het is echt, en ja, dat is anno 2013 wel heel raar

I: Ja

R: Weet je. Het is wel, het wordt heel interessant welke kant hiphop op gaat ook

I: Het is heel, nou ja, buitenom de feestjes en zo

R: Ja

I: Best wel persoonlijk gericht ook. Als je kijkt naar überhaupt nieuwe nummers van dingen als Sticks³⁸⁸ of zo

R: Ja

I: Het is allemaal heel, het gaat over zijn persoonlijke leven, zeg maar

R: Klopt, ja, eens

I: Dat, ja

R: Nee, klopt, ja. Maar dat is ook, dat heeft mij altijd heel erg aangesproken aan hiphop. Als je kijkt naar Osdorp Posse bijvoorbeeld, bij hun ging het, hun hadden het ook echt wel over politiek

I: Ja

R: Over maatschappelijk, over neonazi's, over voetbalhooligans

I: Ja

R: Over dat ze niet gedraaid worden op de radio, weet je. Heel breed spectrum

I: Ja

R: Maar weet je, ook feestnummers, ja, feestnummers voor hun dan

I: Nee, inderdaad

R: Ik bedoel, dat zijn niet de feestnummers anno 2013 natuurlijk. Maar, nee maar goed, op hun manier dan. Maar ja, en nu dat, ja, dat mis je nu wel

I: Ja

³⁸⁸ Sinds 1998 actieve Nederlandstalige rapper, afkomstig uit Zwolle

R: Ik mis het in ieder geval wel

I: Want al die problemen bestaan nog steeds, uiteindelijk

R: Ja. Ja, die problemen zijn alleen maar erger geworden denk ik

I: Ja

R: Ik bedoel, ik vind het ook nog steeds raar dat, ook als je kijkt, ook vanuit de Marokkaanse gemeenschap, natuurlijk echt een doelgroep die continue op scherp wordt gezet

I: Ja

R: Ook daar vind ik het raar dat heel weinig mensen ook uit die groep eigenlijk zich laten horen

I: Ja

R: Weet je, je ziet het, in het buitenland zie je het veel meer. We hadden natuurlijk Raymzter³⁸⁹ die dat

I: Ja

R: Die dat een tijd deed, maar ja, goed, die heeft op een gegeven moment, nou ja, dat zie je ook in die Smoelwerk documentaire. Op een gegeven moment zegt hij ook van, hij werd als het ware door de media ook in de picture gezet van “oh, we hebben een Marokkaan die er wat van vindt”

I: Ja

R: Zo werd hij neergezet. En hij werd niet meer benadert als rapper, maar meer als Marokkaan gewoon

I: Ja, ja

R: Hij paste daarvoor. Maar ja, zijn opvolger Ali B³⁹⁰ paste daar niet voor en die pakt die kans direct om in de picture te komen

I: Ja

R: En niet om het over die problemen te hebben, maar ja, om zichzelf gewoon in de picture te zetten

³⁸⁹ Sinds 1999 actieve Nederlandse rapper, afkomstig uit Almere

³⁹⁰ Sinds 1999 actieve Nederlandstalige rapper en presentator, afkomstig uit Zaanstad

I: Ja, dat is

R: Dus dat is zo, dat is ook heel grappig gegaan

I: Ja, ik weet inderdaad dat Ali B voor het eerst volgens mij in de krant of zo, en *Ali B Vertelt Het Leven Van De Straat*³⁹¹

R: Ja

I: En dan had je die nummers, dit is gewoon, het klopt wel überhaupt niet

R: Nee, hij had wel, zijn eerste album, dat zegt hij ook in die docu, ja je moet die documentaire echt zien

I: Ja, ja, ja

R: Dat zegt hij in die documentaire ook van, in het begin inderdaad, heeft hij inderdaad dat nummer ook, ‘Van De Straat’³⁹², dat is op zich, zeker als je wat hij nu maakt

I: Ja

R: Is dat een best wel hard nummer. Je ziet hem ook op straat, zie je hem helemaal boksen, helemaal opgefokt en zo, kan je helemaal niet voorstellen als je hem tegenwoordig ziet

I: Ja

R: Maar dat was wel zo. Maar inderdaad, de nummers die er na zijn gekomen, dat ging helemaal nergens meer over, weet je wel. Ik had zoiets van “oké”. Het is grappig hoe snel zoiets dan kan gaan ook natuurlijk

I: Ja. Word je wel eens persoonlijk aangesproken op wat je op de website toelaat en wat niet zeg maar?

R: Nou, bedoel je dat dan qua kwaliteit of?

I: Ja, gewoon qua

R: Of, oké. Ja. Ik bedoel, mensen hebben natuurlijk gewoon een mening

I: Ja

³⁹¹ In 2004 uitgebracht debuutalbum van Ali B

³⁹² Nummer afkomstig van het in 2004 uitgebrachte Ali B album *Ali B Vertelt Het Leven Van De Straat*

R: En kijk, een mening die ik heb die hoeft totaal niet te stroken met wat andere mensen vinden. Dus ja, je krijgt natuurlijk vooral veel commentaar van acts die natuurlijk niet geplaatst worden. Maar daar hebben we, daar is ook mede de Dropzone voor gekomen. Want alles wat op de Dropzone komt

I: Ja

R: Dat laten we toe. Ja, behalve als het dus racistisch, racistisch is of discriminerend is

I: Ja

R: Dan gaat het eraf. Maar qua kwaliteit doen we daar helemaal niks mee

I: Ja

R: Ik bedoel, jij kan als je weet, ik weet niet of je kan rappen, maar stel dat je niet kan rappen en je hebt zoiets van “ja, ik doe wel een nummer”, dat kan gewoon

I: Ja

R: Weet je wel, wij geven daar geen waardeoordeel over. Dus mensen kunnen dat gewoon doen. En ja, dat is, ja, dus dat, dat helpt wel. Dus mensen kunnen sowieso altijd, als wij ze, als wij zelf een bepaald iets niet plaatsen kunnen ze dat altijd zelf nog doen

I: Ja

R: Dus dat scheelt al een hoop. En, tuurlijk hebben wij in het verleden hebben we toen we nog een heel actief forum hadden

I: Ja

R: Toen de *social media* er nog niet waren en toen had je natuurlijk die fora waar heel veel mensen opzaten. Nou ja, die, joh, we kregen bijna iedere dag wel shit over ons heen weet je. Omdat altijd iemand vond wel van “ja, dit is toch gewoon een kut video”

I: Ja

R: En weet je wel. Ja, dat was, dat had, op een gegeven moment dagelijks. Weet je, dagelijkse kost. Dat sommige mensen, die hadden altijd wel wat te melden. In negatieve zin. Dus ja, dat. Maar tegenwoordig valt het, ja, vind ik het wel meevallen

I: En krijg je inderdaad vaak racistische, discriminerende dingen binnen?

R: Nee, dat nooit. Nooit eigenlijk

I: Wel grappig inderdaad

R: Ik heb in ieder geval, en ik check bijna alles

I: Ja

R: Ik heb echt, ja, het enige wat ik me wel eens kan herinneren is dat je dan, van die gasten heb je dan, dat heb je meestal zijn dat dan voetbalsupporters

I: Ja

R: Die dan ook ineens zijn gaan rappen of zo. Dus die gaan dat dan heel erg over hun rivalen hebben en zo. En daar willen dan nog wel eens wat discriminerende dingen inzitten, maar dat soort artiesten zijn dan ook op één hand te tellen hoor

I: Ja

R: En ik kan me niet de laatste twee jaar zo'n, zo'n release herinneren. Dus het is echt al van heel lang terug

I: Ja

R: Maar, nee, ja, is wel opvallend, eigenlijk

I: Ja, want zeker ook als je het hebt over afspiegeling van de maatschappij

R: Ja, tuurlijk

I: Het leeft nog wel steeds in groepen

R: Klopt. Klopt, inderdaad. Maar je ziet natuurlijk ook, heleboel mensen zetten natuurlijk ook vaak hun frustratie clipjes op YouTube natuurlijk

I: Ja

R: En, ja, nee, het valt, nee. Ik kan me echt niet, geen voorbeeld voor de geest halen

I: Gelukkig eigenlijk

R: Ja, dat is fijn inderdaad, zeker. Ja

I: We hadden het net nog even over Jedi Mind Tricks en we hebben het natuurlijk, vorig jaar had je ook die reggae artiest, Sizzla³⁹³

R: Klopt

I: Al dat, al dat protest er omheen en zo

R: Ja, ja, ja

I: Ja, hoe zou je daar zelf, nou ja, Sizzla is dan niet echt een hiphopartiest maar

R: Nee

I: Hoe kijk je daar zelf tegenaan, als er zoveel protest voor een show komt?

R: Nou ja, dat is alleen maar goed denk ik

I: Ja

R: Kijk, ik zou ook als, als het met een hiphopartiest zo zou zijn en dat is ook wel iets wat ook, kijk want wij kijken, in eerste instantie kijken we altijd van “is het een act”

I: Ja

R: “Die op onze site past?” Stel dus, het voorbeeld van Jedi Mind Tricks. Stel nou dat Vinnie Paz ook echt, hij heeft het nu volgens mij alweer een beetje, een beetje afgeleerd

I: Ja

R: Stel nou dat bijvoorbeeld een album zou uitbrengen en er zit een tour aan vast en op dat album staat alleen maar, om de line staat een verwijzing

I: Ja

R: Nou, dan zouden wij daar, ja, zouden we daar zeker wat mee doen weet je. In de vorm van een item of weet je, we zouden hem gaan interviewen of wat dan ook. En stel dat er bijvoorbeeld vanuit één of andere beweging zeg maar een protest zou komen, ja, dan zouden we ons daar ook best wel hard voor willen maken inderdaad. Dat is hiphop, niet dat we dat, dat we dan juist het tegenovergestelde zouden opstellen of zo. Want ik denk ja, denk even, dat dat soort dingen gewoon. Ja, voor mij is dat geen hiphop weet je wel, om bepaalde mensen aan te pakken, weet je wel

³⁹³ Sinds 1990 actieve reggaezanger, afkomstig uit de Jamaicaanse stad Kingston

I: Ja

R: Op hun sekse, op hun achtergrond, of wat dan ook. Dat, ja, vind ik gewoon niet bij hiphop horen. Dus, ja

I: Nou, gelukkig. En hoe, hoe, net nog even over vrouwen in de hiphop

R: Ja

I: Buitenom Melodee en nou, een paar mensen

R: Ja

I: Hoe denk je dat dat komt zeg maar? Dat er zo weinig

R: Ja, ik vind het nog steeds raar

I: Ja

R: Zeker ook omdat hiphop nu zo laagdrempelig is geworden en je zegt het zelf ook, je gaf het zelf aan ook qua machocultuur, ja, ik vind, ik vind dat toch bijna, ja, bijna niet meer het geval in heel veel gevallen. En ik denk, er zijn tegenwoordig ook zoveel manieren om je ook als vrouw

I: Ja

R: Om je ook als vrouw, als je dat wil, te profileren. Je hoeft er naar mijn idee ook helemaal niet goed uit te zien om als hiphopartiest, kijk dat heeft Melodee natuurlijk ook mee, dat ze er gewoon goed uitziet. Dat weet ze zelf ook. Dat weet iedereen

I: Ja

R: Ja, weet je

I: Ja

R: Dat helpt natuurlijk wel, weet je. Dat zal ze denk ik wel ontkennen maar het helpt natuurlijk wel. Maar ik denk ook dat als dat niet dat geval is, weet je wel, er zijn genoeg mogelijkheden. Dus ik snap het zelf ook niet zo goed, ik had het er laatst ook over inderdaad met wat mensen. Van ja, weet je hoe kan dat nou. Ja, je hebt nu weer een Rotterdamse dame, ik ben even haar naam kwijt, heet ze nu Sevdizla³⁹⁴ of iets dergelijks. En die doet een beetje

³⁹⁴ De respondent doelt op Sevdaliza, alias van Sevda Alizadeh

spoken word hiphop. Best wel tof ook. Ja, dat is wel één van de mensen die, dat was wel een van de nieuwe mensen waar van ik dacht van “ja”, dat klonk best wel

I: Ja

R: Veelbelovend

I: Ja

R: En Jane Doe³⁹⁵, als DJ

I: Ja

R: Maar ja, dat is dan ook een hele knappe, hele knappe dame

I: Ja

R: Weet je. Dus ja. Dat is natuurlijk gek, eigenlijk. Omdat je voor de rest

I: Qua zangeressen en zo, kom je bij Dinopha³⁹⁶ en zo

R: Ja, qua zangeressen heb je veel

I: Ja

R: Je hebt heel veel zangeressen

I: Het blijft daar wel in hangen eigenlijk

R: Ja. Maar als je het puur hebt over rap, maar dat is ook, dat is niet alleen binnen Nederland. Dat is, dat is gewoon de hele tendens nog steeds. Dat ze, ja, er zijn maar een paar, er zijn echt maar een paar voorbeelden

I: Ja

R: Volgens mij, je hebt Jean Grae³⁹⁷ natuurlijk ook nog in Amerika en ik dacht dat zij ook lesbisch was, maar dat weet ik dus niet helemaal zeker. Daar twijfel ik even over

I: Ik kan dat vast wel opzoeken inderdaad

R: Ja. Het is grappig, zij is, zij groeide op met Talib Kweli³⁹⁸

³⁹⁵ Sinds 1999 actieve Nederlandse DJ, afkomstig uit Amsterdam

³⁹⁶ Sinds de eerste helft van de jaren '0 van de 21^e eeuw actieve hiphopgerelateerde zangeres, afkomstig uit 't Harde

³⁹⁷ Sinds 1996 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

I: Hmhm

R: En zij hebben nog een keer samen in Amsterdam een show, dat was heel cool en toen verzorgde zij het voorprogramma en hij was *headliner*

I: Ja

R: En toen, de *switch* tussen voorprogramma en hoofdprogramma was een jeugd, een jeugdfoto van hun allebei

I: Ja

R: Van hun samen. Dat was heel tof. Maar ik dacht dat zij, ik heb haar afgelopen zomer zien optreden en ze had ook wel wat nummers waarvan ik dacht van “ja, dat zou er wel op kunnen duiden”, maar ik weet het niet zeker

I: Ik zal het eens opzoeken inderdaad

R: Ik, ja

I: Verder, ja

R: Kan je wel opzoeken. Maar

I: Missy Elliot³⁹⁹ is natuurlijk wel zo’n

R: Ja, klopt

I: Groot voorbeeld denk ik voor veel mensen

R: Ja, zeker

I: Maar dat is ook alweer een tijd terug, al brengt ze nu wel eens wat

R: Ja, maar dat is natuurlijk ook een mooi voorbeeld van iemand die, zij was natuurlijk ook aan de zware kant. En dan denk je ook van “ja”, maar ja, weet je, dan wordt het gewoon op zo’n manier gebracht

I: Ja

R: Dat iedereen het zo tof vindt. En dat bedoel ik, ik denk gewoon eigenlijk, ik zie eigenlijk geen belemmeringen voor vrouwen op dit moment in hiphop

³⁹⁸ Sinds 1995 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse stad New York

³⁹⁹ Sinds 1991 actieve rapper, afkomstig uit de Amerikaanse staat Virginia

I: Ja

R: Ik denk als je gewoon *skills* hebt

I: Ja

R: Ja, dan mag, mag het eigenlijk geen probleem zijn. Kijk, ik heb ook al, afgelopen zomer zag ik ook nog een vrouw, meisje, ja, meisje optreden. Ja, die was gewoon niet goed

I: Ja

R: Weet je wel. En ja, weet je, die kwam wel echt met hele vulgaire teksten ook en ook echt van die hele, van die hele *nasty*

I: Ja

R: Clips. Dat ik denk van “ja, dat moet het volgens mij ook niet zijn”. Maar ze was ook gewoon niet goed, weet je wel. Dat ik ook denk van ‘ja’, ik denk ook gewoon dat dat de basis moet zijn

I: Ja

R: Dat dat ook gewoon goed moet zijn. En dat het, dat dat de basis is. En, en dat niet de basis is van of je nou man, vrouw bent of dat je homo bent of hoe je het, weet ik veel, Marokkaan bent of

I: Ja

R: Het maakt gewoon allemaal niet uit

I: Denk je bijvoorbeeld dat door nieuwe technieken en zo, dat mensen te snel gaan optreden?

R: Nou, wat ik wel vind is dat, dat mensen te snel naar buiten treden

I: Ja

R: Weet je wel. Omdat wij zouden bij wijze van spreken, als wij, er staat hier genoeg apparatuur, als wij een uurtje gaan zitten dan, en we zouden snel een tekst kunnen schrijven, dan zouden we best wel vanmiddag al een nummer kunnen opnemen

I: Ja

R: En, en dat is op zich prima. Maar ik zou, weet je wel, ik adviseer altijd artiesten van “treed niet te snel naar buiten”, weet je wel, laat dat, laat dat eerst ook gewoon aan mensen horen die

je verder kunnen coachen of sturen of *whatever* en kom er dan naar buiten want mensen vinden dus heel snel ook, dat is ook een ontwikkeling die ik heel erg zie, dan brengen ze iets naar buiten en dat vinden ze dan zelf helemaal de shit. Nou, dat kan, en dat is dan eigenlijk niet zo, weet je wel. En daar krijgen ze dan reactie op en dan zijn ze gepikeerd en dan gaan ze agressief reageren. Zo van “ja, dit en dat”, maar ik denk van “ja, weet je, kijk, als je niet wilt dat andere mensen iets van je muziek vinden, dan moet je het ook voor jezelf houden”

I: Ja

R: Weet je wel. En wat ze ook heel erg veel vinden is omdat ze iets hebben uitgebracht, dat ze dan ook maar, dat ze dan ook, dat dat ook direct tot gevolg moet hebben dat ze optreden krijgen

I: Ja

R: Ik denk dat die dingen los van elkaar staan. Kijk, als jij een goed album kan opnemen, stel dat dat goed is, wil niet zeggen dat je ook een goede show kan geven

I: Nee

R: Ik kan genoeg voorbeelden geven van artiesten die, dat het echt studiorappers zijn. Die echt geweldige platen afleveren en het live gewoon altijd laten afweten. En dan hebben we het echt over ook wat grotere namen. En dan denk ik van “ja, als het al bij grotere namen het geval is”,

I: Ja

R: “Waarom denk jij dan als beginnende act, weet je wel, dat je gelijk ook al die shows verdient”. Je moet live ook gewoon ontwikkelen en een goede show kunnen geven

I: Ja, dat is zeker

R: Dat is natuurlijk, ja, is tuurlijk bij een heleboel mensen niet, niet het geval

I: Nee. Dat merk ik zelf ook wel. Ik boek shows af en toe in Utrecht en Rotterdam en altijd als we hiphop aanvragen krijgen, maakt niet uit hoe onbekend of “ik heb een EP zelf gemaakt”, vragen gewoon duizend euro minimaal

R: Ja

I: “Ja, ik kan het echt niet voor minder doen”

R: En waar boek jij, als ik vragen mag?

I: In het ACU⁴⁰⁰, cafézaaltje in Utrecht

R: Oké

I: En hier in Capsloc⁴⁰¹, in Capelle aan den IJssel

R: Ah, oké

I: Die zaal is nu soort van dicht

R: Waarom?

I: Hij gaat, nou, er is nu geen programmering. De hele organisatie is gewisseld

R: Oké

I: En vanaf komende maand gaan we langzaam weer boeken. En dan vanaf september grote opening en dan is het echt elke week de bedoeling

R: Oké. En jouw functie is dan ook echt programmeur of?

I: Ja

R: Oké

I: Dus dat is super leuk. Want, ben je er wel eens geweest?

R: Nou, ik ben er dus nooit geweest, maar dus echt onwijs goede dingen over gehoord. En sterker nog, op een gegeven moment

I: Ja

R: Toen er echt best wel veel hiphopdingen achter elkaar plaats vonden, zeiden wij hier ook tegen elkaar “joh, Capsloc is gewoon voor de regio hier, Rotterdam, is gewoon de *place to be*, qua hiphop”

I: Ja, ik was er inderdaad tot anderhalve maand terug ook nog nooit geweest

R: Ja

⁴⁰⁰ Sinds 1979 actief cultureel en politiek centrum te Utrecht

⁴⁰¹ Sinds 2010 actief jongerencentrum te Capelle aan den IJssel

I: Dus toen, nou, voor het eerst een rondleiding daar. En hier in Rotterdam, je hoort heel vaak van “oh, er is geen zaal, we missen iets”

R: Ja, klopt

I: Nou, die is er gewoon hoor, het is echt

R: Maar Capelle is natuurlijk niet echt meer Rotterdam, het is

I: Nou, er is gewoon een goede metroverbinding inderdaad

R: Grens, ja

I: Maar de zaal is echt super

R: Ja

I: Dat is echt heel mooi gedaan

R: Maar, ja, ik vind het wel interessant hoor. Van, ook als het daar weer een beetje gaat lopen

I: Ja

R: Houd me een beetje op de hoogte ook

I: Ja

R: Ook als je met hiphop dingen wil gaan doen, misschien dat we, dat we ook dingen samen kunnen doen. Omdat wij natuurlijk ook met die Dropzone avonden, willen wij natuurlijk ook gewoon, ja

I: Ja, lijkt me ook een heel tof concept als dat kan

R: Ja

I: Ja

R: Mocht je bijvoorbeeld een wat grotere act boeken

I: Ja

R: Kunnen we ook praten over weet je, misschien zo'n Dropzone act als voorprogramma

I: Ja

R: En dat hoeft ook helemaal geen geld te kosten of wat dan ook, maar dan kunnen we wel, kunnen we het wel doen

I: Nee, lijkt me erg leuk. Want het is nu, wat je zegt, het is het afgelopen jaar vooral, er is wat hiphop geweest

R: Ja

I: En er is wat hardcore geweest. Het is nu de bedoeling dat het een cultuurpodium wordt, echt vanuit de gemeente gevraagd

R: Ja, tof

I: Dus veel gevarieerder. Maar daarin zit zeker ruimte voor hiphop in

R: Ja

I: Ik, dat is ook denk ik überhaupt voor de Capelse jeugd ook belangrijk dat dat er is

R: Ja. Want wat moet er nog meer gaan plaatsvinden, moeten er workshops ook echt gaan plaatsvinden?

I: Ja. Het is een, het is een groot pand. Er is een dansstudio is er in, een oefenruimte in. Dus er worden, er gaan avonden voor lokale bands gehouden worden en zo

R: Ja

I: Dus, in dat opzicht vooral. Maar ook, nou, wat middelgrote acts zeg maar

R: Ja

I: Dat is zeg maar de bedoeling

R: Want wie heeft daar nu de leiding van?

I: [naam] heet ze. Zij is, zij heeft bij Baroeg⁴⁰² gewerkt

R: Oké

I: Dus ze komt wel echt uit de metalhoek

R: Oh, misschien ken ik haar wel

I: Ze komt uit Gouda, weet niet of je

R: Is zij, dat weet je misschien niet, is zij misschien twee jaar geleden weg gegaan?

I: Bij Baroeg?

⁴⁰² Sinds 1981 geopend subcultureel poppodium te Rotterdam

R: Ja

I: Volgens mij wel ja

R: Volgens mij heb ik nog met haar gesproken toen, vanuit de Baroeg

I: Ja, ze is heel aardig. Maar ze is wel nog heel erg vanuit de, op de rock en zo gericht. Dus daar

R: Ja

I: Dus daar is echt wel ruimte in om

R: Ja, ik zou wel, ik zit te denken om misschien wel met haar een afspraak te maken dan

I: Ja

R: Want wij willen sowieso wat meer gaan doen. Niet alleen qua shows, maar ook qua workshops en daar hebben we ook best wel veel ideeën bij

I: Ja

R: Maar zijn dan de mensen, weet jij dat dan, of de mensen van dat oude team, zijn die dan allemaal weg of?

I: Ja. Er zat een soort bedrijf in zeg maar en die zijn weg. Dus [naam] en een nieuwe zakelijk leider hebben dat vanuit de gemeente echt, zijn gevraagd om dat te doen. Maar het team aan vrijwilligers is grotendeels intact

R: Ja

I: Dus het barpersoneel

R: Juist

I: De garderobe en zo, dat is er gewoon

R: Want heb je haar contactgegevens bij de hand toevallig?

I: Ja

R: Want dat vind ik wel interessant. Oh, ik heb nu geen, mijn telefoon ligt daar achter

I: Oh, ik zal zo wel even

R: Ja. We lopen daar wel even heen of zo

I: Ja

R: Nee, tof, dat we dat even, vind ik wel tof. Om daar over ook verder te praten

I: Überhaupt is dat, vanaf na de zomer echt goed gelanceerd kan worden is wel een mooi vooruitzicht

R: Zeker, nee absoluut

I: Ja

R: Heb jij genoeg zo?

I: Ja, dit was het

R: Oké, fijn